AESOPI PHRYGIS ET ALIORVM FABVLAE,

Quorum nomina sequenti pagella uidere licet.

ACCESSIT HVIC EDITIONI

Alterum Laurentij Abstemij Hecathomyathium, hoc est, centum fabularum libellus alter.

VIRTVTE [DVCE] COMITE FORTVNA.

LVGDVNI APVD SEB. GRYPHIVM,
1536.

FABVLARVM QVAE HOC in libro continentur interpretes atq; autores.

AESOPI FABVLATORIS VITA,

Maximo Planude compoſita, è Græco Latina facta.

RERVM *humanarum naturam perſecuti ſunt & alij, & poſteris tradiderunt, Aeſopus uero uidetur non abſque diuino afflatu cum moralem diſciplinam attigiſſet, magno interuallo multos eorum ſuperaſſe. etenim neque definiendo, neq; ratiocinando, neque ex hiſtoria, quam ante ipſius ætatem tulit tempus, admonendo, ſed fabulis penitus erudiendo ſic audientium uenatur animos, ut pudeat ratione præditos facere, aut ſentire, quæ neque aues, neque uulpes: & rurſus non uacare illis, quibus pleraq; bruta tempore prudenter uacaſſe finguntur: ex quibus aliqua pericula imminentia effugerunt, aliqua maximam utilitatem in opportunitatibus conſecuta ſunt. Hic igitur, qui uitam ſuam philoſophicæ reip. imaginem propoſuerat, & operibus magis quàm uerbis philoſophatus, genus quidem traxit ex Ammorio oppido Phrygiæ, cognomento Magnæ, ſed fortuna fuit ſeruus. Quare & magnopere mihi uidetur Platonis illud in Gorgia pulchrè ſimul & uere dictum, Plerunque enim hæc, inquit, contraria inter ſe ſunt, natura ſimul, ac lex. Nam Aeſopi animum natura liberum reddidit: ſed hominum lex,*

corpus in ſeruitutem tradidit. Potuit tamē ne ſic quidem animi libertatem corrumpere. Sed quamuis ad res uarias, & in diuerſa loca transferret corpus, à propria tamen ſede illum traducere non potuit. Fuit autem non ſolum ſeruus, ſed & deformiſsimus omnium ſuæ ætatis hominum. nam acuto capite fuit, preſsis naribus depreſſo collo, prominentibus labris, niger, unde & nomen adeptus eſt (idem enim Aeſopus, quod Aethiops) uentroſus, ualgus, & incuruus, fortaſſe & Homericum Therſiten turpitudine formæ ſuperans. Hoc uerò omnium in eo peſsimum erat, tardiloquentia, & uox obſcura ſimul, & inarticulata. Quæ omnia etiam uidentur ſeruitutem Aeſopo paraſſe. Etenim mirum fuiſſet, ſi ſic indecenti corpore potuiſſet ſeruientium retia effugere. Sed corpore ſanè tali, animo uerò ſolertiſsimo natura extitit, & ad omne commentum felicißimus. Poſſeſſor igitur ipſius tanquam ad nullum domeſticum opus cōmodum, ad fodiendum agrum emiſit. Ille uerò digreſſus alacriter operi incumbebat. Profecto uerò aliquando & hero ad agros, ut inſpectionem operarum faceret, agricola quidam ficos egregias decerptas dono tulit. Ille uerò fructus delectatus pulchritudine, Agathopodi miniſtro (hoc enim erat nomen puero) ſeruare iuſsit, ut ſibi poſt balneum apponeret. Cum uerò ita eueniſſet, atque Aeſopus ob quandam neceſsitatem ingreſsus eſſet in domum, occaſione capta Agathopus conſilium huiuſmodi conſeruo cuidam offert, Impleamur, ſi placet, ficubus heus tu: & ſi herus noſter has requiſierit, nos contra Aeſopum teſtificabimur ambo, quòd in domum ingreſſus ſit,

ficusq;

ficusq; clàm comederit: & super uero fundamento, uidelicet quòd domum ingressus sit, multa mendacia struemus. neque enim quicquam poterit unus contra duos, præsertim cum sine probationibus ne mutire quidem audeat. Viso uerò hoc, ad opus accesserunt, & ficus deuorantes, dicebant in singulis cum risu, Væ tibi infelix Aesope. Cum igitur herus rediisset à lauacro, & ficus petiisset, audiuisset autem quòd Aesopus eas comedisset, Aesopum cum ira iubet uocari, & uocato, ait, Dic mihi ò execrande, itane contempsisti, ut in penarium ingredereris, & paratas mihi ficus comederis? Ille audiebat quidem, & intelligebat, loqui autem nullo modo poterat ob linguæ tarditatem. Cum iam uerberandus esset, & delatores uehementiores instarent, procumbens ad heri pedes, ut sustineret se parum, orabat. Cum autem cucurrisset, & tepidam aquam attulisset, eam bibit: & digitis in os demissis, humorem solum reiecit: nõdum enim cibum attigerat. Orabat igitur ut idem & accusantes facerent, quo manifestum fieret, quis nam ficus dißipasset. Herus autem ingenium hominis admiratus, sic facere & alios iußit. illi autem deliberauerant bibere quidẽ aquã, non tamen demittere in guttur digitos, sed per obliqua maxillarum eos circunferre. Vixdum autem biberant, cum tepida illa aqua, nausea potis inducta, efficit ut spõte fructus redderetur. Tunc igitur ante oculos posito maleficio ministrorum & calumnia, herus iußit eos nudos flagris cædi. illi uerò cognouerũt manifeste dictum illud: Qui in alterum dolos struit, sibi inscius malum fabricat.

Sequẽti uerò die hero in urbem reuecto, Aesopo uero

fodiente, quemadmodum iussus fuerat, sacerdotes Dianæ, *siue alij quipiam homines cum à uia aberrassent,* Aeso*pum nacti, per* Iouem *hospitalem obsecrabant hominem, ut quæ in urbem duceret, uiam ostenderet.* Ille *cum sub umbram arboris uiros adduxisset prius, & frugalē appo suisset cœnā, inde & dux factus ipsis, in quam quærebāt uiam induxit.* Illi *autem tum ob hospitalitatem, tum quòd dux eorum fuisset, mirum in modum uiro deuincti, manus in cœlum eleuarunt, & precibus benefactorē remunerati sunt.* Aesopus *uero reuersus, in'que somnū lapsus ob aßiduum laborem & æstum, uisus est uidere* Fortunā *astantem sibi, & solutionem linguæ sermonis'que cursum & eam, quæ fabularum est, doctrinam largiri.* Statim *igitur excitatus ait,* Papæ *ut suauiter dormiui: sed & pulchrum somnium uidere uisus sum. ecce, expeditè loquor, bos, asinus, rastrum.* Per *deos intelligo unde mihi bonum accesserit hoc: quoniam enim pius fui in hospites, propitium numen consecutus sum.* Ergo *benefacere, bona plenum est spe.* Sic *igitur* Aesopus *lætatus facto rursum cœpit fodere.* Præfecto *agri (*Zenas *erat ipsi nomen) ad operarios profecto, & horum unum, quoniam leuiter errauerat in opere, uirga uerberante,* Aesopus *statim exclamauit,* Homo *cuius gratia eum, qui nullam iniuriā fecit, sic uerberas? & omnibus temere plagas ingeris quotidie? omnino renuntiabo hæc hero.* Zenas *autem hæc ab* Aesopo *audiens, obstupuit nō mediocriter, secumq́; ait,* Quòd Aesopus *loqui cœperit, nulla mihi utilitas erit: præuertam igitur ipse, & accusabo eum coram domino, antequam hoc ipsum faciat, & me herus procuratione priuet.*

priuet. His dictis, in urbem uectus est ad dominum. Caeterum turbatus cum accessisset, Salue, inquit, here. Ille uerò, Quid perturbatus ades, inquit? Et Zenas, Res quaedam monstrosa in agro contigit. At herus, Nunquid arbor praeter tempus fructum tulit? aut iumentum aliquod praeter naturam genuit? Et ille, Non ita, sed Aesopus qui antea erat mutus, nunc loqui coepit. Ad haec herus, Sic tibi nihil boni fiat hoc existimanti monstrum esse. Ille autem, Sanè, inquit: nam quae in me contumeliose dixit, sponte praetereo here: in te autem & deos intolerabiliter conuitiatur. His ira percitus herus, Zena ait, Ecce tibi traditus est Aesopus, uende, dona, quod uis de eo fac. Cum Zenas autem in potestate sua accepisset Aesopum, quodq; in eum haberet imperium, ei renuntiasset: ille, Quodcunque uisum tibi fuerit, inquit, effice.

Accidit autem, cum uir quidam iumēta uellet emere, & propterea per agrum illum iter faceret, Zenam rogauit. Ille, Iumentum, inquit, mihi uendere non licet: sed mancipium masculum, quod si uis emere, adest. Cum uerò mercator iussisset ostendi sibi seruulum, & Zenas Aesopum accersisset, mercator uidens ipsum, & cachinnatus, Vnde tibi, inquit ad Zenam, haec olla? utrum trūcus est arboris, an homo? hic nisi uocem haberet, fermè uideretur uter inflatus. Quare mihi iter interrupisti huiusce piaculi gratia? His dictis, iter suum prosequebatur. Aesopus uerò insecutus ipsum, Mane inquit. Ille autem conuersus, Abi, inquit, à me sordidissime canis. Aesopus autem, Dic mihi, cuius rei causa huc uenisti? Et mercator, Scelestè, ut aliquid boni emerem: te quod inutilis &

marcidus ſis, non egeo. Aeſopus contrà, Eme me, & ſi qua eſt fides, multum te iuuare potis ſum. Ille, Qua in re à te iuuari poſſem, cum ſis odium penitus? Et Aeſopus, Non'ne adſunt tibi pueruli domi turbulēti, & flentes: his præfice me pædagogum: omnino eis pro larua ero. Ridens igitur de hoc mercator, inquit Zenæ, Quanti malum hoc uendis uas? Ille uero, Tribus, inquit, obolis. Mercator autem ſtatim tres obolos ſoluit, dicens, Nihil expendi, & nihil emi. Cum igitur iter feciſſent, ac perueniſſent in ſuam domum, pueruli duo, qui adhuc ſub matre erant, Aeſopo uiſo perturbati exclamauerunt. Aeſopus autem ſtatim mercatori, inquit, Habes meæ pollicitationis probationem. Ille uerò ridens ingreſſus, inquit, Saluta conſeruos tuos. Introgreſſum autem, ac ſalutantem uidentes illi, Quod nam malum noſtro hero, inquiunt, contigit, ut ſeruulum adeò deformem emerit? Sed ut uidetur, pro faſcino domus hunc emit. Non multo uerò pòſt, mercator ingreſſus apparari res ad iter ſeruis iuſsit, quòd poſtridie in Aſiam profecturus eſſet. Illi igitur ſtatim uaſa diſtribuebant. At Aeſopus rogabat leuiſsimum onus ſibi concedi tanquam nuper empto, & nondum ad hæc miniſteria exercitato. His autem & ſi nihil tollere uelit, ueniam præbentibus, ille non oportere dixit omnibus laborantibus, ſe ſolum inutilem eſſe. His quod attollere uellet permittentibus, huc & illuc cũ circumſpexiſset, & uaſa congregaſſet diuerſa, ſaccos, & ſtramenta, & caniſtros, unum caniſtrum panis plenum, quem duo baiulare debebāt, ſibi imponi iubet. Illi autem ridentes, & nihil eſſe ſtultius uili hoc ſceleſto inquientes,

qui

qui cum paulò antè leuißimum postularat tollere onus, nunc omnium grauißimum elegisset: oportere tamen desiderium eius explere: sublatum canistrum imposuerunt Aesopo. Ille uerò humeris onere grauatis huc & illuc dimouebatur. Hunc uidens mercator, admiratus est, & inquit, Aesopus cum ad laborandum promptus sit, iam suum precium persoluit, iumenti enim onus sustulit. Cum uero hora prandij diuertissent, Aesopus iussus panes dispensare, semiuacuum canistrum multis comedentibus fecit. Vnde etiam post prandium leuiore onere facto alacrius incedebat. Verùm uespere quoque illic, quò diuerterant, pane distributo, postera die uacuo omnino in humeros sublato canistro, primus omnium ibat, ut & conseruis, qui hunc animaduerterent præcurrentem, dubium faceret, utrum putridus esset Aesopus, an quis alius: & illi cum cognouissent eum esse, admirarentur, quòd denigratus homuncio solertius omnibus fecisset, quoniam qui facile absumerentur panes, sustulisset, cum illi stramenta, & reliquam supellectilem baiularent, quæ ea non sit natura, ut sic absumatur. Mercator itaque cum esset Ephesi, alia quidem mancipia cum lucro uendidit: remanserũt autem ei tria, Grammaticus, Cantor, & Aesopus. Cum uerò quidam ex familiaribus ei suasißet, in Samum ut nauigaret, tanquam ibi cum maiore lucro diuendituros seruulos, persuadet. Cum autem mercator peruenisset in Samum, Grámmaticum quidem & Cantorem, utrunque noua ueste indutum statuit in foro: sed Aesopum quoniam nulla ex parte poterat ornare (totus enim erat mendosus) ueste ex sacco ei cir-

cumposita, medium inter utrunque constituit, ut & uidentes stuperent, dicētes. Vnde hæc abominatio, quæ & alios obscurat? Aesopus autem quamuis à multis morderetur, stabat tamē audacter in ipsos intuens. Xanthus uerò philosophus habitans tunc Sami, profectus in forum, & uidens duos quidem pueros cum ornatu astantes, medium uerò horum Aesopum, admiratus est mercatoris commentum, nanque turpem in medio collocauerat, ut appositione deformis, pulchriores seipsis adolescentuli apparerent. Propius autem astans, percontatus est Cantorem cuias esset. Et is, Cappadox. Tum Xanthus, Quid igitur scis facere? Hic, Omnia. Atque ad hæc Aesopus risit. Discipuli uerò, qui cum Xantho unà erant, ut uiderunt ipsum risisse, & ostendisse dentes, statim aliquod monstrum uidere arbitrati sunt. Vno autem dicente, Certe hernia est, dentes habens: Alio uerò, Quid nam uidens risit? Alio, non risisse, sed riguisse: omnibus autem uolentibus cognoscere cur risisset, unus ipsorum accedens, Aesopo inquit, Cuius rei gratia risisti? Et is, Abscede marina ouis. Illo uerò confuso funditus eo sermone, repenteq; secedente, Xanthus inquit mercatori, Quanto precio Cantor? Illo autem mille obolis respondente, ad alterum iuit, immenso audito pretio. Atqui & hunc rogante philosopho, cuias nam foret, & audito Lydum esse, rursusq; rogante, Quid ergo scis facere? & illo dicente, Omnia, iterum risit Aesopus. Ex scholasticis autem quodam dubitante, Quidnam hic ad omnes ridet? Alius ei dixit, Si uis & tu marinus hircus uocari, roga. Xanthus autem rursus rogauit mercatorem,

rem, Quanto precio Grammaticus? Et ille, Tribus millibus obolorum, respondit. Aegre tulit philosophus immensum pretium, & auersus discedebat. Scholasticis autem petētibus, an nō placuerint ei seruuli, Næ inquit, sed decretum est, non emere mancipium pretiosum. Vnus autem ipsorum dixit, Si hæc ita se habent, igitur turpem hunc quin emas, nulla lex uetat: idem enim & hic ministerium afferet, & nos pretium huius impendemus. Ad hæc Xanthus ait, Ridiculum esset, uos soluisse pretium, me autem seruum emisse: alioqui & uxorcula mea munditiæ studiosa, nō ferret à deformi seruulo seruiri sibi. At scholastici rursus dixerunt, In promptu est sententia, ne pareatur fœminæ. Tunc philosophus, Faciamus prius periculum, an sciat aliquid, ne & pretium incassum pereat. Adiens igitur Aesopum, Gaude, inquit. Et ille. Num nam tristabar? Et Xanthus, Saluto te. Ille autem, Et ego te. Xanthus unà cum alijs inexpectato, & prompto responso stupefactus rogauit, Cuias es? Ille, Niger. Ei Xanthus, Non hoc inquam, sed unde natus sis. Et is, Ex uentre matris meæ. Non hoc dico, sed in quo loco natus sis. Et ille, Non renunciauit mihi mater mea; utrum in sublimi loco, an in humili. Et philosophus, Quid uero facere nosti? Ille, Nihil. Et Xanthus, Quomodo? Quoniam hi omnia nosse professi sunt, mihi autem reliquerunt nihil. Atque his scholastici uehementer delectati, Per diuinam prouidentiam, dixerunt, ualde bene respondit: nullus enim est homo, qui omnia norit: & propterea scilicet risit. Rursus igitur Xanthus inquit, Vis emam te? Et Aesopus,

Me

Me hac in re consultore eges? Vtrum tibi uidetur melius, aut emere, aut non, fac: nullus enim quidquam ui facit, hoc in tua positum est uoluntate: & si uolueris, crumenæ ianuam aperiens, argentum numera: sin uero minime, ne cauillare. Rursus igitur scholastici inter se dixerũt, Per deos superauit præceptorem. Xanthus uerò cum dixisset, Si emero te, fugere uoles? Ridens Aesopus ait, Hoc si uoluero facere, nullo modo utar te consultore, ut & tu paulò antè, me. Et Xanthus, Bene dicis, sed deformis es. Et ille, Mentem inspicere oportet ò philosophe, & non faciem. Tunc mercatorem adiens Xanthus, inquit, Quanti hunc uendis? Et ille, Vt uituperes meas merces, ades, quoniam te dignis omißis pueris, deformem hũc eligis: alterum horum eme, hunc autem auctarium accipe. Et Xanthus, Non certe, sed hunc. Et mercator, Sexaginta obolis eme. At scholastici confestim collatos exposuerunt: Xanthus autem possedit. Itaque publicani uenditione cognita, aderant indignantes, quis uendiderit, quis emerit: at cum puderet utrunque se pronuntiare propter uilitatẽ pretij, Aesopus stans in medio exclamauit, Qui uenditus est, ego sum: qui emit, hic: qui uendidit, ille. si uero ipsi tacuerint, ego igitur liber sum. Publicani uerò diffusi gaudio, donato Xantho uectigali, abierunt. Aesopus igitur sequebatur in domum euntem Xanthum. Cum meridianus autem æstus esset, Xanthus inter deambulandum pallium trahendo mingebat. Quod uidens Aesopus, uestibus illius apprehensis retro, ad seipsum traxit, atque inquit, Quàm celerrime me uende, quoniam fugiam. Et Xanthus, Quamobrem? Quoniam, inquit, non

non possem tali seruire hero. si enim tu, qui herus es, & neminem times, tamen relaxationem nō præbes naturæ, sed eūdo mingis: si obtigerit seruum me ad aliquod mitti ministerium, & inter eundum tale quid exigat natura, necesse omnino fuerit uolando cacare. Et Xanthus, Hoc te turbat? *tria mala uolens euitare, eundo mingo.* Et ille, Quæ? Et hic, *Stanti mihi, caput perußisset sol: pedes uero terræ solum torridum: lotij autem acrimonia, olfactum offendisset.* Tunc Aesopus, Vade, *persuasisti mihi.* Postquam *autem domi fuerunt,* Xanthus *iubens* Aesopo *manere ante uestibulum, quoniam elegātiusculam esse sibi mulierculam sciebat, neque oportere ilico talem turpitudinem ei ostēdi, antequam aliquis ipsi urbana diceret: ipse ingressus dicit,* Domina *non etiam posthac obijcies ministerium, quod mihi tuæ pedissequæ præstāt: iam enim & ego puerum tibi emi, in quo uidebis pulchritudinem, qualem nunquam uidisti, qui & iam ante uestibulum stat: & ille quidem hæc.* Pedißequæ *autem uera existimantes, quæ dicta fuerant, inter se non mediocriter contendebant, cui nam ipsarum sponsus nuper emptus futurus sit.* Xanthi *uerò uxore intrò uocari nouitium iubente mancipium, una ex alijs magis accelerans, & ut arrabonem uocationem arripiens, nouitium seruum egressa accersebat.* Et *illo dicente,* Ecce *ego adsum: stupefacta,* Tu, *inquit, es?* Et *hic,* Næ. Et *illa, Sine inuidia, ne ingrediaris intrò, omnes alioqui fugient.* Alia *tamen egressa, eumq; intuita,* Cædatur *tua, inquit, facies, & huc ingredere, sed ne appropinques mihi.* Ingressus *stetit coram domina: quæ cum eum uidisset,*

dixisset oculos auertit ad uirum, inquiens, Vnde mihi hoc monstrum attulisti? abijce ipsum à facie mea. Et ille, Satis tibi domina: ne meum submorde nouitium seruum. Hæc autem, Videris Xanthe me perosus, aliam inducere uelle: & forte dum pudet dicere mihi ut tua domo abscedam, canicipitem mihi hunc apportasti, ut eius ægre latura ministerium fugiam. Da igitur mihi dotem meam, atque ibo. Ad hæc Xantho increpante Aesopum tanquã in itinere urbana quædam locutum de mictu inter eundum, nunc uerò mulieri nihil dicentem, Aesopus ait, Proijce ipsam in barathrum. Et Xanthus, Tace scelus, an nescis me hanc, ut meipsum, amare? Et Aesopus, Amas mulierculam? Et ille, Admodum quidem, fugitiue. Ad hæc Aesopus, pulsato medio pede, ualde exclamauit, Xanthus philosophus uxorius est. Et uersus ad suam dominam ait, Tu ò domina uelles philosophum emisse tibi seruum iuuenem, bono habitu, uigentem, qui te nudam in balneo spectaret, & tecum luderet in dedecus philosophi? O Euripides, aureum ego tuum inquam os, talia dicens, Multi impetus fluctuum marinorum, multi fluminum, & ignis calidi flatus: dura res paupertas, dura & alia infinita: tamen nihil æque durum, ut mulier mala. Tu uero ò domina philosophi uxor à pulchris adulescentulis tibi ut ministretur noli, nequo pacto contumeliam uiro tuo inflixeris. Illa hæc audiens, cum nihil contradicere posset, Vnde uir, inquit, pulchritudinem hanc uenatus es? sed & loquax putridus hic uidetur, & facetus, reconciliabor igitur ei. Tum Xanthus, Aesope, recõciliata est tibi tua hera. Et Aesopus ironice loquens,

Magna

Magna res, inquit, placare mulierem. Et Xanthus, Tace posthac, emi enim te ad seruiendum, non ad contradicendum. Postera die Xanthus Aesopo sequi iusso, ad hortum quendam iuit empturus olera. Cum uerò olitor fasciculum olerum messuisset, accepit Aesopus. Xantho autem soluturo iam hortulano pecuniam, hortulanus, Sine, inquit, here, unum problema à te desidero. Et Xanthus, Quidnam? Tum ille, Quid ita, ut quæ à me plantantur olera, quamuis diligenter & fodiantur, & irrigentur, tardum tamen suscipiunt incrementum: quibus uerò spontanea è terra pullulatio, etsi nulla cura adhibetur, ijs tamen celerior germinatio? Xanthus igitur (licet philosophi quæstio foret) cum nihil aliud sciret dicere, A diuina prouidentia & hoc inter cætera gubernari inquit. Aesopus uerò (aderat enim) risit. Ad quem philosophus, Rides ne, an derides? Et Aesopus, Derideo, inquit, sed non te, uerùm qui te docuit. Quæ enim à diuina prouidentia fiunt, hæc à sapientibus uiris solutionem sortiuntur: oppone itaque me, & ego soluam problema: interim itaque Xanthus conuersus inquit olitori, Minime omnium decens est ò amice, me, qui in tantis auditorijs disceptauerim, nunc in horto soluere sophismata: puero autem huic meo, qui consequentia multorum callet, si proposueris, solutionem consequêris quæsiti. Et olitor, Hic turpis literas nouit: ò infelicitatem. Sed narra ò optime, si quæsiti declarationem nosti. Et Aesopus, Mulier, inquit, cum ad secundas nuptias iuerit, liberis ex priore uiro susceptis, si uirum quoque inuenerit filios ex priore uxore genuisse, quos ipsa filios adduxit,

horum mater est:quos inuenit penes uirum,horum est nouerca:multam igitur in utrisque ostendit differẽtiam: nam quos ex se genuit,amãter & accuratè nutrire perseuerat,alienos uero partus odit,& inuidia utens,illorum cibos diminuens,suis addit filijs. Illos enim natura quasi proprios amat :odio autem habet qui uiri sunt, quasi alienos. Eodem modo & terra,eorum quæ ipsa ex se genuit,mater est:quæ autem tu plantas,horum est nouerca.huius rei gratia,quæ sua sunt,ut legitima magis nutrit,ac fouet:à te autem plantatis ut spurijs nõ tantum alimenti tribuit. His delectatus olitor,Credideris mihi, inquit,quòd me graui solicitudine ac garrulitate leuaris. Abi gratis ferens olera,& quoties tibi his opus est,tanquam in proprium hortum uadens accipe. Post dies aliquot rursus in balneum proficiscitur Xanthus. Quibusdam autem amicis ibi inuentis,ad Aesopum loquitur,ut in domum currat,& lentem in ollam iniectam coquat. Ille abiens,granum unum lentis in ollam iactum coquit. Xanthus ergo unà cum amicis lotus uocauit hos compransuros , præfatus tamen & quòd tenuis esset futura cœna,utpote ex lente , quodq́; non oporteret uarietate ferculorum amicos iudicare , sed probare uoluntatem. His uero profectis , & in domum ingreßis , Xanthus inquit , Da nobis à balneo bibere Aesope. Illo uerò ex defluxu balnei accipiente & tradente, Xanthus fœtore repletus,Hem quid hoc,inquit , Aesope ? Et ille, à balneo , ut iußisti. Xantho autem præsentia amicorum iram compescente , & peluim sibi apponi iubente, Aesopus pelui apposita stabat. Tunc & Xanthus,

Non

Non lauas? Tum ille, Iussum est mihi ea facere, quæ iusseris: tu nunc non dixisti, Inijce aquam in peluim, & laua pedes meos, & pone soleas, & quæcunque deinceps. Ad hæc igitur amicis Xanthus ait, Num enim seruum emi? nullo modo, sed magistrum. Discumbentibus itaque ipsis, & Xantho Aesopum rogante, an cocta sit lens, cocleari acceptum ille lentis granum tradidit. Xanthus accipiens, ac ratus gratia faciendi periculum coctionis lentem accepisse, digitis conterens ait, Bene cocta est, affer. Illo solum aquam uacuante in scutellas, & apponente, Xanthus, Vbi est lens, inquit? Et is, Accepisti ipsam. Et Xanthus, Vnum granũ coxisti? Tum Aesopus, Maxime: lentem enim singulariter dixisti, non lentes, quod pluratiue dicitur. Xanthus ergo prorsus consilij inops, Viri socij, ait, hic ad insaniam me rediget. Deinde conuersus Ad Aesopum ait, Sed ne uidear improbe serue amicis iniurius, abiens eme pedes porcinos quatuor, & perceleriter coctos appone. Festinus hoc peragit: ac dum pedes coquerentur, Xanthus iure uolens uerberare Aesopum, cum esset in re aliqua ad usum occupatus, unum ex pedibus ex olla clanculum auferens, occulit. Paulò pòst autem & Aesopus ueniens, & ollam perscrutatus, ut tres solos pedes uidit, cognouit insidias sibi aliquas factas: & accurrens in stabulum, saginati porci unum ex quatuor cultro amputans, & pilis nudans in ollam iecit, ac coxit cum cæteris. Xanthus uerò ueritus ne Aesopus subreptum pedem non inueniens, fugeret: rursus in ollam ipsum iniecit. Aesopo autem in patinam pedes euacuante, ac quinque his apparentibus, Xanthus,

Quid hoc, inquit, Aesope? quomodo quinque? Et ille, Duo porci quot habent pedes? Et Xanthus, Octo. Tum Aesopus, Sunt ergo hic quinque, & saginatus porcus inferius tripes pascitur. Xanthus admodum moleste ferens, amicis inquit, Non'ne paulò antè dixi, quòd celerrime hic me ad insaniā rediget? Et Aesopus, Here nosti id, quod ex additione & subductione in quantitatem secundum rationalem summā colligitur, non esse errorem. Xanthus igitur nullam causam honestam inueniēs uerberandi Aesopum, quieuit. Postridie autem ex scholasticis quidam sumptuosam apparās cœnam, cum alijs discipulis & Xanthum inuitauit. Cœnantibus igitur, Xanthus partes ex appositis accepit electas, & Aesopo ponè stāti dedit. Abi, inquit ei, beneuolæq; meæ hæc trade. Ille uerò decedēs secum cogitabat, Nunc occasio est ulcisci meam dominam, propterea quòd me cū nouitius ueni, cauillata est: uidebit igitur an hero meo bene uelit. Profectus itaque in domum, sedit in uestibulo: & hera accita sportulam partium coram ipsa posuit, ac inquit, Hera, hæc omnia herus misit, non tibi, sed beneuolæ. Cumq; canem uocasset, atque dixißet, Veni Licæna, comede, tibi enim herus hæc iußit dari: particulatim cani omnia proiecit. At post hoc ad herum regressus, & rogatus an beneuolæ dederit omnia, Omnia, inquit, & coram me omnia comedit. Illo uerò iterum rogante, Et quidnam edens ait? Et is, Mihi quidem nihil quidquam dixit, sed secum tibi gratias habebat. Vxor tamen Xanthi eam rem calamitosam esse arbitrata, nempe accusata, quòd uel caniculæ beneuolentia in uirum cederet, ac subdens sese non

amplius

amplius in posterum cohabitaturam cum eo, ingressa cubiculum plorabat. Potu *autem procedente, & quæstionibus alternis propositis, ac uno ex ipsis ambigēte, quādo futura esset ingens inter homines turbatio,* Aesopus *ponè stans, ait, Cum resurrexerint mortui, repetentes quæ possederint.* Et *scholastici ridentes dixerunt,* Ingeniosus *est nouitius hic.* Alio *uerò rursus proponente, quamobrem ouis ad cædem tracta, non exclamet, sus autem quammaximè uociferetur,* Aesopus *rursus ait,* Quoniam *ouis aßueta mulgeri, aut etiam uelleris onus deponere, tacitè sequitur, ideo etiam pedibus arrepta, & ferrū uidens; nihil graue suspicatur, sed illa usitata & solita uidetur passura: sed sus, ut quæ neque mulgetur, neque tondetur, neque nouit ad horum aliquid trahi, sed carnes suas tantum usui esse, merito uociferatur.* His *sic dictis, discipuli rursus laudauerunt ipsum uersi in risum.* Finito *conuiuio, &* Xantho *in domum reuerso, & uxorē pro more aggresso alloqui, illa ipsum auersata, inquit,* Ne *mihi propinquus fias, da mihi dotem meam, & abibo: non enim manserim tecum posthac: tu autem abiens cani adulare, cui misisti partes.* Et Xanthus *stupefactus ait,* Omnino *mali mihi aliquid rursum attulit* Aesopus. Et *uxori inquit,* Domina, *num me poto, tu ebria es? cui partes misi? non'ne tibi?* Non *per* Iouē, *mihi quidem minime, inquit illa, sed cani.* Xāthus Aesopo *accito inquit,* Cui *dedisti partes?* Et *ille,* Beneuolæ *tuæ.* Et *uxori* Xanthus, Nihil *accepisti?* Et *illa,* Nihil. Et Aesopus, *Cui enim iußisti, here, partes dari?* Et *ille,* Beneuolæ *meæ.* Et Aeso-

pus cane uocata, Hæc *tibi inquit, bene uult:nam mulier etſi bene uelle dicatur, tamē minima quaque recula of= fenſa contradicit, conuiciatur, abit:canem tamen uerbe= rato, expellito, non tamen diſcedet, ſed oblita omnium, ſtatim benignè blanditur & cum gratia hero.* Oporte= *bat igitur dicere here,* Vxori *has partes ferto, & non, beneuolæ.* Et Xanthus, Vides *domina non meam eße cul pam, ſed eius qui tulit? tolera itaque, nec deerit mihi oc= caſio, qua eum uerberem.* Illa *uerò non credente, uerùm clàm ad ſuos parentes regreſſa,* Aeſopus *inquit,* Non *re ĉte dixi ò here, canem tibi magis bene uelle, quàm meam heram?* Diebus *autem aliquot præteritis, & uxore ir= reconciliata manente, &* Xantho *affines quoſdam ad ipſam, ut reuerteretur domum, mittente:illa, cum cede= re nollet, ac proinde* Xanthus *in mœrore eſſet,* Aeſopus *adiens eum, inquit,* Ne *te afflictes here, ego enim eam cras uenire ſponte & citißime faciam ad te.* Accepta *pe= cunia,* Aeſopus *in forum proficiſcitur: ac emptis anſeri= bus, & gallinis, & alijs quibuſdam ad conuiuium ido= neis, ambulans, domos circuibat:trāſibat igitur & ante domum parentum heræ ſuæ, ignorare ſimulans illorum eſſe, & in ea heram manere.* Cumq; *in quendam ex do= mo illa incidiſſet, rogabat, an aliquid ad nuptias utile do meſtici poſſent ſibi uēdere.* Ille *autem rogitat,* Cui *eſt o= pus his?* Xantho, *inquit, philoſopho: cras enim uxori co= pulandus eſt.* Eo *uerò aſcendente, & uxori* Xanthi *hæc, ut audiuit, renuntiante, illa curſim, & propere ad* Xan= *thum ilico pergit, contra ipſum clamat, dicens inter alia & hæc,* Non *me uiuente, ò* Xanthe, *alteri uxori cōiungi*

poteris.

poteris. Sicq; mansit in domo per Aesopum, quemadmodum propter illum discesserat. Rursus post dies aliquot, inuitans Xanthus discipulos ad prandium, Aesopo inquit: I, eme optimum quodque & praestantissimum. Ille inter eundum secum dicebat, Ego docebo herum nõ stulta mandare. Cum linguas igitur solum suillas emisset, & apparasset discumbentibus, linguam assatam singulis cum salsamento apposuit. Discipulis laudantibus ut philosophicum primum ferculum, propter linguae ad locutionem ministerium, rursus elixas Aesopus linguas apposuit: atque iterum etiam ferculo alio, atque alio petito, ille nihil aliud quàm linguas proponebat. Discipuli autem eodem subinde cibo repetito indignati, Quousque linguas, inquiunt? quippe nos per diem linguas edendo, nostras doluimus. Xanthus inquit iratus, Nihil aliud tibi est Aesope? Et is, Non certe. Tum ille, Non'ne mãdaui tibi sordidissime homule, optimum quodque, & praestantissimum obsonari? Et Aesopus, Multas habeo tibi gratias, quòd me philosophis praesentibus increpaueris. Quid igitur fuerit lingua melius & praestantius in uita? omnis enim doctrina, & philosophia per ipsam mõstratur ac traditur: per ipsam dationes, acceptiones, fora, salutationes, benedicẽtiae, musa omnis: per ipsam celebrantur nuptiae, ciuitates eriguntur, homines seruãtur. Et, ut breuiter dicam, per ipsam tota uita nostra cõsistit: nihil ergo lingua melius. Ob haec discipuli Aesopum recte loqui dicentes, aberrasse uero magistrum, abiere singuli in domum. Postridie rursus accusantibus ipsis Xanthum, ille respondebat, non secundum uoluntatem suam

Lingua nihil melius.

hæc fuisse,sed inutilis serui nequitia,hodie autẽ permutabit cœnã,& ipse præsentibus uobis cum eo colloquar. Ac uocato eo,uilissimum quodq;,& pessimũ obsonari iubet, quòd discipuli secum forent cœnaturi. Ille autẽ nihil mutatus,rursus linguas emit, & apparatas discumbentibus apposuit. Hi inter se submurmurabant, Porcinæ rursus linguæ. Et mox iterum linguas apposuit. Et ualde iterũ, atque iterum. Xanthus autem iniquo animo ferẽs, Quid hoc,inquit, Aesope? num rursus mandaui tibi optimum quodq́;,& præstantissimũ obsonari,ac non potius uilissimum quodque,& pessimum? Ille autem, Et quid unquã peius lingua ò here? non'ne urbes per ipsam corruũt? nõ homines per ipsam interficiuntur? non mendacia omnia, & maledicta,& periuria per ipsam perficiũtur? non nuptiæ,& principatus,& regna per ipsam euertũtur? nõ, ut summatim dicam,uita omnis per ipsam infinitorum errorum referta est? Hæc Aesopo dicente, quidam ex unà discumbentibus,Xantho inquit, Hic,nisi ualde teipsum munieris, non dubia erit insaniæ causa tibi:qualis enim forma,talis & anima. Et Aesopus ad eum, Tu mihi uideris,ò homo,prauus quidam,& curiosus esse,herum irritans contra seruum, Xanthus autem ad hæc,causam cupiens uerberandi hominem, Fugitiue,inquit,quoniam curiosum dixisti amicum.ostende mihi incuriosum hominẽ adductum. Egressus igitur postridie in plateã Aesopus, & eos,qui præteribant,circumspiciens, uidet quendam in loco quodam diu sedentem,quem iudicãs secum otiosum & simplicem esse,accedens inquit, herus te inuitat secum pransurum. Rusticus ille nihil sciscitatus, neque

Nihil peius lingua.

quis

quis esset à quo inuitaretur, ingressus est in domum: & cum ipsis calceis ut erant uiles, discubuit. Rogante au= tem Xantho, Quis hic? Aesopus ait, Incuriosus homo. Et Xanthus *uxori in aurem dicit ut sibi obsequeretur, & quod ipse iusserit faceret, ut plagas* Aesopo *honesta ratione inferret.* Deinde *coram omnibus inquit,* Domi= *na aquam in peluim iniice, & pedes hospitis laua.* Cogi *tabat enim secum omnino hospitem recusaturum.* Aeso= *pum uerò, quòd ille curiosus esset, uerberibus cæsum iri.* Illa *igitur iacta aqua in peluim, ibat pedes hospitis lotu ra.* At *ille cognoscens hanc esse domus dominam, secum loquebatur,* Honorare *me omnino uult, atque huius rei gratia suis manibus pedes meos uult lauare, cum ancillis queat hoc mandare.* Extensis *igitur pedibus,* Laua, *in= quit, hera: ac lotus discubuit.* Xantho *autem iubente ui= num hospiti dari, quod biberet, rursus ille consyderabat secum, ipsos antè oportere bibere: sed quia sic ipsis ui= sum est, non opus mihi hæc inquirere.* Accipiens *igitur bibit.* Prandentibus *uerò, & ferculo quodã hospiti appo sito, atq; illo suauiter comedente,* Xanthus *cocum, quòd male hoc condiuisset, criminabatur, atque etiam nudum uerberibus afficiebat.* Rusticus *autem secum dicebat,* Fer *culum quidem optime coctum est, & nihil ei deest, quo= minus recte paratum sit, si autẽ absque causa uult suum seruum flagellare paterfamiliâs, quid ad me?* Xantho *au tem ægreferente, neque iucunde affecto, quoniam nihil hospes curiose inquirebat, tandem placentæ allatæ sunt.* Hospes *uerò tanquã nunquã placentam gustasset conuol uens, & accipiens, ipsas ut panes comedebat.* Xanthus

autem pistorẽ accusauit, dixitq; ei, cur nam ò execrande, absque melle, ac pipere placẽtas præparasti? Ille inquit, Si cruda est, ò here, placenta, me uerbera: si uerò non, ut oportebat, præparata est, non me, sed heram accusa. Et Xanthus, si à mea hoc factum est uxore, uiuã ipsam nũc comburam. Atq; iterũ uxori innuit, ut sibi obsequeretur propter Aesopũ. Cũ igitur iußisset sarmenta in medium afferri, pyrã succendit, & arreptã uxorẽ prope pyram egit, ita ut crederetur ipsam in ignẽ esse immißurus: differebat autẽ aliquo modo, & circũspiciebat rusticũ, si quo modo aßurgẽs, à tali audacia prohibere ipsum aggrederetur. Sed is secũ rursus cõsiderabat, Cũ nulla adsit causa, quid nã sic irascitur? Deinde inqt, O' paterfamilias, si hoc iudicas oportere fieri, expecta me parũper, dum digreßus adducã & ipse meã ex agro uxorẽ, ut ambas simul cõburas. Hæc à uiro Xanthus audiẽs, & huius synceritatẽ, ac generositatẽ admiratus, Aesopo inquit, Ecce uerè homo incuriosus, habes accepta præmia uictoriæ ò Aesope: satis est tibi de cætero, dein uerò libertatem tuã assequêris. Postridie autẽ Xanthus iußit Aesopo in balneas ire, & scrutari, an multa adesset turba, uelle enim lauari. Abeunti autem Prætor occurrẽs, & Xanthi ipsum esse cognoscens, interrogauit quó nam iret. Quod cum se is negasset scire: existimans Prætor interrogationem suam floccipendi, in carcerem ipsum abduci iubet. Cum igitur abduceretur Aesopus, clamauit, Vides ò Prætor quemadmodũ recte responderim? quæ enim non expectaui, & occurri tibi, & in carcerem iam trahor. Tum Prætor stupefactus respõsi promptitudine, sinit abire. Aeso-

pus

pus autem profectus in balneas, multam turbam in ipsis intuitus est, sed & lapidem uidet in medio ingreßu positum, in quem singuli ingredientes, & egredientes offendebãt, hunc autem unus quispiam ingrediens ut lauaretur, sublatum transposuit. Reuersus *igitur ad herum,* Si *uis, inquit, here, lauari, unũ hominẽ in balneis uidi.* Xanthus *profectus, ac multitudinem lauantium uidens, dixit,* Quid *hoc, ò* Aesope? *non'ne unum hominem dixisti te uidisse?* Aesopus, Certe, *inquit: nam lapidem illum (manu ostendens) ante ingressum positum reperi, in quẽ ingredientes omnes & exeuntes offendebant: unus uerò quidam antequam illideret, eleuatum transposuit.* Illum *igitur unum hominem dixi uidisse: pluris faciẽs quàm alios.* Tum Xanthus, *nihil apud* Aesopum *tardum est ad responsionem.* Cum *aliquando* Xanthus *ex latrina rediret, interrogauit* Aesopum, Quid *ita homines post cacationem, uentris excrementa aspiciunt?* Ille *ait,* Antiquis *temporibus uir quidam delicatius uiuens multo tempore præ delicijs in latrina sedebat, ut & sua illic immorans cacauerit præcordia.* Ex *illo tempore igitur timentes cæteri homines, uentris inspiciunt sordes, ne quo modo & ipsi hoc patiantur.* Sed *tu here, ne time: nõ enim sunt tibi præcordia.* Die *autem quodam celebrato conuiuio,* Xanthus *cũ alijs philosophis discumbebat: & potu iã inualescente, crebræ quæstiones inter hos uersabantur: atque* Xantho *incipiẽte turbari,* Aesopus *adstans ait,* Here, Bacchus *tria poßidet temperamenta, primum uoluptatis, secundum ebrietatis, tertium contumeliæ.* Vos *igitur potiam, & lætati, quæ reliqua sunt, omittite.* Tum Xan-

thus iam ebrius, ait, Tace, inferis consule. Et Aesopus, Igitur & in infernum distrahêre. Ex discipulis autem quidam subebrium iam Xanthum uidens, & ut in uniuersum dicam, temulentũ, O` præceptor, inquit, potest´ne homo aliquis ebibere mare? Et ille, Admodum quidem: ego enim ipse hoc ebibam. Discipulus, At si non poteris, quamnã tibi multam irrogabo? Tum Xanthus, Domũ meam depono totam. Atque interim depositis anulis pacta firmauerunt, tum discesserunt. Postridie diluculo, excitato Xantho, ac faciem lauante, anulum inter lauãdum non uidit. Aesopũ de eo interrogat. Ille, Nescio, inquit, quid nam factum fuerit: sed unum scio tantum, quòd à domo decideris tua. Tum Xanthus, Quamobrem? Aesopus, Quoniam heri ebrius pepigisti mare ebibere, atque in pactis deposuisti & anulum. Et is, Tum quomodo maius fide opus potero? uerùm te nunc rogo, siqua cognitio, siqua prudentia, siqua experientia, præsto sis, ac opem porrige, ut uincam, aut pacta dissoluam. Aesopus autem, Vincere quidem haud licet, sed ut soluas pacta, efficiam. Cum hodie rursus in unum conueneritis, nullo modo uidearis timere, uerùm quæ pactus es ebrius, eadem sobrius quoque dic. Iube itaque stramenta, & mensam in littore poni, & pueros paratos cum poculis porrigere tibi marinam aquam. Cum autem omnem uideris turbam concurrisse ad spectaculum, ipse discumbens iube ex mari impleri poculum: atque hoc accepto omnibus audiẽtibus, dic pactis præfecto, Quænã apud nos fœdera iniuimus? Atque is respondebit tibi, quòd pepigeris mare ebibere. Conuersus igitur tu ad omnes, sic dicito,

Viri

Viri Samij, scitis & uos penitus quamplurimos fluuios prorumpere in mare, ego autem pepigi mare solum ebibere, non etiam exeuntia in ipsum flumina, hic itaq; scholasticus prius coërceat flumina omnia, deinde statim mare solum ebibam, Xanthus autem futurã ex hoc pacti solutionem cognoscens, uehemẽter lætatus est. Populus igitur ad littus confluit ad spectaculum eius, quod faciendum erat: cumq; Xanthus quæ edoctus fuerat ab Aesopo fecisset, ac dixisset, Samij admirati, acclamauerunt, ac ipsum laudarunt, Scholasticus autem, Xanthi pedibus obuolutus, & uictum se confitebatur, & pacta rogabat dissolui, quod & fecit Xanthus exorante populo. Profectis autem ipsis in domum, Aesopus adiens Xanthum, inquit, Per omnem uitam tibi gratificatus sum, non'ne dignus sum ò here consequi libertatem? At Xanthus obiurgando ipsum, repulit, dicens, An nolo ipse hoc facere? sed exi ante uestibulũ, & speculare: & si uideris duas cornices, renuntia mihi: bonum enim augurium hoc, quòd si unã uideas, hoc malum. Accedens igitur Aesopus, cum duas fortè ita cornices super quadam uidisset arbore sidentes, accedens Xantho renũtiauit. Exeũte autem Xantho, altera harum auolauit: & Xanthus alteram solam uidens ait, Non'ne dixisti mihi execrãde duas uidisse te? Et is, Ita, sed altera euolauit. Tũ Xanthus, Deerat tibi fugitiue me ut deluderes? Iubet igitur eũ denudatũ uerberari. At dum Aesopus uerberabatur, præfectus quidã inuitauit ad cœnam Xanthum, Aesopo inter uerbera exclamãte, Hei mihi misero: ego enim qui duas uidi cornices, uerberor: tu uerò, qui unam tantum, in conuiuium abis:

uanum

uanum itaque fuit augurium. Tum Xanthus solertiam eius admiratus, cessare iubet uerbera. Non multis autem pòst diebus philosophos & rhetores cum inuitaßet Xanthus, iußit Aesopo ante uestibulum stare, & nullum indoctum ingredi sinere, sed doctos solos. Hora autē prādij clauso uestibulo, Aesopus intus sedebat. Ex inuitatis autem quodam profecto, & ianuā pulsante, Aesopus intus ait, Quid mouet canis? ille putans canis uocari, iratus discessit: sic ergo unus quisq; ueniēs reuertebatur iratus, putans iniuria affici, Aesopo eodē omnes interrogāte. Cū autem unus ex ipsis ostium pulsaßet interrogatus quid moueret canis, respōdit, Caudam & aures, Aesopus ipsum rectè iudicans respondisse, aperta ianua ad herū duxit, ac inquit, Nullus philosophus ad cōuiuium tuū uenit ò here, præter hūc solum. Xanthus igitur ualde tristatus est, deceptum se existimās ab inuitatis. Postridie cū uenissent inuitati ad literariū ludum, accusabāt Xanthum, dicentes, Vt uideris, ò præceptor, cupiebas quidē ipse contemnere nos: sed ueritus, putridum in uestibulo cōstituisti Aesopum, ut nos iniuria afficeret, & canes uocaret. Et Xanthus, Insomnium'ne id est, an uera res? Tum illi, nisi stertimus, uera res. Cōfestim accersitus Aesopus, & rogatus cū ira, cuius rei gratia amicos ignominiose amolitus esset, ait, Non tu mihi here mandasti, ne quē uulgarem ac indoctum hominem permitterē in tuum cōuenire conuiuium, sed solos doctos? Tum Xanthus, Et quales hi, non'ne docti? Et Aesopus, nullo pacto: ipsis etenim pulsantibus ianuam, & me intus rogitante quid nam moueret canis, nullus eorum intellexit sermonē. Ego igitur

cum

cum indocti omnes uiderentur, nullum ipsorum introduxi, nisi hunc, qui docte respondit mihi. Sic igitur cum Aesopus respondisset, recte omnes dicere ipsum confirmarunt. Ac post dies rursus aliquot Xanthus sequente Aesopo, ad monimenta accessit, & quae in arcis erant epigrammata legẽs, se ipsum delectabat. At Aesopo in quadam ex ipsis inscalptas literas has uidente, α.β.δ.ο.ε.θ.χ. ostendẽteq; Xantho, atque rogãte, an hasce nouisset: diligenter ille scrutatus, nõ potis fuit harum inuenire declarationem, ac fassus est dubitare omnino. Tum Aesopus, Si per hanc columnulam, ò here, thesaurum ostẽdã tibi, qua re me remunerabis? Et is: Confide, accipies enim libertatem tuam, atq; dimidium auri. Tũc Aesopus distans à cippo passus quatuor, & fodiens, accepit thesaurũ, & tulit hero, dicens, Da mihi promissum, cuius gratia inuenisti thesaurum. Et Xanthus, Non, si & ego sapiã, nisi & sensum literarum mihi dixeris: nam scire hoc multò re inuenta mihi preciosius. Et Aesopus, Qui thesaurum infodit hic, ut uir eruditus literas inscalpsit has, quae & inquiunt, α, ἀποβάς. β, βήματα. δ, τέσσαρα. ο, ὀρύξας. ε, εὑρήσεις. θ, θησαυρὸν. χ, χρυσίου.

Id est, Recedẽs passus quatuor fodiẽs inuenies thesaurũ aureũ.

Xanthus autem, Quia ita solers es, & astutus, non accipies tuam libertatem. Et Aesopus, Renuntiabo dandum aurum ò domine regi Byzantinorum: illi enim recõditum est. Et Xanthus, Vnde hoc nosti? Et ille, Ex literis: hoc enim inquiunt, α, ἀπόδος. β, βασιλεῖ. δ, Διονυσίῳ. ο, ὃν εὗρες. θ, θησαυρόν. χ, χρυσίου.

Id est, Redde regi Dionysio quem inuenisti thesaurum aureum.

Xanthus audiens regis esse aurum, Aesopo ait, Accepto dimidio lucri, taceto. Et ille, non tu mihi nunc hoc praebes, sed qui aurum hic infodit, ac quemadmodum, audi:

Id eſt, Acceptū euntes diuidite quē inueniſtis theſaurū aureū

audi:hoc enim dicunt literæ, α, ἀνελόμενοι. β, βαδίσαντες. δ, διέλεσθε. ο, ὅν. ε, εὕρετε. θ, θησαυρόν. χ, χρυσίου. At Xanthus, Venias inquit, in domum, ut & theſaurum diuidamus, & tu libertatem accipias. Profectis ergo, Xanthus timens Aeſopi loquacitatem, in carcerem ipſum iuſsit inijci. Cum abduceretur Aeſopus, ſic inquit, Huiuſmodi ſunt promiſſa philoſophorum? non ſolum enim non accipio meam libertatem, ſed & in carcerem iubes inijci me. Xāthus igitur iuſsit ipſum ſolui, & ait ei, Nimirum recte inquis, ut parta libertate, uehementior ſis cōtra me accuſator. Tum Aeſopus dixit, Quodcunq; mihi potes facere, fac malū: omnino uel inuitus liberabis me. Ea uerò tempeſtate huiuſmodi res Sami obtigit. Cū publice feſtū celebraretur, repēte aquila deuolās, & publicū rapiēs anulum, in ſerui ſinum demiſit. Itaque Samij perterriti, cum ob hoc prodigiū incidiſſent in multum mœrorem, in unū coacti, cœperūt rogare Xanthum, quòd primus ciuiū eſſet, & philoſophus, ut ſibi iudiciū prodigij manifeſtaret. At ille omnino ambigens tempus petijt. Profectus igitur domum, triſtis erat admodum, & ſolicitudinibus immerſus, ut qui nihil iudicare poſſet. Aeſopus uerò, mœrore Xanthi cognito, adiens ait, Qua cauſa, ò here, ſic perſeueras triſtari? Mihi committe, uale dicto mœrori. Cras in forum profectus dic Samijs, Ego neque prodigia ſoluere didici, neque augurari: ſed puer mihi eſt multarum rerum peritus, ipſe uobis quæſitum ſoluet. Et ſi ipſe conſecutus fuero ſolutionem here, tu gloriam reportabis, tali utens ſeruo: ſin minus fuero conſecutus, mihi ſoli erit dedecus. Perſuaſus igitur Xanthus, poſtero die in theatrum pro-

fectus.

fectus, & astans in medio, iuxta monita Aesopi concionatus est ijs, qui conuenerant. Illi uerò statim rogabant Aesopũ acciri. Qui cum uenißet, staretq; in medio, Samij facie ipsius considerata, deridentes clamabant, Hæc facies prodigium soluet? ex deformi hoc quid unquam boni audiemus? Ita ridere cœperunt. At Aesopus extẽta manu silentio petito, inquit, Viri Samij, quid faciem meam cauillamini? non faciem, sed animum respicere oportet: sæpe enim in turpi forma bonum animum natura imposuit. An uos exteriorem testarum formam consideratis, ac non potius interiorẽ uini gustum? Hæc ab Aesopo cum audissent omnes, dixerunt, Aesope si quid potes, dic ciuitati. Ille igitur audacter ait, Viri Samij, quoniam fortuna, quæ cõtentionis studiosa est, gloriæ certamen proposuit domino & seruo, si seruus inferior uideatur domino, uerberibus cæsus abibit, sin autẽ præstantior, nihilominus & sic uerberibus lacerabitur. Si uos per meam libertatem, loquendi mihi fiduciam indulseritis, ego nunc uobis intrepide quæsitum narrabo. Tũc populus uno ore clamabat ad Xanthum, Libertate dona Aesopum, obtempera Samijs, largire libertatem eius ciuitati. At Xantho non annuẽti, Prætor ait, Xanthe, si tibi nõ placet auscultare populo, ego hac hora Aesopũ libertate donabo, & tunc tibi æqualis fuerit. Tunc igitur Xanthus necessariò libertatem reddidit, & præco clamauit, Xanthus philosophus liberum Samijs largitur Aesopum, atque interim finem sermo Aesopi accepit dicentis Xantho, Vel inuitus me libertate donabis. Aesopus itaque libertatem consecutus, stans in medio, ait, Viri Samij, aquila ut scitis, regina

auium

auium est. Quoniam autem imperatorium anulum hæc raptum demisit in serui sinum, hoc significare uult, quẽdam ex ijs, qui nũc sunt, regem, uelle uestram libertatem in seruitutem redigere, atq; sancitas leges irritas facere. His auditis Samij mœrore repleti sunt. Sed non multo pòst tempore & literæ à Crœso Lydorum rege uenerunt ad Samios, iubentes eis ut in posterum tributa sibi penderent: sin minus obtemperassent, ut ad pugnam se pararent. Consultabant igitur uniuersi. Timuerũt enim subditi fieri Crœso, conducibile tamen esse & Aesopum consulere. Et ille Cõsultus, ait, Cum principes uestri sententiam dixerint de tributo dando obtemperandum esse regi: consilium iam minime, sed narrationem uobis afferam, & scietis quid conducat. Fortuna duas uias ostendit in uita, alteram libertatis, cuius principium accessu difficile, sed finis planus: alteram seruitutis, cuius principiũ facile, & accessibile, finis autem laboriosus. His auditis, Samij exclamauerunt, Nos cum simus liberi, serui esse gratis nolumus, & oratorem infecta pace remiserunt. His ergo cognitis, Crœsus decreuit bellum in Samios mouere. Sed legatus retulit, Non poteris Samios debellare quandiu est apud eos Aesopus, & consilia suggerit. Potes autem magis, ait, ò rex, legatis missis, petere ab ipsis Aesopum, pollicitus eis & gratias aliàs relaturum, & remissionem iussorum tributurum: tunc fortè poteris eos superare. Crœsus his persuasus, legato misso dedi sibi petebat Aesopum. Samij autem hunc tradere decreuerunt. Quo cognito, Aesopus in media cõcione stetit, ac inquit, Viri Samij, & ego permulti facio ad regis pedes proficisci

ciſci:uolo autem uobis fabulam dicere. Quo tĕpore animalia inter ſe loquebantur, lupi bellũ ouibus intulerunt. Vnà uerò cũ ouibus canibus præliãtibus ac lupos arcẽtibus, lupi legato miſſo dixerũt ouibus, ſi uoluerint uiuere in pace, & nullũ ſuſpicari bellũ, ut canes ſibi traderent. Ouibus ob ſtultitiã perſuaſis, & canibus traditis, lupi & canes dilacerarunt, & oues facilime occiderũt. Samij igitur fabulæ ſenſu cognito, decreuerunt apud ſe detinere Aeſopum. Ille uerò non tulit, ſed cũ legato unà ſoluit, & ad Crœſum ſe cõtulit. Profectis autẽ ipſis in Lydiã, Rex ante ſe ſtantem Aeſopum uidens, indignatus eſt, dicens, Vide qualis homuncio impedimento mihi ad tantam inſulam ſubigendam fuit. Tum Aeſopus, Maxime rex, nõ ui, neque neceßitate coactus ad te ueni, ſed ſponte adſum, ſuſtine autem me parumper audire. Vir quidam cum locuſtas caperet, occideretq;, cepit & cicadam, cum & illam uellet occidere, inquit cicada: O` homo, ne me fruſtra occidas: ego enim neque ſpicam lædo, neque alia in re quapiam iniuria te afficio: motu uero, quæ in me ſunt, membranularũ, ſuauiter canto, delectans uiatores: præter igitur uocem in me amplius nihil inuenies. Ille his auditis, permiſit abire. Et ego itaque, ò rex, tuos pedes attingo, ne me ſine cauſa occidas, non enim poßum iniuria quenquam afficere, ſed in uili corpore generoſum loquor ſermonem. Rex aũt miratus ſimul & miſeratus ipſum, ait, Aeſope, non ego tibi largior uitam, ſed fatum, ergo quod uis, pete, & accipies. Et ille, Rogo te, ô rex, reconciliare Samijs. Cumq; rex dixiſſet, reconciliatus ſum, prócidens ille in terram, gratias ei agebat. Et poſt hæc ſuas cõſcri-

De lupis & ouibus.

De homine & Cicada.

Quando conſcripſerit Aeſopus fabulas.

psit fabulas, quas in hunc usque diem extantes apud regem reliquit. Acceptis autem ab ipso literis ad Samios, quòd Aesopi gratia eis reconciliatus fuerit, atque muneribus multis, nauigauit in Samum. Samij igitur hunc uidentes, & coronas ei intulerunt, & choreas eius gratia constituerunt. Ille autem & regis literas legit, & ostēdit quòd sibi donatam à populo libertatem, libertate rursus remuneratus fuerit. Post hæc uero ab insula decedens, circuibat orbem ubique cum philosophis disputando. Profectus & in Babylonem, & suam ipsius doctrinam demonstrando, magnus apud regem Lycerum euasit. Illis enim temporibus reges inuicem pacem habentes, atque delectationis gratia quæstiones uicißim sophisticas scribendo mittebant: quas qui soluerent, tributa pacta à mittentibus accipiebant, qui uerò non, æqualia præbebant. Aesopus igitur quæ mittebantur problemata Lycero intelligens, dissoluebat, & clarum reddebat regem, & ipse Lyceri nomine altera itidem regibus remittebat: quæ cũ remanerēt insoluta, tributa rex quàm plurima exigebat. Aesopus autem cum nõ genuisset filios, nobilem quendam Ennum nomine adoptauit, atque ut legitimum filium regi allatum, commendauit. Non multo autem pòst tempore Ennus cum adoptantis concubina rem habuit: hoc sciens Aesopus expulsurus erat domo Ennum, qui in illum ira correptus, epistolamq; fictam ab Aesopo scilicet ad eos, qui sophismatis cum Lycero certabant, quòd ipsis paratus esset adhærere magis, quàm Lycero, regi dedit Aesopi signatam anulo. Rex & sigillo credens, atq; inexorabili ira percitus, statim Her-

mippo

mippo iubet, nulla examinatione facta, tanquam proditorem occideret Aesopum. At Hermippus & amicus fuerat Aesopo, & tunc se amicum ostendit: in sepulchro enim quodam nemine sciente occultauit hominem, & secreto nutriuit. Ennus autem regis iussu omnem Aesopi administrationem suscepit. Quodam pòst tempore Nectenabo rex Aegyptiorum audiens Aesopum mortuum esse, mittit Lycero statim epistolam, architectos sibi mittere iubentem, qui turrim ædificent, quæ neque cœlum, neque terram attingat, & aliquem qui semper respondeat ad omnia quæcunque rogauerint: quod si fecisset, tributa exigeret: sin minus, solueret. His lectis Lycerus mœrore affectus est, cum nullus ex amicis posset quæstionem de turri intelligere. Rex uerò & columnam sui regni dicebat interijsse Aesopum. Hermippus autem dolore regis ob Aesopum cognito, adijt regem, & uiuere illum renuntiauit, addiditq; ipsius causa Aesopum non peremisse, sciens quòd pœniteret aliquando regem sententiæ. Rege autem uehementer his lætato, Aesopus sordens, ac squalens totus, adductus est. Cumq; rex ut eum uidit, illachrymasset, atque ut lauaretur, aliáq; cura afficeretur, iußisset, Aesopus post hoc & de quibus accusatus fuerat, causas confutauit: ob quæ cum rex Ennum esset occisurus, Aesopus ei ueniam petijt. Post hæc autem rex Aegypti epistolam Aesopo dedit legendam. At ille statim solutione cognita quæstionis, risit, ac rescribere iußit: cum hyems præterisset, missum iri & qui turrim essent ædificaturi, & aliquē qui respōderet ad rogata. Rex igitur

Aegyptios legatos remisit, Aesopo autẽ pristinam admĩnistrationem tradidit omnem, debitum ei tradens & Ennum. At Aesopus acceptum Ennum nulla in re tristitia affecit, sed ut filium, rursus receptũ inter cætera his admonuit uerbis, Fili ante omnia cole deum. Regẽ honora. Inimicis tuis terribilem te ipsum præbe, ne te cõtemnãt: amicis facilem, & communicabilem, quò longe beneuolentiores tibi sint. Item inimicos male habere precare & esse pauperes, ne te posint offendere: at amicos in omnibus bene ualere uelis. Semper uxori tuæ bene adhære, ne alterius uiri periculum facere uelit: leue enim mulierum est genus, ac delinitum adulatione minus male cogitat. Velocem ad sermonem ne poside auditum. Linguæ continens esto. Bene agentibus ne inuide, sed congratulare: inuidens enim te ipsum magis offendes. Domesticorum tuorum satage, ut te non solum ut dominum timeant, sed etiam ut benefactorem uenerentur. Ne pudeat discere semper meliora. Mulieri non unquam credas secreta: nã semper armatur, quo modo tibi dominetur. Quotidie in diem crastinum reconde: melius enim mortuum inimicis relinquere, quàm uiuentem amicorum indigere. Salutato facile, qui tibi occurrunt, sciens & catulo caudam panem comparare. Bonum esse ne pœniteat. Susurronem uirum eijce domo tua, nam quæ à te dicuntur, ac fiunt, alijs communicabit. Fac, quæ te non mœstificent. Contingentibus ne tristare. Neque praua ineas unquam cõsilia, neque mores malorũ imiteris. His ab Aesopo Ennus admonitus, tum sermone, tum sua conscientia, ut sagitta quadam percussus animũ, paucis pòst diebus è uita discesit.

Præcepta quæ dedit Aesopus Enno.

Aesopus

Aesopus autem aucupes omneis accersiuit, atque aquilarum pullos quatuor ut caperent, iubet: sic itaque captos nutriuit, ut dicitur, ac instruxit (cui rei non magnam fidem adhibemus) ut pueros in sportis ipsis appensis gestando in altum uolarent, atque ita obedientes pueris essent, ut quocunque illi uellent, uolarent, siue in altum, siue in terram deorsum: præterito uero hyemali tẽpore, ac Vere arridente, cum ad iter omnia parasset Aesopus, & pueros accepisset, & aquilas, decesit in Aegyptum, multa imaginatione, & opinione ad stupefactionem illorum hominum usus. Sed Nectenabo audito adesse Aesopum, Insidijs circunuentus sum, inquit amicis, quia intellexeram Aesopum mortuum esse. Postridie autem iußit rex, ut omnes magistratus candidis circundarentur uestibus, ipse ἐρέαν induit, & coronam, ac gemmatam κίταριν. Cumq́; sedens in alto solio, Aesopum introduci iußisset, Cui me aßimilas (ingredienti inquit) Aesope, & eos qui mecum sunt? Et ille, Te quidem, Soli uerno: qui uerò te circunstant, maturis aristis. Et rex admiratus ipsum, & donis eum prosecutus est. Postero autem die rursus rex candidißimam togam indutus, amicis purpureas iußis accipere, ingredientem Aesopum iterum rogauit. Et Aesopus, Te, inquit, comparo Soli: hos autem qui stant circùm, radijs solaribus. Et Nectenabo, Puto nihil esse Lycerum præ meo regno. Et Aesopus subridens, Ne facile de illo sic loquere, ô rex: nam gẽti uestræ uestrum regnum collatum, instar solis lucet: at si Lycero comparetur, nihil aberit quin splendor hic, tenebræ appareant. Et Nectenabo apposita uerborum responsione

ſtupefactus, Attuliſti nobis, ait, qui turrim ædificent? Et ille, Parati ſunt, ſi modo oſtendas locum. Poſtea egreſſus extra urbem rex in planiciem, oſtendit dimenſum locum. Adductis igitur Aeſopus ad oſtenſos loci angulos quatuor, quatuor aquilis unà cum pueris per ſacculos appenſis, ac puerorum manibus datis fabrorum inſtrumentis, iuſsit euolare, illi uero ſublimes, Date nobis, clamabant, lapides, date calcem, date ligna, & alia, quæ ad ædificationem apta ſunt. Sed Nectenabo uiſis pueris ab aquilis in altum ſublatis, ait, Vnde mihi uolucres homines? Et Aeſopus, Sed Lycerus habet: tu autem homo cum ſis, uis cum æquo dijs rege cõtendere? Et Nectenabo, Aeſope uictus ſum: percontabor autem te, tu reſponde. Et ait, Sunt mihi fœminæ hîc equæ, quæ cum audiuerint eos, qui in Babylone ſunt, equos hinnientes, ſtatim cõcipiunt. Si tibi ad hoc eſt doctrina, oſtende. Et Aeſopus, Reſpõdebo tibi cras, ô rex. Profectus uerò, ubi hoſpitabatur, felem iubet pueris comprehendi, & captũ publice circunduci uerberando. Aegyptij autẽ illud animal colentes, cum ſic ipſum male tractari uiderent, concurrerunt, & felem è manu uerberantium eripuerunt, ac rem celeriter renuntiarunt regi. Qui uocato Aeſopo, Neſciebas, inquit, Aeſope, tanquam deum à nobis coli felem? quare igitur hoc feciſti? At ille, Lycerum regem iniuria affecit, ô rex, præterita nocte hic felis. Gallum enim eius occidit pugnacem, & generoſum, præterea & horas ei noctis nuntiantem. Cui rex, non pudet te mẽtiri Aeſope? Quonam modo una nocte felis ab Aegypto iuit in Babylonem? Tum ille ſubridendo inquit, Et quo modo, ô rex,

Babylone equis hinnientibus, hic equæ fœminæ concipiunt? Rex autem his auditis, prudentiam Aesopi filicem esse dixit. Pòst hæc autem cum adciuißet ex Heliopoli uiros quæstionum sophisticarum peritos, atque de Aesopo cum eis disputasset, inuitauit unà cum Aesopo ad conuiuium. Discumbentibus igitur ipsis, quidam Heliopolita inquit Aesopo, Missus sum à deo meo quæstionem quandam rogaturus te, ut ipsam solueres. Cui Aesopus, Mentiris: deo enim ab homine nihil opus est discere: tu autem non solum te ipsum accusas, sed & Deum tuum. Alius rursus ait, Est templum ingens, & in eo columna, duodecim urbes continens, quarum singulæ triginta trabibus fulciuntur, quas circuncurrunt duæ mulieres. Tum Aesopus ait, Hãc quæstionem apud nos soluent & pueri. Templum enim est hic mundus. Columna, annus. Vrbes, menses. Et trabes, horum dies. Dies autem & nox, duæ mulieres, quæ uicißim sibi succedunt. Postridie conuocatis amicis omnibus, Nectenabo inquit, Propter Aesopum hunc debebimus tributa regi Lycero. At ex his unus ait, Iubebimus ei quæstiones dicere nobis ex ijs, quæ neque scimus, neque audiuimus. Et ille, Cras hac de re uobis respondebo. Decedens igitur, & composito scripto in quo continebatur, Nectenabo confitens mille talenta Lycero debere, mane reuersus Regi scriptum reddidit. Regis autem amici priusquã aperiretur scriptũ, omnes dixerunt, Et scimus hoc, & audiuimus, & uerè scimus. Et Aesopus, Habeo uobis gratiam restitutionis causa. At Nectenabo confeßione debiti lecta ait, Me nihil Lycero debẽte, omnes uos testificamini?

ni? Illi mutati dixerunt, Neque ſcimus, neque audiui=mus. Et *Aeſopus, Si hæc ita ſe habent, ſolutum eſt quæ=ſitum.* Ad hæc Nectenabo, *Felix eſt* Lycerus, *talem in re=gno ſuo doctrinam habens.* Ergo *pacta tributa tradidit* Aeſopo, *atque in pace remiſit.* At Aeſopus *in* Baby=*lonem profectus, narrauit* Lycero *acta in* Aegypto *o-mnia, & tributa reddidit.* Lycerus *autem iuſsit ſtatuam auream* Aeſopo *erigi.* Non *multò autem pòſt tempo=re,* Aeſopus *in* Græciam *decreuit nauigare, compoſitio=neq; cum rege facta, diſceſsit, iuratus ei prius proculdu=bio rediturum ſe in* Babylonem, *atque illic reliquum ui=tæ uicturum.* Peragratis *autem* Græcis *urbibus, & ſua doctrina patefacta, peruenit &* Delphos: *uerùm* Delphi *diſſerentem quidem audierunt libenter, ſed honore, & obſeruantia eum affecerunt nulla.* Is *autem ad eos ſuſci piens ait,* Viri Delphi, *ſuccurrit mihi ligno uos compa=rare, quod in mari fertur: illud etenim procul uidentes dum fluctibus agitatur, magni precij eſſe exiſtimamus, poſtquàm autem proxime aduenit, uiliſsimum apparet.* Et *ego itaq; cum procul eſſem ab urbe ueſtra, ut eos, qui exiſtimatione digni ſunt, uos admirabar, nunc autem ad uos profectus, omnibus, ut ita dixerim, inueni inutiliores, ſic deceptus ſum.* Hæc *cum audiuiſſent* Delphi *& time=rēt ne aliquo modo* Aeſopus *ad alias urbes accedēs male de ſe diceret, decreuerunt dolo hominē occidere.* Auream *igitur phialā ex eo, quod apud ſe erat, ſacello* Apollinis *accipientes, clàm in* Aeſopi *abſconderunt ſtratis.* Cum Aeſopus *uerò ignoraret quæ ab ipſis dolo facta fuerāt, egreſſus ibat in* Phocidem. At Delphi *aggreſsi, & detinē*

tes ipſum

tes ipſum, percontabantur ut ſacrilegum. Illo autem negāte aliquid feciſſe eiuſmodi, illi ui ſtratis euolutis aureā inuenerūt phialam, quam etiam acceptam omnibus ciuibus oſtenderunt nō cum paruo tumultu. Igitur Aeſopus cognitis illorum inſidijs, rogauit eos, ut ſolueretur. Hi autem non ſolum non ſoluerunt, ſed ut ſacrilegum in carcerem quoque iniecerunt, morte eius ſuffragijs decreta. Aeſopus autem cum nulla aſtutia à mala hac fortuna liberari poſſet, ſeipſum in carcere lugebat ſedens. Ex familiaribus autem ipſius quidam, Damas nomine, ad ipſum ingreſſus, & uidens eum ſic lamentari, cauſam rei rogauit. Ille ait, Mulier quædam cum recenter ſuum uirum ſepeliuiſset, quotidie profecta ad tumulum, plorabat. Arans autem quidam non procul à ſepulchro, amore captus eſt mulieris, & derelictis bobus, iuit & ipſe ad tumulum, ac ſedens unà cum muliere plorabat. Cum illa rogaret cur nam & ipſe ſic lugeret: Quoniam & ego, inquit, decentem mulierem ſepeliui, & poſteaquàm plorauero, mœſticia leuor. Illa autem, Mihi idipſum ſimiliter accidit. Et ille, Si igitur in eadem incidimus mala, cur nam inuicem non coniungimur? ego etenim amabo te, ut illam: & tu me rurſus ut tuum uirum. His perſuaſit mulieri, & conuenerunt: interim autem fur profectus, & boues ſoluens, abegit. Ille autem reuerſus, non inuentis bobus, & plangere, & lugere uehementer inſtituit. Profecta eſt & mulier: & lamentantem inueniēs inquit, Iterum ploras? Cui ille, Nunc, ait, uerè ploro. & ego itaque multis euitatis periculis, nunc uere fleo, ſolutionem mali necunde inueniens. Poſt hæc affuerunt

& Delphi, & extractum ipsum è carcere trahebant in
Mus & rana. praecipitium. Ille autem eis dicebat, Quando colloquebantur animalia bruta, mus ranae amicus factus, ad coenam eam inuitauit, & abducta in penarium diuitis, ubi multa edulia erant, Comede, inquit, amica rana. Post epulationem & rana murem in suam inuitauit coenationem. Sed ne defatigere, inquit, natando, filo tenui tuum pedem meo alligabo. Atque hoc facto saltauit in paludem. Ea autem urinata in profundum, mus suffocabatur, & moriens ait, Ego quidem per te morior, sed me uindicabit maior. Supernatante igitur mortuo mure in palude, deuolans aquila hũc arripuit, unà cum eo etiam appensam ranam: sicq; ambos deuorauit. Et ego igitur, qui ui per uos morior, habebo ultorem. Babylon enim & Graecia omnis meam à uobis exigent mortem. Delphi tamen ne sic quidem pepercerunt Aesopo. Ille autem in Apollinis confugit sacellum, sed ij & illinc extraxerunt irati, & in praecipitium rursus traxerunt. Aesopus cum abduceretur, dicebat, Audite me Delphi. Lepus aquila insectante in lustrum scarabei confugit, rogans ut ab eo seruaretur. Scarabeus autẽ rogabat aquilam ne occideret supplicem, obtestans ipsam per maximum Iouem, saltem ne despiceret paruitatem suam. Illa uerò irata, ala percutiens scarabeum, leporem raptum depasta est. Scarabeus autem cum aquila uolauit, ut nidum eius disceret, ac iam profectus oua eius deuoluta dirupit. Illa cũ graue existimaret si quis hoc ausus fuisset, & in altiore loco secundo nidificasset, & illic rursus scarabeus ijsdem hanc affecit: Aquila autem inops consi-

Lepus & aquila.

lij peni

lij penitus, aſcendit ad Iouem (in eius enim tutela eſſe dicitur) & in ipſius genibus tertiam fœturam ouorum poſuit, deo ipſa commendans, & ſupplicans ut cuſtodiret. At ſcarabeus è ſtercore pilula facta, aſcendit, & in ſinum Iouis eam demiſit. Iupiter aſſurgens ut fimum excuteret, & oua abiecit oblitus, quæ & contriuit deiecta. Sed cum didiciſſet à ſcarabeo, quod hæc feciſſet ut aquilam ulciſceretur (non enim ſcarabeum tantum illa affecit iniuria, ſed & in Iouem ipſum impia fuit) aquilæ reuerſæ, ait, ſcarabeum eſſe qui affecit mœrore, & certè iure affeciſſe. Nolens igitur aquilarum genus deficere, conſulit ſcarabeo, ut aquilæ reconciliaretur. Cum hic non paruiſſet, ille in aliud tempus tranſpoſuit aquilarum partum, cum non appareant ſcarabei. Et uos igitur ô uiri Delphi, ne deſpicite hunc deum, ad quem profugi: & ſi paruum ſortitus eſt delubrum, neque enim impios negliget. Delphi uerò hæc parum curantes, rectà ad mortem itidem ducebant. Aeſopus nulla re à ſe dicta uidens eos flecti, rurſus ait, Viri crudeles, & interfectores audite. Agricola quidam in agro conſenuit: cum nunquam ingreſſus eſſet in urbem, precabatur domeſticos ut eam uideret. At illi iunctis aſellis, atque in currum eo impoſito, ſolum iuſſerunt agere. Eunti autem procella & turbine aërem occupātibus, & tenebris factis, aſelli à uia aberrantes, in quoddam præcipitium deduxerunt ſenē. At ille iam præcipitandus, O Iupiter, ait, qua in re te iniuria affeci, quòd ſic inique occidor, præſertim cū neq; ab equis generoſis, neque à mulis bonis, ſed ab aſellis uiliſſimis? Et ego itaque eodē modo nunc

do nunc tristor, quoniam non ab honoratis uiris, & elegantibus, uerùm ab inutilibus, & peßimis interficior.

De uiro & filia.

Iamq́; præcipitandus, eiusmodi dixit rursus fabulam, Vir *quidam suam deamans filiam, rus misit uxorẽ, solam autem filiam receptam uiolauit.* Illa *autem,* Pater, *ait, scelesta facis, optarẽ tamẽ à multis potius uiris dedecore hoc affici, quàm à te, qui genuisti.* Hoc *nunc & in uos, ô iniqui* Delphi *dico, quòd eligerem in* Scyllam, & Charybdim *potius incidere, ac in* Africæ Syrteis, *quàm per uos iniuste, atq; indigne mori: execror igitur uestrã patriam, & deos testor, me præter omnem iustitiam interire, qui me ulciscentur exauditum.* Præcipitẽ *igitur ipsum dederunt de rupe, & mortuus est.* Non *multo pòst autem pestilentia laborãtes, oraculum acceperũt expiãdam esse* Aesopi *mortem.* Cui *quòd & conscij sibi essent, iniuste eum interfecisse, etiã cippũ erexerũt.* Sed *primates* Græciæ, *ac doctißimi quique, cũ & ipsi, quæ in* Aesopũ *facta fuissent, intellexissent,* Delphos *profecti sunt, & cũ illis habita inquisitione, ultores & ipsi* Aesopi *mortis fuerunt.*

AESOPI VITAE FINIS.

EX APHTHONII SOPHISTAE EXERCITAMENTIS.

FAbula profecta quidem est à poëtis, sed & rhetoribus communis facta est admonendi gratia. Est autē fabula sermo fictus, imagine quadam repræsentans ueritatem. Atq; alia Sybaritica, alia Cilix, alia Cypria dicitur, accepto ab inuentoribus nomine. Verùm quoniam Aesopus egregie præter cæteros conscripsit fabulas, euicit ut potius Aesopia diceretur. Ea uerò est triplex, Rationalis, Moralis, Mista. Rationalis, in qua aliquid ab homine geri confingitur. Moralis, quæ eorū imitatur mores, quæ sunt rationis expertia. Mista uerò, quæ rationale irrationaleq; complectitur. Eam autē admonitionē, cuius causa fabulam cōstitueris, Antefabulationem præpositam, postpositam uerò, Affabulationem dices. Fabula quid & quotuplex.

FABVLA, QVA FORMICArum & Cicadarum exemplo hortantur iuuenes ad laborem.

CIcadæ olim æstate aßiduis cantibus indulgebant, formicæ uerò hyemis memores, laboribus fructibusq; colligendis operam dabant. Verùm cū hyems aduenisset, formicæ ijs, quæ collegerant, pascebantur. Cicadas autem delectatio illa, & canendi uoluptas, eò indigētiæ, miseriæq; perduxit, ut esurirēt omnes, & fame cōficerētur. Sic iuuētus laborū fugitans, male habet in senectute.

Ex Philo

EX PHILOSTRATI Imaginibus.

FABVLAE.

FAbulæ se ad Aesopum, sua in eum beneuolentia conferunt, quòd satagat sui. Fabula quippe & Homero, & Hesiodo, necnon & Archilocho in Lycamben curæ fuit. Sed ab Aesopo humana omnia ad fabellas redacta sunt, sermone brutis non temere impertito: nam & cupiditatem tollit, & libidinem insectatur, & fraudem. Atq; hæc ei leo quispiam agit, & uulpes, & per Iouē equus: nec testudo muta. Ex quibus pueri discunt, quæ in uita gerantur. Habentur igitur in pretio fabulæ propter Aesopum. Accedunt ad ianuam docti huius, uittis eū deuinctur æ, coronaq́; oleagina coronaturæ: hic, ut puto, fabulam aliquam texit: risus enim faciei, & oculi in terrā defixi id præ se ferunt. Pictorem, fabularum curas remißiore animo indigere, non latuit. Philosophatur autem & fabularum corpora. Bruta enim cum hominibus conferens, cœtum circa Aesopum statuit ex illius scena cōflictū. Chori, dux uulpes depicta est. Vtitur enim ea Aesopus ministra argumentorū plurium, ceu Dauo Comœdia.

EX HERMOGENIS *exercitamentis.*

PRISCIANO INTERPRETE.

FAbula est oratio ficta, uerisimili dispositione, imaginem exhibens ueritatis. Ideo autem hanc primam tradere pueris solent oratores, quia animos eorum adhuc molles ad meliores facilè uias ritè instituũt. Vsi sunt ea tamen uetustißimi quoq; autores, ut Hesiodus, Archilochus, Horatius. Hesiodus *quidem lusciniæ,* Archilochus *autem uulpis,* Horatius *muris.* Nominantur *autem ab inuentoribus fabularum, aliæ* Aesopiæ, *aliæ* Cypriæ, *aliæ* Libicæ, *aliæ* Sybariticæ, *omnes autem communiter* Aesopiæ *dicuntur, quoniam in conuentibus frequenter solebat* Aesopus *fabulis uti.* Mendacem *quidem esse nolunt fabulam, sed ad uitam utilem, necnon & uerisimilem.* Est *autem uerisimilis, si res, quæ subiectis accidunt personis, apte reddantur: utputa de pulchritudine aliquis certat, pauo supponatur hic.* Oportet *alicui astutiam tribuere, uulpecula est subijcienda.* Imitatores *aliquos hominum uolumus ostendere, hic* Simijs *est locus.* Oportet *igitur modo breuiter, modo latius eas differere.* Quomodo *autem hoc fiet?* Si *nunc narratione simplici proferantur, nunc etiam sermo inductis fingatur personis.* Exempli *causa,* Simiæ *conuenerunt & consilium habuerunt de urbe condenda: & quia placuit illis, paratæ erant incipere ædificationem, sed uetus* Simia *prohibuit ab incepto, eas docens, quòd facilè capiantur, si intra muros concludantur: sic breuiter dices.*

Si uelis

Si uelis producere, sic: Simiæ conuenerunt, & consiliabantur de urbe condenda, quarum una in mediũ ueniens concionata est, quia oportet ipsas quoque ciuitatem habere. Videtis enim, aiebat, quòd ciuitatem habẽdo felices homines sint, domos etiã habent singuli, & in concionẽ uniuersi, & in theatrum ascendentes delectant animos spectationibus, & auditionibus uarijs. Et sic proferes orationem in orando, dicẽs, quod & plebiscitũ scriptum est, & finges etiam orationem ueteris simiæ. Expositio autem fabularum uult circuitionibus carere, & iucundior esse. Sed oratio, qua utilitas fabulæ retegitur, quam ἐπιμύθιον uocant, quod nos affabulationẽ possumus dicere, à quibusdam prima, à plerisq; rationabilius postrema ponitur. Sciendũ uerò, quòd etiam oratores inter exempla solent fabulis uti.

LAVRENTIVS VALLENSIS INSIGNI uiro Arnoldo Fouelledæ salutem.

PROMISERAM nuper, me tibi coturnices, quas ipse uenatus essem, missurum. Eas capere (ut homo uenandi insuetus) cum non possem, ad uenationem meam, id est, ad literas me conuerti. Vt forte ad manus uenit libellus Græcus ex præda nauali, tres & triginta Aesopi fabulas continens, has omnes bidui labore uenatus sum. Mitto igitur ad te, siue fabellas, siue mauis coturnices, quibus oblectare te poßis ac ludere. Etenim si Octauianum, Marcumq́; Antonium, orbis terrarum principes, ludo coturnicum delectatos accepimus: profectò tu uir literarum amantißimus, literato hoc genere ludendi delectaberis. Et siquis Octauiano aut Antonio pugnacem aliquam harũ auium dono dedisset, iucundã illis rem, gratamq́; fecißet: ego quoq; tibi iucũdus, gratusq́; ero, qui plures triginta eius generis aues dono mitto, pugnaces, uictrices, & (si forte hoc te magis iuuat) etiam pingues. Oblectant enim hæ fabellæ, & alunt: nec minus fructus habent, quàm floris. Sed ne donũ suum laudare insolentis sit, finem faciam. Tu si coturnices ueras, quàm has fabellas, malis, rescribe. Mittam nanq; non modo conturnices, sed etiam perdices. Ex urbe Caieta, Calendis Maij, M. CCCC. XXXVIII.

DE VVLPE ET CAPRO. 1

Vulpes & caper sitibundi in puteum quẽdam descenderunt: in quo cum perbibissent, circumspicienti capro reditum, uulpes ait: Bono animo esto caper: excogitaui nanque quo pacto uterque reduces simus. Siquidem tu eriges te rectum primoribus pedibus ad parietem admotis, cornuaq́; adducto ad pectus mento, reclinabis: & ego per terga cornuaq́; tua transiliẽs, & extra puteum euadens, te istinc postea educam. Cuius consilio fidem habente capro, atque, ut illa dicebat, obtemperanti, ipsa à puteo resilijt: ac deinde præ gaudio in margine putei gestiebat exultabatq́;, nihil de hirco curæ habens. Cæterum cum ab hirco ut fœdifraga incusaretur, respondit: Enimuero hirce, si tantum tibi esset sensus in mente, quantum est setarum in mento, non prius in puteum descendisses, quàm de reditu exploratum habuisses.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit uirum prudẽtem debere finem explorare, antequàm ad rem agendam ueniat.

DE VVLPE ET PARDO. 2

Vulpes & pardus de pulchritudine altercabantur: & pardo suam pellem uersicolorem extollente, uulpes suam cum non posset præponere, inquit, At quãto ego speciosior, quæ non corpus, sed animum uersicolorem sortita sum.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit pulchritudinem animi antecellere pulchritudinem corporis.

DE CATA ET VENERE. 3

CAta quædam delitium erat cuiuſdam formoſi adule ſcentis. Hanc ille, ut in fœminam mutaret, Venerem comprecatus eſt. Dea miſerta cupiditatis aduleſcentuli, cõuertit beſtiam in ſpecioſam puellam. Cuius forma inardeſcens aduleſcentulus, adducit illã ſecum domum. Quibus conſidentibus in cubiculo, Venus uolens periculum facere nunquid illa cum corpore mutaſſet & mores, murem in medium dimiſit. At illa, eorum qui aderant & cubiculi nuptialis immemor, è cubili conſurgens, murem inſequebatur, illum comedere cupiens: tum dea indignata, eam iterum in ſuam reſtituit naturam.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit ſceleſtos homines, etiã ſi conditionem ſtatumq́; mutent, tamen mores nequaquam mutare.

DE AGRICOLA ET FILIIS EIVS. 4

AGricola filios ſuos uidens quotidie gladiantes, neque in gratiam reducere potis eſſet: iußit faſciculum uirgarum ſibi afferri (aderãt autem filij illic ſedentes) quæ cum allatæ eſſent, colligauit omnes in unum faſciculum: iußitq́; ſingulos eorum faſciculum capere atque confringere. Illis uerò confringere non ualentibus, ſoluens poſtea faſciculum, tradidit ſingulas uirgas eis frangendas: atque illis ſtatim frãgentibus, intulit, Ita quidem & uos ò filioli mei, ſi unanimes inuicem perſtiteritis, inexpugnabiles uos hoſtibus inuictosq́; præbebitis: ſin minus, ueſtra ipſa æmulatio atque ſeditio, opportunam uos prædam inimicis faciet.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, æque res humanas capere, uel à cō cordia incrementum, uel à discordia iacturam.

DE MVLIERE ET GALLINA. 5

MVlier quædam uidua habebat gallinam quotidie singula oua ponētem. Sperans autem mulier, pro singulis bina oua posituram, si plus escarum tribuisset, opiparè educabat. Gallina uero pinguior effecta, ne unū quidem ouum amplius facere poterat.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd homines per luxum rerū & copiam marcescentes, ab instituta industria retardantur.

DE DVOBVS ADVLESCENTIBVS. 6

DVo adulescentes obsonium à coquo communiter mercati sunt. Cæterum cum coquus quibusdam negotijs domesticis intenderet, uacaretq;: alter adulescentum partē obsonij in alterius manus immisit Conuertēte autem se coquo, & partem carnis, quæ aberat, requirēte: qui carnem sustulerat, iurat se non habere: qui uerò habebat, se non sustulisse. Quibus coquus (intellecta adulescētum argutia) inquit, Etsi me latet fur: tamen eum quem iurastis, non latebit.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd si qd homines celamus, Deū tamen nequaquam celare poterimus, qui solus omnia prospicit & omnia uidet.

DE DVOBVS AMICIS ET VRSO. 7

DVobus amicis unà iter facientibus fit ursus obuiam, quorum unus perterritus, in arborem scandens, latuit:

tuit:alter uero, cum se imparẽ urso fore, & si pugnaret, superatum iri, intelligeret: procidens simulabat se mortuum esse. Vrsus uero adueniens, & aures & occiput eius olfaciebat, illo qui stratus iacebat, usquequaque continente respirationem. Ita mortuum esse credens ursus, abijt: aiunt enim non sæuire in cadauera. Mox alter, qui inter frondes arboris latuerat, descendens, interrogat amicum quidnam ad aurem ursus esset secum loquutus. Cui amicus inquit, Admonuit me, ne posthac cum huiusmodi amicis iter faciam.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, deuitandos esse amicos, qui periculoso in tempore auxilio præstando reuocant pedem.

DE ARVNDINE ET OLEA. 8

DIsceptabant aliquando arundo & olea, de constantia & fortitudine, & de firmitate. Et olea quidem arundini probra ingerebat, ut fragili & ad omnem uentum uacillanti. Arundo autem obticebat, non longũ tempus spectans. Nam cum uentus uehemens ingruisset, arũdo reflectebatur agitabaturq́;. Olea uero cum uiolentiæ uentorum reluctari uellet, confracta est.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, eos qui fortioribus ad tempus cedunt, potiores esse ijs qui non cedunt.

DE TVBICINE. 9

ERat tubicen quidam, qui in militia signum caneret: is interceptus ab hostibus, ad eos qui circumsistebant, proclamabat, Nolite me uiri innocentem, innocuum, insontemq́; perimere, nullum enim unquã occidi:

quippe nihil aliud quàm hanc buccinam habeo. Ad quē illi uicißim cum clamore responderũt, Tu uero hoc ipso magis trucidaberis, quòd cum ipse dimicare nequeas, cæteros potes ad certamen impellere.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, quòd præter cæteros peccant, qui malos & importunos principes persuadent ad inique agendum.

DE CANE ET LANIO. 10

CAnis quidam insilijt in macellum, lanio in aliqua re occupato, & arrepto pecoris corde fugiebat. Ad quem lanius conuersus, fugientemq; aspiciens, inquit, O canis, abi: ubicunque fueris, te obseruabo: non enim mihi cor sustulisti, sed cor dedisti.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit iacturam frequēter esse hominibus doctrinam.

DE AEGROTO ET MEDICO. 11

AEgrotus quidam à medico interrogatus, quonam modo se habuisset: præter modum, respondit, in sudorem se fuisse resolutum. Cui medicus, Istud (inquit) bonum est. Altero autem die interrogatus quo modo se haberet: respondit, Algoribus correptus, diu uexatus sum. Et istud (inquit medicus) bonum est. Tertio cum eodem interrogaretur, respondit, Profluuio corporis debilitatus sum. Istud (inquit) etiam bonum est. Postea autem à familiari interrogatus, Quo modo habes ò amice? Respōdit, Ego etiam atque etiam bene habeo, sed morior.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit coarguendos assentatores.

De Asino

DE ASINO ET LVPO. 12

ASinus calcato ligni aculeo claudicabat: conspectoq; lupo, ait, O lupe, en præ cruciatu morior, futurus esca, aut tua, aut uulturũ, aut coruorũ. Vnũ modo munus abs te flagito: educ prius ex pede aculeũ, ut moriar saltẽ sine cruciatu. Tũc lupus summis dentibus aculeũ mordicus deprehẽdens, eduxit. Asinus uerò doloris oblitus, ferratos calces in faciem lupi impegit: fractisq; illius frõte naribus & dentibus, aufugit: lupo seipsum accusante, ac merito sibi id euenisse dicẽte: quòd qui didicerat esse lanius iumentorum, nunc eorum uolebat esse chirurgus.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd qui sua artificia deserũt trãsferentes se ad aliena, ipsis nõ apta, & in derisum ueniũt, & in discrimen.

DE PASTORE ET MARI. 13

PAstor in loco maritimo gregem pascebat: qui cum uideret mare tranquillum, incessit cupido nauigationem faciendi. Itaque uenundatis ouibus, emptisq; palmarum sarcinis, nauigabat. Orta autem uehementi tempestate, & naui mergi periclitante, omne pondus nauis in mare eiecit, uixq; euasit exonerata naui. Paucis pòst diebus, ueniente quodam & tranquillitatem maris admirante (erat enim sanè tranquillum) respondens, inquit, Palmas iterum uult quantum intelligo: ideoq; immotum sese ostendit.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit eruditiores fieri homines damno, atq; periculo.

DE VVLPE ET LEONE. 14

VVlpes nullum antea leonem conspicata, cum illi aliquando obuiasset, ita cōspectū eius expauit, ut parum absuerit quin extingueretur. Quod cū postea iterū accidißet: ad cōspectum quidē leonis exterrita est, sed nō ita ut prius. Tertiò cum leonem eūdē uidißet in ciuitate, non modo non exterrita, sed confidēter adiens, secū colloquuta est & confabulata. Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd consuetudo & conuersatio facit, ut quæ maxime horribilia & formudolosa sunt, neque horrida, neq; formidolosa uideantur.

DE GALLIS ET PERDICE. 15

GAllos quidam domi suæ cum haberet, mercatus est perdicem, eamq́; in societatem gallorum dedit unà cum illis saginādam. Eam uerò statim galli, pro se quisq; mordebant, abigebantq́;. Perdix autem apud se afflictabatur: existimans, ideo talia sibi à gallis inferri, quòd suum ab illorum genere alienum esset. Vbi uerò nō multo pòst aspexit & illos inter se pugnantes mutuoq́; percutientes: recreata à mœrore & tristitia, inquit, Equidem uerò posthac ego non afflictabor amplius, uidens eos etiam inter se dimicantes.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, uirum prudentem debere æquo animo ferre contumelias ab alienigenis illatas, quos uidet ne à domesticorum quidem iniurijs abstinere.

DE VVLPE ET CAPITE QVODAM 16

VVlpes aliquando in domum citharœdi ingressa: dum omnia instrumenta musica, omnem supelle-

ctilem scrutaretur: reperit è marmore caput lupinum, scienter fabreq; factum. Quod cum in manus sumpsißet, inquit, O caput cum magno sensu factum, nullũ sensum obtinens.

Adfabulatio.

Hæc fabula ad eos spectat, qui corporis dignitatem habent, animi industriam non habent.

DE CARBONARIO ET FVLLONE. 17

CArbonarius cõducta in domo habitãs, inuitauit fullonem, qui eò loci proxime uenißet, ut eisdẽ in ædibus unà habitarẽt. Ad quem fullo, O homo, nõ est mihi istud factu cõducibile: Vereor enim ne quicquid ipse candefacerem, id omne tu carbonaria aspergine fuscares.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, nullum cum flagitiosis habendum esse commercium.

DE HOMINE GLORIOSO. 18

VIr quidam aliquandiu peregrinatus, cum iterũ domum rediisset: cum multa ardua in diuersis regionibus à se uiriliter gesta iactabundus prædicabat, tum uerò illud maxime, quòd Rhodi omnes certamine saliendi superaßet: eiusq; rei Rhodios, qui affuerunt, testes eße. Ad quem unus aßistentium respondens, inquit, O homo, si uerum est quod loqueris, quid tibi opus est testibus? Ecce Rhodus, ecce hîc certamen saliendi.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd ubi rerũ testimonia adsunt, nihil opus est uerbis.

DE HOMINE ET APOLLINE. 19

QVidam facinorosus Delphos se cõtulit, Apollinem tentaturus, habensq; passerculum sub pallio, quem pugno tenebat. Accedensq; ad tripodas, interrogabat Deum, dicens: Quod habeo in dextera, uiuit'ne, an mortuum est? Prolaturus passerculum uiuum, si mortuum respondisset: rursus prolaturus mortuum, si uiuum respondisset. Occidisset enim statim sub pallio priusquam proferret. At deus subdolam calliditatem hominis intelligẽs, dixit, O consultor, utrum mauis facere (penes te nanque arbitrium est) facito: & siue uiuum, siue mortuum quod in manu habes, proferto.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit mentem diuinam nihil neque latere, neque fallere.

DE PISCATORE ET CINARIDE. 20

PIscator quidam demissis in mare retibus, detulit cinaridem pusilli corporis: quæ piscatorẽ sic obsecrabat, Noli me impræsentiarum capere pusillam & minutam, sine abire & crescere: ut postea iam adulta, commodo cum maiore potiaris. Cui piscator, Ego uero amens sum, si lucrum quod inter manus habeo (licet exiguum) prætermittam spe futuri boni quantumlibet magni.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit stolidum esse, qui propter spem maioris, rem & præsentem & certam (licet paruam) nõ amplectitur.

DE ASINO ET EQVO 21

VIr quidam habebat equum & asinum. In itinere faciendo, inquit asinus equo, Si me saluum uis, leua me par

me parte oneris mei. Equo *illius uerbis non obsequente, asinus sub onere cadens, moritur.* Tunc *dominus iumentorum omnes quas portabat asinus sarcinas, simulq; corium, quod à mortuo exuerat, equo imponit.* Quo *onere depressus equus, cum clamore inquit,* Væ *mihi iumentorum infelicißimo, quid mihi misero euenit?* Nã *recusans partem, nunc totum onus porto, & illius corium.*

Adfabulatio.

Hæc *fabula innuit maiores debere in laboribus participes esse minoribus, ut utrique incolumes sint.*

DE HOMINE ET SATYRO. 22

VIr *quidam cum satyro amicitiam inierat.* Qui *cum edendi gratia sederent, exorta cœli tempestate, uir manus ad os admouens, anhelitu refocillabat.* Quod *intuens satyrus, interrogat quam ob rem id faceret.* Ille *inquit, calore oris algentes manus refocillo.* Pauloq; *pòst, calidiore edulio allato, cum uir iterũ manus ad os admouens, calorẽ cibi tenui inspiratione refrigerauit, interrogat satyrus quam ob rem & illud faciat.* Respondẽte *autem uiro, ut refrigeraret edulium:* Atque *ego, inquit satyrus, tecum posthac amicitiam non exercebo, qui ex uno ore, & calidum promis & frigidum.* Vale.

Adfabulatio.

Fabula *innuit deuitandam eius amicitiam esse, cuius anceps uita est, & non simplex sermo.*

DE AGRICOLA ET CANIBVS. 23

AGricola *quidam hyberno sydere in agro deprehensus, deficientibus cibarijs primùm interfectis singulis ouibus, illarum carnibus uescebatur, mox &*

caprarum

caprarum, postremo operarijs bobus interemptis alebatur. Quod canes dũ animaduertissent, inter se colloquuti sunt, dicentes, At nos hinc faciamus fugã. Si enim operarijs bobus dominus non pepercit, nec nobis quidẽ parcet.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, fugiendos cauendosq;, qui à familiaribus manus non abstinent.

DE QVODAM ADMORSO À CANE. 24

ADmorsus quidam à cane, circuibat singulos, corrogans curationem: nactusq; quẽdam est, qui cognita mali qualitate, inquit, Si tu quidem ò homo conualescere uis, crustam panis madefactam in sanguine uulneris, porrige cani, qui te momordit, comedendam. Cui ille deridẽter inquit, Ego, mehercle, si illud fecero, dignus sum qui ab omnibus huius urbis canibus præmordear.*

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, improbos homines cum maxime beneficia acceperint, tum maxime ad maleficia animari.

DE THYNNO ET DELPHINO. 25

THynnus, cum Delphinũ insequentem præcipiti cursu fugeret, & iam capiendus esset, in anfractũ quẽdam se intorsit. Delphinus quoque ad alterum similẽ impetu ipso allisus est. Ad quẽ Thynnus respiciens, eumq; expirantem uidens, inquit, Iam mihi mors non erit molesta, uidenti eum qui mihi causa mortis est, mecũ moriẽtẽ.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, æquo animo ferre homines calamitates, cum eos, per quos in calamitate sunt, calamitosos aspiciunt.

De Aucupe

DE AVCVPE. 26

AVceps quidam sumptis aucupatorijs retibus, ad uenandum processit, uisoq́; palũbo in cacumine arboris sedente, compositas artificiose arundines cum retibus ad auem clanculum admouebat, sperans illam se uenari posse. Quod cum agit, in altum intuens, iacentem uiperã pedibus pressit: quæ exasperata dolore, hominem momordit. At ille iam deficiẽs, Me miserum, inquit, qui cum alterum uenari uolo, ipse ab altero captus pereo.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd æmuli alios arte sua nitẽtes decipere, sæpe in laqueos quos tendunt, incidunt.

DE CASTORE. 27

CAstor præter cæteros quadrupedes, in aqua durare fertur, suaq́; genitalia ad artem medicam sanè utilia esse. Hic ubi uidet se ab indagantibus hominibus captum iri (nouit enim quamobrem indagetur) ipse sibi genitalia præcîdit, atque in sequentes proijciens, hoc modo incolumis euadit.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, huius exẽplo prudentes debere pro adipiscenda salute, nullam rationem habere fortunarum.

DE VATICINATORE. 28

VAticinator quidam in foro sedens sermocinabatur, cum sibi quidam denuntiat fores domus eius effractas esse, omniaq́; direpta quæ in domo fuissent. Ad quem nuntium uaticinator gemens, properansq́;, cursu se domum recipiebat. Quem currẽtem intuens quidam, O` tu, inquit, qui aliena negotia te diuinaturũ promittis, certè

tua ipse non diuinasti.

Adfabulatio.

Fabula hæc ad eos spectat, qui res suas non recte administrantes, alienis, quæ nihil ad eos pertinent, prouidere ac consulere conantur.

DE AVCVPE ET MERVLA. 29

AVceps tetẽderat uolucribus retia, quod eminus intuens merula, percontabatur hominem quid negotij ageret. Ille respondit, se condere urbem. Abijtq; longius, & sese abdidit. Merula uerò uerbis illius fidem habens, accedens ad escam iuxta retia positam, capta est. Accurrenteq́; aucupe, inquit, O' homo, si tu quidẽ talem cõdis urbem, haud multos inuenies incolas.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit eo maxime modo rem priuatam & publicam destrui, cum præsides sæuitiam exercent.

DE VIATORE ET IOVE. 30

VIator longum ingressurus iter, si quid inueuisset, eius dimidium Ioui se oblaturum promisit. Inuento autem in ipso itinere uase palmarum & amygdalorum pleno, comedit omnes palmulas amygdalasq́; : sed harum nucleos, illorum putamina ad aram quandam obtulit inquiens, Iuppiter, habes quod tibi uoueram: quod enim inueni, eius & interiora & exteriora tibi offero.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit auarum hominem cupiditate pecuniæ, etiam dijs moliri fallacias.

DE FILIO ET MATRE. 31

PVer quidam in schola condiscipuli furatus tabellam alphabetariã, attulit matri suæ. A' qua non castigatus,

tus,quotidie magis furabatur. Procedente autem tempore,maiora cœpit furari. Tandem à magistratu deprehensus,ducebatur ad supplicium: Matre uerò sequente ac uociferante,rogauit satellites, ut paulisper cum ea ad aurem loqui permitterent. Quibus annuentibus,& matre festinabunda,aurem ad os filij admouente:ille auriculam maternam dentibus amorsam euulsit. Et cum mater cæteriq; increparent, non modo ut furem,sed etiam ut in parentem suam impium,inquit, Hæc mihi ut perderer,extitit causa:si enim me ob tabellam alphabetariam castigaßet,nequaquam ad ulteriora progressus,ad supplicium nunc ducerer.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit,quòd qui inter initia peccandi nõ coërcentur,ad grauiora flagitia euadunt.

DE FILIO ET PATRE. 32

Filium quidem senior habebat generosi animi, & uenaticorum canum amatorem. Hunc per quietem uiderat à leone trucidari. Territus igitur ne forte somnium hoc aliquando sequeretur euentus,extruxit domum quandam politißimam, laquearibus ac fenestris amœnißimam: illucq; inducens filium,illi custos inhærebat. Depinxerat enim in ea domo,ad oblectationem filij, omne genus animalium,in quibus & leonem. Adolescẽs hæc inspiciens,eo amplius molestiæ contrahebat. Quadam autem uice leoni propius stans inquit, Ò truculentißima fera,te propter,& propter inane somnium patris, in hac domo asseruor uelut in carcere. Quid igitur faciam? Et hæc dicens, manũ parieti incußit,oculum leoni

ni eruere uolẽs, & in clauo, qui illic latebat, offendit: qua ex percußione manus emarcuit: succreuitq́; sanies, ac febris subsecuta est: breui adulescens est mortuus. Ita leo adulescentem occidit, nihil adiuuante patris sophismate.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quæ uentura sunt, deuitare posse neminem.

DE CALVO QVODAM. 33

CAluus quidam mentitos crines gerens, dum equo uehebatur, ecce turbinis uentus illos de capite sustulit: risus statim magni præsentibus excitantur. Et ille mutuo risu ad eos, inquit, Quid mirum si crines, qui nõ erant mei, à me recesserint? Illi quoque recesserunt, qui mecum fuerant nati.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, nõ debere nos mœrere ob amißas opes. Quod enim nascentes à natura non accepimus, nõ potest nobiscum perpetuò permanere.

TRIVM ET TRIGINTA AESOPI FABVLARVM À LAVR. VALLA TRADVCTARVM

FINIS.

ALIAE ITEM ALIQVOT AESOPI FABVlæ è Græco in Latinum uersæ, incerto interprete.

IMPOSSIBILIA PROMITTENS. 1

VIR pauper ægrotans, & male affectus, cum à medicis desperatus esset, deos rogabat, pollicens si sanitatem sibi rursus restituissent, centum boues ipsis oblaturum esse in sacrificium. Vxore autem eius audiente, Et ubi tibi hæc, si conualueris? Ille ait, Putas enim surgere me hinc, ut dei hæc à me repetant?

Adfabulatio.

Fabula significat, multos facile polliceri, quæ re comprobare non sperent.

RANAE. 2

RAnæ duæ in palude pascebãtur, æstate autẽ siccata palude, illa derelicta, quærebant aliam: cæterũ profundum inuenerunt puteũ: quo uiso, altera alteri inquit, Descendamus heus tu in hunc puteum. Illa respondens ait, Si igitur & hic aqua aruerit, quomodo ascendemus?

Adfabulatio.

Fabula declarat non oportere incõsideratè res aggredi.

CANIS ET GALLVS. 3

CAnis & gallus inita societate iter faciebant. Vespera autem superueniẽte, gallus cõscensa arbore, dormiebat: at canis ad radicem arboris excauatæ. Cum gal-

lus, ut aſſolet, noctu cantaſſet, uulpes ut audiuit accurrit: & ſtans inferius, ut ad ſe deſcenderet, rogabat, quòd cuperet cõmendabile adeò cantu animal cõplecti. Cum aũt is dixiſſet, ut ianitorem prius excitaret ad radicẽ dormiẽtem, ut cum ille aperuiſſet, deſcenderet: & illa quærente ut ipſum uocaret, canis ſtatim proſiliẽs eam dilacerauit.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, prudentes homines inimicos inſultantes ad fortiores aſtu mittere.

LEO ET VRSVS. 4

LEo & urſus ſimul magnum nacti hinnulum, de eo pugnabant: grauiter igitur à ſeipſis affecti, ut ex multa pugna etiã uertigine corriperentur, defatigati iacebant. Vulpes autem circumcirca eundo, ubi proſtratos eos uidit, & hinnulum in medio iacentẽ, hunc per utroſque percurrendo, rapuit, fugiensq́; abiuit: at illi uidebãt quidem ipſam, ſed quia non poterant ſurgere, Nos miſeros, dicebant, quia uulpi laborauimus.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, alijs laborantibus, alios lucrari.

VESPERTILIO, ET RVBVS, & Mergus. 5

VEſpertilio, & rubus, & mergus inita ſocietate mercatoriam decreuerunt uitam agere. Itaque ueſpertilio argẽtum mutuata proiecit in medium: rubus ueſtem ſecum accepit: mergus tertius, æs: & nauigauerunt. Tempeſtate autem uehemẽti oborta, & naui euerſa, omnibus perditis, ipſi in terram euaſerunt. Ex illo igitur mergus litoribus ſemper aßidet, num quopiam æs eijciat mare.

Veſper=

Vespertilio uerò creditores timens, interdiu non appa=ret, noctu ad pabulum exit. Rubus prætereuntium uesti inhæret, sicubi suam cognoscat quærendo.

Adfabulatio.

Fabula significat, in ea quibus incumbimus, in poste=rum recidere.

PAVO ET MONEDVLA. 6

AVibus creaturis regem, pauo orabat, ut se ob pul=chritudinẽ eligerẽt. Eligentibus autem eũ omnibus, monedula suscepto sermone ait, Sed si te regnãte aquila nos persequi aggressa fuerit, quomodo nobis opẽ feres?

Adfabulatio.

Fabula significat, principes nõ modo propter pulchri tudinem, sed & fortitudinẽ & prudentiã eligi oportere.

SINGVLARIS ANIMAL ET VVLPES. 7

SIngularis agrestis super quadam sidens arbore den tes acuebat. Vulpe rogante causam, quare nulla præposita necessitate dentes acueret, ait, Non abs re hoc facio: nam si me periculum inuaserit, nequaquam me tũc acuendis dentibus occupatum esse oportebit, sed potius paratis uti.

Adfabulatio.

Fabula significat, aduersus periculum præparatum esse oportere.

CASSITA. 8

CAßita laqueo capta plorans dicebat, Hei mihi mise=ræ, & infelici uolucri: non aurum surripui cuius=quam, non angentum, non aliud quicquam pretiosum. Granum autem tritici paruum, mortis mihi causa fuit.

Adfabulatio.

Fabula in eos, qui ob uile lucrùm magnum ſubeunt periculum.

HINNVLVS. 9

HInnulus aliquando ceruo ait, Pater, tu & maior, & celerior canibus, & cornua præterea ingentia geſtas ad uindictam, cur nam igitur ſic eos times? Et ille ridens ait, Vera quidem hæc inquis, fili: unum uerò ſcio, quòd cum canis latratum audiuero, ſtatim ad fugam neſcio quomodo efferor.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat natura timidos nulla admonitione fortificari.

AVARVS. 10

AVarus quidam cum omnia ſua bona uendidiſſet, & auream glebam feciſſet, in loco quodam infodit, unà defoſſo illic & animo ſuo, & mente, atque quotidie eundo, ipſam uidebat. Id autem ex operis quædã obſeruando cognouit, & refoſſam glebã abſtulit. Poſt hæc & ille profectus, & uacuum locum uidẽs, lugere cœpit, & capillos euellere. Hunc cum quidam uidiſſet ſic plorantẽ, & cauſam audiuiſſet, Ne ſic, ait, ò tu, triſtare: neque enim habens aurum, habebas: lapidem igitur pro auro acceptum reconde, & puta tibi aurum eſſe, eundem enim tibi uſum præſtabit: nam, ut uideo, neque cum aurum erat, utebare.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, nihil eſſe poſſeßionem, niſi uſus adfuerit.

ANSERES ET GRVES. 11

ANseres, & grues in eodem prato pascebantur. Venatoribus autẽ uisis, grues, quòd essent leues, statim euolauerunt, anseres uero ob onus corporum cũ mansissent capti fuerunt. Adfabulatio.

Fabula significat, & in expugnatione urbis, inopes facile fugere, diuites autem seruire captos.

TESTVDO ET AQVILA. 12

TEstudo orabat aquilam, ut se uolare doceret. Ea autem admonente procul hoc à natura ipsius esse, illa magis precibus instabat. Accepit igitur ipsam unguibus, & in altum sustulit: inde demisit: hæc autem in petras cecidit, & contrita est. Adfabulatio.

Fabula significat, multos, quia in contentionibus prudentiores non audiuerint, seipsos læsisse.

CERVA. 13

CErua altero obcæcata oculo, in littore pascebatur, sanum oculum ad terram propter uenatores habẽs, alterũ uerò ad mare, unde nihil suspicabatur. Præternauigantes autem quidam, & hoc cõiectantes, ipsam sagittarunt: hæc autem seipsam lugebat, quòd unde timuerat, nihil passa foret, quod nõ putabat malum allaturum, ab eo proditam. Adfabulatio.

Fabula significat, sæpe quæ nobis noxia uidentur, utilia fieri: quæ uerò utilia, noxia.

CERVA ET LEO. 14

CErua uenatores fugiens, in speluncam ingressa est. In leonem autem ibi cum incidisset, ab eo comprehensa est. Moriens autẽ dicebat, Hei mihi, homines fugiens, in ferarum immitissimum incidi. Adfabulatio.

Fabula ſignificat, multos homines dum parua fugiũt pericula, in magna incurrere.

CERVA ET VITIS. 15

CErua uenatores fugiens, ſub uite delituit. Cum præterijſſent autem parumper illi, cerua prorſus iam latêre arbitrata, uitis folia paſci incepit. Illis uerò agitatis, uenatores conuerſi, & quod erat uerum arbitrati, animal aliquod ſub folijs occultari, ſagittis confecerunt ceruam. Hæc autem moriens talia dicebat, Iuſta paſſa ſum, non enim offendere oportebat, quæ me ſeruarat.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, qui iniuria benefactores afficiunt, à deo puniri.

ASINVS ET LEO. 16

CVm aſino gallus aliquando paſcebatur. Leone autem aggreſſo aſinũ, gallus exclamauit, & leo (aiunt enim hũc galli uocem timere) fugit. At aſinus ratus propter ſe fugere, aggreßus eſt ſtatim leonem. Vt uerò procul hunc perſecutus eſt, quo non amplius galli perueniebat uox, conuerſus leo deuorauit. Hic uerò moriens clamabat, Me miſerum, & dementem: ex pugnacibus enim non natus parentibus, cuius gratia in aciem irrui?

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, pleroſq; homines, inimicos, qui ſe de induſtria humiliarunt, aggredi, atque ita ab illis occidi.

OLITOR ET CANIS. 17

OLitoris canis in puteum decidit: olitor autem ipſum illinc extracturus, deſcendit & ipſe in puteũ. ratus

autem canis acceßiſſe ut ſe inferius magis obrueret, conuerſus olitorem momordit. Hic autem cum dolore reuerſus, Iuſta, inquit, patior. nam cur unquam ſui interfectorem ſeruare ſtudui?

Adfabulatio.

Fabula in iniuſtos, & ingratos.

SVS ET CANIS. 18

SVs & canis mutuo conuiciabantur. Et ſus iurabat per Venerem, proculdubio dentibus diſciſſurũ canẽ. Canis uerò ad hæc dißimulãter dixit, Bene per Venerẽ nobis iuras: ſignificas enim ab ipſa uehementer amari, quæ impuras tuas carnes deguſtantem, nullo pacto in ſacellum admittit. Et ſus, Propter hoc igitur magis præ ſe fert dea amare me: nam occidentẽ, aut alio quouis modo lædentem omnino auerſatur: tu tamen male oles & uiua, & mortua. Adfabulatio.

Fabula ſignificat, prudentes oratores, quæ ab inimicis obijciuntur, artificioſe in laudem conuertere.

SVS ET CANIS. 19

SVs & canis de fœcunditate certabant. Dixit autẽ canis, fœcundam eſſe maxime pedeſtrium omnium. Et ſus occurrens, ad hæc inquit, Sed cum hæc dicis, ſcito & cæcos tuos te catulos parẽre. Adfabulatio.

Fabula ſignificat, non in celeritate res, ſed in perfectione iudicari.

SERPENS ET CANCER. 20

SErpens unà cum cancro uiuebat, inita cum eo ſocietate. Itaq; cancer ſimplex moribus, ut & ille aſtutiam mutaret, admonebat: hic autem minime obediebat. Cum

obseruasset igitur cancer ipsum dormientem, & pro uiribus compreßisset, occidit. At serpente post mortem extẽso, ille ait, Sic oportebat antehac rectum & simplicem esse: neque enim hanc pœnam dedißes.

Adfabulatio.

Fabula significat, qui cum dolo amicos adeunt, ipsos offendi potius.

PASTOR ET LVPVS. 21

PAstor nuper natum lupi catulũ reperit, ac sustulit, unáq; cum canibus nutriuit. At cum adoleuißet, siquando lupus ouem rapuisset, cum canibus & ipse persequebatur. Cum canes uerò aliquando nõ possent aßequi lupum, atq; ideo reuerterentur, ille sequebatur, ut cum ipsum assecutus esset, particeps foret uenationis ut lupus: inde redibat. Sin autem lupus extrà non rapuisset ouem, ipse clàm occidens, unà cũ canibus comedebat: donec pastor cũ coniectaßet, & intellexisset rem, de arbore ipsum suspendit, & occidit.

Adfabulatio.

Fabula significat, naturam prauam bonos mores non nutrire.

LEO ET LVPVS. 22

LEo cum cõsenuisset, ægrotabat iacens in antro. Accesserant autem uisitatura regẽ, præter uulpem, cætera animalia. Lupus igitur capta occasione accusabat apud leonem uulpem, quasi nihili facientẽ suum omnium dominum, & propterea neque ad uisitationẽ profectam. Interim affuit & uulpes, & ultima audiuit lupi uerba. Leo igitur cõtra eam infremuit. Sed defensionis tempore petito, Et quis, inquit, eorum, qui conuenerunt tantum

profuit, quãtum ego, quæ in omnem partem circuiui, & medicamentum pro te à medico quæsiui, & didici? Cum autem leo statim, ut medicamentũ diceret, imperasset, illa inquit, Si lupo uiuente excoriato, ipsius calidam pellem indueris. Et lupo iacẽte, uulpes ridẽs ait, Sic non oportet dominum ad maleuolentiã mouere, sed ad beneuolentiã.

Adfabulatio.

Fabula significat, eum qui quotidie machinatur, in seipsum laqueum uertere.

MVLIER. 23

MVlier quædam uirum ebriũ habebat: ipsum autem à morbo liberatura, tale quid cõmenta est. Aggrauatum enim ipsum ab ebrietate cũ obseruasset, & mortui instar insensatum, in humeros eleuatũ, in sepulchretum allatum deposuit, & abiuit. Cum uerò ipsum iam sobriũ esse coniectata est, profecta ianuam pulsauit sepulchreti. Ille autẽ cum diceret, Quis est, qui pulsat ianuam? uxor respondit, Mortuis cibaria ferẽs ego adsum. Et ille, Non mihi comesse, sed bibere ò optime potius affer: tristẽ enim me reddis, cũ cibi, non potus meministi. Hæc autẽ pectus plangendo, Hei mihi miseræ, inquit: nã neq; astu profui: tu enim uir non solum nõ emendatus es, sed peior quoq; te ipso euasisti, in habitum tibi deductus est morbus.

Adfabulatio.

Fabula significat, non oportere in malis actibus immorari: nam & nolentem quandoque hominem consuetudo inuadit.

CYCNVS. 24

Vir diues anserem simul & cycnum nutriebat, non

ad eadem tamen, ſed alterum cantus, alterum menſæ gratia. Cum autem oporteret anſerem pati ea, quorum cauſa nutriebatur, nox erat, ac diſcernere tẽpus nõ permiſit utrunq; cycnus autem pro anſere abductus, cantat cantum quendam mortis exordium: & cantu ſignificat naturam, mortem uerò effugit ſuauitate canendi.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, ſæpe muſicen differre mortem.

AETHIOPS. 25

AEthiopem quidam emit, talem ei colorẽ ineſſe ratus negligẽtia eius, qui prius habuit: ac aſſumpto in domũ, omnes ei adhibuit abſterſiones: omnibus lauacris tẽtauit mundare: & colorem quidem tranſmutare non potuit, ſed morbum dolor parauit. Adfabulatio.

Fabula ſignificat, manere naturas, ut à principio prouenerunt.

HIRUNDO ET CORNIX. 26

HIrundo & cornix de pulchritudine contendebant. Reſpondens autem cornix ei dixit, Sed tua pulchritudo uerno tempore floret, meũ uerò corpus etiam hyeme durat. Adfabulatio.

Fabula ſignificat, durationem corporis, decore meliorem eſſe.

BUTALIS. 27

BUtalis à feneſtra quadam pendebat: Veſpertilio autem profecta rogauit cauſam, quare die ſileret, nocte caneret. Cum autem id ea non incaſſum hoc facere dixiſſet (nam die canendo olim capta fuerat, & propterea ex illo prudens euaſit) ueſpertilio ait, Sed nõ nunc te cauere

uere oportet, cū nulla utilitas, sed antè quàm capereris.

Adfabulatio.

Fabula significat, in infortunijs inutilem esse pœnitentiam.

COCHLEAE. 28

RVstici filius assabat cochleas. Cum autē audiret eas stridentes, ait, O` pessime animātes, domibus uestris incensis uos canitis? Adfabulatio.

Fabula significat, omne intempestiue factum, uitu perabile.

MVLIER ET ANCILLAE. 29

MVlier uidua operosa ancillas habens, has solebat noctu excitare ad opera ad gallorum cantus. His uerò assidue defatigatis labore, uisum est oportere domesticum occidere gallum, tanquam illum qui noctu excitaret heram. Euenit autem ipsis, hoc facto, ut in grauiora inciderent mala: nam hera ignorans gallorū horam, temporius eas excitabat. Adfabulatio.

Fabula significat, plerisq; hominibus consilia esse malorum causas.

MVLIER VENEFICA. 30

MVlier nenefica diuinarum irarū populsiones promittens, multa facere perseuerabat, & lucrū inde facere. Quidam igitur accusauerunt eam impietatis, & conuicerunt, & damnatam ducebant ad mortem. Videns autem quidam eam duci, ait, Tu quæ deorum iras auertere promittebas, quomodo neque hominum consilium mutare potuisti? Adfabulatio.

Fabula significat, multos magna promittentes, ne

parua

parua quidem facere posse.

AGRICOLA. 31

A Gricola quidam fodiendo aurum reperit, quotidie igitur terram, ut ab ea beneficio affectus, coronabat. Huic autem fortuna adstans inquit, Heus tu, cur terræ mea munera attribuis, quæ ego tibi dedi ditatura te? nam si tempus immutetur, & in alias manus hoc tuum aurum eat, scio te nunc me Fortunam accusaturum.

Adfabulatio.

Fabula significat, oportere benefactorẽ cognoscere, atq; huic gratiam referre.

VIATORES. 32

DVo quidam unà iter faciebãt: & cum alter securim reperisset, alter, qui nõ inuenit, admonebat ipsum, ne diceret inueni, sed inuenimus. Paulo pòst autem cum aggrederentur ipsos, qui securim perdiderant, qui eam habebat, persequentibus illis, ei qui unà iter faciebat, dixit, Perijmus. Hic autem ait, perij, dic: non, perijmus: etenim & tunc, cum securim inuenisti, inueni dixisti, non, inuenimus.

Adfabulatio.

Fabula significat, qui non fuerunt participes felicitatum, neque in calamitatibus firmos esse amicos.

RANAE DVAE. 33

DVæ ranæ uicinæ sibi erant: pascebãtur autẽ altera in profundo stagno, & procul à uia: altera in uia parum aquæ habẽs. Verùm, cum quæ in stagno, alterã admoneret, ut ad se migraret, ut tutiore cibo frueretur, illa nõ paruit, dicẽs firmißima teneri huiusce loci cõsuetudine: quousq; obtigit currũ prætereuntẽ ipsam cõfringere.

Adfabulatio.

Fabula significat, homines quoque praua aggredientes citius mori, quàm mutentur in melius.

APIARIVS. 34

IN *mellarium ingreßus quidam domino absente, fauum abstulit.* Hic *autẽ reuersus, ut alueolos uidit inanes, stans quod in his erat perscrutabatur.* Apes *autem è pastu redeuntes, ut deprehenderunt ipsum, aculeis percutiebant, peßimeq́; tractabant.* Hic *autem ad eas,* O *peßimæ animãtes, furatum uestros fauos illæsum dimisistis, me uero satagentem uestri, percutitis?*

Adfabulatio.

Fabula significat, sic homines quosdam ob ignorantiam inimicos non cauere, amicos autem ut insidiatores repellere.

ALCEDO. 35

A*Lcedo auis est solitaria, semper in mari uitam degens: hanc dicitur, hominum uenationes cauentem, in scopulis maritimis nidificare.* C*æterum aliquando paritura, pullos fecit.* E*greßa autem ea ad pabulum, accidit mare à uehementi concitatum uento, eleuari supra nidum: atque hoc submerso, pullos perdere: hæc uerò reuersa, re cognita, ait,* Me *miseram, quæ terram ut insidiatricem cauens, ad hoc confugi, quod mihi lõge est infidius.*

Adfabulatio.

Fabula significat, homines etiam quosdam ab inimicis cauendo, ignaros in multo grauiores inimicis amicos incidere.

PISCATOR. 36

PIscator in fluuio quodam piscabatur. Extensis autem retibus, & fluxu comprehenso utrinque, funi alligato lapide, aquam uerberabat, ut pisces fugientes incaute in retia inciderent. Cum quidam uero ex ijs, qui circa locū habitabant, id facere uideret, increpabat, quòd fluuium turbaret, & claram aquam non sineret bibere: & is respondit, Sed nisi sic fluuius perturbetur, me oportebit esurientem mori.

Adfabulatio.

Fabula significat, ciuitatum etiam rectores tunc maxime operari, cum patrias in seditionem induxerint.

SIMIVS ET DELPHIS. 37

MOris cum esset nauigantibus Melitenses catulos & simios adducere in solamen nauigationis, quidam habebat secum & simium. Cum autem peruenissent ad Sunium Atticæ promontorium, tempestatem uehementem fieri contigit: naui autem euersa, & omnibus natantibus, natabat & simius. Delphis quispiam ipsum conspicatus, & hominem esse ratus, digressus leuabat, ad terrā perferens. Vt uerò in Piræo fuit Atheniensium nauali, rogauit simium, an genere esset Atheniensis. Cum autem hic diceret & claris hîc esse parentibus: rogauit, an & Piræum sciret. Ratus autem simius de homine eum dicere, ait, & ualde amicum esse ei, & familiarē. At Delphis tanto mendacio indignatus, submergens ipsum occidit.

Adfabulatio

Fabula in uiros, qui ueritatem ignorantes, existimāt se decipere.

Muscæ

MVSCAE. 38

IN cella quadam melle effuso, muscæ aduolātes comedebant: implicitis autem earum pedibus euolare non poterant: cum uero suffocarētur, dicebant, Miseræ nos, quia ob modicum cibum perimus.

Adfabulatio.

Fabula significat, multis gulam multorum malorum esse causam.

MERCVRIVS ET STATVARIVS. 39

MErcurius scire uolens, quanti apud homines esset, iuit in statuarij domum transformatus in hominē: & uisa statua Iouis, rogabat, quāti qs ipsam emere posset. Hic autē cum dixisset, dragma, risit. Et quanti Iunonis, ait? Cum dixisset, pluris: uisa & sua ipsius statua, ac opinatus cum nuntius sit deorum, & lucrosus, maximam de se apud homines haberi rationē, rogauit de se. Statuarius uerò ait, Si hasce emeris, & hanc additamentum do.

Adfabulatio.

Fabula in uirum gloriosum, qui nullius apud alios est pretij.

MERCVRIVS ET TIRESIAS. 40

MErcurius uolens Tiresiæ uaticinium an uerū esset cognoscere, furatus ipsius boues ex rure uenit ad ipsum in urbem, similis factus homini, & ad ipsum diuertit. Boum autem amissione renuntiata Tiresiæ, ille assumpto Mercurio exiuit, augurium aliquod de fure cōsideraturus. Et huic iubet dicere sibi, quamnā auem uiderit. Mercurius autem primum uidisse aquilam à sinistris ad dextram uolantem, dixit. Hic nō ad se id esse cū dixisset,

secundo

ſecundò cornicem ſuper arbore quadam ſedētem uidit, & modo ſuperius adſpicientem, modo ad terrā declinatam, uati refert. Et is re cognita ait, Sed hæc cornix iurat & cœlum, & terram, ſi tu uelis, meas me recepturum boues.

Adfabulatio.

Hoc ſermone uti quiſpiam poterit aduerſus uirum furacem.

CANES. 41

HAbens quidam duos canes, alterum uenari docuit, alterum domum ſeruare. Cæterum ſiquando uenaticus caperet aliquid, qui domum cuſtodiebat, particeps unà cum eo erat cœnæ. Aegre ferente autem uenatico, & illi obijciente, quòd ipſe quotidie laboraret, ille nihil faciens ſuis nutriretur laboribus, reſpondens ipſe ait, Non me, ſed herū reprehende, qui nō laborare me docuit, ſed labores alienos comeſſe.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, adoleſcentes qui nihil ſciunt, haud eſſe reprehendendos, cum eos parentes ſic educauerint.

MARITVS ET VXOR. 42

HAbens quidam uxorem, quæ domeſticis omnibus inimica erat, uoluit ſcire an etiā erga paternos domeſticos ita afficeretur. Quapropter cū rationabili prætextu ad ſuum patrem ipſam miſit. Paucis uerò pòſt diebus ea reuerſa, rogauit quomō aduerſus illos habuiſſet. Hæc uerò cum dixiſſet, Bubulci & paſtores me ſuſpectabant: ad eam ait, Sed ò uxor, ſi eos odiſti, qui mane greges agunt, ſero autem redeunt, quid ſperare oportet in ijs, quibus cum tota conuerſaris die?

Adfabulatio.

Fabula significat, sic sæpe ex paruis magna, & ex manifestis incerta cognosci.

HOEDVS ET LVPVS. 43

HOedus derelictus à grege, persequente lupo, cõuersus ad eum dixit, O lupe, quoniam credo me tuum cibum futurum, ne iniucũde moriar, cane tibia primùm, ut saltem. Lupo autem canente tibia, atque hœdo saltante, canes cum audiuissent, lupum persecuti sunt. Hic conuersus hœdo inquit, Merito hæc mihi fiunt, oportebat enim me cocus cum sim, tibicinem non agere.

Adfabulatio.

Fabula significat, qui ea, quibus natura apti sunt, negligunt, quæ uerò aliorum sunt, exercere conantur, in infortunia incidere.

CANCER ET VVLPES. 44

CAncer è mari cum ascendisset, in loco quodam pascebatur. Vulpes esuriẽs ut uidit, accessit, ac eum rapuit. Ille deuorãdus ait, Sed ego cõdigna patior, qui marinus cum sim, terrestris esse uolui.

Adfabulatio.

Fabula significat, homines, etiam qui proprijs derelictis exercitijs, ea quæ nihil cõueniunt, aggrediuntur, merito infortunatos esse.

CITHAROEDVS. 45

CItharœdus rudis in domo calce incrustata familiariter, ut solebat, canens, & contrà resonante in se uoce, existimabat ualde canorus esse: uerum elatus super hoc, cogitauit & in theatro sese committere oportere. Profectus uerò ad se ostendendum, cum male admodum

caneret, lapidibus ipsum explosum abegerunt.

Adfabulatio.

Fabula significat, sic ex rhetoribus quosdam, qui in scholis putant esse aliquid, cum ad res pub. se conferunt nullius precij esse.

FVRES. 46

Fvres in domum quandam ingressi, nihil inuenerunt nisi gallum, atque hoc capto, abierunt. Hic ab eis occidendus rogabat, ut se dimitterēt, dicens utilem esse hominibus noctu eos ad opera excitando. Hi uerò dixerunt, Sed propter hoc te tanto magis occidimus: illos enim excitando, furari nos non sinis. Adfabulatio.

Fabula significat, ea maxime prauis esse aduersa, quæ bonis sunt beneficio.

CORNIX ET CORVVS. 47

Cornix coruo inuidens, quòd is per auguria hominibus uaticinaretur ob idq́; crederetur uti futura prædicens, cōspicata uiatores quosdam prætereuntes, iuit super arborem quandam, stansq́; ualde crocitauit. Illis uerò ad uocem conuersis & admiratis, re cognita, quidam inquit, Abeamus heus uos, cornix enim est, quæ crocitauit, & augurium non habet. Adfabulatio.

Fabula significat, eodem modo & homines præstantioribus certantes, præter quàm, quòd non ad æqua perueniunt, risum quoque debere.

CORNIX ET CANIS. 48

Cornix Mineruæ sacrificans, canem inuitauit ad epulas. Ille uerò ad eam dixit, Quid frustra sacrificia absumis? Dea enim adeo te odit, ut ex peculiaribus quoq; tibi

tibi augurijs fidem ſubtulerit. Cui *cornix,* Ob *id magis ei ſacrificо,ut reconcilietur mihi.* Adfabulatio.

Fabula ſignificat,pleroſq; ob lucrum non mereri inimicos beneficijs proſequi.

CORVVS ET SERPENS. 49

C*Oruus cibi indigens,ut ſerpentem in aprico quodã loco dormientem uidit,hunc deuolando rapuit.* Hic *cũ ſe uertiſſet,atq; momordiſſet ipſum,coruus moriturus dixit,*Me *miſerũ,qui tale reperi lucrũ,quo etiam pereo.*

Adfabulatio.

Fabula in uirum, qui ob theſaurorum inuentionem de ſalute periclitatur.

MONEDVLA ET COLVMBAE. 50

M*Onedula in columbario quodam columbis uiſis bene nutritis,dealbauit ſeſe,iuitq;,ut & ipſa eodem cibo impertiretur.* H*æ uerò,donec tacebat,ratæ eam eſſe columbam,admiſerunt:ſed cum aliquando oblita uocem emiſißet,tunc eius cognita natura,expulerũt percutiendo,eáq; priuata eo cibo,redijt ad monedulas rurſum: & illæ ob colorem, cum ipſam non noſſent, à ſuo cibo abegerunt,ut duorum appetens,neutro potiretur.*

Adfabulatio.

Fabula ſignificat,oportere & nos noſtris contentos eſſe,cõſyderantes auaritiam,præterquàm quòd nihil iuuat,auferre ſæpe & quæ adſunt bona.

MONEDVLA. 51

M*Onedulam cum quis cepiſſet,& pedem alligaßet filo,ſuo tradidit filio.* H*æc nõ ferendo uictũ inter homines,ubi parũper libertatẽ nacta eſt,fugit,in ſuumq;*

nidum se contulit. Circumuoluto uerò ramis uinculo, euolare haud ualens, cum moritura esset, secum loquebatur, Me miseram, quæ apud homines non ferēdo seruitutem, incaute mea me uita priuaui.

Adfabulatio.

Fabula significat, nōnūquam quosdam, dum se à mediocribus student periculis liberare, in maiora incidere.

MERCVRIVS. 52

IVpiter Mercurio iussit, ut artificibus omnibus mendacij medicamentum misceret: hic eo trito, & ad mensuram facto, ex æquo singulis miscet. Cum uerò solo relicto sutore, multum superesset medicamenti, totum acceptum mortarium ei miscuit: atque hinc contigit artifices omneis mentiri, maxime uerò omnium sutores.

Adfabulatio.

Fabula in mendaces artifices.

IVPITER. 53

IVpiter formatis hominibus, omneis illis affectus indidit, solum indere pudorē oblitus est. Quapropter nō habens unde nā ipsum introduceret, per turbam ingredi eum iussit. Hic uerò primū indigne ferens contradicebat: uehementius uero eo instante, ait, Sed ego sanè his ingredior pactis, si amor nō ingrediatur: sin ingrediatur, ipse exibo quamprimū. Ex hoc sanè euenit, omnia scorta inuerecunda esse.

Adfabulatio.

Fabula significat, captos amore inuerecundos esse.

IVPITER. 54

IVpiter nuptias celebrans, omnia animalia accipiebat: sola uerò testudine tarde profecta, admirans causam

ſam tarditatis, rogauit eam, quamobrē ipſa ad cœnam nō acceſſerat. Cum hæc dixiſſet, Domus chara, domus optima: iratus ipſi, damnauit ut domum baiulans circūferret.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, pleroſq; homines eligere parce potius apud ſe uiuere, quàm apud alios laute.

LVPVS ET OVIS. 55

LVpus à canibus morſus, et male affectus, abiectus iacebat. Cibi uero indigens, uiſa oue, rogabat ut potū ex præterfluente flumine ſibi afferret. Si enim tu mihi, inquit, dederis potū, ego cibū mihi ipſi inueniā. Illa re cognita ait, Sed ſi ego potum do tibi, tu & cibo me uteris.

Adfabulatio.

Fabula in uirum maleficum, per ſimulationem inſidiantem.

LEPORES. 56

LEpores olim belligerantes cum aquilis, inuocarunt in auxilium uulpes. Hæ autem dixerunt, Vobis auxiliaremur, niſi ſciremus qui uos eſtis, & cū quibus præliamini.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, eos, qui cum præſtantioribus certant, ſuam ſalutem contemnere.

FORMICA. 57

QVæ nunc formica, homo olim fuit. hic agriculturæ aſſidue incūbens, non erat proprijs laboribus contentus, ſed & uicinorum fructus ſurripiebat. Iupiter autem indignatus huius auaritia, tranſmutauit eum in hoc animal, quæ formica appellatur. Verum cum mutaſſet formam, non & affectum mutauit: nam uſq; nunc arua cir-

cumeundo, aliorum labores surripit, & sibi recondit.

Adfabulatio.

Fabula significat, natura prauos, etsi maxime speciem transmutauerint, mores non mutare.

VESPERTILIO ET MVSTELLA. 58

VEspertilio in terram cũ cecidißet, à mustella capta est: & cum occidẽda foret, pro salute rogabat. Hac uerò dicente, non posse ipsam dimittere, quòd natura uolucribus omnibus inimica foret, ait, non auem, sed murem esse: & sic dimissa est. Postremo autem cum iterum cecidißet, et ab alia capta mustella, ne uoraretur orabat. Hac autem dicente, cunctis inimicã esse muribus, hæc nõ mus, sed uespertilio esse dicebat: & rursus dimissa est: atque ita euenit, bis mutato nomine, salutem consecutam fuisse.

Adfabulatio.

Fabula significat, neque nos in eisdem semper esse oportere, consyderantes eos, qui ad tempus mutantur, plerunque pericula effugere.

VIATORES. 59

VIatores secundũ littus quoddã iter faciẽtes, iuerunt in speculã quandã, & illic cõspicati sarmenta procul natantia, nauim eße magnã existimarũt: quamobrem expectarunt, tanquã appulsura ea esset. Cum uerò à uẽto lata sarmenta propius forent, nõ nauim amplius, sed scapham uidere uidebantur. Aduectis autem illis, cũ sarmẽta esse uidissent, inter se dixerũt, Vt nos igitur frustra, quod nihil est, expectabamus?

Adfabulatio.

Fabula significat, nonnullos homines, qui ex improuiso terribiles esse uidentur, cum periculum feceris, nullius

lius esse pretij inueniri.

ASINVS SYLVESTRIS. 60

ASinus syluestris asino uiso domestico in loco quodã aprico profectus ad ipsum, beatum dicebat & corporis habitudine, & cibi perceptione. Deinde uerò cum uidisset eum ferentem onera, & agasonem retro sequentem, & baculis ipsum percutientem, ait, Ast ego non amplius beatum te existimabo: uideo enim non sine magnis malis habere te felicitatem. Adfabulatio.

Fabula significat, non esse emulanda lucra, in quibus insunt pericula, & miseriæ.

ASINI. 61

ASini olim propterea quòd aßiduè onera ferrent, & fatigarentur, legatos miserunt ad Iouem, solutionẽ laborum petentes. Hic autem ostendere ipsis uolens, id non fieri, ait, tunc eos liberatum iri laboribus, cum mingendo fluuium fecerint. Ac illi eum uerum dicere existimantes, ex illo & nunc usque, ubi aliorum urinam uiderint asinorum, illic & ipsi circunstando mingunt.

Adfabulatio.

Fabula significat, unicuique quod fatale est, incurabile esse.

ASINVS ET VVLPES. 62

ASinus indutus pelle leonis uagabatur, reliqua bruta perterrendo. Cæterum uisa uulpe, tentauit & hanc perterrefacere. Hæc autem (casu enim ipsius uocem audiuerat) ad ipsum ait, Cõpertum habeto, quod & ego timuissem, nisi rudentem audiuissem. Adfabulatio.

Fabula significat, nõnullos indoctos, qui ijs, qui extra

cumeundo, aliorum labores surripit, & sibi recondit.

Adfabulatio.

Fabula significat, natura prauos, etsi maxime speciem transmutauerint, mores non mutare.

VESPERTILIO ET MVSTELLA. 58

VEspertilio in terram cū cecidißet, à mustella capta est: & cum occidēda foret, pro salute rogabat. Hac uerò dicente, non posse ipsam dimittere, quòd natura uolucribus omnibus inimica foret, ait, non auem, sed murem esse: & sic dimissa est. Postremo autem cum iterum cecidißet, et ab alia capta mustella, ne uoraretur orabat. Hac autem dicente, cunctis inimicā esse muribus, hæc nō mus, sed uespertilio esse dicebat: & rursus dimissa est: atque ita euenit, bis mutato nomine, salutem consecutam fuisse.

Adfabulatio.

Fabula significat, neque nos in eisdem semper esse oportere, consyderantes eos, qui ad tempus mutantur, plerunque pericula effugere.

VIATORES. 59

VIatores secundū littus quoddā iter faciētes, iuerunt in speculā quandā, & illic cōspicati sarmenta procul natantia, nauim eße magnā existimarūt: quamobrem expectarunt, tanquā appulsura ea esset. Cum uerò à uēto lata sarmenta propius forent, nō nauim amplius, sed scapham uidere uidebantur. Aduectis autem illis, cū sarmēta esse uidissent, inter se dixerūt, Vt nos igitur frustra, quod nihil est, expectabamus? Adfabulatio.

Fabula significat, nonnullos homines, qui ex improuiso terribiles esse uidentur, cum periculum feceris, nullius

lius esse pretij inueniri.

ASINVS SYLVESTRIS. 60

Asinus syluestris asino uiso domestico in loco quodã aprico profectus ad ipsum, beatum dicebat & corporis habitudine, & cibi perceptione. Deinde *uerò cum uidisset eum ferentem onera, & agasonem retro sequentem, & baculis ipsum percutientem, ait,* Ast *ego non amplius beatum te existimabo: uideo enim non sine magnis malis habere te felicitatem.* Adfabulatio.

Fabula significat, non esse emulanda lucra, in quibus insunt pericula, & miseriæ.

ASINI. 61

Asini olim propterea quòd aßiduè onera ferrent, & fatigarentur, legatos miserunt ad Iouem, *solutionẽ laborum petentes.* Hic *autem ostendere ipsis uolens, id non fieri, ait, tunc eos liberatum iri laboribus, cum mingendo fluuium fecerint.* Ac *illi eum uerum dicere existimantes, ex illo & nunc usque, ubi aliorum urinam uiderint asinorum, illic & ipsi circunstando mingunt.*

Adfabulatio.

Fabula significat, unicuique quod fatale est, incurabile esse.

ASINVS ET VVLPES. 62

Asinus indutus pelle leonis uagabatur, reliqua bruta perterrendo. Cæterum *uisa uulpe, tentauit & hanc perterrefacere.* Hæc *autem (casu enim ipsius uocem audiuerat) ad ipsum ait,* Cõpertum *habeto, quod & ego timuissem, nisi rudentem audiuissem.* Adfabulatio.

Fabula significat, nõnullos indoctos, qui ijs, qui extra

ſunt, aliqui eſſe uidentur, ex ſua linguacitate redargui.

ASINVS ET RANAE. 63

Asinus ligna ferens, pertrāſibat paludem quandam. Lapſus autem, ut decidit, nec ſurgere poſſet, lamentabatur, ac ſuſpirabat. Ranæ autem quæ erant in palude auditis ſuſpirijs, Heus tu dixerūt, & quid faceres, ſi tāto hic tempore, quanto nos, fuiſſes, cum quia palulum cecidiſti, ſic lamenteris? Adfabulatio.

Hoc ſermone uti quiſpiam poterit in uirum ſegnem, qui ob minimos quoſque labores triſtatur, cum ipſe maioribus facile reſiſtat.

ASINVS ET CORVVS. 64

Asinus ulcerato dorſo in prato quodam paſcebatur. Coruo autem inſidendo ſibi, & ulcus percutiendo, aſinus rudebat, ac ſaltabat: ſed agaſone procul ſtante, ac ridēte, lupus præteriēs, ipſum uidit, & dixit, Miſeri nos, quos ſi tantum uiderit, perſequitur, huic autē & arridet.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, maleficos homines, ſi tantum appareant, dignoſci.

ASINVS ET VVLPES. 65

Asinus & uulpes inita inter ſe ſocietate, exiuerunt ad uenationem: Leo uerò cum occurriſſet ipſis, uulpes imminens periculum uidēs, profecta ad leonem, traditurā ei aſinum pollicita eſt, ſi ſibi impunitatē promiſerit. Qui cum dimiſſurum eam dixiſſet, illa adducto aſino, in caſſes quoſdā ut incideret, fecit. Sed leo uidens illum fugere minime poſſe, primam uulpem comprehendit: deinde, ſic ad aſinum uerſus eſt. Adfabulatio.

Fabula

Fabula significat, eos, qui socijs insidiantur, sæpe & seipsos nescios perdere.

GALLINA ET HIRVNDO. 66

GAllina serpentis ouis inuẽtis diligenter calefacta excudit. Hirundo autem cum eam uidisset, ait, O demens, quid hæc nutris? quæ cũ excreuerint, à te prima iniuriam auspicabuntur. Adfabulatio.

Fabula significat, implacabilem esse prauitatem, licet afficiatur maximis beneficijs.

CAMELVS. 67

CVm primum uisa est camelus, homines perterriti, et magnitudinem admirati fugiebant. Vbi uerò procedente tempore cognouerunt ipsius mãsuetudinem, cõfisi sunt eo usque, ut ad eam accederent. At intellecto paulopòst beluæ non inesse bilem, eò contemptius iere, ut & frena ei imponerent, & pueris agendam traderent.

Adfabulatio.

Fabula significat, terribiles res consuetudine contemptibiles fieri.

SERPENS. 68

SErpens à multis hominibus peßundatus, Iouẽ postulauit. Iupiter autem ad eum dixit, Si qui prior conculcauit, pupugisses, nequaquã id facere secundus aggressus fuisset. Adfabulatio.

Fabula significat, eos qui prius iuuadentibus resistũt, alijs formidolosos fieri.

COLVMBA. 69

COlumba siti correpta, ut uidit quodam in loco poculum aquæ depictum, uerum rata, atq; multo elata

impetu, inscia in tabulam offendit, usq; adeo ut & pennis ipsius perfractis in terram decideret, atque à quodam occurrentium caperetur. Adfabulatio.

Fabula significat, nõnullos homines ob uehemẽtes alacritates inconsultò res aggredienteis, inijcere sese in perniciem.

COLVMBA ET CORNIX. 70

Columba in columbario quodã nutrita, fœcunditate superbiebat. Cornix uerò ea audita, ait, Heus tu, desine hac re gloriari: nam quo plures paris, eo plus mœroris accumulas. Adfabulatio

Fabula significat, ex famulis quoque, eos esse infelicissimos, qui in seruitute multos filios faciunt.

DIVES. 71

Diues duas habens filias, altera mortua, præficas conduxit. Cũ uerò altera filia dixisset, Vt nos miseræ, ipsæ, ad quas pertinet luctus, lamentari nescimus: hæ uerò non necessariæ sic uehementer plangun.tmater ait, Ne mirare filia si hæ ita lamentantur, nam nummorum gratia id agunt. Adfabulatio.

Fabula significat, nonnullos homines ob auaritiam nõ uereri alienis calamitatibus quæstum facere.

PASTOR. 73

Pastor actis in quercetũ qnoddam ouibus, strata sub quercu ueste, ascendit, & fructum decutiebat. Oues uerò inter edendum glãdes, nesciæ & uestes unà deuorarunt. At cum pastor descẽdisset ut quod erat actũ, uidit, O pessìma, ait, animalia, uos cæteris uellera ac uestes præbetis, à me uerò, qui uos nutrio, & uestem surripitis.

Adfa

Adfabulatio. *Fabula significat, plerosque homines ob dementiam eos, qui nihil attinent, beneficio afficere, in domesticos mala operari.*

BVBVLCVS. 73

Bubulcus armentum taurorum pascens, amisit uitulum, lustrando omnem solitudinem, indagando moram traxit. Vbi inuenire nihil potuit, precatus est Iouē, si furem, qui uitulum cepit, ostenderit, hœdum in sacrificium oblaturum. Cæterum proficiscens in quercetum quoddam, inuenit à leone deuorari uitulum. Trepidus igitur, & perterrefactus, eleuatis manibus suis in cœlum, ait, O domine Iupiter promiseram tibi hœdum uel daturum esse, si furem inuenirem: nunc taurum tibi recipio sacrificaturum, si huius manus effugero.

Adfabulatio.

Fabula in homines infortunatos, qui dum quidpiam amiserint, precantur ut inueniant, cum inuenerint, quærunt effugere.

AQVILA. 74

Super petra aquila sedebat, leporem captura: hāc autem quidā percußit sagitta, quæ intra ipsam ingressa est, sed crena cum pēnis ante oculos stabat: quam cum uidisset, & hoc mihi altera mœstitia, quòd proprijs pennis interream. Adfabulatio.

Fabula significat, durum esse, cum quis à suis periculum patiatur.

VERMIS ET VVLPES. 75

Qui sub cœno celabatur uermis super terrā egreßus dicebat omnibus animalibus, Medicus sum medicaminum

caminum

caminum doctus, qualis est Pæon deorũ medicus. Et quo modo, ait uulpes, alios curans, teipsum claudũ nõ curas?

Adfabulatio.

Fabula significat, nisi præsto experiẽtia fuerit, omne uerbum inane esse.

GALLINA AVRIPARA. 76

GAllinam quis habens oua aurea pariẽtem, ratus intra ipsam auri massam inesse, occisam alijs gallinis similem reperit. Hic multum sperans inuenire diuitiarum, & exiguis illis priuatus est.

Adfabulatio.

Fabula significat, oportere contentum esse præsentibus, & fugere inexplebilitatem.

LVPVS ET VETVLA. 77

LVpus esuriens circuibat quærẽdo cibum. Profectus autem ad locum quendam, audiuit lugẽtem puerulum, eiq; dicentem anum, Desine plorare: sin minus, hac hora tradam te lupo. Ratus igitur lupus serio loqui aniculam, expectabat ad multam horam. Sed cum aduenisset uespera, audit rursus anum blandientem puerulo, ac dicentem, Si uenerit lupus huc, interficiemus eum fili. His auditis lupus eundo dicebat, In hoc tugurio aliud dicũt, aliud faciunt.

Adfabulatio.

Fabula in homines, quorũ facta uerbis nõ respõdent.

DE CVLICE ET LEONE. 78

CVlex ad leonem accedens, ait, Neque timeo te, neq; fortior me es: minus mihi adesse uirium ideo existimas, quòd laceres unguibus, & dentibus mordeas? hoc et fœmina cum uiro pugnans facit. Ego uerò longe sum te

fortior,

fortior. Si uerò uis, ueniamus ad pugnã. Et cum tuba cecinißet, culex inhæsit mordẽs circa nares ipsius leueis genas: leo autem proprijs unguibus dilaniauit se ipsum, donec indignatus est. Culex autem uicto leone cũ sonuißet tuba, & epiniciũ cecinißet, euolauit. Araneæ uerò uinculo implicitus cum deuoraretur, lamentabatur quòd cum maximis pugnans, à uili animali aranea occideretur.

Adfabulatio.

Fabula in eos, qui prosternunt magnos, & à paruis prosternuntur.

GVILELMVS CANONICVS DIVI AVRElij Augustini Florentio suo illustri Baroni Iselsteino S. D.

FAbulas Aesopi cum ex oratione ligata in solutam uertissem, tibi florentißime Florenti dicare placuit: quàm enim sis amans literarum, ex meo Antonio uiro literatißimo facilè intelligo. Nam eum tu quidem quòd eruditum scires, acciuisti, & is tui amãtißimus est, cũ ob alia quædam, tum ob amorem tuũ erga literatos. Neq; illud præterire debeo, me quoq; à te uehementer amari, & te cõmendante magistro Antonio succensum desiderio nostri. Apprime sanè decere solet, qui genere sit illustris, eũ eße amicũ & familiarem literarũ, quæ ut cætera cõmoda earum sileã, uel solæ adeò faciunt immorta

immortalem. Erit autem harum fabularum lectio tibi, ut opinor, utilis, quippe ubi multa ad bene uiuendum apposita inuenies, grata certe earum lectio, & iucunda nõ esse non potest. Hactenus autem eas illis, qui alias complures scripserint, fuisse neglectui, satis miror, nec equidẽ tamen scripturus fuissem, ni & Titus Liuius harum in historia meminisset, & Flaccum nostrum in epistola usum uiderem, & Quintilianum institutionum libris utẽdum suadere cernerem. Sed satis iam exordij. Illud te admonitum uelim, ne sis inscius, animãtes, quæ iam mutæ sunt, olim fuisse loquaces. Vale, & me, ut facis, ama.

DE GALLO GALLINACEO. 1

GAllus gallinaceus dum uerrit stercorarium, offendit, gemmam, Quid, inquiẽs rem sic nitidam reperio? Si gemmarius reperisset, nihil esset eo lætius, ut qui pretium sciret. Mihi quidẽ nulli est usui, nec magni æstimo, imò equidem omnibus gemmis granum ordei malim.

Morale.

Per gemmam artem, sapientiamq; intellige, per gallũ hominem stolidum & uoluptarium. Nec stolidi artes liberales amant, cum usum earũ nesciant: nec uoluptarius, quippe cui una placeat uoluptas.

DE LVPO ET AGNO. 2

LVpus ad caput fontis bibẽs, uidet agnũ procul infrà bibẽtem. Accurrit: agnum increpitat, quòd turbarit fontem. Trepidare agnus, supplicare, ut parcat innocẽtise, quãdo lõge infrà biberit, potum lupi ne potuisse quidem turbare, nedum uoluisse. Lupus contrà intonat, Nihil agis sacrilege, semper obes. Pater, mater, omne tuum inuisum

inuisum genus, sedulò mihi aduersatur. Tu mihi dabis hodie pœnas Morale.

Vetus dictum est, ut canem cædas facile inueniri baculum. Potēs si libet nocere, facile capit nocendi causam: satis peccauit, qui resistere non potuit.

DE MVRE ET RANA. 3

BEllum gerebat mus cum rana. De paludis certabatur imperio. Pugna erat uehemens, & anceps: mus callidus sub herbis latitans, ex insidijs ranam adoritur: rana uiribus melior, pectore, & insultu ualēs, aperto marte hostē lascessit. Hasta utriq; erat iūcea. Quo certamine procul uiso, miluus adproperat: dumq́; præ studio pugnæ, neuter sibi cauet, utrūque bellatorem miluus rapit, ac laniat. Morale.

Itidem euenire solet factiosis ciuibus, qui accensi libidine dominandi, dum inter se certant fieri magistratus, opes suas, plerunque etiam uitam in periculo ponunt.

DE CANE ET VMBRA. 4

CAnis tranans fluuium, rictu uehebat carnem. Splendente sole, ita ut fit, umbra carnis lucebat in aquis. Quā ille uisam auide captans, quod in faucibus erat perdidit. Itaq; tum rei, tum spei iactura perculsus, primum stupuit, deinde animum recipiēs, sic elatrauit, Miser deerat cupiditati tuæ modus: satis superq́; erat, ni desipuisses. Iam per tuam stultitiam minus nihilo tibi est.

Morale.

Monemur hac fabella modestiæ, monemur prudentiæ: ut & cupiditati sit modus, ne certa pro incertis amittamus. Astute certe Terētianus ille Sannio, Ego, inquit,

inquit,ſpem precio non emam.

DE LEONE ET QVIBVSDAM ALIIS. 5

CVm oue quibuſdãq; alijs pepigerat leo,uenationẽ fore communem:itur uenatum:capitur ceruus. partiũtur. Singulas ſingulis partes tollere ut conuenerat incipiẽtibus,leo rugijt, Vna,inquiens,pars mea eſt,quia ſum digniſsimus. Altera itidem mea eſt,quia uiribus præſtantiſsimus. Porrò quia in capiundo ceruo plus ſudauerim, uendico tertiam. Quartam denique partem ni conceſſeritis,actum eſt de amicitia. Socij hoc audito,diſcedunt uacui,& taciti,non auſi mutire contra leonem. Morale.

Rara ſemper fuit fides, apud hoc ſeculum rarior eſt: apud potentes,& eſt,& fuit ſemper rariſsima. Quocirca ſatius eſt ut uiuas cum pari. Qui enim cum potentiore uiuit,neceſſe habet ſæpe de ſuo iure cõcedere: cũ æquali æquale tibi ius erit.

DE LVPO ET GRVE. 6

LVpo uorãti ouem,ſorte oſſa hæſere in gula. Ambit, orat opem,opitulatur nemo. Omnes dictitant tuliſſe eum precium uoracitatis. Tandem blãditijs multis pluribusq́; promiſsis gruem inducit,ut collo longiſsimo in gulam inſerto,os infixum eximeret. Petenti autẽ præmium illuſit, Inepta,inquit:abi:non ſat habes quòd uiuis? uitam debes mihi:Si libuiſſet,licuit præmordere collum tuum.

Morale.

Tritum eſt, Perire quod facis ingrato.

DE RVSTICO ET COLVBRO. 7

RVſticus repertum in niue colubrũ frigore propè enectum, domum tulit, abiecit ad focum. Coluber ab igni

ab igni uim, uirusq; recipiens, deinde flãmam non ferẽs, omne tugurium sibilando infecit. Accurrit, rusticus correpta sude, uerbis, uerberibusq; cum eo iniuriam expostulat, Num hanc referat gratiam? num uitam erepturus sit illi, qui uitam ipsi dederit?

Morale.

Fit interdum ut obsint tibi quibus tu profueris, & male de te mereantur ij, de quibus tu bene sis meritus.

DE APRO ET ASINO. 8

DVm iners asinus irrideret aprũ, ille indignans frendebat, Malum quidem ignauißime fueras meritus, sed etiamsi tu pœna fueras dignus, tamen ego indignus, qui à te pœnas sumam. Irride tutus, impunè tibi licet, tutus enim es ob inertiam.

Morale.

Demus operam, ut cum indigna nobis audimus, aut patimur, ne indigna nobis dicamus, aut faciamus. Mali enim & perditi plerunq; gaudent, si quispiam bonorum eis resistat, magni pendunt haberi se dignos ultione. Imitemur equos, & magnas bestias, qui oblatrantes caniculos, cum contemptu prætereunt.

DE MVRE VRBANO ET MVre rustico. 9

LIbitum est urbano muri deambulare rus. Vidit hũc mus rusticus, inuitat, apparatur, itur cœnatum. Depromit rusticus, quidquid posuerat in hyemem, & exhaurit omne penu, ut tanti hospitis expleat lautitiã. Vrbanus tamen frontem corrugans, ruris damnat inopiam, urbis subinde laudat copiam. Remeãs ducit secum in urbem rusticum, ut quæ uerbis iactitarat, re comprobaret.

Ineunt cõuiuium, quod urbanus splendide comparârat. Inter epulandum auditur in sera murmur clauis, trepidare illi, & fugitare fugitando. Rusticus & insuetus, & loci ignarus ægre se tueri. Discedente famulo redit urbanus ad mensam, uocat rusticum, ille uix tandem metũ deposito prorepit. Inuitantem ad pocula urbanum percunctatur, nũm hoc periculum crebrum sit? Respondit ille quotidianum esse, oportere cõtemni. Tum rusticus. Quotidianum? inquit: Mehercle istæ dapes plus fellis quàm mellis sapiunt. Equidem malo cum securitate meam inopiam, quàm cum tali anxietate istam copiam.

Morale.

Diuitiæ præ se ferunt quidem uoluptatem, sed si introspicias, habẽt pericula & amaritudinẽ. Eutrapeles quidam fuit, qui cum inimicis suis quàm maxime nocere uellet, diuites eos faciebat, dictitans ita se eos ulcisci, quippe accepturos cum diuitijs ingentem sarcinam curarum.

DE AQVILA ET CORNICVLA. 10

Aquila nacta cochleam, nõ ui aut arte quiuit eruere piscem. Accedens cornicula dat consilium. Suadet subuolare, & è sublimi cochleam in saxa præcipitare, sic enim fore, ut concha frãgatur. Humi manet cornicula, ut præstoletur casum, præcipitat aquila, frangitur testa, subripitur piscis à cornicula, dolet elusa aquila.

Morale.

Noli quibusuis habere fidem: & consilium, quod ab alijs acceperis, fac inspicias. Multi enim cõsulti, non suis consultoribus, sed sibi consulunt.

DE CORVO ET VVLPECVLA. 11

Prædam

PRædam nactus ſtrepitat in ramis coruus. Videt uulpecula geſtientem, accurrit, Coruum, inquit, plurima ſalute impertit uulpes. Sæpenumero audieram famam eſſe mendacē, iam re ipſa experior. Nam ut hàc forte iam prætereo, ſuſpiciens te in arbore, aduolo culpans famam. Fama enim eſt, te nigriorem pice eſſe, & uideo cādidiorem niue. Meo ſanè iudicio cygnos uincis, & hedera formoſior alba es. Quod ſi ut plumis, ita & uoce excellis, omnium auium equidem te dixerim reginā. Hac aſſentatiuncula illectus coruus, ad canendum apparat, apparanti uero è roſtro excidit caſeus, quo correpto, uulpecula cachinnum tollit. Tum demum miſerū Coruum pudet, pigetq; ſui: & iactura rei mixta pudore dolet.

Morale.

Nonnulli ſic auidi laudis ſunt, ut cum ſuo probro & damno ament aſſentatorem. Eiuſmodi homunciones prædæ ſunt paraſitis. Quòd ſi uitaueris iactantiā, facile aſſentatorum peſtiferum genus uitaueris. Si tu uoles eſſe Thraſo, nuſquam deerit Gnatho.

DE LEONE SENECTVTE CONFECTO. 12

LEo qui in iuuentute complures ſua ferocitate fecerat inimicos, in ſenectute exoluit pœnas. Reddunt talionem beſtiæ. Dēte aper, cornu petit taurus. In primis aſellus, uetus ignauiæ nomen cupiēs abolere, uerbis & calcibus ſtrenue inſultat. Tum gemebūdus leo, Hi quibus olim nocui, iam uiciſsim nocent, & merito. Sed hi quibus aliquādo profui, iam uiciſsim non proſunt, imò etiam immerito obſunt. Stultus fui, qui multos fecerim inimicos, ſtultior qui falſis amicis confiſus fuerim.

Morale.

In secundis rebus non efferaris, non sis ferox. Nam si multum mutarit fortuna, ulciscentur quos læsisti. Et inter amicos fac habeas discrimẽ. Sunt enim quidam amici non tui, sed mensæ tuæ, sed fortunæ tuæ. Quæ quidem fortuna simul ac mutata erit, & illi mutabuntur. Et bene tecum actũ erit, si nõ inimici fuerint. Meritò queritur Ouidius:

En ego non paucis quondam munitus amicis,
Dum flauit uelis aura secunda meis.
Vt fera nimboso tumuerunt æquora uento,
In medijs lacera puppe relinquor aquis.

DE CANE ET ASINO. 13

DVm blandiretur canis hero, & familiæ herus & familia canem demulcet: asellus id uidens, altius gemit, cœpit eum pigere suæ sortis, inique putat comparatum canem gratum esse cunctis, pasciq; de mensa herili, idq; ocio ludoq; consequi: Sese cõtrà portare clitellas, cædi flagello, nunquam ociosum esse, & cunctis tamẽ odiosum. Si hæc fiant blanditijs, eam artem, quæ tam utilis sit, statuit sectari. Igitur quodam tempore redeunti domum hero, rem tẽtaturus, procurrit obuiam, subsilit, pulsat ungulis: exclamãte hero, accurrêre serui, & ineptus asellus, qui se urbanum credidit, fuste uapulat.

Morale.

Non omnia possumus omnes (ut ait Virgil. in Bucolicis) nec omnes omnia decent, id quisque uelit, id tentet quod poßit. Non simus id quod Græce significantius dicitur, ὄνος λύρας, id est, asinus lyrarum, uel lyræ. Sic autem Boëtius, Asinus ad lyram positus. Repugnãte natu

ra

ra irritus est labor. Tu nihil inuita facies dices'ue Minerua, teste Horatio.

DE LEONE ET MVRE. 14

LEo æstu cursuq; defessus, sub umbra fronde super uiridi quiescebat. Murium autem grege tergum eius percurrente, experrectus, unũ è multis cõprehendit. Supplicat captiuus, indignũ se esse cui leo irascatur clamitat: reputans ille in nece tantillæ bestiolæ nihil esse laudis, captiuum dimittit. Nec uero ita multo pòst, leo forte dum per saltum currit, incidit in plagas, rugire licet, exire nõ licet. Rugiẽtem miserabiliter leonem mus audit, uocẽ agnoscit, repit in cuniculos, laqueorũ quærit nodos, quæsitos inuenit, inuentos corrodit, leo è plagis euadit.

Morale.

Hæc fabella suadet potentibus clementiam. Etenim ut sunt res humanæ instabiles, egent interdum ipsi potentes ope humilimorum. Quare uir prudens, & si potest, timebit uel ulli hominum nocere. Qui autem non timet nocere alteri, ualde desipit. Quid ita? Quia & si iam potentia fretus neminem metuis, forsan olim erit ut metuas. Constat enim euenisse claris, magnisq; regibus, ut uilium homuntionum uel gratia indiguerint, uel iram metuerint.

DE MILVO AEGROTO. 15

LEcto decumbebat miluus. Iam fermè moriens matrem orat precatum ire deos. Mater respondet, nil opis illi sperandum à dijs, quorum sacra, & aras suis rapinis toties uiolasset.

Morale.

Decet uenerari superos. Illi enim pios iuuant, impios

auersantur. In felicitate neglecti, in miseria nō exaudient. Quare in secundis rebus sis eorum memor, ut in aduersis rebus præsentes sint uocati.

DE HIRVNDINE ET ALIIS auiculis. 16

Cum primum cœptum est seri linum, hirundo suadet auiculis impedire sementem, dictitans sibi fieri insidias. Irrident illæ, stultam uatem hirundinem uocant. Surgente iam lino & uirescente, rursus monet euellere sata. Iterum irrident. Maturescit linum, hortatur populari segetem. Cum ne tunc quidem consulentem audirent, hirūdo auium cœtu relicto, hominis sibi conciliat amicitiam. Init cū eo fœdus, cohabitat, cantu demulcet. Cæteris auibus è lino fiunt retia & laquei. Morale.

Multi nec ipsi consulere sibi norunt, nec recte consulentem audiūt. Sed cum in periculis sunt & damnis, tum demum sapere incipiunt, & suam damnare secordiam. Tum sat superq; consilij est, Hoc inquiunt, & illud factum oportuit. Sed præstat esse Prometheum, quàm Epimetheum. Fuere hi fratres, nomina sunt Græca. Alteri cōsilium ante rem fuit, alteri post rem, quod declarat interpretatio nominum.

DE RANIS ET EARVM REGE. 17

Gens ranarum, cum esset libera, Ioui supplicabat dari regem. Ridere Iupiter uota ranarum: illæ tamen iterum atque iterum instare, donec ipsum perpellerent. Deijcit ille trabem, ea moles ingenti fragore quaßat fluuium, territæ silent ranæ, regem uenerantur. Accedunt pedetentim propius: tandem abiecto metu, insultant & desul

desultant: iners rex lusui est, & contemptui. Lacessunt rursum Iouem, orant regem dari qui strenuus sit. Dat Iupiter ciconiam. Is præstrenue perambulās paludē, quidquid ranarum obuium sit, uorat. De huius igitur sæuitia ranæ frustra questæ sunt. Iupiter non audit, nam & hodie adhuc queruntur. Vesperi enim ciconia cubitū euntes ex antris egressæ, rauco ululatu murmurant, sed surdo canunt. Vult enim Iupiter, ut quæ regem clemētem sint deprecatæ, iam ferant inclementem.

Morale.

Perinde atq; ranis euenire solet plebi, quæ si regē paulo mansuetiorē habet, ignauū, inertem esse causatur, optat aliquando cōtingere sibi uirum. Contrà si quando nacta est regem strenuum, huius sæuitiā damnat, prioris laudat clemētiam: siue quòd semper præsentiū nos pœnitet, siue quòd uerū est uerbum: Noua ueteribus non esse potiora.

DE COLVMBIS ET EARVM rege accipitre.

COlumbæ olim bellum geßere cū miluo, quem ut expugnarent, delegerunt regem accipitrem. Ille rex factus, hostem agit, non regem. Non segnius ac miluus rapit, ac laniat. Pœnitet columbas incepti, satius fuisse putantes, pati bella milui, quàm tyrannidem accipitris.

Morale.

Neminem suæ sortis nimium pigeat. Nihil est (teste Flacco) ab omni parte beatum. Equidem meam sortem, modo tolerabilis sit, mutari nō optem. Multi noua sorte quæsita, ueterem rursus optarunt. Ita pleriq; ingenio sumus omnes, nosmet nostri pœnitet.

DE FVRE ET CANE. 19

FVri aliquando panem (ut sileat) porrigenti, respondit canis, Insidias tuas noui, panem das quòd desinã latrare: sed ego tuũ munus odi, quippe si ego tulero panem, tu ex his tectis cuncta asportabis. Morale.

Caue parui commodi causa, amittas magnũ: caue cuiuis homini fidem habeas. Sunt enim qui dolo non tantum benigne dicunt, sed & benigne faciunt.

DE LVPO ET SVCVLA. 20

PArturiebat sucula, pollicetur lupus se custodem fore fœtus. Respondit puerpera, lupi obsequio se non egere: si uelit pius haberi, si cupiat gratũ facere, longius abeat. Lupi enim officium constare, non præsentia, sed absentia. Morale.

Non sunt cuncta credenda cunctis. Multi suã operam pollicentur, non tui amore, sed sui, suum quærentes commodum, non tuum.

DE PARTV MONTIVM. 21

OLim rumor erat parturire montes, homines accurrunt, circumsistunt, monstri quippiam non sine pauore expectantes. Pariunt tandem montes, exit mus, tum omnes risu emori. Morale.

Hanc fabellam tangit Horatius, Parturiunt montes, inquit, nascetur ridiculus mus: notat autem iactantiam. Iactabundi enim cum magna profitentur, & ostentant, uix parua faciunt. Quapropter Thrasones illi iure sunt materia ioci, & scommatum. Vetat item hæc fabella inanes timores. Plerunq; enim grauior periculo est periculi metus, imò ridiculum est, quod metuimus.

DE CANE VETVLO, QVI AB hero contemnitur. 22

CAnem uenaticum,qui iam ſenuerat,inſtigat herus, fruſtra hortatur,tardi ſunt pedes,nõ properat.Prehenderat feram,fera edentulo elabitur. Increpitat herus uerbere & uerbo.Canis reſpondet debere ſibi iure ignoſci,iam ſenuiße,at iuuenem fuiſſe ſtrenuum.Sed ut uideo, inquit,nil placet ſine fructu. Iuuenem amaſti,ſenẽ odiſti.Amaſti prædabundum, odiſti tardum edentulum. Sed ſi gratus eſſes,quem olim iuuenem frugis cauſa dilexiſti, ſenem fructuoſæ iuuentutis gratia diligeres. Morale.

Recte canis:Nam teſte Naſone,
Nil,niſi quod prodeſt;charum eſt:en detrahe menti
Spem fructus auidæ,nemo petendus erit.

Præteriti commodi nulla eſt memoria:futuri autẽ gratia non magna,præſentis commodi ſumma.

Turpe quidem dictu,ſed ſi modò uera fatemur,
Vulgus amicitias utilitate probat.

DE LEPORIBVS INANITER timentibus. 23

SYlua inſolito mugiente turbine,trepidi lepores rapidè occipiunt fugere. Fugientes,cum obſiſteret palus,ſtetere anxij,utrinq; comprehenſi periculis. Quoq́; maioris eſſet incitamentum timoris,uident in palude mergi ranas.Tum ex leporibus unus prudentior cæteris,ac diſertior,Quid,inquit, inaniter timemus? Animo opus eſt.Corporũ quidem agilitas nobis eſt,ſed animus deeſt. Hoc periculum turbinis non fugiendum,ſed eſt cõtemnẽdum. Morale.

Omni in re opus est animo. Iacet uirtus sine confidentia. Confidentia enim dux, & regina uirtutis est.

DE HOEDO ET LVPO. 24

CApra cum esset pastum itura, hœdum domi concludit, monẽs aperire nemini, dum redeat ipsa. Lupus, qui id procul audierat, pòst matris discessum pulsat fores, uoce caprisat, iubens recludi. Hœdus dolos præsentiens, Non aperio, inquit: nam etsi uox caprisat, tamen equidem per rimulas lupum uideo.

Morale.

Obedire parenti filios, ipsis est utile, & iuuenem seni decet auscultare.

DE CERVO ET OVE. 25

CEruus coram lupo ouem ream facit, modium tritici debere clamitans. Ouis debiti quidem erat inscia, tamen ob lupi præsentiam spondet se daturam: dicitur solutioni dies. Dies adest, monet ceruus ouem. Illa it inficias. Quod enim promiserit excusat, factum in metu, & præsentia lupi: Votum extortum non esse seruandum.

Morale.

Sententia iuris est, Vim ui repellere licet. Ex hac fabella noua quædam nascitur, Fraudẽ fraude refellere licet.

DE RVSTICO ET ANGVI. 26

RVsticus quidam nutrierat anguem. Iratus aliquando, bestiam petit securi. Euadit illa non sine uulnere. Postea rusticus deueniens ad paupertatem, ratus est id infortunij propter anguis iniuriam sibi accidere, igitur supplicat angui, ut redeat. Ille ait ignoscere se, sed redire nolle. Neque enim fore securum cum rustico, cui tanta sit

domi

domi securis. Liuorem uulneris desijsse, superesse tamen memoriam.

Morale.

Ei qui semel fidem soluit, iterum habere fidem uix est tutum. Iniuriam quidē donare, id sanè misericordiæ est: cauere autem sibi, & decet, & prudentiæ est.

DE VVLPECVLA ET CICONIA. 27

Vulpecula uocarat ciconiam ad cœnam. Obsonium in mensam effundit: quod quum liquidum esset, ciconia frustra rostro tentante, uulpecula lingit. Abit elusa auis, pigetq́; pudetq́; iniuriæ. Post plusculum dierum redit, inuitat uulpeculam. Vitreum uas situm erat plenum belli obsonij. Quod quidem uas quum esset arcti gutturis, uulpeculæ obsonium licuit uidere, & esurire, gustare non licuit. Ciconia rostro facile exhausit.

Morale.

Risus risum, iocus iocum, dolus dolum, fraus meretur fraudem.

DE LVPO ET CAPITE PICTO. 28

Lupus in officina sculptoris caput humanum repertum uersat, miratur sentiens id, quod erat, nihil habere sensus. O' pulchrum, inquit, caput: est in te artis multum, sed sensus nihil.

Morale.

Externa pulchritudo si adsit, grata est: sin alterutra carendū est, præstat externa quàm interna careas. Illa enim sine hac interdū incurrit odium, ut stolidus eo sit odiosior, quo formosior.

DE GRACVLO. 29

Graculus ornauit se plumis pauonis. Deinde pulchellus sibi uisus, fastidito genere suo, cōtulit se ad pauonum

genus

genus. Illæ tandem intellecta fraude, stolidam auem coloribus nudarunt, & plagis affecerunt. Horatius hanc fabellam primo epistolarum libro narrat de cornicula. Ait eam olim adornatam collectis, quæ auibus exciderāt, plumis, pòst ubi unaquæq; auium suā plumā decerpsit, ridiculum fuisse.

Ne si fortè suas repetitum uenerit olim
Grex auium plumas, moueat cornicula risum,
Furtiuis nudata coloribus. Morale.

Notat hæc figura eos, qui se gerunt æquo sublimius, qui cum his uiuunt, qui & ditiores sunt, & magis nobiles. Quare sæpe inopes fiunt, & sunt ludibrio. Pobe Iuuenalis monet: E' cœlo descendit, γνῶθι σεαυτόν: hoc est, Nosce te ipsum.

DE MVSCA ET FORMICA. 30

MVsca altercabatur cum formica se nobilem, illam ignobilem: se uolitare, illam repere: se uersari in tectis regum, illam cauernis latere, segetem rodere, aquam bibere, se splendide epulari iactitabat, & hæc tamen ocio nancisci. E' regione formica se nō ignobilē esse, sed suis natalibus contentam, muscam uagam esse, se stabilem, sapere formicæ grana & fluenta, quod muscæ pastilli & uina. Atque hæc se non segni ocio, at strenua opera nancisci. Porrò formicam lætam esse & tutam, charam omnibus, exemplar deniq; laboris: Muscam anxiam cum periculo esse cunctis infestam, cunctis inuisam, exēplar deniq; segniciei. Formicam hyemis memorem, alimēta reponere: muscam in diem uiuere, hyeme aut esurituram, aut certe morituram. Morale.

Qui pergit quæ uult dicere, quæ nõ uult audiet. Musca si bene dixisset, bene audisset. Assentior autẽ formicæ: Videtur enim optabilior uita obscura cũ securitate, quàm cum periculo splendida.

DE RANA ET BOVE. 31

RAna cupida æquandi bouẽ, se distẽtabat. Filius hortabatur matrem cœpto desistere, Nihil enim esse ranam ad bouem. Illa secundũ intumuit, clamitat natus: Crepes licet mater, bouem nunquam uinces. Tertiùm autem quum intumuisset, crepuit. Morale.

Cuiq; sua dos est. Hic forma, ille uiribus, hic opibus, ille pollet amicis. Vnumquenq; suo decet esset cõtentum. Valet ille corpore, tu ingenio. Quocirca quisq; semet cõsulat, ne inuideat superiori, quod miserum est: nec, quod stultitiæ est, certare optet.

DE EQVO ET LEONE. 32

VEnit ad equum comedendum leo. Carẽs autem præ senecta uiribus, meditari cœpit artem, medicum se profitetur, uerborum ambage equum moratur. Hic dolo dolum, artẽ opponit arti. Fingit se nuper in loco spinoso pupugisse pedem, orat ut inspiciens sentẽ medicus ducat. Paret leo. At equus quanta potuit ui, calcem leoni impingit, & se continuò conijcit in pedes. Leo uix tandem ad se rediens, ictu enim propè exanimatus fuerat, Pretiũ, inquit, fero ob stultitiam, & is iure effugit: Dolum enim dolo ultus est. Morale.

Odio digna est simulatio, & simulatione capienda: Non est timendus hostis, qui hostem præ se fert, sed qui quum hostis sit, beneuolentiam simulat, is demum timendus

dus, & odio dignissimus.

DE EQVO ET ASINO. 33

Equus phaleris sellaq; exornatus, cum ingenti hinnitu per uiã currebat. Currenti autẽ onustus asellus forte obstabat. Equus ira fremebũdus, & frena ferox spumantia mãdẽs: Quid, inquit, tarde, ignaue, obsistis equo? Cede inquam, aut proculco te pedibus. Asellus contrà rudere non ausus, cedit tacitus. Equo autem prouolanti, & cursum intendenti crepat inguen. Tum cursui & ostentui inutilis, ornamentis spoliatur, dein carrario uenditur. Videt postea cum carro uenientem asellus, & affatur: Heus bone uir, quid isthuc ornati est? Vbi aurata sella, bullata cingula? Vbi nitidum frenum? Sic amice necesse fuit euenire superbienti. Morale.

Pleriq; in secundis rebus elati sunt, nec sui memores, nec modestiæ. Sed quia prosperitate insolescunt, aduersitatem incurrunt. Eos qui felices uidentur, monuerim esse cautos. Etenim si rota fortunæ circumacta fuerit, sentient miserrimum genus infortunij esse, fuisse felicem. Accedet ad cumulũ infelicitatis id quoq; mali, contemnetur ab ijs, quos ipsi cõtempsere, & illudent eis ij, quos ipsi risere.

DE AVIBVS ET QVADRVPEDIBVS. 34

Avibus pugna erat cum quadrupedibus. Vtrinque spes, utrinque metus, utrinque erat periculum. Vespertilio autem relictis socijs defecit ad hostes. Vincunt aues duce & auspice aquila. Transfugam uero uespertilionem damnãt, uti ne ad aues unquam illi sit reditio, uti ne luce unquam sit uolatus. Hæc causa Vespertilioni est,

ut non

ut non nisi noctu uolet. Morale.

Qui cum socijs aduersitatis & periculi particeps esse renuit, prosperitatis & salutis expers erit.

DE LVPO ET VVLPE. 35

Lupus quum prædæ satis esset, in ocio degebat. Accedit uulpecula, sciscitatur ocij caussam. Sensit lupus insidias fieri suis epulis, simulat morbũ esse causam, orat uulpeculam deprecatum iri deos. Illa dolens dolum non succedere, adit pastorem, monet petere latebrãs lupi: hostem enim securum posse inopinato opprimi. Adoritur pastor lupum, mactat. Illa potitur antro & præda. Sed fuit illi breue sceleris sui gaudium. Nam non ita multo pòst, idem pastor & ipsam capit. Morale.

Fœda res inuidia est, & ipsi interdum autori quoq; perniciosa. Flaccus epistolarum primo:

Inuidus alterius rebus macrescit opimis.
Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum.

DE CERVO. 36

Ceruus in perspicuo fonte se conspicatus, probat procera frontis & ramosa cornua: sed tibiarum exilitatem damnat. Forte dum cõtemplatur, dum iudicat, interuenit uenator. Fugit ceruus ocyor pilis, & agente nimbos ocyor Euro. Insectantur fugientem canes. Sed quum intrasset condensam syluam, implicita sunt ramis cornua. tum demum tibias laudabat, & cornua damnabat, quæ fecere ut præda esset canibus. Morale.

Fugienda petimus, petenda fugimus. Placent quæ officiunt, quæ conferunt displicent. Beatitudinem cupimus.

pimus, priusquam ubi sit intelligamus. Opum excellentiam & honorum celsitudinem quærimus: in his beatitudinem sitam opinamur, in quibus tamen multum laboris est, & doloris. Pulchre id significat Lyricus ille noster,

Sæpius uentis agitatur ingens
Pinus, & celsæ grauiore casu
Decidunt turres, feriuntq́; summos
Fulgura montes.

DE VIPERA ET LIMA. 37

IN *fabrica offendēs limam uipera, cœpit rodere. Subrisit lima, Quid, inquiens, inepta? Quid agis? Tu tibi antè contriueris dentes, quàm me atteras: quæ duritiem æris præmordere soleo.* Morale.

Etiam atq; etiam uide, quicum tibi res sit. Si in fortiorem dentes acuis, non illi, sed tibi nocueris.

DE LVPIS ET OVIBVS. 38

L*Vpis & agnis, quibus discordia est, fœdus aliquando fuit, datis utrinque obsidibus. Lupi suos catulos, oues canum cohortem dedere. Quietis ouibus ac pascentibus, lupuli matrum desyderio ululatus edunt. Tum lupi irruentes, fidem fœdusq́; solutum clamitant, ouesq́; canum præsidio destitutas laniant.*

Morale.

Inscitia est, si in fœdere tua præsidia hosti tradas. Nā qui hostis fuit, hostis forsan nondum esse desijt. Fortaßis & causam ceperit, quur te nudatū præsidijs adoriatur.

DE SYLVA ET RVSTICO. 39

Q*Vo tempore etiam arboribus suus sermo erat, uenit rusticus in syluam, rogans ut ad securim suam*

tollere liceat capulum. Annuit ſylua. Ruſticus aptata ſecuri cœpit arbores ſuccidere. Tum, & quidem ſero, pœnituit ſyluam ſuæ facilitatis. Doluit ſe ipſam eſſe cauſam ſui exitij.

Morale.

De quo bene merearis uide. Multi fuere, qui accepto beneficio in autoris abuſi ſunt perniciem.

DE MEMBRIS ET VENTRE. 40

PEs & manus uentrē olim incuſarūt, quòd ab ocioſo eo lucra ipſorum uorarētur. Iubent aut laboret, aut ali ne petat. Supplicat ille ſemel atque iterū: negant tamen manus alimentum. Exhauſto inedia uentre, ubi cœpere omnes artus deficere, tum manus uoluit tandem officioſa eſſe, uerū id ſero. Nam uenter deſuetudine debilis, cibum repulit. Ita cuncti artus dum uentri inuident, cum uentre pereunte pereunt.

Morale.

Perinde atque in membrorum ſocietate eſt, ita habet ſe ſocietas humana. Membrum eget mēbro, amicus eget amico. Quare mutuis operis & mutuis officijs utendum eſt. Neque diuitiæ, neque dignitatum apices hominem ſatis tuentur. Vnicum & ſummum præſidium, compluriū amicitia eſt.

DE SIMIA ET VVLPECVLA. 41

SImia uulpeculam orat, ut partem caudæ ſibi donet, ad tegendas nates. Illi enim eſſe oneri, quod ſibi foret uſui & honori. Reſpondet illa, nihil nimis eßе, & ſe malle humum cauda ſua uerri, quàm ſimiæ nates tegi.

Morale.

Sunt qui egeant, ſunt quibus ſuperet. Nulli tamē diuitum id moris eſt, ut re ſuperflua beet egenos.

DE CERVO ET BOBVS. 42

CEruus uenatorem fugiens, coniecit se in stabulũ. Boues orat ut in præsepe latitare liceat. Boues tutum esse negant: mox enim & dominum & famulum affuturos. Ille securum se esse ait, modo ne ipsi prodant. Intrat famulus, occultum fœno non uidet: exit. Gestire ceruus, & nihil iam timere. Tum unus è bobus & æuo & consilio grauis, Facile, inquit, erat hunc, qui talpa est, fallere, sed ut herũ, qui Argus est, lateas, hoc opus, hic labor est. Mox deinde introgeditur herus. Qui ut serui negligentiam corrigat, cuncta lustrans oculis, & præsepe manu tentans, cerui deprehendit sub fœno cornua. Inclamat famulos, accurrunt, feram concludunt, capiunt.

Morale.

In aduersis rebus & periculis latebræ difficiles sunt inuentu, aut quia miseros, ut cœpit, fortuna exagitat: aut quia ipsi metu impediti, & inopes consilij semet imprudentia produnt.

DE LEONE ET VVLPECVLA. 43

LEo ægrotabat, uisebant animalia, una officium differente uulpecula. Ad hanc legatum mittit leo cum epistola, quæ uenire admoneat: gratißimam rem ægroto fore eius unius præsentiam. Nec quicquam periculi fore cur uulpecula metuat: leonem enim primum quidem amicißimum esse uulpeculæ: ideoq́; percupere eius colloquiũ. Deinde ægrotum esse & decumbere, & etiã si, id quod non erat, uelit, nocere tamen non queat. Rescribit uulpecula, optare se ut leo conualescat, idq́; oraturam superos. Cæterum minime uisuram, terreri enim se uestigijs. Quæ

quidem uestigia cum omnia sint antro leonis aduersa, & nulla auersa, eam rem indicium esse, multum quidem animalium introisse, sed exisse nullum.

Horatius in primo epistolarum,

Olim quod uulpes ægroto cauta leoni
Respondit, referam, quia me uestigia terrent,
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.

Morale.

Caue fidem habeas uerbis: ni caueris, sæpe tibi dabuntur uerba. Capienda est coniectura cum ex uerbis, tum ex factis, & ex his illa sunt iudicanda.

DE VVLPECVLA ET MVSTELLA. 44

Vulpecula longa inedia tenuis, forte per angustiorem rimam in cumeram frumenti repsit. In qua cũ probe pasta fuit, dein rursus tentantem egredi, distentus impediijt uenter. Mustella luctantem procul cõtemplata, tandem monet si exire cupiat, ad cauum macra redeat, quò macra intrarat.

Morale.

Videas complures in mediocritate lætos esse, atq; alacres, uacuos curis, expertes animi molestijs. Sin hi diuites facti fuerint, uidebis eos mœstos incedere, nunquam frontem porrigere: plenos curis, animi molestijs obrutos.

Hanc fabellam sic Horatius canit lib. 1. epist.

Forte per angustam tenuis uulpecula rimam
Repserat in cumeram frumenti, pastaq; rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
Cui mustella procul, Si uis, ait, effugere istinc,
Macra cauum repetas arctum, quem macra subisti.

DE EQVO ET CERVO. 45

EQuus gerebat bellum cum ceruo. Pulsus tandem è pascuis implorabat opem humanam. Redit cum homine, descendit in campū, uictus antea, iam fit uictor. Sed tamē hoste uicto, & sub iugum misso, ipse uictor necesse est seruiat homini. Equitem fert dorso, & frenum ore.

Morale.

Dimicant multi contra paupertatem. Qua per fortunam & industriam uicta, sæpe uictoris interit libertas. Domini quidem & uictores paupertatis seruire incipiūt diuitijs, auguntur auaritiæ flagris, parsimoniæ cohibentur frenis, nec quærendi tenent modum, nec iusto quidem auaritiæ supplicio, partis rebus audent uti. Horatius de hac fabella lib. 1. epist.

Ceruus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis, frenumq́; recepit.
Sed postquàm uiolens uictor discessit ab hoste,
Non equitem dorso, non frenum reppulit ore.
Sic qui pauperiem ueritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum uehet improbus, atq;
Seruiet æternum, qui paruo nesciat uti.

Aesopi

AESOPI FABVLAE TRIGINTA *ſex, Hadriano Barlando interprete.*

DE DVOBVS ADOLESCENTIBVS. 1

ADOLESCENTES *duo obſonium apud cocum ſeſe empturos ſimulant. Coco alias res agente, carnē alter è caniſtro ſurripit, dat ſocio ut ſub ueſte occulat. Cocus ſurreptā ſibi carnis partem ut uidit, furti utrunq; cœpit inſimulare. Qui abſtulerat, per Iouē nihil habere: is uero qui habuit, nihil abſtuliſſe identidē deierat. Ad quos, Me quidem, inquit cocus, fur nunc latet, ſed is inſpexit, is ſcit quem iuraſtis.*

Morale.

Si quid peccauimus, id non ſtatim ſciunt hoīes: at deus oīa uidet, qui ſedet ſup cœlos, et intuetur abyſſos. Quod ſi cogitent homines, ſuppreſſius, prudētiusq; peccabitur.

DE CANE ET LANIO. 2

CAnis in macello cum lanio carnem abſtuliſſet, in pedes ſeſe continuò quantum potuit coniecit. Lanius iactura rei perculſus, primùm tacuit, deinde animum recipiens, ſic procul acclamitauit: O' furaciſſime curre tutus, impune tibi licet: tutus enim es nunc ob celeritatem. Poſthac autem cautius mihi obſeruaberis. Morale.

Hæc fabula ſignificat pleroſq; omnes tum demum fieri cautiores, ubi damnum acceperint.

DE CANE ET OVE. 3

CAnis ouem in ius uocat, panem ex mutuo debere clamitans: illa it inficias. Miluus, lupus, uultur accersuntur, rem affirmāt, damnatur ouis, damnatam canis rapit, ac deglubit.

Morale.

Falsis testimonijs opprimi quàm plurimos, cum nemo nescit, tum hæc quàm optime docet fabellula.

DE AGNO ET LVPO. 4

AGno comitanti caprum, lupus fit obuiā, rogitat cur relicta matre olidum potius sequatur hircum, suadetq́;, ut ad distenta lacte matris ubera redeat, sperans ita fore abductum ut laniet. Ille uero, Mater me, ô lupe, inquit, huic commisit, huic summa cura seruandi data est, parenti potius quàm tibi obsequendum, qui me seducere istis dictis postulas, seductum mox percerpere.

Morale.

Noli omnibus fidem habere, multi enim dum alijs uidentur uelle prodesse, sibi interim consulunt.

DE ADOLESCENTE ET CATO. 5

CVm adolescens quidam in delitijs amoribusq́; usurpasset catum, Venerem precibus fatigauit, ut catum in fœminam transfiguraret. Commiserescit, & audit orantem Venus, fit metamorphosis, quæ adolescēti misere amanti perplacuit, nempe tota succi plenula, tota candidula, tota elegantula. Itur deinde in cubiculū, ridetur, luditur. Nec uero ita multo pòst percupiens experiri dea, nunquid catus cum corpore mutasset & mores, per impluuium immittit musculum, ibi risu prorsus, atque ludo res digna accidit. Conspectam ilico bestiolam insequitur

muli

muliercula. Venus ĩdignãs, fœminæ uultus iterũ in Catũ, Cum pedibusq; manus, cum paruis brachia mutat Cruribus, & cauda est mutatis addita membris.

Morale.

Cœlum, non animum mutant, qui trans mare currunt: nimisq́; difficile est aßueta relinquere. Naturam expellas furca licet, ipsa recurret, inquit Horatius.

DE AGRICOLA ET FILIIS. 6

COmplures habebat agricola filios adolescentulos, ijq́; inter se discordes fuere: quos pater elaborans trahere ad mutuum amorem, apposito fasciculo iubet singulos breui circundatum funiculo effringere: imbecilla nequicquam conatur ætatula. Soluit parens, redditq́; singulis uirgulam, quam cum pro suis quisque uiriculis facile frãgeret: O', inquit filioli, sic cõcordes uos uincere poterit nemo: sed si mutuis uolueritis sæuire uulneribus, atque intestinum agitare bellũ, eritis tandẽ præda hostibus.

Morale.

Docet hic apologus, concordia paruas res crescere, discordia magnas dilabi.

DE ASINO ET EQVO. 7

RVsticus equum uacuum, asinumq́; sarcinulis egregie onustum producit ad uiã: defeßus asellus, equũ sibi onera ut adiutet, orat, si saluum uelit. Negat facturum equus. Asellus tandem sarcinæ põdere grauatus procumbit, moritur. Herus omne onus, mortui quoque aselli corium, in equi dorsum reclinat, quibus cum ille deprimeretur, Me miserum, inquit, merito meo si nunc exerceor. qui dudum laboranti asino opitulari nolui.

Morale.

Monemur hac fabula, ut oppreßis subueniamus amicis: ortus nostri (inquit Plato) partem sibi patria uendicat, partem amici.

DE CARBONARIO ET FVLLONE. 8

FVllonem inuitabat carbonarius, ut secũ in unis ædibus habitaret. Fullo, Non est, inquit, mi homo, istuc mihi uel cordi, uel utile: uereor enim magnopere, ne quæ ego eluam, tu reddas tam atra quàm carbo est.

Morale.

Monemur hoc apologo cum inculpatis ambulare: monemur sceleratorum hominum consortia ueluti pestem quandam deuitare. Trahunt, inquit Campanus, hominem sodalitia, commercia etiam in mores penetrant, & perinde quisque euadit, ut quibus cum uersatur.

DE AVCVPE. 9

IT uenatum auceps, uidet nidulantem procul in altißima arbore palumbũ, adpropiat, denique insidias molitur, premit forte calcibus anguem. Hic mordere: ille improuiso exanimatus malo, Me miserum, inquit, dum alteri insidior, ipse dispereo. Morale.

Significat hæc fabula nonnũquam eos suis artibus circumueniri, qui res nouas moliuntur.

DE BVCCINATORE, SEV TVBICINE. 10

BVccinator quidam ab hostibus capitur, abducitur: trepidare ille, supplicare, ut parcãt innoxio, se quando nihil unquam armorum præter unam buccinam gestauerit, hominem ne potuisse quidem occidere, nedum uoluisse. Illi cõtrà murmure tum sæuo, tum uerberibus intonant,

nant, Nihil agis scelus, maxime noces, atque nūc hic trucidabere, quòd cum ipse, ut fateris, sis rei militaris imperitus, cornu isthoc tuo, aliorum excitas, euibrasq́; animos.

Morale.

Grauißime peccant nonnulli, qui ad mala alioqui satis pronis principibus, ut inique agant, consulunt, atque huiusmodi quædam ad illorum aures occinunt, Quid etiam dubitas? an te principem esse oblitus es? an non tibi quod lubeat licet? tu legibus maior, in tę legirupæ nomen cadere haud potest, qui ipsis etiam dominaris legibus: tui nihil poßident quod tuum non sit, tu potes & seruare, & perdere: tibi fas est opibus dignitateq́; augere quem uisum sit, fas est ubi libuerit adimere. Alios alia uel damnant, uel commendant, tibi nihil non honestißimum futurum.

DE LVPO ET CANE. II

Lupus cani ante lucem in sylua forte fortuna fit obuiam, salutat, aduentū gratulatur, deniq; rogat quo pacto tam sit nitidus. Cui ille, Herilis cura hoc efficit, herus me blandiētem sibi demulcet, de mensa pascor herili nitidißima, nunquam sub dio dormito, tum uniuersæ familiæ nō dici potest quàm sim gratus. Næ tu (inquit lupus) multo es felicißimus ô canis, cui tam benignus & comis contigit herus, quocum ô utinam commorari & mihi liceat, nullum me animantium esset uspiam fortunatius. Canis noui status cupidißimum uidens lupum, effecturum se pollicetur, ut hæreat in parte aliqua apud herum, modo de pristina ferocia aliquid remittere, & seruitutem seruire uelit. Stat sententia: lupo libitum est deambulare ad

uillam. Sermones edunt in itinere prorsus iucundißimos. Posteà uero quàm illuxit, contritum canis collum uidens lupus, Quid sibi uult, inquit, ô canis tua isthæc prorsus depilata ceruix? Solebam, inquit ille, ferοculus notis pariter & ignotis allatrare, obmordereq́; nonnunquam: id ægre ferens herus, crebris me tundebat uerberibus, prohibens etiam, ne quem præter furem lupumq́; adorirer: ego sic uapulando uictus sum, & mitior factus, hocq́; genialis sæuitiæ seruaui signũ. Lupus hoc audito, Ego, inquit, heri tui amicitiam tanti nõ emo. Vale igitur ô canis, cum tua isthac seruitute: mihi mea potior est libertas.

Morale.

Optabilius est in humili casa dominum esse, & panem atrum uorare, quàm in amplißima regia opiparis mensis frui, & obnoxium trepidumq́; agere. Nam libertas sublimi exulat aula, ubi accipienda uenit, & mußitanda iniuria est.

DE AGRICOLA ET CANIBVS. 12

AGricola quum ruri plusculos hyemasset dies, cœpit tandem necessariarũ rerũ penuria laborare: interficit oues, mox & capellas, postremo boues quoque mactat, ut habeat quo inedia penè exhaustum corpusculum sustentet. Id uidentes canes, salutem fuga quærere constituunt: sese enim nõ uicturos diutius, quãdo ne bobus quidem, quorum in opere rustico faciundo utebatur opera, pepercerit herus.

Morale.

In quam domum mercedis gratia te tradas, uide. Nonnulli humanißimi sunt heri. Multi etenim hodie eo dementiæ prolabuntur, ut uel seruos infortunio malo & damno

damno libenter mactent.

DE VVLPE ET LEONE. 13

VVlpecula, quæ leonis immanitatem insuetam habebat, semel atq; iterum id forte animalis contēplata, trepidare & fugitare. Quum iam tertio obtulisset sese obuiam leo, tantum abfuit ut metueret quicquam uulpes, ut cōfidenter illum adierit, salutaueritq́;. Morale.

Omnes nos consuetudo audaciores facit, uel apud eos quos antea aspicere uix ausi fuimus.

DE VVLPE ET AQVILA. 14

VVlpeculæ proles fores excurrerat, ab aquila cōprehensa, matris fidem implorat, accurrit illa, ut captiuam prolem dimittat, aquilam rogat: aquila nacta prædā ad pullos subuolat: uulpes correpta face, quasi illius munitiones incendio absumptura esset, insequitur. Quū iam arborem conscendisset & ipsa, Nunc te, inquit, tuosq́; si potes tuere. Trepidans aquila, incendium dum metuit, Parce, inquit, mihi paruisq; liberis, tuum quicquid habeo reddidero. Morale.

Per aquilam potētis atque audacis animi homines intellige: per uulpem pauperculos, quos calumnijs premere, contumelijsq; afficere, diuitibus æque studium est. Verum, quando est sua & formicis ira, impotentes ij acceptam interdum probè ulciscuntur iniuriam.

DE AGRICOLA ET CICONIA. 15

GRuibus anseribusq; sata depascentibus laqueū prætendit rusticus: capiuntur grues, capiuntur anseres, capitur & ciconia. Supplicat illa, innocētem sese clamitans, & nec gruem nec anserem esse, sed auium omnium

optimam,

optimam, quippe quæ parenti sedulò semper inseruire, eundemq; senio confectum alere consueuerit. Agricola, Horum, inquit, nihil me fugit: uerum cum nocentibus postquàm te cepimus, cum his quoq; morieris.

Morale.

Qui flagitium committit, & is qui impuris se adiungit socium, pari pœna plectuntur.

DE GALLO ET CATO. 16

VEnit ad gallum comedendum catus, nō satis autem habens ad nocendum causæ, gallum criminari occipit, obstreperam esse auem dictitās, utpote quæ uoce tam acuta noctu dormienteis homines expergefaciat. Ille se innocentē ait, quum sic excitet in opera mortales. Catus cōtrà intonat: Nihil agis sceleste: cum matre rem habes, nec sorore abstines. Id gallus quoque expurgare quum niteretur, Nec hoc, inquit perseuerantius sæuiens catus, quicquam facis, tu mihi hodie discerpêris.

Morale.

Vetus dictum esse ait Guilelmus Goudanus, ut canē cædas, facile inueniri baculum. Malus, si libitum fuerit, quo iure, quaq; iniuria te præcipitem dabit.

DE OPILIONE ET AGRICOLIS. 17

PVer editiore pratulo oues pascebat, atq; per iocum terq; quaterq; lupum adesse clamitās, agricolas undiq; exciebat: illi sæpius elusi, serio auxilium imploranti dum non subueniunt, fiunt oues præda lupo.

Morale.

Si mentiri insueuerit quispiam, huic, si quando uerum narrare occeperit, haud facile habebitur fides. Superiori

apologo

apologo finitimus est ille apud Horatium de Plano scurra iocus:

Nec semel irrisus triuijs attollere curat
Fracto crure Planum, licet illi plurima manet
Lachryma, per sanctum iuratus dicat Osirim,
Credite, non ludo, crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum, uicinia rauca reclamat.

DE AQVILA ET CORVO. 18

RVpe editißima in agni tergum deuolat aquila. Videns id coruus, imitari, uelut simius, gestit aquilam, in arietis uellus se demittit, demissus impeditur, impeditus comprehenditur, comprehensus proijcitur pueris.

Morale.

Non aliorum, sed sua se quisq; uirtute æstimet. Tuo te pede metire, inqt Horatius. Id uelis, id tētes quod poßis.

DE CANE INVIDO ET BOVE. 19

PRæsepio fœni pleno decumbebat canis. Venit bos ut comedat. Ille sese surrigēs prohibere. Bos, Dij te cum tua isthac inuidentia perdant, inquit, qui nec fœno uesceris, nec eo me uesci sinis.

Morale.

Eo sunt ingenio pleriq;, ut alijs inuideant, quod ipsi mentis inopia assequi nequeunt.

DE CORNICE ET OVE. 20

STrepitat in ouiculæ dorso cornicula. Ouis, Cani, inquit, si sic obstreperes, ferres infortuniū. At cornix, Scio, inquit, quibus insultē, placidis molesta, sæuis amica.

Morale.

Impotenti & syncero perpetua est cum malis parata certatio.

certatio. Illiditur solo innocentißimus quisque: nocentis uero præferocis hominis aures adstrepit nemo.

DE PAVONE ET LVSCINIA. 21

PAuo apud summi Iouis sororem & coniugem Iunonem, queritur lusciniã suaue cantillare, se ob raucã rauim ab omnibus irrideri. Cui Iuno: Dos sua à dijs cuique, Luscinia cantu, tu plumis longe superas: unũquenq; sua sorte decet esse contentum. Morale.

Quæ diui largiuntur, grato sumamus animo, neq; maiora quæsierimus. Superi temere agunt nihil.

DE MVSTELLA ET MVRIBVS. 22

MVstella præ senio uiribus carens, mures iam ita ut solet, insequi non ualebat, meditari cœpit dolum, in farinulæ se colliculã illatebrat, sic sperans fore, ut citra laborem uenetur. Accurrũt mures, & farinam esitare dũ cupiunt, ad unum omnes à mustella uorãtur. Morale.

Vbi uiribus quispiam destitutus fuerit, ingenio opus est. Lysander Lacedæmonius subinde dicere solebat, quò non perueniret leonina pellis, uulpinam aßuendam esse: quod sic lucidius dixeris, Vbi uirtus non satis potest, adhibenda est astutia.

APOLOGVS EX MANTVA-
no traductus. 23

RVsticus quidã ex malo, quam in proximo habebat agello, sapidißima quotãnis legebat poma, hero lecta donabat urbano, qui illectus incredibili pomorũ dulcedine, malum tandem ad se transtulit: ea ueterrima repentè exaruit, atque ibi poma pariter & malus periere. Quod quum patrifamiliâs nunciaretur, Heu difficile est,

inquit, annoſam tranſplantare arborem. Satis ſuperq́; fue rat, ſi frenos meæ nouiſſem imponere cupiditati, fructus ramo decerpere. Hanc fabulam ſic Mantuanus:

Ruſticus ex malo dulciſsima poma legebat,
Vnde dare urbano dona ſolebat hero.
Aſt herus illectus frugum dulcedine, malum
Tranſtulit in laribus proxima rura ſuis.
At quia malus erat ſenior, translata repentè
Aruit, & proles cum genitrice obijt.
Heu male transfertur ſenio quum induruit arbor,
Inquit herus, fuerat carpere poma ſatis.

Morale eiuſdem.

Qui nimium ſapiunt, atque inconceſſa ſequuntur,
Deſipiunt: cohibet qui ſua uota, ſapit.

FABVLAE. M. PETRO
Scoto uiro ornatiſsimo eidemq́; huma=niſsimo, ſcriptæ à Barlando.

DE LEONE ET RANA. 24

AVdire uocem riſus leo proſilijt: ſubſiſtit nõ ſine tre pidatione, magni quippiã expectans, egreditur tan dem aquis ranula. Leo depoſito metu appropians, beſtio lam proculcat pedibus.

Morale.

Vetat hic apologus inanes timores, ut illa à Guilelmo Goudano uerſa fabula de partu montium.

DE FORMICA. 25

SItiens uenit ad fontem ut biberet formica, incidit for te in puteum: opitulatur eminus, ex arbore deiecto ramo, columba. Ramum conſcendens formica ſeruatur,

Adeſt

Adest,columbam ut capiat,auceps:non sinit formica,au cupis pedem arripit mordicus,auolat columba.

Morale.

Docet fabula,præclare meritis referendã esse gratiã.

DE PAVONE ET PICA. 26

GEns auium quũ liberè uagaretur,optabat sibi dari regem.Pauo se in primis dignũ qui eligeretur putabat,quia esset formosißimus.Hoc in regem accepto,pica,O rex,inquit,si te imperante aquila nos præstrenue, ut solet,insequi cœperit,quo illã modo abiges? quo nos pacto seruabis?

Morale.

In principe non tam forma, quàm corporis fortitudo spectanda est,& prudentia.

DE AEGROTO ET MEDICO. 27

MEdicus curabat ægrotum, ille tandem moritur. Tum ad cognatos medicus:Hic,inquit,intemperantia perijt.

Morale.

Bibacitatem & libidinem nisi quis mature reliquerit, aut nũquam perueniet ad senectutem,aut perbreuem est habiturus senectutem.

DE LEONE ET ALIIS. 28

LEo,asinus,uulpes eunt uenatũ:capitur ampla uenatio:capta partiri iussa. Asino singulas singulis parteis ponente,irrugijt leo,asinum rapit, ac laniat.Postea uulpeculæ id dat negocij:quæ astutior,quum leoni lõge optima posita parte,sibi uix minimam particulam reseruasset,rogat leo è quo sic docta sit:cui illa,Huius me inquit,calamitas docuit,mortuum asinum ostendens.

Morale.

Morale.

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

DE HOEDO ET LVPO. 29

FEnestra prospectans hœdus, prætereuntē lupum cōuicijs incessere audebat: cui lupus, Non tu, ait, sceleste mihi conuiciaris, sed locus. Morale.

Et tempus, & locus sæpe audaciam addunt homini.

DE ASINO. 30

ASinus de hortulani sæuitia querens, Ioui supplicat alium dari herum. Exaudire Iupiter uota asini, dat tegularium. Apud quem cùm tegulas, grauioraq; tergo uectaret onera, accessit rursus Iouē, orat dari, qui mitior sit. Ridere Iupiter: ille tamē nō destitit instare, orare usq; adeò, donec perpelleret. Dat ille coriarium: quē ubi pernouit asellus, Me miserum, inquit, qui dum nullo sum cōtētus domino, in eum inciderim, qui nec corio quidē meo, quantum auguror, parcet. Morale.

Semper damnamus quæ præsentia sunt, & noua appetimus, quæ (ut dici solet) ueteribus non sunt potiora.

DE ANV ET ANCILLIS. 31

ANus quædam domi habebat ancillas cōplureis, quas quotidie antè quàm lucesceret, ad galli gallinacei, quem domi alebat, cātum excitabat ad opus. Ancillæ quotidiani tandem negocij commotæ tædio, gallum obtruncant, sperātes iam necato illo in medios sese dies dormituras: sed hæc spes miseras frustrata est: hera enim ut interemptum gallū resciuit, intempesta deinceps nocte surgere iubet. Morale.

Non pauci grauius malum dum student euitare, in al-

terum diuersum incidunt. Peruulgatū est, *Incidit in Scyllam, qui uult uitare Charybdim.*

DE ASINO ET EQVO. 32

Asinus beatum putabat equum, quòd pinguis esset, et in ocio degeret, se uerò infelicē dicebat, quòd macilentus esset, ac strigosus, quotidie ferēdis oneribus ab immiti hero exerceretur. Haud multo pòst *ad arma conclamatum est. Tum equus non equitem dorso, non frenū repulit ore, nec telū corpore: hoc uiso, asinus magnas dijs gratias agebat, quòd non equum se, sed asinum fecissent.*

Morale.

Miseri sunt, quos uulgus beatos iudicat, & nō pauci beati, qui se miserrimos putant. Sutor crepidarius regem dicit felicem, quem omnium rerum compotem uidet, non considerās in quantas rex solicitudines distrahatur, dum interim ipse optima cum paupertate cantillet.

DE LEONE ET CAPRA 33

Edita rupe ambulantem caprā forte conspicatus leo, monet ut potius in uiride pratum descendat. Capra, Facerem *fortaßis, inquit, si tu abesses, qui mihi non istud suades, ut ego inde ullam capiam uoluptatē, sed ut tu habeas quod uores famelicus.* Morale.

Omnibus ne habeas fidem, quidam enim non tibi, sed sibi consulunt.

DE VVLTVRE ALIISQVE AVIBVS. 34

Annuum se natalem celebrare adsimulat uultur, auiculas ad cœnam inuitat, ueniunt pleræq; omnes, ueniētes magno plausu, fauoribusq; accipit, acceptas laniat uultur. Morale.

Non

Non sunt amici omnes, qui blande dicũt, aut benigne se facere uelle simulant: latent sub hoc melle uenena.

DE ANSERIBVS. 35

ANseres unà cum gruibus agrum uastabant, quibus auditis, rustici protinus in illos feruntur. Rusticos conspicatæ auolant grues, capiũtur anseres, qui impediti corporis onere, subuolare non poterant. Morale.

Expugnata ab hostibus urbe, facile se subducit inops, at diues seruit captus. In bello diuitiæ magis oneri sunt quàm usui.

DE IOVE ET SIMIA. 36

IVpiter scire percupiens, quis nam mortalium scitissimos ederet liberos, conuocari iubet quicquid uspiam est animantium. Concurritur ad Iouẽ undiq; aderat iam alitum, pecudumq́; genus: inter quos & simia, deformes catulos brachio gestans, cum aduenisset, à risu nemo temperare potuit, quinetiam Iupiter ipse profuse admodum risit. Ibi continuo simia ipsa, Imò, inquit, nouit & Iupiter iudex noster, catulos meos magnopere omnes quotquot adsunt, præcellere. Morale.

Suum cuique pulchrum, ut est adagium. Et alibi apud Theocritum in Edyl. Quæ minime sunt pulchra, ea pulchra uidentur amanti.

ANIANI FABVLAE QVAtuor Hadriano Barlando interprete.

DE QVERCV ET ARVNDINE. 1

FAstus olim atq; adeò insolentiæ plena quercus, arundinem aggressa est: Si nunc, inquiens, pectus animosum tibi, procede agedum ad pugnam, ut noster duarum

euentus ostendat, utra uiribus præstet: arundo, quercus cantum, exultationem, fortitudinisq; iactationem uanam nihil mirata, sic respondit: certamen nunc abnuo, nec meæ sortis me piget: Nam etsi in omnem partem mobilis, tempestates tamē peruinco sonoras: tu, si semel uasto rex Aeolus antro, luctantes emiserit uentos, concides, & mihi tum rideberis.

Morale.

Declarat hæc fabella, non eos semper fortißimos esse, qui nulla etiam laceßiti iniuria, alijs insultant.

DE PISCATORE ET PISCICVLO. 2

PIscator iacto in aquam hamo cibis illito, pisciculū eduxit: orat obsecratq; captiuus, se minutulum uti abire sinat, & adolescere, ut postea maiore potiatur. Piscator, Ego, inquit, spem pretio non emo, quippe qui eo fuerim ingenio semper, ut quicquid possem, mallē auferre potius in præsentia.

Morale.

Hæc nos monet fabella, ne certa unquam incertorum spe unguibus amittamus. Quid enim stultius (ut est apud Ciceronem) quàm incerta pro certis habere?

DE FORMICA ET CICADA. 3

APpetente hyeme frumentum in areolam ad Solem trahebat formica: uidet id cicada, accurrit, rogitat granū: formica, Cur non, inquit, & tu meo exemplo æstate trahis quodcunq; potes, atque addis aceruo? Respondet illa, sibi id temporis cantando transfigi. Ridens formica, Si, ait, æstate cantitare soles, merito nunc esuris.

Morale.

Monemur hac fabula, dum adhuc robur corporis adest, quærere ea, quibus imbecilla sustentetur senectus. Per hyemem

hyemem senectutem intellige. Per æstatẽ adolescentiam, & florem illum ætatis.

DE LEONE ET TAVRO. 4

LEonem fugitabat taurus, in hircum incidit: is cornu & caperata minitabatur fronte: ad quem plenus iræ taurus, Non tua, inquit, in rugas contracta frons me territat, sed immanem metuo leonem, qui nisi tergo hæreret meo, iam scires non ita paruam rem esse pugnare cum tauro, & nostro sequi de uulnere sanguinẽ. Morale.

Calamitosis non est addenda calamitas. Sat miser est, qui semel est miser.

ANIANI FABVLAE TRIGINTA OCTO GVIlelmo Hermanno diui Augustini ordinis canonico interprete.

DE NVTRICE ET LVPO. 1

NVtrix minatur puerum plorantem, ni taceat, dari lupo. Lupus id forte audit, spe cibi manet ad fores. Puer tandem silescit obrepente somno. Regreditur lupus in syluam ieiunus & inanis, lupa ubi sit præda, sciscitatur. Gemebundus ille, Verba, inquit, mihi data sunt, puerum plorãtem se abijcere minabatur nutrix, at fefellit. Morale.

Fœminæ non est habenda fides.

DE TESTVDINE ET AQVILA. 2

Cœperat testudinem tædium reptandi. Si quis eam in

cœlum tolleret, pollicetur baccas maris rubri. Sustollit eã aquila, poscit præmium. Nõ habentẽ, fodit unguibus. Ita testudo, quæ cõcupijt uidere astra, in astris uitã reliquit.

Morale.

Tua sorte sis contentus. Fuere nonnulli qui si mansissent humiles, poterant esse tuti: facti sublimes, inciderunt pericula.

DE CANCRIS MATRE ET FILIO. 3

CAncrum retrogradum monet mater antrorsum ut eat: filius respondet, Mater, inquit, I præ, sequar.

Morale.

Nullum reprehenderis uitij, cuius ipse queas reprehendi.

DE SOLE ET AQVILONE. 4

SOl, & uentus Aquilo certant, uter sit fortior. Cõuentum est experiri uires in uiatorẽ, ut palmã ferat, qui excusserit manticam. Boreas horrisono nimbo uiatorem aggreditur, ac ille non desistit amictum gradiendo duplicãs. Adsunt uices Solis. Qui nimbo paulatim euicto, emolitur radios. Incipit uiator æstuare, sudare, anhelare. Tãdem progredi nequiens captat frigus opacum, atque sub frondoso nemore abiecta mantica, resedit, ita Soli cõtigit uictoria.

Morale.

Quicum certes etiam atq; etiam uide. Nam & si tu fortis es, est forsitan alius te fortior. Aut si non fortior, certe callidior, ut consilio suo tuum uincat robur.

DE ASINO. 5

ASinus uenit in syluam, offendit exuuias leonis: quibus indutus redit in pascua, greges armẽtaq; territat, & fugat. Venit qui perdiderat, quæritat suum asinũ.

Asinus uiso hero occurrit, imò cum rugitu suò incurrit. At herus prehensis quæ extabant auriculis, Alios licet, inquit, fallas, ego te aselle mi probe noui.

Morale.

Quod non es, nec te esse simules. Non doctum cum sis indoctus, non diuitem, nō nobilem, cum sis pauper & ignobilis, te iactes. Vero enim comperto rideberis.

DE RANA ET VVLPE. 6

Rana egressa paludem, in syluis apud feras medicinā profitetur. Ait se nec Hippocrati, nec Galeno cedere. Cæteris habētibus fidem illusit uulpes. An hæc, inquit, medicinæ habebitur perita, cui sic pallet os? Quin curat seipsam? Sic illusit uulpes. Est enim ranæ os cæruleo colore.

Morale.

Stultitiæ est, profiteri quod nescias, & ridiculum.

DE CANE MORDACI. 7

Cani subinde homines mordenti, ut sibi quisq; caueret, alligauit dominus nolā. Canis ratus uirtuti suæ tributum decus, suos populares despicit. Accedit ad hunc canum aliquis iam ætate, atq; autoritate grauis, monens eum ne erret: Nam ista, inquit, nola data est tibi in dedecus, non in decus.

Morale.

Gloriosus interdum sibi ducit laudi, quod ipsi est uituperio.

DE CAMELO. 8

Camelus sui pœnitens, querebatur tauros insignes ire geminis cornibus, se inermen obiectum cæteris animalibus. Orat Iouem donari sibi cornua. Ridet Iupiter stultitiam cameli, nec modo uotum negat, uerùm &

auriculas bestiæ decurtat. Morale.

Sit quisq; fortuna cõtentus sua. Etenim multi fortunã sequuti meliorem, incurrêre peiorem.

DE DVOBVS AMICIS ET VRSO. 9

D*Vo amici faciũt iter. Occurrit in itinere ursus. Vnus arbore conscensa, pericula euitat: alter quũ spes fugæ non esset, collidit se humi. Accedit belua, contrectat iacentem, os explorat & aures. Homine spiritum cõtinẽte ac motũ, ursus qui mortuis parcit, ratus cadauer esse, innocuus discedit. Percunctanti postea socio, quidnam bestia dixisset iacenti in aurem, hoc monuisse ait, ne unquã cum illiusmodi amicis iter faceret.*

Morale.

Rara auis in terris, nigroq; simillima cygno, fides est. Verum amicum res aduersæ & pericula monstrant.

DE EQVITE CALVO. 10

E*Ques caluus illigarat pileo comam fictitiam. Venit in campum, acri spirante Borea: ac dum male obseruat capillatum galerum: subito apparet caluicies. Tollit cachinnum corona, necnon & ipse ridet, Quid noui est, inquit, auolare capillos alienos, quũ olim defluxerint qui fuerant mei?* Morale.

Belle fecit eques, qui non est indignatus, sed cum ridẽtibus risit. Socrates uerò cum accepisset in foro alapam, hoc modo respondit, Molestũ esse nescire homines, quãdo debeant prodire cum galea.

DE DVABVS OLLIS. 11

D*Væ ollæ stetere in ripa: altera erat lutea: altera ærea: utranq; tulit uis fluuij. Luteæ collisionem metuenti*

tuenti, respondet aerea, nequid timeat, sese enim ne collidātur satis curaturam. Tum altera: Seu me, inquit, tecū, seu te mecum flumen colliserit, cum meo utrunq; fiet periculo. Quare certum est à te separari.

Morale.

Satius est uiuere cum socio pari, quàm cū potentiori. À potentiori enim potest esse periculum tibi, nō illi à te.

DE RVSTICO ET FORTVNA. 12

RVsticus quum araret, offendebat in sulcis thesaurum. Gratias agit Telluri, quae hunc dedisset. Fortuna uidēs nihil bonoris haberi sibi, ita est secum loquuta, Thesauro reperto stolidus mihi non est gratus: at eo ipso thesauro postea amisso, me primā omnium uotis & clamore solicitabit.

Morale.

Beneficio accepto, grati simus bene de nobis merenti. Ingratitudo enim digna est etiam beneficio, quod iam acceperit, priuari.

DE TAVRO ET CAPRO. 13

FVgit leonem taurus, uenit ad spelūcam, quaerens latibulum, intranti occursat cornibus, qui intus erat caper. Tum his uerbis bos emugit: Tu quidē cornibus tuis meam excipis fugam: uerum si abierit quem fugio, quātum à uiribus tauri distet caper, tum senties.

Morale.

Qui nescit miseris esse succurrendum, aut certe nō nocendum, caper est. Quisquis enim à miserorum iniuria non temperauerit, si (ut est fortuna mutabilis) miseris redierit felicitas, nimirum nocuisse miseris eum poenitebit.

DE SIMIA ET EIVS PROLE. 14

OMneis animantes suo conspectui Iupiter adeße iusserat, cuius nam soboles esset pulcherrima iudicaturus. Properant feræ, aduolant aues, necnon ad id certamē adnatant pisces. Omnium postrema festinat simia, trahēs secum suam prolem. Cuius quidem prolis fœdas nates cūctis ridentibus, sic infit: Maneat cui fauerit Iupiter, uictoria. Meo tamē iudicio, hic meus natus est bellus, et omniū natis iure præferendus. Hoc dicto subrisit & Iupiter.

Morale.

Et nos & nostra nobis placēt. Sed de nobis & de nostris factis, aliorum sit iudicium: ne si ipsi iudicemus, cum simia rideamur.

DE PAVONE ET GRVE. 15

PAuo & grus unà cœnant. Pauo se iactat, caudam ostentat, gruem contemnit. Grus fatetur pauonē formosis esse pennis: se tamen dum uix tectis superuolat pauo, animoso uolatu penetrare nubes.

Morale.

Nemo alterū cōtempserit. Sua cuiq; dos, sua cuiq; est uirtus. Qui tua uirtute caret, forsan habet qua careas tu.

DE QVERCV ET ARVNDINE 16

VAlidiore Noto effracta quercus, in flumen præcipitat. Dumq; fluitat, hæret forte ramis suis in arundine: miratur arundinem in tanto turbine stare incolumem. Hæc respondet, cedendo & declinando se esse tutam, inclinare ad Notum, ad Boream, ad omnem flatū. Nec mirum esse quòd quercus exciderit, quæ non cedere, sed resistere concupiuit.

Morale.

Poten

Potentiori ne resistas, sed hunc cedendo & ferendo uincas. Quod pulchre docet facundißimus poëtarum Vergilius,

Nate dea, quò fata trahunt retrahuntq́; sequamur.
Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.

DE TIGRIDE ET VVLPE. 17

VEnator iaculis agitabat feras. Tigris iubet omnes feras absistere, sese unam ait bellum cõfectură. Pergit uenator iaculari. Tigris oppidò sauciatur. Fugiẽtem è prælio, telumq́; extrahentem, percũctatur uulpes, quisnam ualentem belluam tam ualde uulneraßet. Respõdit, se autorem uulneris haud nosse: uerũ ex uulneris magnitudine capere se coniecturam, aliquem fuisse uirum.

Morale.

Fortes plerunq; sunt temerarij, & ars uim, ingenium fortitudinem superat.

DE TAVRIS ET LEONE. 18

QVatuor fuere tauri, quibus placuit cõmunem ipsorum esse salutem, & commune periculum. Videt leo simul pascentes, etsi esurit, tamen cõiunctos aggredi metuit. Primum dat operam uerbis fallacibus segregare, tum segregatos laniat.

Morale.

Concordia nihil est firmius, discordia etiam fortes reddit imbecilles.

DE ABIETE ET DVMO. 19

FErtur olim abies despicere dumos, iactitat se proceram esse, locari in ædibus, cum uelo stare in nauibus, dumos autem humiles, uiles, nulli usui idoneos. Quorum quidem tale fuit responsum, Tu sanè abies tuis gloriare

bonis,

bonis, ut nostris insultes malis. Verum nec tua refers mala, & nostra præteris bona. Cum tu sonanti detruncare securi, quàm uelles tum nobis, qui securi sumus, esse te similem? Morale.

Et summæ fortunæ sua insunt mala, & humili fortunæ sua bona. Vt nil aliud nunc dicam, hæc secura est, ac tuta: illa nec extra metū est, nec caret periculo. Horatius canit in lyricis, Celsæ grauiore casu Decidunt turres, feriuntq; summos Fulgura montes.

DE PISCATORE ET PISCICVLO. 20

SVbductus hamo pisciculus, orat piscatorē se dimitti. Ait modò se à matre fusum, atque mensam, cum adhuc minutus sit, non multum iuuare. Si dimittat, postea grandem ultro ad hamum eius rediturum. Piscator negat se dimittere prædam certam, licet exiguam. Quid habeā, inquit, scio: quid sim habiturus, nescio: Ego spem pretio non emo. Morale.

Certum præstat incerto, præsens futuro, etsi nonnunquam exile commodum omissum attulit magnum.

DE ALITE ET PVLLIS EIVS. 21

ALes positos in segete pullos monet, ut, dum ipsa abest, diligenter attendant, si fiat sermo de occatione. Redeunti è pastu matri pulli anxij narrant dominum agri operam illam mandasse uicinis. Respondet nihil esse periculi. Item alio die trepidi, aiunt rogatos ad metendū esse amicos: iterum iubet illa ut sint securi. Tertio ut audiuit ipsum dominum cum filio statuisse postero mane cum falce meßem intrare, Iam, inquit, tēpus est ut fugiamus. Vicinos & amicos non timui, quia non uenturos sciui.

ſciui. Timeo dominum, illi enim res eſt cordi.

Morale.

Secordes alienis in rebus plerique ſumus: Quòd ſi quid recte curatum uelis, alteri ne mandes, ſed cures ipſe.

DE AVARO ET INVIDO. 22

DVo homines orabant Iouem, cupidus & inuidus. Mittitur à Ioue Apollo, per hunc ut eorum uotis ſatisfiat. Dat hic utrique optandi liberam facultatem ac conditionem: ut quodcunque petiſſet alter, idipſum alter acciperet duplicatum. Hæret diu cupidus, cum nihil putat fore ſatis. Petit tandem non pauca. Et duplum accipit ſocius. Porrò inuidus hoc petit, ut ipſe uno priuetur oculorum, lætus ſocium mulctandum eſſe utroque.

Morale.

Auaritiam quid poßit ſatiare? Inuidia uero demẽtius eſt nihil. Quæ dummodo noceat alteri, ſibimet imprecatur malum.

DE LEONE ET CAPELLA. 23

VIdit leo pendere dumoſa de rupe capellam. Suadet deſcendere ut in campo thymum, ſalicesq; carpat. Recuſat capella deſcendere, uerba quidem eius haud ſanè mala, ſed mentem eſſe plenam doli reclamans.

Morale.

Cogita quis quid ſuadeat. Multi ſuadent utilia, non tibi, ſed ſibi.

DE CORNICE ET VRNA. 24

SItibunda cornix reperit urnam aquæ. Sed erat urna profundior, quàm ut poſſet à cornice aqua contingi. Conatur effundere urnam, nec ualet. Tum lectos ex are-

rena scrupulos iniectat. Hoc modo *aqua leuatur, & cornix bibit.*

Morale.

Interdum id, quod non potes efficere ui, efficies prudentia, & consilio.

DE LEONE ET VENATORE 25

L*Itigat leo cum uenatore, suam præfert fortitudinem hominis fortitudini: post longa iurgia, uenator ducit leonem ad* Mausoleum, *in quo sculptus erat leo, caput deponens in gremium uiri.* Negat *fera id satis esse iudicij, homines enim sculpere quod uellent, ait, quod si & leones forent artifices, iam uirum sculptum iri sub pedibus leonis.*

Morale.

Q*uisque quoad potest, & dicit, & facit, quod suæ parti, & causæ putet prodesse.*

DE PVERO ET FVRE. 26

S*Edebat puer flens ad puteū.* Fur *rogat causam flendi.* Puer *dicit, rupto fune incidisse in aquas urnam auri.* Homo *exuit se, insilit in puteum, quærit.* Vase *non inuento, conscendit, atq; ibi nec puerum, nec suam inuenit tunicam.* Puer *quippe sublata tunica fugerat.*

Morale.

Falluntur *interdum qui fallere solent.*

DE RVSTICO ET IVVENCO. 27

E*Rat rustico iuuencus, uinculi omnis, iugiq; impatiens.* Homo *astutulus, bestiæ resecat cornua.* Corni*bus enim petebat.* Tum *iungit non currui, sed aratro: ne ut solet, herū pulsaret calcibus.* Stiuam *ipse tenet, gaudēs industria effecisse, ut iam foret tutus, & à cornibus & ab*

ungulis

ungulis. Sed quid euenit? Taurus subinde resistens spargendo pedibus os, caputq; rustici opplet arena.

Morale.

Sunt nõnulli sic intractabiles, ut nulla queant arte, nullo consilio tractari.

DE SATYRO ET VIATORE 28

SAtyrus, qui deus nemorum olim est habitus uiatorẽ niue obrutum, atq; algore enectũ miseratus, ducit in autrum suum, fouet igni. Spirantem autem in manus, percunctatur causam. Qui respondens, Vt calefiant, inquit. Postea cum accumberent, sufflat uiator in polenta. Quod cum faceret interrogatus, ut frigescat, inquit. Tum continuo, Satyrus uiatorẽ eijciens, Nolo, inquit, in meo sit antro cui tam diuersum est os. Morale.

Caue sit in tuo conuictu homo duplici ore, quiq; in sermone est Proteus.

DE APRO ET RVSTICO. 29

APro uastanti segetes, rusticus præcidit auriculam: Iterum deprehẽso, præcidit alteram. Et tunc quoq; redeuntem capit, captum portat in urbem destinatũ lauticiæ sui patroni. Secta iam in cõuiuio bellua nusquã apparet cor. Excandescente hero, & flagitante cocos, uillicus respondet, Patrone, inquit, non est mirum non apparere cor: nam credo stultum aprum nunquã cor habuisse. Nã si cor habuisset, nunquã in pœnam suam ad meas segetes toties redisset. Sic rusticus. At omnes conuiuæ emori risu, cahinnari de stultitia rustici. Morale.

Multorum hominum tam est excors uita, ut an cor habeant poßis ambigere.

DE TAVRO ET MVRE. 30

MVs tauri pedem momorderat fugiens in antrum suum. Taurus uibrat cornua, quærit hostem, nusquam uidet, irridet eum mus: Quia, inquit, robustus es ac uastus, non idcirco quemuis cõtempseris. Nunc te, & quidem gratis, læsit exiguus mus. Morale.

Tritum est illud uerbum, quod significantius nostrate lingua dixerim, Nyemant sol uerachtẽ seinen feindt. Latine sic, Nemo suum hostem floccipendat.

DE RVSTICO ET HERCVLE. 31

RVstici currus hæret in profundo luto. Non supinus deum Herculem implorat. Intonat uox è cœlo, Inepte, inquit, flagella equos, & ipse annitere rotis, atq; tũ Herculem uocato, tum enim aderit Hercules uocatus.

Morale.

Nil prosunt ociosa uota, quæ sanè deus nõ audit. Iuua temet, inquiunt, ipse, tum iuuabit te deus.

DE ANSERE. 32

FVit anser qui ponebat oua aurea, singulis diebus singula: dominus ut subitò fiat diues, anserem iugulat, sperans intus latere gazam. Sed ansere inuẽto uacuo stupet miser, anxieq; dehinc suspirat, ac plangit, & rem, & spem perisse. Morale.

Moderãda sunt uota. Curandũ est ne uel præproperi simus, uel nimij. Nam & festinantia nocet, & qui plura quàm decet quærit, interdum acquirit nihil.

DE CICADA ET FORMICA. 33

CVm per æstatem cicada cantat, formica suam exercet messem, trahit in antrum grana, reponẽs in hyemem

men. Sæuiēte bruma, famelica cicada uenit ad formicam, mendicat uictum. Renuit formica, dictitans, sese dum illa cantabat, laborasse.

Morale.

Qui segnis est in iuuenta, egebit in senecta: & qui nō parcit, olim mendicabit.

DE SIMIA ET DVOBVS EIVS NATIS. 34

Simia, ut ferunt, cum peperit gemellos, alterum diligit, alterum negligit. Erat puerpera cum gemellis. Atque cum incidisset terror, uitatura periculum, dilectum prehēdit ulnis, quem dum præceps fugitat, collidit petræ atque enecat: neglectus autem, qui in hirsuto hæserat tergo fugientis, mansit incolumis. Morale.

Solet euenire, ut ipsi parentes filio, quem tenerè amāt, præ nimia indulgentia sint mali occasio & periculi, eo, quem minus amarunt, præstante se strenuum ac probum.

DE BOVE ET IVVENCO. 35

Bos iam grandis æuo quotidie trahebat aratrum. Iuuencus laboris expers, uicinis exultat in pascuis, ac tandem insultat fortunæ senioris. Iactat se iugi, ac uinculi inscium, se liberum, se ociosum, illi attritum esse labore collum. Denique se glabrum ac nitidum, illum esse hirsutum ac squalidum. Senior tum quidē nihil contrà. Sed breui pòst tempore uidet hunc insultorem duci ad aras, ac tū hisce uerbis affatur, Quò tua mollis uita peruenit? securum istud ocium rediit ad securim. Iam saltem (ut opinor) potius suades mihi laborē, qui me tuetur, quàm ociū, quod nunc te traxit ad necem. Morale.

Ad uitam recte gerendam opus est labore & uigilantia.

tia. Secors autem & uoluptati deditus, suarum rerum, quem nolet, sortietur exitum.

DE CANE ET LEONE. 36

OCcurrit canis leoni, iocatur, Quid tu miser exhaustus inedia pcurris syluas et deuia? Me specta pinguem ac nitidum, atque hæc non labore consequor, sed ocio. Tum leo, Habes tu quidem tuas epulas, sed habes stolide etiam uincula. Tu seruus esto, qui seruire potes, equidem sum liber, nec seruire uolo. Morale.

Pulchre respondit leo. Quibuslibet enim rebus potior est libertas.

DE PISCIBVS. 37

PIscis fluuialis ui fluminis correptus est in mare. Vbi suam efferens nobilitatē, omne marinum genus uili pēdebat. Non tulit hoc phoca, sed ait tum fore iudicium nobilitatis, si cum phoca captus portetur ad forū. Se emptum iri à nobilibus, illum autem à plebe. Morale.

Multi sic capti sunt libidine gloriæ, ut sese ipsi prædicent & iactent, sed laus sui oris non datur homini laudi, ac excipitur cum auditorum risu.

DE PARDO ET VVLPECVLA. 38

PArdus, cui pictum est etiam tergum, cæteris feris etiam leonibus despectis, intumescebat. Accedit ad hunc uulpecula, suadet non superbire, dicens, illi quidem speciosam esse pellem, sibi uerò speciosam esse mentem.

Morale.

Discrimen est bonorum & ordo. Bona corporis præstant bonis fortunæ. Vtrisque illis animi bona præferantur oportet.

Aesopi

AESOPI FABVLATORIS CLARISſimi apologi, è Græco Latini per Rimicium facti.

ARGVMENTVM.

AESOPVS fabulator clariſsimus, natione quidē Phryx, fortuna uero ſeruus fuit, colore niger, ac facie ſupra modum deformis. Is q̃a beneficus ſemper in hoſpites fuit, dea hoſpitalis in ſomnis ſibi aſsiſtens, largita eſt loquelam (nā ab initio blatero fuit) ſapientiamq́; ac uariarum fabularum inuentionem: quæ porrò fabulæ non parum conducunt mortalium uitæ. Nam animalia bruta fingit agere ea, quæ hominū ſunt actiones: quas ita ante oculos ponit, quòd audientium animos incitat ad uirtutem, nec ulli ſunt hominum mores, quos in brutis fingendo ipſe non aperiat. Has igitur fabulas, ſi quis rite guſtauerit, quam uiam ſequi, quamq́; uitare debeat, in priuatis publicisq́; negocijs facile comperiet. Nam in primis fabulam narrat: tum quid fabula ſignificet, compendioſius exponit. Atq; ordinem alphabeti in Græco ſequutus, qui in Latino ſermone ſeruari non poteſt, hinc ſumit initium.

DE AQVILA ET VVLPE. I

AQuila & uulpes conflata inter ſe amicitia, in proximo habitare conſtituunt, firmiorem amicitiam ex frequenti cōuerſatione fore putantes. Igitur aquila nidū

alta super arbore instituit. Vulpes uerò arborem propter, inter dumeta catulos collocat. Vna igitur dierum quum uulpes latibulum egressa pastum catulis quæreret, aquila & ipsa cibi indiga, in latibulum deuolans, uulpis catulos arripuit, ac pullis suis comestum præbuit. Vulpes reueniens, cognita filiorum morte atroci, ualde tristata est. Et cum aquilam ulcisci non poßet, quia quadrupes existens uolucrem persequi nequibat, quod unum miseris ac impotentibus datur, aquilam execratur, ac mala sibi imprecatur: tantum in odium, quũ uiolatur, uertitur amicitia. Contigit igitur illis diebus ruri capras immolari, cuius frustum unà cum carbonibus accensis aquila arripiens, sustulit ad nidum. Sed uento uehemẽtius spirante, nidus qui ex fœno ac materia exili aridaq́; cõfectus erat, incenditur. Aquilæ pulli flammam sentientes, quum uolare adhuc nequirent, humi decidunt. Vulpes confestim illos arripiens, in aquilæ conspectum deuorat.

Fabula significat, quòd qui amicitiam uiolant, quãuis quos læserint, ultionem declinent, dei supplicium non tamen effugiunt.

DE AQVILA ET CORVO. 2

AQuila celsa ex rupe deuolans, agnum ex omni grege arripuit. Quam rem coruus conspicatus, emulatione motus, uehementi cum strepitu ac stridore deuolat in arietem, atque ungues in arietis uellus ita implicat, quòd inde etiam motu alarum se explicare non poteſt. Hunc pastor quum ita implicitum uidet, accurrens coruũ comprehendit: atq; alarum pennis incisis, pueris suis pro ludibrio dedit. Verum enim quum quispiam coruum rogaret,

garet,

garet, quæ nam uolucris esset: coruus ait, Prius equidem, quo ad animum, aquila fui, nunc uerò me coruum esse certò cognosco.

Fabula significat, quòd qui supra uires quippiam audet, hoc solum efficit, quòd in aduersa sæpius incidit, ac se uulgo ridiculum exhibet.

DE AQVILA ET SCABRONE. 3

AQuila leporem persequebatur. At lepus auxilij inops, quem tempus obtulit scabronem uidens, ab eo auxilium implorauit. Cui scabro pollicitus est tutelam ac custodiam suam. Deinde quum aquilam propinquantem scabro conspicatur, eam precatur, ne suum sibi eripiat seruum. At aquila scabronis paruitatem contemnens, eo coram leporem exedit. Verum scabro suæ iniuriæ memor, ubi aquila nidificaret, obseruat. Ecce aquila oua parit. Scabro alis elatus, ad aquilæ nidum uolat, atque oua deuoluens, humi deijcit. Aquila iacturæ ouorũ mœrorẽ concita, euolat ad Iouem (est enim ales deo illi sacrata) ac locum ad pariendum sibi tutum dari precatur. Iupiter sibi concedit, ut quũ tempus adest, eius in sinu pariat oua. Hoc scabro prouidens, globum è stercore conficit, atque sursum euolans, in Iouis sinum demisit. Iupiter uolens è sinu globum excutere, oua aquilæ simul excußit. Extunc aiunt aquilam nunquam parĕre, quo tempore scabrones existunt.

Fabula significat, quòd nullus porrò est contemnendus: quoniam nemo est qui iniuriam accipiat, quin quum tempus datur, se ulcisci non quærat.

DE PHILOMENA ET ACCIPITRE. 4

PHilomena quum alta quercu ſederet, more ſuo, ſola canebat. Eam *accipiter, cibum quæritans, quum intuetur, repente euolat, illamq́; rapit.* At *philomena quum ſe interitum iri uidet, accipitrem precatur ut ſe miſſam faciat, quoniam ad explendum eius uentrem ipſa ſatis minima ſit: ſed pro ſaturitate ſua ad maiores aues ut ſe uertat opus profecto fore.* Eam *accipiter torue conſpiciens ait, Stultus equidem nimium eſſem, ſi quẽ manibus teneo cibum, illum dimitto amplioris ſpe paſtus.*

Fabula ſignificat, quòd qui omittunt id quod manu tenent rerum maiorum ſpe, conſilio inopes ac ratione nimium ſunt.

DE VVLPE ET TRAGO. 5

VVlpes & tragus ſitientes in quendam puteum deſcenderunt. Verum *enim pòſt potum, quum egreſſum conſpiceret hircus, uulpes ei comiter ait,* Bono *ſis animo, nam quid ſaluti noſtræ opus ſit, probe animaduerti.* Si *enim rectus ſtabis, ac pedibus anterioribus cornibus'ue muro adhærebis, tuas ego ſcapulas cornuaq́; conſcendens, quum egreſſa puteum fuero, te manu comprehendens hinc deſuper traham.* Huic *caper prompte deſeruiuit.* Vulpes *ſuo exultans egreſſu, circa os putei capro illudebat.* At *dum caper illã incuſat, ſibi pacta haud ſeruaſſe, ei facete uulpecula inquit,* Si *ea caper ſapientia præditus eſſes, quo pilorum ornatu iſthæc tua barba referta eſt, non prius in puteum deſcendiſſes, quàm egreſſus penſiculatè uidiſſes.*

Fabula ſignificat, quòd homines conſilio præditi, re-

rum

rum fines prius inspiciunt, quàm dent operam rebus gerendis.

DE VVLPE ET LEONE. 6

Vulpes quæ nũquam uiderat leonem, quum illi forte obuiasset, adeò pertimuit, ut mortem penè obiret. Rursum illum quum aspexisset, pertimuit, sed minime ut primùm. Eum tertio quum intuetur propè accedens, fuit ausa coràm disserere. Fabula significat, quòd rerum terribilia, usus & consuetudo domestica facit.

DE CATO ET GALLO. 7

Catus cum gallum cepisset, atque causam quæreret quî eum comedere posset, illũ criminari cœpit, quòd esset animal turbulentum, qui noctu clamitando haud permitteret quiescere mortales. Gallus se excusabat, quòd id ageret ad eorum utilitatem, cum ad opera facienda illos excitaret. Rursum catus ait, Impius es ac supra modum scelestus, qui agis continue cõtra naturam, cum nec à matre, nec à sororibus te abstineas, sed per incontinentiam cum illis te commisceas. Gallus item defendebat, quod domini sui quæstus gratia, id quoque ageret, eminuero ex huiusmodi coitu, gallinæ pariũt oua. Tunc inquit catus, Excusationibus licet abundes, ego tamen ieiunare haud intendo.

Fabula significat, quòd qui prauus existit natura, cũ semel delinquere animo proposuit, quamuis causæ desit prætextus, à prauitate tamen non desistit.

DE VVLPE SINE CAVDA. 8

Vulpes ut è laqueo euaderet, abscissa cauda cum è pudore uitam sibi mortem putaret, excogitauit alias

dolo inducere uulpes, ut sub communis commodi specie, sibi singulæ caudam abscinderent, & sic suum dedecus leuaret. Itaque ad unum uulpibus cōgregatis suadet ut caudam sibi abscindant, disserens caudam non modò dedecori uulpibus esse, sed oneri graui atque inepto. È uulpibus una ei facete respondit, Heus soror, si res ista tibi soli cōducit, tum itidem alijs consulere haud est æquum.

Hæc fabula ad eos spectat, qui sub charitatis specie, suum commodum consulendo prospiciunt.

DE PISCATORE ET SMARIde pisciculo. 9

PIscator quod mari rete tetendit, eo smarida cepit pisciculum, qui parua adhuc ætate piscatorem orabat, ut dum grandis esset, atque maiorem quæstum ex eo assequi posset, eum uita donaret. Huic piscator lepidè respondit, Ego quidem mente carerem, si quod minimum mihi est lucrum, id dimitterem amplioris spe quæstus.

Fabula significat, quòd certa pro incertis, quamuis in eis magna insit spes, stultum est dimittere.

DE VVLPE ET RVBO. 10

VVlpes cum sepem quandam ascenderet, ut periculum uitaret, quod sibi imminere uidebat, rubum manibus comprehendit, atque uolam sentibus perfodit, & cum grauiter saucia foret, gemens inquit ad rubum, Vt me iuuares, cum ad te confugerim, tu deterius me perdidisti. Cui rubus, Errasti uulpes, ait, quæ pari dolo me capere putasti, quo cætera capere consueuisti.

Fabula significat, quòd stultum est implorare auxilium ab illis, quibus à natura datum est obesse potius, quàm

quàm alijs prodesse.

DE VVLPE ET CROCODILO. 11

Vlpes & crocodilus de nobilitate contendebant: cum crocodilus multa pro se adduceret, ac supra modum se iactaret de splendore progenitorum suorum, uulpes ei surridens ait, Heus amice, etsi hoc tu quidem nō dixeris, ex tuo corio clare apparet, quòd multis iam annis, tuorum splendore fuisti denudatus.

Fabulà significat, quòd homines mēdaces res ipsa po tißimùm refellit.

DE VVLPE ET VENATORIBVS. 12

Vlpes uenatores effugiens, ac per auia currendo iam defessa, hominem casu reperit lignarium, quem rogat, ut se quoquo loco abscondat. Ille tectorium sibi ostendit. Vulpes illud ingrediens, in angulo quodā se ab scondit. Adsunt uenatores: lignarium, si uulpem uiderit, rogant. Lignarius uerbis quidem se uidisse negat, manu uerò, ubi uulpes latebat, locum ostendit. Verum enim ue natores re haud percepta statim abeunt: uulpes ut illos abisse prospicit, tectorio egrediens, tacite recedit: ligna= rius uulpem criminatur, quòd cum saluam fecerit, nihil sibi gratiarum agat. Tunc uulpes se cōuertens, illi face= te ait, Heus amice, si manum, opera ac mores uerbo simi= les habuisses, meritas tibi persoluerem gratias.

Fabula significat, quòd homo nequam etsi bona polli cetur, mala tamen & improba præstat.

DE GALLIS ET PERDICE. 13

Gallos quamplures cum quis domi haberet, quem emerat perdicem illis compascere permisit. Sed cū

galli illam infestarent, rostrisq; percuterent, perdix ea iniuria uehemẽter perdoluit, putans, quia aduena, nec eo genere esset, eas sibi inferri iniurias. Gallos deinde cum adinuicem certantes cõspiceret, perdix amota animi perturbatione ait, De cætero equidem haud tristabor, postea quam inter eos odiosa certamina cerno.

Fabula significat, quòd homines sapientia præditi, moderato animo ferũt iniurias ab illis uel maxime sibi illatas, qui nec sibi nec suis parcere sciunt.

DE VVLPE ET LARVA. 14

VVlpes citharœdi domum ingressa, dum quæ domi parata sunt, sagaciter explorat, laruæ caput reperit arte industriosa compositum: quod manibus capiens, ait, Ò quale sine cerebro caput.

Fabula significat, quòd non omnes corpore decori, eandem animo habent pulchritudinem.

DE HOMINE ET LIGNEO DEO. 15

HOmo quidam deum ligneum domi habens, cum orauit, ut boni quippiam sibi tribueret: sed quanto magis orabat, eo res domi angustior erat: demũ ille concitus ira, deum cruribus capit, & caput parieti percutit. Illi exciso igitur capite, multum auri exilijt: quod homo colligens, ait, Peruersus nimuum es, atque perfidus, qui dum in honore te habui, nihil quidem profuisti, percussus uerò ac uerberatus, boni plurimum contulisti.

Fabula significat, quòd homo nequam, si quando prodest, id efficit ui coactus.

DE CANE AD COENAM uocato. 16

VIr quidam cum cœnam opiparam paraßet, amicũ quendam domum uocauit, eius quoq; canis, canem alterius ad cœnam inuitauit. Is domum ingressus, cum tantum dapium uidet apparatum, lætus secum ipse ait, Hodie porrò ita me explebo, quòd die crastino comedere nõ indigebo. Hisq; dictis motu caudæ applaudit. Coquus uerò eum conspiciens, tacitus per caudam capit, atq; illum sæpius rotans per fenestram proijcit. Ille attonitus humo assurgens, dum clamando aufugit, cæteri canes sibi occurrunt, atq; rogitant quàm opipare cœnauerit. At ille languens ait, Ita potu ac dapibus me expleui, quòd cum exiuerim, uiam non uidi.

Fabula significat, quòd quibus rebus quis doliturus est, rebus illis lætari non debet.

DE AQVILA ET HOMINE. 17

AQuilam homo quidam cum cepißet, pennis alarum sibi euulsis, inter gallinas morari dimisit: eam deinde quidam mercatus, pennis alas denuo munit: tum aquila uolans, leporem capit, fertq; illum benefactori suo. Quam rem conspiciens uulpes, homini ait, Noli hanc aquilam, sicuti prius hospitio habere, ne ceu leporem te æquè uenetur. Tum homo aquilæ item pennas euulsit.

Fabula significat, quòd beneficientes sunt quidem remunerandi, improbi uerò omni studio uitandi.

DE VIRO AGRICOLA. 18

HOmo quidam agricolator existens, cum finem uitæ sibi adesse cognosceret, cuperetq; filios in agrorũ cultu fieri peritos, eos uocauit, atq; inquit, Filij ego è uita discedo, bona mea in uinea consita sunt omnia. Illi post

patris obitum putantes in uinea thesaurum rerum reperire, assumptis ligonibus, marris, ac bidentibus, uineam funditus effodiunt, nullumq; thesaurum inueniũt. Verum enim uinea cum probe effossa foret, longe pòst solito fructus produxit, atque illos diuites fecit.

Fabula significat, quòd labor aßiduus thesaurum parit.

DE CARBONARIO ET lotore. 19

CArbonarius lotorem quendam rogauit, ut quam pretio conduxerat domum, secum pariter cohabitaret. At lotor rei aliâs expertus ait, Id conducibile haud mihi esset. Nam quæ albificarem, ea omnia carbonum fauillis ipse maculares.

Fabula significat, quòd res natura dißimiles stare simul commode non possunt.

DE VVLPE ESVRIENTE. 20

VVlpes ingenti fame concita, cum quodam in tectorio carnis frustum ac panem reposita prospiceret, tectorium ipsum intrauit, atq; tantum comedit, quòd ad ingentem tumorem uentrem distendit: & cum ex nimia uentris tumefactione inde egredi nequiret, tumens gemebat. Eius gemitum uulpes alia transiens illàc, cum audiret, illuc accedit, rogatq; quidnam gemeret: deinde causam gemitus edocta, lepide ait, Istic manendum est, usque eò dum tenuis efficiaris, quanta eras cum intrasti, nam eo pacto facile egredieris.

Fabula significat, quòd nihil est tam durum, quod tempus non dissoluat.

De pisca

DE PISCATORE QVODAM. 21

PIſcator quidā piſcandi inexpertus, tibijs ac reti aſſumptis, iuxta maris littus accedit, atq; ſaxo quodā ſuper exiſtens, in primis tuba canere cœpit, putans cantu ſe piſces facile eſſe capturum. Verum cantu cum nullum conſequeretur effectum, depoſitis tibijs, rete in mare dimittit, ac piſces cepit perplures. Sed cū ex reti piſces extraheret, atque eos ſaltantes perſpiceret, non inſulſe ait, O improba animalia, dum ad tibiam cecini, ſaltare noluiſtis: nunc, quia canere ceſſo, ſaltus datis aſsiduos.

Fabula ſignificat, quòd omnia probe fiunt, quæ fiunt tempore ſuo.

DE PISCATORIBVS QVIBVSDAM. 22

PIſcatores piſcatum profecti, diuq; piſcando defeſsi, fame præterea ac mœrore, quòd nihil cepiſsent confecti, cum abire decernunt, ecce piſcis quidam alium fugiens ſe inſequētem, in nauiculam ſaltat: illum piſcatores ſupra modum læti comprehendunt, ac in urbem reuerſi, grandi pretio uendunt.

Fabula ſignificat, quòd frequentius fortuna id exhibet, quod ars efficere non poteſt.

DE VIRO INOPE ET INFIRMO. 23

HOmo quidam pauper cū ægrotaret, dijs uouit quòd ſi eo morbo liberaretur, boues centum immolaret: quod dij experiri uolentes, ſanitatem illi facile reddunt. Liber igitur à morbo, cum boues, quia pauper, non haberet, oſsa boum centum collegit, eaq; ſuper altari deponens, lepide inquit, Ecce quod uoui, uotum uobis nunc perſoluo. At dij illum ulciſci uolentes, in ſomnis ſibi aſsiſtunt,

ſtunt, atque iuquiunt, Ad maris litus pergito, ibi enim in loco ſemoto auri talenta centum reperies. Ille expergefactus ſomnij memor dum pergit ad litus, incidit in latrones: captus itaque, eos rogabat, ut ſe mißum facerēt, quoniam mille talenta auri perſolueret eis.

Fabula ſignificat, quòd homo mendax deos & homines pariter contemnit.

DE VVLPE ET PARDO. 24

VVlpes cum pardo de pulchritudine cōtendebat, cū uarias corporis notas pardus ſibi duceret decori, uulpes ei comiter ait, Ego quidem longe formoſior ſum iudicanda, quæ non corpus, ſed animum uarijs notis habeo notatum. Fabula ſignificat, quòd decor mentis eſt potior omni corporis ornatu.

DE PISCATORIBVS QVIBVSDAM. 25

PIſcatores quidam è mari rete trahebāt. Quod cum graue eſſe ſentirent, lætitia geſtiunt, putantes multos piſces habere irretitos: ſed ut rete in terram traxerunt, piſces quidem paucos, ſaxum uerò ingens reti ineſſe cum perſpiciunt, longe triſtantur. Quidam ex illis natu iam grandis non inurbanè ſocijs inquit, Animis eſtote quietis, quippe lætitiæ ſoror eſt mœſtitia, oportet enim caſus proſpicere futuros, illosq́; ut leuius quis ferat, perſuadere ſibi eſſe euenturos.

Fabula ſignificat, quòd qui reminiſcitur ſortis humanæ, in aduerſis minime frangitur.

DE RANIS REGEM PETENTIBVS. 26

RAnæ mœrentes quòd ſine rege forent, Ioui ſupplicatum oratores mittunt, ut regē ſibi dedat. Iupiter

earum simplicitatem cognoscens, lignum in stagni medium dimisit. Quod cum in stagnum cecidit, eius sonus supra modum terruit ranas. Quæ cum lignum esse nouerunt, rursum Ioui supplicatum mittunt, ut regem uiuum haud mortuum sibi dedat. Iupiter stultis earum precibus motus, Hydrum illis dedit in regem. Is in diem cum ranas deuoraret, tertio Iouem ranæ precantur, ut regem sæuum atque immanem ab eis amoueret. Tunc inquit Iupiter, Quem tot precibus regem exorastis, eum uobis perpetuum habetote.

Fabula significat, quòd sæpe ea precamur, quæ impetrasse nos postea pœnitet.

DE CATA IN FOEMINAM MVTATA. 27

CAta quædam speciosi cuiusdam adolescentis amore capta, Venerem orauit, ut eam in hominem mutaret, Venus illius miserta, in formam hominis mutauit eam. Quæ cum longe speciosa esset, amator domum subito adduxit. Sed cum in cubiculo simul sederent, Venus experiri cupiens, si mutata facie, mutasset & mores, in medium constituit murem, quem cum illa prospexit, oblita formæ & amoris sui, murem ut caperet, persecuta est. Qua super re Venus indignata, denuo eam in priorem catæ formam mutauit.

Fabula significat, quòd homo nequam, licet personam mutet, mores tamen retinet eosdem.

DE SENE MORTEM VOCANTE. 28

SEnex quidam lignorum fascem super humeros ex nemore portans, cum lōga uia defessus esset, fasce humi deposito mortem uocauit. Ecce mors aduenit, causamq́;

quamobrem se uocauerit, interrogauit. Tunc senex, Vt hunc lignorũ fascem super humeros mihi imponeres, ait.

Fabula significat, quòd quisquis uitæ cupidior est, licet res mille subijciatur periculis, mortem tamen semper deuitat.

DE MVLIERE ET MEDICO. 29

MVlier anus cũ ophthalmiam pateretur, medicum ad se curandum accersit, certum pretium sibi dare promittens, si eo morbo curaretur: si uero non liberaretur, nihil ei debere pacta est. Medicus uerò quoties illam ibat curatum, toties quippiam è domo clàm exportabat. Mulier igitur ophthalmia curata, cum nihil suarũ rerum domi esse prospiceret, medico mercedem pactam petenti soluere denegat. Quamobrem uocata in iudiciũ, pactum quidem non denegat, sed se curatam ophthalmia esse, id uerò pernegat, inquiens, Cum cæca eram, domum multa supellectile refertam uidebam: nunc cum uideo, ut medicus ait, nihil rerum domi esse prospicio.

Fabula significat, quòd homines auaritiæ dediti, sibimet sæpius contradicunt.

DE AGRICOLA ET CANIBVS. 30

AGricola quidã magnitudine hyemis in suburbanis se locauit. Sed cum alimonia sibi deficeret, capris & ouibus primum uesci cœpit. Cum uerò in diem magis sæuiret hyems, bobus quoque nec pepercit. Quod facinus cum animaduertũt canes, inuicem uerba faciũt, Quid hic stamus, inquiunt, cur mortem nobis incumbentem nõ fugimus? putamus'ne eum nostræ parcere uitæ, qui alimoniæ gratia boues iugulauit?

Fabula

Fabula significat, quòd eos fugere debemus, qui in charißimos crudeliter se gerunt.

DE AGRICOLA ET FILIIS. 31

Agricola quidam quamplureis habuit filios, cōtinua seditione discordes, ac eius admonitionis perpetuò negligentes. Cum fortè unà domi omnes sederent, iußit pater uirgarum fascem coràm deportari, atq; natos cœpit hortari, ut integrum fascem disrumperēt. Cum igitur fascem cum totis uiribus frangere non possent, genitor præcepit, ut soluto fasce singulatim frāgerent uirgas. Cū quisque facile hoc perficeret, tunc facto silentio, pater ait eis, Siquando animis idem sentietis, nati mihi charißimi, nec ab inimicis superari poteritis. Sed si inter uos seditiones seruabitis, qui uolet, is facile uos perdet.

Fabula significat, quòd fortior est unio, quàm seditio, quæ est imbecillis.

DE MVLIERE ET GALLINA. 32

Vidua quædā mulier gallinā habuit, quæ die quolibet pariebat ouum. Putauit mulier, more ingenij humani, quod sitis habēdi semper solicitat, gallinā illam die bis parituram, si plus speltæ traderet ei solito. At gallina pluri alimonia pinguior facta, id unum desijt parere ouum. Sic mulier ex quo maius lucrum quæritabat, id cæca augendi cupiditate amisit.

Fabula significat, quòd plurima cupiditate rerū præsens quandoq; deperditur quæstus.

DE HOMINE À CANE MORSO 33

Homo quidam quum eum canis momordißet, summo cum studio sciscitabatur, à quo sanari posset.

Quidam sibi obuiam factus, atq; de medico rogatus ait: Si uis amice fieri sanus, non est tibi opus medico. Nam si canis qui te momordit, à uulnere lingua sanguinem terget: ista cura nihil potius reperiri potest: alter arridens uenustißime inquit, Si huiuscemodi utor remedio, in diē magis ac magis à canibus mordebor.

Fabula significat, quòd ab hominibus nequam incommoda pro commodis, & mala pro beneficijs retribui solent.

DE DVOBVS AMICIS ET VRSA. 34

AMici duo dum rus uiarent, ursa eis obuiam occurrit: qua prospecta, alter eorum territus, ut se saluaret, continuo arborem ascendit. Alter quum ursæ uiribus posse obsistere dubitaret, uti mortuus humi iacuit resupinus, retinens flatum atq; anhelitum. Quum nec ore aut naso respiraret, ursa eum exanimatum existimans, abijt. Dicunt enim, à cadauere ursas omnino abstinere. Alter deinde ex arbore descendens, quid in aurem sibi dixerit ursa, socium rogauit. Ille urbano sermone respōdit, Admonitus sum ab ursa, ut cum huiusmodi amicis non proficiscar amplius.

Fabula significat, quòd eorum amicitia colenda non est, qui quum est opus, amicis subsidia denegant.

DE ADOLESCENTIBVS DVObus & coquo. 35

ADolescentuli duo æquis sumptibus carnes coëmerunt, & curatum coquo tradiderūt. Obiter coquus dum alijs uacat negocijs, alter iuuenum carnes eas clanculū accepit, ac socio tradidit. Coquo deinde carnes quæ-

ritanti,

ritanti, qui acceperat, se haud habere iurat. Qui uero habebat, se non accepisse iurabat. Coquus percepto iuuenũ dolo, ait, Etsi fallor equidem à uobis: per quem uerò iuratis, res ista non latebit deum.

Fabula significat, nullum scelus posse latere deum.

DE DVOBVS INIMICIS. 36

DVo quidam gladiatorio animo inter se inimicitias habentes, unà in naui nauigabant. Et quum alter eodem in loco stare cum altero non pateretur, unus in puppi, alter in prora cõsedit. Orta autem tempestate quũ nauis periclitaretur, qui in prora sedebat, rogat nauis gubernatorem, quæ pars nauis submergi prius deberet. Et quũ gubernator puppim dixisset, ait ille, Mors mihi modo molesta minime est, si inimicum meum prius mori perspicio. Fabula significat, quòd inimicus ut inimicum perdat, seipsum perdere sæpius eligit.

DE CALAMO ET OLIVA. 37

QVæ nam esset fortior, durior, & magis resistens, canna & oliua inuicem contendebant. Oliua calamo humilitatem obijciebat, eo quòd uentis facile cederet. Huic dicto unum arundo haud reddidit uerbum. Paulò pòst turbine uehementi aspirans uentus, radicitus euulsit oliuam, totis uiribus sibi obsistentẽ. At canna flatibus se inclinans, salutem facile est assequuta.

Fabula significat quòd potentioribus sine controuersia mos est in tempore gerendus.

DE VITVLA ET BOVE. 38

VItula quum bouem arãtem perspiceret, illũ præ se, quæ nihil agebat, cõtempsit. Sed quũ immolationis

affuit dies, bos quidem mißus, uitula uerò ut immolaretur retenta est. Quam rem bos quum conspicatur, surridens ait, Heus uitula, ideo non laborabas ut immolareris?

Fabula significat, quòd ociosis & nihil agentibus pericula quoque imminent.

DE PVERO ET FORTVNA. 39

QVum puer quidam iuxta puteum dormiret, fortuna illuc accedens illum excitauit, inquiens: Surge, & hinc ocyus abi: Quippe in puteum si caderes, nõ tuã inscitiam, sed me fortunam omnes accusarent.

Fabula significat, quòd frequens pericula culpa nostra incurrimus, deinde abs re fortunam accusamus.

DE MVRIBVS ET CATO. 40

DOmo quapiam quòd perplures forent mures, catus præsentiens illuc acceßit, atque nunc unum, nunc alium capiens, complures interimendo comedit. Verum mures quum se in diem consumi perciperent, ad unum coacti, inquiunt secum, De cætero inferius non esse descendendum, si nolumus perditum iri omnes, sed hic superius manendum, quò catus ascendere non potest. At catus consilio murium percepto, simulans se mortuum esse, posterioribus pedibus se ad palum suspendit, qui fixus parieti erat. È muribus quispiam deorsum acute prospiciens, ut catum esse cognouit, haud infacete ait, Heus amice, etsi te follem esse certò scirem, deorsum minime descenderem.

Fabula significat, quòd uir prudens semel si fallitur, fictis & simulatis hominibus non amplius fidit.

De simia

DE SIMIA ET VVLPE. 41

APud brutorum animalium conciliũ, ſimia ita appoſite ſaltauit, quòd omnium ferè conſenſu rex ſtatim fuit creatus. At uulpes inuidens ei, ubi uiderat carnes laqueo in fouea ſitas, illuc ſimiã ut duxit, inquit ad eã, Hic theſaurus abſconditus eſt, qui ex lege ſpectat ad reges: quare quum tuus ex lege ſit, tute ipſe capias illum. Simia uulpis ſuaſu, illuc temere accedẽs, ut ſe captam laqueo ſenſit, uulpem acriter accuſat, quæ doloſe decèperat. Et uulpes haud illepide ait, Heu ſtulta, quæ quum fortuna te extuliſſet, dominari cæteris iam te putabas dignam.

Fabula ſignificat, quòd qui temere quippiam aggreditur, temere in aduerſa incidit, ac uulgo ridiculus fit.

DE CERVO ET LEONE. 42

CEruus uehemẽti ſiti cum uexaretur, ad fontem proficiſcitur, dumq; potat, ſuam in aqua proſpiciẽs umbram, ualde lætatus eſt magnitudine cornuũ ac ramoſitate, deinde pedes & crura proſpiciẽs, nimiũ triſtatus eſt. Hæc dum animo uertit, ecce leo apparet, ac ceruũ perſequitur. At ceruus fugam arripiens, leonẽ per cãpos longe anteibat. Dicunt enim ceruorum uires cõſiſtere in pedibus, at leonis in animo ſtare robur. Quouſq; igitur leo per campos ſecutus eſt ceruum, eum aſſequi non potuit. Caſu uerò contigit ceruum nemus intrare, ubi cornibus ad ramos implicitis, cum fugere non poſſet, à leone captus, cum ſe moriturũ uideret, Heu me miſerum, inquit, qui cornibus gauiſus, ipſis cornibus pereo.

Fabula ſignificat, quòd quæ putamus nobis profutura, ea nobis ſæpius obſunt.

DE AGRICOLA ET PELARGO. 43

AGricola laqueos in agro tetendit, ut grues & anseres uenaretur, qui sata sua cõtinuè depascebant: At simul cum illis uenatus est pelargum, qui pede tentus, rogat agricolam, ut eum soluat, mißumq; faciat, cum nõ sit grus, nec specie anser, sed pelargus auium pijßimus, qui parẽtibus semper deseruit, nec illos in senecta deserit unquam. Ei agricola surridens ait, Quæ dicis haud me fugiunt, nam qui sis, probè teneo, sed his simul captus cum sis, his quoq; simul est moriendum.

Fabula significat, quòd qui cum improbis quopiam deprehenditur crimine, pari pœna plectitur cum illis.

DE AGNO ET LVPO. 44

AGnus in domo bene clausa existẽs, cum lupum ad se uenientem perspicit, illũ conuicijs & maledictis persequitur. At lupus inquit ei, Nõ tu, sed locus inacceßibilis mihi conuicia dicit. Fabula significat, quòd locus & tempus faciunt timidos presæpe audaces.

DE IOVE ET CORVO. 45

IVpiter uolatilibus regem creare uolens, diem concilij auibus indixit, ut qui speciosior esset, rex sibi constitueretur. Quam rem præsentiens coruus, ac suæ deformitatis conscius, pennis aliorum hinc inde collectis, se decorauit, ac specioßimum omnium se reddidit. Adest dies præfinitus, ueniunt ad concilium aues. Iupiter coruum ob pulchritudinem cum regem auibus creare uellet, id aues indigne ferentes quæq; suas à coruo extrahunt pennas. At coruus alienis pennis cum esset exutus, coruus ut erat demum remansit.

Fabula significat, quòd qui rebus pendet alienis, illis amißis quis nam ipse sit, cuiq; liquidò patet.

DE TVBICINE QVODAM. 46

Tubicen quidam tubæ sonitu pugnatum ciebat exercitum. Ab hostibus deinde per insidias captus miseranda uoce clamabat, Ne abs re ac frustra occidere me uelitis, ego quidem non pugno, nec præter tubam quippiam aliud poßideo. Qui eum uinctum ducebant, huiusmodi uerba contrà reddiderunt. Hanc ob rem morte dignior es iudicandus, quòd cum hostibus manum cõferre deuitans, alios sonitu ad pugnam hortaris.

Fabula significat, quòd grauiori pœna sunt iudicandi, qui cum ipsi iniuriam non agant, alios ad iniuriam agendum impellunt.

DE FABRO ET CANE. 47

Faber quidam catulum habebat, qui dum ipse ferrum cuderet, continue dormiebat. Cum uero manducabat, canis statim surgebat, & quæ sub mensa erant deiecta, ceu ossa & alia huiusmodi, sine mora corrodebat. Quam rem animaduertens faber, ait ad canem, Heus miser, quid faciã nescio, qui dum ferrum cudo, cõtinue dormis & segnitia teneris: Rursus cum dentes moueo, statim surgis & cauda mihi applaudis.

Fabula significat, quòd secordes & somnolẽti, qui ex aliorum uiuunt laboribus, graui censura sunt coërcendi.

DE MVLA QVADAM. 48

Mula quædam nimio hordeo pinguis effecta, nimia pinguedine lasciuiebat, secum inquiẽs, Pater mihi equus fuit, qui cursu celerrimus erat, et ego ei per omnia

ſum ſimilis: parum pòſt contigit, quòd oportuit mulam quantum potuit currere, ſed cum curſu ceſſauit, Heu me miſeram, inquit, quæ equi filiam me eſſe putabam: at nũc memini aſinum mihi patrem fuiſſe.

Fabula ſignificat, quòd ſtulti in proſperis ſeipſos dediſcunt, ſed in aduerſis ſuos perſæpe recognoſcũt errores.

DE THVNNO ET DELPHINO. 49

THunnus cũ eum Delphinus perſequeretur, magno elatus impetu ac ſtridore, à uehemẽti fluctu in inſulam defertur, eundemq́; in ſcopulũ à fluctu eodẽ Delphinus dum ſe putat capere Thunnum, ipſe quoq; defertur. Thunnus conuerſus cum Delphinum expirantẽ animam perſpicit, ſecum ipſe ait, Mors mihi moleſta admodũ non eſt, ex quo mortis autorem mori ſimul mecum perſpicio.

Fabula ſignificat, quòd quiuis aduerſa leuius fert, cũ aduerſitatum autores eadem aduerſitate opprimi perſpiciunt.

DE MEDICO QVODAM. 50

MEdicus quidam cum quem curaret ægrotum, eũ mori cõtigerat, efferentibus funus aiebat, Vir iſte ſi ſe uino abſtinuiſſet, & clyſterijs uſus fuiſſet, eum mori non contigiſſet. Ex his qui aderant, quiſpiã medico haud infacete ait, Heus medice, iſta conſilia cum prodeſſe quibant, dicẽda fuerũt, non nunc, cum nihil ualeãt prodeſſe.

Fabula ſignificat, quòd ubi haud prodeſt conſilium, id eo tempore dare, eſt ſanè amicum deludere.

DE AVCVPE. 51

AVceps aucupatum calamis uiſcoq́; tetendit, & cum turdum canere arboris deſuper ramum aſpexit, ut eum

eum caperet, calamos erexit. At inter ambulandum pede altero uiperam calcauit, morsusq; ab ea, cum iamiam ob uenenum se deficere persensit, Heu me miserum ingemuit, qui dum alium capere festino, alter ad mortem me est aucupatus.

Fabula significat, quòd quæ contra alios facere nitimur, ea persæpe ab alio ipsi patimur.

DE CASTORE. 52

CAstor est animal quadrupes, qui in paludibus se nutrit, eius testes uarijs medelis utiles esse dicũtur. Itaque cum quispiam eum sequitur, suæ persecutionis causam non ignorans, ac pedum uelocitati fidens, quantum potest, fugit, usquequo ad locum ne uideatur, saluus deueniat, atque ibi testes excidens, in uenatores, cum sibi appropinquant, proijcit. Et isto pacto à uenatoribus se eripit.

Fabula significat, quòd sapiens ut à periculis se eripiat, nihil intentatum deserit.

DE PVERO OVES PASCENTE. 53

PVer quidam cum oues eminentiori in loco depasceret, sæpius clamabat, Heus ò à lupis mihi succurrite. Qui circùm aderant cultores agrorum, cultum omittentes, ac illi occurrentes, atque nihil esse comperientes, ad opera sua redeunt. Cum pluries puer id ioci causa fecisset, ecce cum lupus pro certo adesset, puer ut sibi succurratur serio clamat. Agricolæ id uerum non esse putantes, cum minime occurrerent, lupus oues facilè perdidit.

Fabula significat, quòd qui cognoscitur mentiri, ei ueritas postea non creditur.

DE CORVO ET VVLPE. 54

Coruus cum carnium frustum rapuisset, arborem quandam supersedit: uulpes eũ suspiciens, atq; carnes sibi cupiens, illũ arte aggreditur. Stans igitur sub arbore, coruũ laudare occipit, aiens, O quàm magna auis est hæc, quàm speciosa, quàm uenatrix, quàm formosa, hanc decuit esse auiũ regẽ. Nam omnia regia super alias sibi sunt aues, si modo uocẽ haberet. His laudibus coruus inflatus, & dici mutus haud ualens pati ulterius, dũ magna uoce crocizat, carnes humi decidunt. Illas cũ uulpes rapuisset, conuersa inquit ad coruum, Heus corue, omnia decora tenes, modo mente haud careres.

Fabula significat, quòd qui adulatoribus nimium credunt, hi, quæ non putant, in aduersa sæpius incidunt.

DE CANE ET LVPO. 55

Canis cum ante aulam dormiret, lupus superueniẽs, eum statim cepit: & cum ipsum occidere uellet, canis ne eum occideret, rogauit, inquiens, Here mi lupe, nunc me occidere noli, nam ut uides, tenuis sum, gracilis & macilentus. Sed herus meus nuptias in proximo facturus est, ubi si parũ me expectas, ego opipare manducãs, atq; pinguior factus, ero tibi utilior. Lupus his uerbis fidem habens, canem dimisit. Paucos pòst dies lupus accedens, eum canem domi dormientem reperit, stans ante aulam canem rogat, ut sibi promissa præstet. Ei canis haud rustice inquit, Heus lupe, si ante aulam de cætero me reperis, haud amplius nuptias expectes.

Fabula significat, quòd sapiens cum periculum uitat, ab illo postea continue cauet.

De coruo

DE CORVO AEGROTANTE. 56

Coruus cum ægrotaret, matrē rogauit, ut sua pro sanitate Deos precaretur, inquiens, Mater noli plorare, sed deos potius precare, ut sanitatē mihi restituant. Et mater scite respondit, Quem deorum tibi fore propitium putas? cum nullus sit, è cuius aris sacra non rapueris.

Fabula significat, quòd qui in prosperitate quemuis offendit, in aduersis amicum sibi reperit neminem.

DE CANE CARNES PORTANTE. 57

Canis ore ferens carnes, ac flumen transiens, cū sub aqua umbram prospexit, putauit aliū esse canē, qui plus carnium deferret. Itaq; quas ipse ferebat, eas carnes sub aquas ire demisit. Et ut umbram caperet, se mouit, sed carnes & umbram, quæ sanè nihil erant, simul perdidit.

Fabula significat, quòd cupiditate plus semper habendi, quæ tenemus, ea sæpenumero perdimus.

DE LEONE ET RANA. 58

Leo cum Ranā magniloquacē audiret, putās aliquod magnum animal esse, se retrouertit: parumq; stans, ranam è stagno exeuntē uidet, Quā indignabūdus statim pedibus calcauit aiens: Nullum amplius ut te perspiciat animal clamore mouebis. Fabula significat quòd apud uerbosos, præter linguam nihil reperitur.

DE LEONE SENE. 59

Leo cum senuisset, nec uictum sibi quærere posset, uiam machinatus est, quî alimenta haud sibi desint. Ingressus igitur speluncam, grauiter ægrotare iacens simulabat. Animalia illum uerè ægrotare putantia, uisitandi gratia ad eum accedebāt, quæ leo capiens singulatim

mandu-

manducabat. Cum multa animalia iam occidisset, uulpes leonis cognita arte, aditum speluncæ accedēs, leonē quo ualeat pacto, exterius stans rogat, ei leo blande respondens ait: Vulpes filia, quur non introgrederis ad me? Et uulpes non illepide ait, Quoniam here mi animalium ingredientium perplura equidem uestigia cerno, sed egredientium uestigia nulla.

Fabula significat, quòd homo prudens, quia pericula imminentia prouidet, illa facile deuitat.

DE LEONE ET TAVRO. 60

Leo ingentem taurum per insidias sequēs, cū propè accessit, eum uocauit ad cœnam, inquiens, Amice ouē occidi: hodie mecum, si placet, cœnabis. Taurus leoni morem gerens, ut discubuerunt, quum multos lebetes, nec non magnos & plureis obeliscos paratos conspiceret, & ouem ibi nullam adesse, è uestigio abijt. Quem leo abeuntem perspiciēs, quur abiret rogauit. Ei taurus haud inurbane respondit, Non de nihilo equidem abeo, quum instrumenta non ad ouem, sed ad taurum coquendum uideam esse parata.

Fabula significat, quòd homines prudenteis minime latent improborum artes.

DE LEONE, ASINO, ET VVLPE. 61

Leo, asinus, & uulpes cōflata inter se societate uenatum exeunt. Quumq; multam prædam cepissent, leo asino mandat ut prædam diuidat. Asinus quum eam in treis parteis æquales esset partitus, optionē capiendi socijs dedit. Quam partitionem leo indigne ferens, ac dentibus frendens, à diuisione deposuit eum, mādauitq; uulpi,

ut præ

ut prædam ipsa partiretur. At uulpes illas treis parteis in unum colligẽs, ac prædæ nihil sibi seorsum relinquẽs, leoni omnia tradidit. Tunc leo uulpi ait, Quis te partiri edocuit? Inquit ex tẽpore uulpes: Asini periculum id me facere instruxit. Fabula significat, quòd aliorum pericula homines faciunt cautiores.

DE LEONE CVIVSDAM RVSTICI filiam amante. 62

LEo cuiusdam rustici filiam amabat. Illam quũ habere cuperet, patrem uirginis rogauit, ut sibi nubere ipsam assentiret. Et rusticus ait, Nullo pacto se assensurum, quòd filia bestiæ nubat. Quum illum leo torue aspiceret, ac dentibus frenderet, rusticus mutato consilio ait, se cupere ei filiam nubere, modo dentes & ungulas prius cædat euellatq;, quoniam uirgo illis rebus lõge terretur. Leo id postquam præ nimio amore fecit, rusticum adiẽs, filiam sibi dari postulat. At rusticus leonem quum ungulis & dentibus perspicit inertem, arrepto fuste illum frequens pulsando persequitur. Fabula significat, quòd qui inimicis se committit, de facili perit.

DE LEAENA ET VVLPE. 63

LEæna quũ à uulpe sæpius exprobraretur, quòd quolibet partu unum duntaxat pareret catulum, ait, Vnum sanè, at pol leonem.

Fabula significat, quòd pulchritudo haud inopia rerum, sed in uirtute consistit.

DE LVPO ET GRVE. 64

LVpus in gutture osse retento quum longe cruciaretur, grui pretium obtulit, si illud è gutture extraheret.

ret. Grus rostro quum os è gutture extraxit, pretium sibi promissum expostulat. Ei lupus surridens, simulq; dentes acuens, ait, Satis pretij tibi esse debet, quòd ex lupi ore caput sine læsione eduxeris.

Fabula significat, quòd apud improbos gratitudo non parua habetur, si pro obsequio quis detrimentum non recipit.

DE LVPO ET AGNO. 65

Lupus quum agnum inuenisset errantem, eum non cepit fortissima manu, sed causam quæsiuit, quo iure uel iniuria eum comederet. Igitur agno uerba huiusmodi fecit, Tu mihi abunde iam diu intulisti iniurias. Agnus gemendo ait, Quomodo id fieri potuit, quum nuperrime uenerim ad lucem? Lupus denuo ait, Agrum mihi pascendo deuastasti. Agnus inquit ei, Quum dentibus etiã caream, id facere nequiui. Lupus rursum ait, Ex meo quoque fonte bibisti. Ei inquit agnus, Quo pacto id fieri potuit, quum aquam ex ætate nondum biberim, sed lac matris cibus & potus adhuc mihi sit? Lupus demum ira concitus ait, Licet tua soluere nequeam argumenta, cœnare tamen opipare intendo, agnumque cepit, ac illum manducauit.

Fabula significat, quòd apud improbos ratio & ueritas locum haud habent.

DE DVOBVS GALLIS, INTER se certantibus. 66

Duo galli inter se ruri certabant: qui gallinarum prior dux erat, quum ab altero superatus esset, præ uerecundia se abscõdit. Alter uerò uictoria elatus, domus tectum

tectum statim superuolans, uehementi alarū plausu cantuq; significat se riualem suum pugnando superasse, & de aduersario ferre trophæum. Dum hæc & huiusmodi iactabundus uoce crocizat, ecce aquila cibi indiga ex alto deuolans, gallum unguibus rapit, ac pullis suis in alimoniam contulit. Quam rem, qui uictus fuerat gallus, prospiciens, ceu ex hoste triumphās, in publicum uenit, ac solus gallinis libere potitur.

Fabula significat, quòd qui prosperis nimium fidit, in aduersa sæpius præceps incidit.

DE VATE QVODAM. 67

FOro urbis medio, quidam uates cuiuis sortem aperiebat futuram. Quamobrem magna hominum frequentia stipatus, dum uni & alteri suam aperit sortem, ei nunciatur, res suas furtim domo esse ablatas. Quo audito, domum curriculo dum abit, quidam ei obuiam factus, ridicule ait, Quur alios quid esset futurum monebas, qui tuæ sortis nescius fuisti?

Fabula significat, quòd homines nequam corrigunt alios, & sua crimina scire se negligunt.

DE FORMICA ET COLVMBA. 68

FOrmica sitiens in fontem descendit: ubi dum bibere uult, in aquam cecidit. Columba quædam arborē fonti imminentem supersedens, quū formicā aquis obrui conspiceret, ramulum ex arbore rostro continuò frangit, ac sine mora deijcit in fontem. Ad quem formica se applicans, ex aquis in tutum se recepit. Obiter auceps quidam aduenit, & ut columbam uenetur, calamos erigit. Formica id percipiēs, pedem alterum momordit aucupi.

Eo dolore auceps concitus, calamos demittit. Quorum strepitu columba territa, ex arbore aufugiens, uitæ periculum euasit.

Fabula significat, quòd quum bruta in beneficos grata sint, eò magis esse debent, qui participes sunt rationis.

DE VITVLO ET CERVA. 69

VItulus ceruæ aliquando ait, Quum magnitudine sis maior canibus, & pedum celeritate cursu uelocior, & ad pugnam longe cornibus munitior, cuius rei gratia mater tãtopere canes reformidas? Ei cerua inquit surridẽs, Quoniam fili licet quæ dicis, omnia poßideam, canum latratum ferre nõ possum, sed præ timore fugam statim arripio.

Fabula significat, quòd qui natura timidi sunt, apud eos ut audeant, nulla ualet hortatio.

DE APE ET IOVE. 70

APes, quæ ceræ mater existit, quondam accedens ut dijs sacra faceret, Ioui donum obtulit mellis. Qua oblatione Iupiter lætus, iußit sibi concedi, quicquid ipsa precaretur. Apes igitur rogãs, ait, Illustrißime deus deorum, ancillæ tuæ concedere uelis, ut quicunq; ad alueare pro rapiendo melle acceßerit, is simul ac pupugero eum, continuo moriatur. Qua rogatione Iupiter diu ambiguus, quoniam genus mortalium longe amabat, demum api ait, Satis sit tibi, quòd quicunq; alueare pro rapiẽdo melle accesserit, si eum pupugeris, & in punctura stimulum dimiseris, continuò ipsa moriaris, tibiq; uita sit ipse stimulus. Fabula significat, quòd inimicis quandoq; mala precamur, quæ in nos sæpius uertuntur.

De mu

DE MVSCA. 71

MVsca quæ in ollam carnium deciderat, quum se in brodio suffocari sensit, secum ipsa ait, Ecce tantũ bibi, tantum comedi, tantũ me laui, quòd iure satura mori possum. Fabula significat, quòd prudentis est id potenti animo ferre, quod uitari minime potest.

DE ADOLESCENTE QVOdam & hirundine. 72

ADolescens luxuriosus quũ bona patris cõsumpsißet, solaq; uestis ei remãsißet, uisa ante tẽpus hirũdine, æstatem iam adesse existimans, ipsam quoq; uendidit uestem. Sed hyeme denuo orta, quum immenso cruciaretur frigore, uisa rursum hirundine, quæ & ipsa frigore obibat, ait, O pessima auis, quæ me & te pariter perdidisti.

Fabula significat, quòd quæ suo tempore non fiunt, ea diu stare nequeunt.

DE AEGROTO ET MEDICO. 73

AEger à medico rogatus, quo pacto se habuisset, Plus quàm eßet opus, seq; sudasse respondit. Id bonum fuisse medicus ait. Secũdo rogatus ab eodem quomodo se haberet, inquit ægrotus, uehementi frigore fuisse cõprehensum. Id ad salutem fore medicus quoq; ait. Tertio ab eodem rogatus, quo pacto se habuisset, inquit ægrotus, Cum difficultate digerere potuisse. Rursum medicus ait, id ad salutẽ optimum fuisse. Deinde ex domesticis quum quidam ægrotũ interrogaret, quomodo ualeret: illi æger ait, Signa ad salutẽ, ut medicus ait, perplura & optima sunt, illis tamen dispereo signis.

Fabula significat, quòd qui ad uoluptatem loquũtur,

illis aures præstare quis non debet.

DE LIGNATORE QVODAM. 74

LIgnator quidam dum iuxta flumen deo Mercurio dicatum ligna cæderet, securis casu decidit in flumen. Multo igitur mœrore comprehensus, iuxta fluminis ripam gemens consedebat. Mercurius misericordia motus lignario apparuit, suiq́; fletus causam rogauit: quam simul ac didicit, securim auream deferens, utrum quam perdiderat illa esset rogauit. At eã pauper suam esse negauit. Secũdo Mercurius alteram detulit argẽteã. Quam quum pauper ille suam quoque esse denegaret, postremo Mercurius ligneam sustulit. Illam suam esse quum pauper assentiret, Mercurius cognoscens illum esse hominem uerum iustumq́;, omnes sibi dono dedit. Accedens igitur ad socios lignarius, quod sibi acciderat aperit. Vnus ex socijs id experiri uolens, quum ad flumen accessisset, securim in aquam deiecit: deinde flens in ripa consedit. Cuius Mercurius fletus causam doctus, securim auream afferens, si quam perdiderat illa esset, rogauit. Quam quum suam esse assereret, Mercurius cognita eius impudentia ac mendacio, nec auream nec suam quoq; tradidit.

Fabula significat, quòd quanto deus propitior est probis, eo improbis existit infestior.

DE ASINO ET IOVE. 75

ASinus olitori cuidam seruiẽs, quum parum comederet & multum laboraret, Iouem exorauit, ut alium dominum sibi mutaret. Itaque Iupiter mandat ut figulo ueneat. Apud quem asinus quum laboraret, in deportando lutum, lateres, tegulas, & huiusmodi, secundo Iouem

precatur, ut alio deseruiat domino. Iupiter iterũ mãdat, ut Coriario uenundetur. Cui asinus multo cum labore & pauco cibo seruiens, Heu me miserum, cũ gemitu ait, quid dominos omittẽs meliores, ad deteriorem perueni, apud quem, ut uideo, coriũ meum etiã post mortẽ cruciabitur?

Fabula significat, quòd priores dominos tunc serui desiderant, cum deteriores experiuntur.

DE LEPORIBVS ET RANIS. 76

LEpores in unum simul conuenerunt, ubi cum de miseria ipsorum innata dolerẽt gemerent'ue, quòd uita eis, quàm cæteris animalibus data esset miserior, quoniã homines, aquilæ, & canes, ad mortem eos usque persequerentur, decernunt melius sibi fore semel mori, quàm in uita tam misera diutius permanere. Hoc certo cõsilio, ut se in stagnum præcipitent, dum ocyus tendunt, ranæ quæ super stagni ripa astabant, ut strepitum audiunt, in stagnum desiliunt, seq; aquis submergunt: quam rem qui lepus præibat cum conspicatur, reliquis ait, State, nam nobis sententia mutanda est. Quippe ut liquido uidetis, animalia, quàm nos magis timida reperiuntur.

Fabula significat, quòd cum miser miseriorem aspicit, suam æquius miseriam fert.

DE ASINO ET EQVO. 77

ASinus cum equum alimonia & ocio diligenti cura abundare perspiceret, eum longe beatum esse commendabat, seq; nimium infelicem dicebat, qui cùm multum laboraret, ad saturitatem de paleis haud haberet. Cum tempus belli aduenit, miles armatus equum ascẽdit, ac cum medios decurrit in hostes, equus mucrone per-

cußus, cadit humi prostratus. Quem asinus prospiciens, ingemuit, eiusq́; misertus, sui animi sententiam mutauit.

Fabula significat, quòd cum paupertate, quæ mater est quietis, quis conuenire debet potius, quàm locupletioribus inuidere.

DE ASINO ET LVPO. 78

ASinus quidam pede altero sentē calcauit, claudusq́; factus, cum lupum ad se uenientem conspiceret, nec fugere posset, miserabili uoce inquit, Heus lupe demorior equidem è dolore, sed ex quo opus est ut tibi & coruis futurus sim cibus, obsecro quatenus tua benignitate sentem è pede uelis extrahere: ut munere tuo extremum sine dolore obeam diem. Dum sentem dentibus lupus euellit, asinus eum calce percußit. Lupus deinde naso, fronte, ac dentibus perfractis, Heu me miserum exclamat, iure hoc patior, deplorando reiterat, Qui cum essem coquus, medicus esse uolui. Fabula significat, quòd quam quisq; nouit, ea se exerceat arte.

DE MVLIERE ET GALLINA. 79

MVlier quædam gallinam habebat, quæ aurea continua oua pariebat, putans igitur totam intus auream esse illam, occidit. Sed cum alijs gallinis esse similem reperit, ubi diuitem se fore putauit, quem primo quæstum habebat, eum plus habendi cupiditate amisit.

Fabula significat, quòd plus habendi cupiditate id sæpe perdimus, quod habemus in manibus, lucrum.

DE RANA ET VVLPE. 80

RAna in palude existens, cæteris animalibus clamando cum profiteretur se medicam esse, pharmaco-

rumq́;

rumq; peritam, ei uulpes uenustißime ait, Quî alios curaueris, cum claudicantem curare te nescias?

Fabula significat, quòd alios docere quis non potest id, quod haud didicerit.

DE SERPENTE ET AGRICOLA. 81

SErpens ante agricolæ cuiusdam domum latebras habens, cum ab agricolæ filio esset percußus, tam acriter ipsum momordit, quòd morsu ex illo puer repente obijt. Hac re cognita, magnus inter parentes gemitus oritur. Tum pater mœrore concitus accepta securi, serpentem ut occideret, persequitur, uibransq; securim, ut serpentem percuteret, extremũ caudæ eius cecîdit, deinde uolens pacem cum serpente cõficere, acceptis farina, aqua, sale, & melle, ad reconciliãdum inter se amicitiam uocat serpentem. Ei serpens sub petra latens, sibilãdo ait, Frustra laboras bone uir, nam inter nos amicitia fore non potest: quippe dum me sine cauda aspexero, & tu tui filij sepulchrum, quieti animo esse nequibimus.

Fabula significat, quòd dum iniuriarum recẽs uel maxime extat memoria, odia tolli minime queunt.

DE GALLINA ET VVLPE. 82

VVlpes gallinarum tugurium ingressa, cum gallinã nido ægrotantem aspexit, eã rogauit quomodo ualeret. Cui gallina prompte respondit, Meliuscule me haberem, si hinc abires soror. Fabula significat, quòd inimicorum præsentia, nimium est molesta.

DE VIATORE. 83

VIator quidam cum multam uiam uiasset, uotũ Mercurio uouit, quòd si quid reperiret, eius rei mediũ

ſibi offerret. Forte igitur adinuenit peram amygdalis da ctulisq; refertam, & cum putaret id eſſe argẽtum, peram capiens amygdalarũ nucleos & carnes dactulorum ipſe comedit. Deinde templum Mercurij ingreſſus, atq; aram manibus tenens, uerbis ridiculis inquit ad eum, Votum Mercuri nunc perſoluo tibi. Nam quas equidem res adin ueni, earum tibi offero medium, oſſa ſcilicet dactulorum ac teſtas amygdalarum.

Fabula ſignificat, quòd homines auaritia, deorum effi cit contemptores.

DE LEONE ET HOMINE. 84

LEo & homo cum ſemel ſimul uiam uiarent, ac inter uiandum ſe quiſque uerbis commendaret, ecce lapi= deæ occurrunt columnæ, in qua erat inciſum, quòd homo ſuffocabat leonem, quam ſculpturã homo leoni oſtendẽs ait, Hic uidere licet, quanto homines leonibus, ac feris omnibus præſtantiores ſunt, ac robuſtiores. Et leo prom pte reſpõdẽs, inquit, Si apud leones eſſent ceu apud homi nes, qui ſculpere ſcirẽt, plures à leonibus homines, quàm ab hominibus leones ſuffocari ſculptos uideres.

Fabula ſignificat, quòd homines iactabundi fingũt ſe feciſſe, quæ facere nunquam tentarunt.

DE VVLPE QVADAM. 85

VVlpes cum racemos uuarũ plenos iam, ac mature= ſcentes proſpiceret, cupida de illis manducare, om= nem uiam machinata eſt, qua illos comprehendere poſ= ſet. Sed cum omnem uiam fruſtra tentaſſet, nec deſiderio ſuo ſatis facere quiuiſſet, mœſtitiam uertens in gaudium ait, Racemi illi adhuc nimium ſunt acerbi.

Fabula

Fabula significat, quòd prudentis est fingere se ea nolle, quæ consequi non posse cognoscit.

DE PVERO ET SCORPIONE. 86

PVer quidam ruri uenabatur locustas, & cum scorpionem capere uellet, scorpio simplicitate eius cognita, ait ei, Heus *puer, dege in pace, ac manum abstine, si non uis tutus perire.*

Fabula significat, quòd qui ad utranq; partem cogitat, is quæ sequi & quæ uitare debeat, probe tenet.

DE VENATORE ET PERDICE. 87

VEnator quidam cum quam ceperat perdicem occidere uellet, perdix gemēs huiusmodi uerba fecit ad eum, Heus *perdicū auceps, si me missam feceris, ac uitam donaueris, alias perplures conducam tibi perdices.* Ei *auceps apposite respondit,* Nunc *eo magis occīdi dignam iudico, quòd amicos per insidias perdere polliceris.*

Fabula significat, quòd qui sibi charos perdere dolo quærit, is præceps in pericula incidit.

DE LEPORE ET TESTVDINE. 88

TEstudo, cum eius pedes lepus derideret, surridens inquit ad eum, Si *periculum in cursu feceris, quòd quàm tu uelocior sim, liquidò cognosces.* Cui *lepus ait,* Te *profecto fugit, quid mei ualeant pedes, sed iudicem eligamus, qui cursum & terminum nobis definiat.* Igitur *eligunt uulpem brutorum omniū sagacissimam, quæ ut locum & cursus terminum cōstituit, testudo omni segnitie ac negligentia semota, iter arripiens haud quieuit, donec ad terminum peruenit.* Lepus *uerò pedibus fidens, ubi paululum quieuit, somno excitatus, quantum*

pedes ualuerunt, ad terminum cucurrit, ibiq́; cum testudinem quiescentem reperit, se cum rubore fatetur à testudine superatum. Fabula significat, quòd studio & diligentia, nō corporis uiribus, res uel maximæ cōficiuntur.

DE SALICE ET SECVRI. 89

SEcuris cum salicem cæderet, ex ea ipsa cuneos fecit, quibus salicem facilius scinderet. Quam rem præsentiens salix gemens eiulansq́; ait, Non tantum de securi queror, quæ hominum manibus me scindit, quantum de cuneis, qui fiunt ex corpore meo.

Fabula significat, quòd in aduersis, nō ueri amici infestiores amicis, quàm inimici sæpius redduntur.

DE PVERO QVODAM FVRE. 90

PVer quidam è ludo literario librum socio clàm auferens, suæ matri tradidit illum, quem mater cum libenter accepisset, nec filium castigasset, rursus puer alij uestem clàm abstulit, atque matri quoque detulit, quam cum mater etiā libenter accepisset, puer castigatione carens, cum plura in diem ac maiora crescentibus annis furaretur, demum publice captus, ceu furti reus, per quæstores publicè damnatus est mortis. Sed cum ad locum iustitiæ duceretur, eumq́; mater gemebunda sequeretur, impetrata uenia ut matri ad aurem unum loqui uerbū ualeret, ad eam conuersus, atque os auri matris adhærens, uti quippiam secreto dicturus, aurem dentibus sibi abscidit. Mater uerò præ dolore exclamans, mala sibi imprecatur. Tunc qui eum ducebant, cum supra modum criminarentur, non solum furti, sed quòd tam impius fuerit in matrem, ille absque rubore inquit ad eos, Nemini uestrum sit mirum,

ſit mirum, quòd aurem matris dentibus abſcidi. Ipſa enim huius meæ perditionis autor & cauſa eſt. Quippe ſi me caſtigaſſet, cum ei librum detuli, quem ſocio è ſcholis primùm clàm abſtuli, omißis præ timore uerberum furtis, ad hoc in præſentia genus turpißimæ mortis nõ perueniſſẽ.

Fabula ſignificat, quòd qui in delinquendo ab initio non caſtigatur, facinoroſior in diem efficitur.

DE PASTORE ET MARI. 91

PAſtor quidam iuxta littus maris pecudes paſcens, cum mare ipſum ſemel placidum aſpiceret, nauigandi ſtudio captus, oues pro dactulis cõmutauit, quibus naui impoſitis, cum altum iam nauigaret, & tempeſtate ſine ſpe ſalutis fluctuaret, quæ in naui ſunt, ea omnia proiecit, atque in portum ſe recepit. Denuo cum oues paſceret, ac rurſus mare tamen tranquillum uideret, ſuo conſocio ipſam maris tranquillitatem commendanti ridicule ait, Mare iterum dactulos cupit.

Fabula ſignificat, quòd uſus & peritia nos reddunt in periculis cautiores.

DE PVNICA ET MALO arboribus. 92

PVnica & malus arbores, de pulchritudine contendebant, cum diu inter ſe uarijs, & acerbis contentionibus certaßent, rubus ex proxima ſepe huiuſmodi cõtentiones accipiens, acceßit ad eas, atq; inquit, Satis iam ſatis certatum inter uos eſt, quieſcite admodum, & contentionibus finem imponite.

Fabula ſignificat, quòd minores maiorum lites ſæpenumero componunt.

DE TALPA ET MATRE. 93

TAlpa cæcum natura animal eſt. Hæc aliquando matri ait, Ingentem ſentio odorem. Parum pòſt rurſum ait, Excelſam aſpicio fornacē. Tertio item ait, Malleorum ſonitus audio fabriles. Ei mater comiter ait, Heus filia, tu uti percipio, non ſolum oculis, ſed naſo & auribus orba exiſtis.

Fabula ſignificat, quòd homines iactabūdi cū magna profitentur, tunc uel maxime in minimis redarguuntur.

DE VESPIS, PERDICIBVS, & agricola. 94

VEſpæ ſemel, & perdices ſiti concitæ, cū ſimul conueniſſent, ad ruſticum quendam tendunt, potum ab eo petentes, atq; pollicentes, quòd ſibi pro aqua largas referrent gratias. Quippe perdices uineam ſe ei fodere promittunt, quòd plenos uites producūt racemos. Veſpæ uerò, ſe uineā circūcūdo cuſtodire, ac fures inde amouere large offerūt. Quibus agricola inquit, Duos habeo boues, qui cum nihil promittant, eandem hāc operam nihil minus præſtant. Itaque ſatius eſt mihi illis, quàm uobis aquam exhibere. Fabula ſignificat, non eſſe illis ſubueniendum, qui nauci & inutiles ſunt.

DE IOVE. 95

CVm Iupiter nuptias celebraret, cūcta animalia ſibi munera obtulerunt, quæque pro uiribus ſuis. Verum enim ſerpens roſam legit, illamq; ore tenens Ioui obtulit. At Iupiter ut eum aſpexit, palàm inquit, Ab omnibus dona libenter equidem accipio, uerum à ſerpente id haudquaquam facio.

Fabula

Fabula significat, quòd improborum munera non esse sine dolis, quiuis prudens sibi persuadere debet.

DE SIMIA. 96

SImiam duos catulos parere fertur, quorum ad unum duntaxat afficitur, & ex affectu illum diligentißimè nutrit. Alterum uero odit negligitq́;. Contigit autē quod qui in delitijs habebatur, à simia in somnis fuit suffocatus. Quamobrē qui neglectus erat, ad perfectam usq; ætatem ceu matris delitijs fuit educatus.

Fabula significat, quòd hominum prudentiam fortuna proculdubio superat.

DE PVLICE. 97

PVlex cum quendam morsu aliquando stimulasset, captusq́; rogaretur, quisnam esset qui membra sibi depasceret, ait se ex eo animalium genere esse, quibus à natura datum esset, ut eo pacto uitam uiuant, nec eum occidere uelit, cum multū mali facere ipse sibi nequeat. At homo ille surridens, inquit ad eum. Eo magis meis necaberis manibus, quoniam nec multum, nec parum abs re quempiam lædere licet.

Fabula significat, quòd malorum, licet parum, uel multum delinquant, misereri haud oportet.

DE PVLICE ET HOMINE. 99

PVlex suo solito more saltans, super hominis pede resedit, illumq́; morsu acriter pupugit. Qua pūctione homo ille grauiter concitus, pulicē cepit, ac unguibus obtundere uoluit. Sed pulex manibus exiliēs mortē uitauit. Tum homo exclamās ait, O Hercules malorū extinctor, ecquid mihi in hunc opprimendum præsens non fuisti?

Fabu

Fabula significat, quòd non in minimis, sed in magnis arduisq; rebus, à dijs auxilium quis implorare debet.

DE FORMICIS ET CICADA 99

HYemis erat medium, cum formicæ sparsim triticum apricabant. Quod cicada aspiciens, cũ inedia conficeretur, acceßit ad eas, ac triticum pro alimonia, ut sibi concederent, orauit. Et cum formicæ eam rogarent quidnam æstate fecerit, num segnis, & ociosa eo tempore steterit, illis cicada ait, Neq; segnis aut ociosa steti, sed cantu cecini, quo laborem uiæ uiãtibus leuabam. Qua re audita, formicæ surridẽtes inquiunt. Si æstate cecinisti, ut uiantes delectares, nunc salta, ne frigore conficiaris.

Fabula significat, quòd qui, quæ facienda sunt suo tẽpore non fecit, is in angustias quando non putat, incidit.

DE VIRO ET VXORIBVS. 100

TEmpus erat ueris, quo quidam in delitijs educatus cum nec iuuenis, nec senex esset (semicanus enim erat capillos) duas simul duxit uxores, unã quidem natu grandem, alteram uerò iuniorem. Cum omnes eandẽ habitarent domum, uxor anus ut uirum in amorẽ suum totum pelliceret, quotidie uiro caput pertractans, nigros sibi euellebat capillos. Postremo ita illum depilarũt, quòd caluum atq; ridiculum, non sine summo opprobrio, uirũ reddiderunt.

Fabula significat, quòd nulla melior salus senibus existit, quàm fœminis carere, & maxime iunioribus, nisi penitus obrui se uelint.

Apolo

APOLOGI EX CHILIADIBVS ADAGIORVM Erasmi desumpti ad communem puerorum fructum.

DE VVLPECVLA ET PARDALE.

CVm aliquādo pardalis uulpem præ se cōtemneret, quòd ipsa pellē haberet omnigenis colorum maculis uariegatam, respondit uulpes sibi id decoris in animo esse, quod illi esset in cute. Morale.

Neq; uerò paulò satius est ingenio præditum esse uafro, quàm cute uersicolore.

DE VVLPE ET FELE.

CVm aliquando uulpes in colloquio, quod illi erat cū fele iactaret sibi uarias esse technas, adeo ut uel peram haberet dolis refertam: Feles autem responderet sibi unicam dūtaxat artem esse, cui fideret, siquid esset discriminis. Inter confabulandum repente canum accurrētium tumultus auditur. Ibi feles in arborem altißimā subsilijt, cum uulpes interim à canum agmine cincta, capitur.

Morale.

Innnuit fabula præstabilius esse nonnunquam unicum consilium, modo id sit uerū & efficax, quàm pluręis dolos, consiliaq; friuola.

DE REGE ET SIMIIS.

REx quidam Aegyptius aliquot simias instituit, ut saltandi rationem perdiscerent, ut enim nullum animal ad figuram hominis propius accedit, ita nec aliud actus humanos aut melius, aut libētius imitatur. Artē itaq;

saltan

ſaltandi, protinus edoctæ, ſaltare cœperunt, inſignibus indutæ purpuris, ac perſonatæ. Multoq; iam tẽpore maiorẽ in modũ placebat ſpectaculum, donec è ſpectatoribus facetus quiſpiã, nuces, quas clãculum in ſinu geſtabat, in mediũ abiecit, ibi ſtatim ſimiæ, ſimulatq; nuces uidiſſent, oblitæ choreæ, id eſſe cœperunt, quod antea fuerãt, ac repẽtè è ſaltatricibus in ſimias redierũt. Cõtritisq; perſonis, dilaceratis ueſtibus, pro nucibus inter ſe depugnabãt, nõ ſine maximo ſpectatorum riſu. Morale.

Admonet hæc fabula, fortunæ ornamenta non mutare hominis ingenium.

DE ASINO ET VIATORIBVS.

DVo quidam, cum in deſertis locis aſinum quempiã forte fortuna nacti eſſent, contendere inter ſe cœperunt, uter eorum, uti ſuum, domum abduceret. Nã utriq; pariter à fortuna uidebatur obiectus. Hac interim de re illis inuicem altercãtibus, aſinus ſeſe ſubduxit, ac neuter eo potitus eſt. Morale.

Quidam à præſentibus commodis, quibus ob inſcitiã uti neſciunt, excidunt.

DE PISCATORIBVS.

PIſcatores aliquot, iacto reti, teſtudines eduxerũt: eas cũ eſſent inter ſeſe partiti, neq; ſufficerẽt omnibus comedendis, Mercurium forte accedentem inuitarũt ad cõuiuium. At is intelligẽs ſe neutiquã humanitatis gratia uocari, ſed ut eos faſtidito cibo ſubleuaret, recuſauit, iuſſitq; ut ipſi ſuas teſtudines ederent quas cepiſſent.

Morale.

Nõnulli poſteaquã inconſulte quippiam adorti ſunt,

alio,

aliorum implorant auxiliũ, quos suo negotio admisceãt.

DE ASINO.

APud Cumanos asinus quispiam pertæsus seruitutẽ, abrupto loro in syluam aufugerat, illic forte repertum leonis exuuium corpori applicabat suo, atq; ita pro leone sese gerebat, homines pariter, ac feras uoce, caudaq́; territans. Nam Cumani leonem ignorãt. Ad hũc igitur modum regnabat aliquandiu personatus hic asinus, pro leone immani habitus ac formidatus, donec hospes quispiam Cumas profectus, qui sæpenumero uiderat & leonem & asinum, atq; ob id nõ erat difficile dignoscere, aurium prominentiũ indicio, neq; nõ alijs quibusdam coniecturis asinum esse deprehẽdit, ac probe fustigatum reduxit, dominoq́; agnoscenti reddidit. Interim autẽ risum non mediocrem concitabat omnibus Cumanis asinus iam agnitus, quos dudum creditus leo, metu propemodũ exanimauerat.

Morale.

Haud facile tegimus uitia, quæ à puero nobiscum adoleuerunt.

DE SCARABEO ET AQVILA.

SCarabeus aliquando spretus ab aquila, cœpit de uindicta quoquo pacto sumenda cogitare. Peruestigauit ubinam aquila nidum collocasset, adrepsit scarabeus, & oua simili dolo deiecit. Aquila cum sæpius domicilium commutasset, neque quicquam proficeret, Iouem patronum adijt, exponit calamitatem suam. Is iubet ut suo in gremio ponat oua, uel istic in tuto futura. Et huc per uestis lacinias, sinusq́; prorepsit pertinax scarabeus, haudquaquam sentiente Ioue. Deinde ubi uidet oua cõmoueri

Iupiter

Iupiter, neq; satis animaduertit, territus rei nouitate, e-cusso gremio in terram deiecit. Morale.

Monet hæc fabula, neminem quantumuis pusillum contemnendum esse.

DE SIMIIS ET PARDALE.

IN *Maurisia simiarum ingens copia. Pardalis autem animal est natura simijs infestißimum, quas tamen uiribus assequi non potest, nimirum illis in summas arbores subuolantibus. His itaque dolis in eas utitur. Sternit se supinam sub ramis, ac porrectis cruribus emori fingit sese. Gaudēt eo spectaculo simiæ considētes in arbore, deinde ubi iam mortuam arbitrantur, unam aliquam emittunt exploraturam, num uerè mortuus sit hostis. Illa cautim ac pedetentim accedens ubi nullum uitæ uidet argumentum, Pardale nimirum modis omnibus cadauer imitante, demū audet etiam conscendere. Quod simul ac reliquæ simiæ conspexerunt, iam deposito omni metu descēdunt, & Pardalim omnia ferentem circunsultant. Postremo cō culcāt insultantes ludibrij causa, donec sentiens illas iam saltando defatigatas, derepente reuiuiscens, aliam dentibus, aliam unguibus corripit, dilaniat ac deuorat.*

Morale.

Hostem simulantem uires deficere, summopere fugiendum esse.

DE SATYRO ET RVSTICO ANIANI *fabula, Erasmo quoq; interprete.*

SAtyrus *quidam cum uehementer algeret, hyberno gelu supra modum sæuiente, à rustico quodam inductus est in hospitiū. Admiratus autē cur homo inflaret in*

manus

manus ori admotas, rogauit cur ita faceret, is respondit, ut frigidas manus halitus tepore calefaceret. Deinde ubi extructo foco, apposita mensa in pultem feruidam rursum inflaret, magis etiam admiratus sciscitatus est, quid hoc sibi uellet. Vti pultem, inquit ille, nimium feruentem, halitu refrigerem. Tum Satyrus surgens à mensa, Quid ego audio inquit? Tun' eodem ex ore pariter & calidum & frigidum efflas? Valebis: neque enim mihi ratio est cũ eiusmodi homine commune habere hospitium.

Morale.

Notantur bilingues, qui eundem modò laudant, modò uituperant.

Is qui emendandis his fabulis præfectus fuit, sequentes apologos ex uarijs & his optimis autoribus collegit, ut à pueris quoque legerentur, quibus nunquam est bene instructa, atque copiosa bibliotheca.

FABVLA EX LAMIA POLITIANI DESVMPTA.

Aves olim propè uniuersæ, noctuam adierunt: rogaruntq; eam, ne posthac in ædium cauis nidificaret, sed in arborum potius ramis, atque inter frondes: ibi enim uernari suauius. Quin eidẽ quercum modo enatam pusillam, tenellamq; adhuc ostendebant, in qua scilicet molliter (ut aiebant) & sidere ipsa aliquãdo noctua, & suum sibi construere nidum posset. At illa facturam se negauit. Quin inuicem consilium dedit his, ne arbusculæ illi se crederent: laturam enim quandoq; esse uiscum, pestem uidelicet auium. Contempsere illæ (ut sunt leue ge-

nus, & uolaticum) ſapientis unius noctuæ cõſilium. Iam quercus adoleuerat, iã patula, iam frõdoſa erat. Ecce ibi aues illæ omnes gregatim ramis inuolitant, laſciuiunt ſub ſultant, colludunt, cantillãt. Interea quercus ea uiſcũ pro tulerat, atq; id homines animaduerterãt, implicitæ ergo repentè ibi omnes pariter miſellæ, ac fruſtra eas ſera pœnitentia ſubijt, quòd ſalubre illud conſilium ſpreuiſſent. Atque hoc eſſe aiunt, cur nunc aues omnes, ubi ubi noctuam uiderint, frequẽtes eam quaſi ſalutant, deducũt, ſectantur, circunſidunt, circumuolitant. Etenim cõſilij illius memores, admirãtur eam nunc ut ſapientẽ, ſtipant q; dẽſa caterua, ut uidelicet ab ea ſapere aliquando diſcant. Sed opinor fruſtra, imò uerò etiã interdum cum magno ipſarum malo. Nã ueteres illæ noctuæ reuera ſapientes erãt: nũc multæ noctuæ ſunt, quæ noctuarum quidem plumas habent, & oculos, & roſtrum, ſapientiam uerò non habent.

Morale.

Bene monentis conſilia ne ſpernas, hæc fabula docet

APOLOGVS EX SECVNDO
libro Petri Criniti de honeſta diſciplina deſumptus.

SAta eſt olim cucurbita iuxta arborem pinũ, quæ grandis admodum & ramis patulis extabat, cucurbita uerò cum multis pluuijs, atque cœli temperamento creuiſſet, laſciuire incipit, & ramulos audacius porrigere. Iã ſerpebat in pinum, iam ſurgere, iam ramos, & frondes inuoluere audebat, ampliora folia, candẽteis flores, præ*

grandia

grandia poma, & uirescentia ostentans. Itaque tanto fastu, atque insolentia intumuit, ut pinum arborem ausa sit aggredi. Et uides, inquit, ut te supero, ut amplis folijs, ut uirore præsto, & iamiam ad cacumen prosurgo? Tum pinus quæ senili prudentia, & robore pollebat, nihil mirata est cucurbitæ insolentis audaciam, sed ita ad eam respondit, Ego hic multas hyemes, calores, æstus, uariasq́; calamitates peruici, & adhuc integra cōsisto. Tu ad primos rigores minus audaciæ habebis, cum & folia concident, & uiror omnis aberit. Morale.

Secundis rebus non esse superbiendum.

FABELLA DE CORVO ET lupis, ex Ioanne Antonio Campano desumpta.

Coruus lupos per ardua montium iuga comitatur, partem sibi prædæ fieri postulat, qui eos secutus nullo tempore destituisset, sociusq́; fuisset. Repulsus deinde à lupis, tanquam non eos, sed prædam cibumq́; secutus, nec minus luporum si occiderētur, quàm cæterorum animalium exta fuisset uoraturus.

Morale.

Non quid agamus semper inspiciendum est, sed quo sumus animo, cum agimus.

ALTERA DE PARTV TERRAE. Ex eodem.

Turgida olim facta tellus, & mirum in modum tumida, magnum aliquod paritura uidebatur. Accurrunt finitimi, stupent agricolæ, terræ partum inter spem,

metumq; expectant, alij Typhoëa illum cẽtimanum, alij montes erupturos putabant. Aperitur terra, prodijt mus, & quod miraculo fore omnibus arbitrabantur, in risum, atq; iocum conuerterunt.

Morale.

Non semper credendum promißis magnificis.

APOLOGVS DE MEMbris & uentre, ex Plinio desumptus.

HVmani artus cum uentrem ociosum uiderent, ab eo discordarunt, & suum illi ministerium negauerunt. Cum eo pacto, & ipsi quoque deficerent, intellexerunt uentrem cibos acceptos, per omnia membra diuidere, & cum eo in gratiam redierunt.

Morale.

Magnæ res discordia pereunt, concordia ualent.

EX SECVNDO NOCTIVM Atticarum Gellij, Apologus Aesopi Phrygis memoratu non inutilis.

AEsopus ille è Phrygia fabulator, haud immerito sapiẽs existimatus est, cum quæ utilia monitu, suasuq; erant, non seuere, non imperiose præcepit, & censuit, ut philosophis mos est: sed festiuos, delectabilesq; apologos commentus, res salubriter, ac prospicienter animaduersas, in mẽtes, animosq; hominum, cum audiendi quadam illecebra induxit, uelut hæc eius fabula de auiculæ nidulo, lepide atque iucunde præmonet, spem fiduciamq; rerum,

rerum, quas efficere quis poßit, haud unquam in alio, sed in semetipso habendam. Auicula, inquit, est parua, nomen est caßita, habitat nidulaturq; in segetibus, id fermè temporis, ut appetat meßis, pullis iamiam plumātibus. Ea caßita, in sementes forte conceßerat tempestiuiores, propterea frumentis flauescentibus, pulli etiam tunc inuolucres erant. Cum igitur ipsa iret cibū pullis quæsitum, monet eos, ut si q̄d ibi nouæ rei fieret diceretur'ue, animaduerterent, idq; uti sibi, ut redißet, nunciarent. Dominus postea segetum illarum, filiū adolescentem uocat, &, uides'ne, inquit, hæc ematuruiße, & manus iam postulare? Idcirco die crastino, ubi primum diluculabit, fac amicos adeas, & roges ueniant, operamq; mutuā dent, & meßē hanc nobis adiuuent. Hæc ille ubi dixit, discèßit, atq; ubi redit caßita, pulli trepiduli circūstrepere, orareq; matrē, ut statim iam properet, atque alium in locum sese asportet, nam dominus, inquiunt, misit qui amicos rogaret, uti luce oriente ueniant, & metant. Mater iubet eos à metu ociosos esse. Si enim dominus, inquit, messem ad amicos reiecit, crastino seges non metetur, neque necesse est hodie uti uos auferam. Die igitur postero mater in pabulū uolat, dominus quos rogauerat opperitur. Sol feruit, & fit nihil, & amici nulli erāt. Tum ille rursum ad filiū, amici isti, inquit, magnā in partē cessatores sunt, quin potius imus, et cognatos, affines, uicinosq; nostros oramus, ut adsint cras tēpori ad metendū? Itidem hoc pulli pauefacti matri nunciant. Mater hortatur, ut tum quoq; sine metu, ac sine cura sint, cognatos affinesq; nullos fermè tam esse obsequibiles ait, ut ad laborem capessendū nihil

cunctentur & statim dicto obediãt. Vos modo, inquit, aduertite, si modo quid denuo dicetur. Alia luce orta auis in pastum profecta est, cognati, & affines operã quam dare rogati sunt, supersedent. Ad postremũ igitur dominus filio, Valeant, inquit, amici cum propinquis. Afferes prima luce falces duas, unam egomet mihi, & tu tibi capies alteram, & frumentum nosmetipsi nostris manibus cras metemus. Id ubi ex pullis dixisse dominũ mater audiuit, Tempus, inquit, est cedendi, & abeundi, fiet nunc dubio procul, quod futurũ dixit. In ipso enim iam uertitur cuia est res, non in alio unde petitur. Atq; ita caßita nidũ migrauit, & seges à domino demessa est. Hæc quidẽ est Aesopi fabula, de amicorũ & propinquorum leui & inani fiducia. Sed quid aliud sanctiores libri philosophorũ monẽt, quàm ut in nobis tantũ ipsis nitamur? Alia autẽ omnia, quæ extra nos, extraq; nostrũ animũ sunt, neq; pro nostris, neq; pro nobis ducamus. Hũc Aesopi Apologum Qu. Ennius in satyris scite admodũ & uenuste uersibus quadratis cõposuit, quorũ duo postremi isti sunt, quos habere cordi, & memoriæ operæpretium esse hercle puto.

Hoc erit tibi argumentum semper in promptu situm,
Nequid expectes amicos, quod tu agere poßis.

DE ARIONE ET DELphino, fabula elegantißima, ex Lib. XVI. Gellij.

VEtus & nobilis Arion cãtator fidibus fuit. Is loco & oppido Methymneus, terra atque insula omni Lesbius fuit. Eum Arionem rex Corinthi Periander amicum,

cũ, amatunq́; habuit, artis gratia. Is inde à rege proficiscitur terras inclytas, Siciliam, atque Italiam uisere. Vbi eò uenit auresq́; omnium, mentesq́; in utriusque terræ urbibus demulsit: In quæstibus istic, & uoluptatibus, amoribusq́; hominum fuit. Is tum postea grandi pecunia & re bona multa copiosus, Corinthum instituit redire. Nauem igitur & nautas, ut notiores, amicioresq́; sibi Corinthios delegit. Sed eo Corinthios homine accepto, nauiq́; in altum prouecta, prædæ, pecuniæq́; cupidos cepisse consilium de necando Arione. Tum illum ibi pernicie intellecta, pecuniam cæteraq́; sua ut haberent dedisse, uitam modo sibi ut parcerẽt, orauisse. Nautas precum eius harum commisertum esse illatenus, ut ei necem adferre per uim suis manibus temperarẽt. Sed imperauisse, ut iam statim coràm desiliret præceps in mare. Homo, inquit, ibi territus spe omni uitæ perdita, id unum posteà orauit, ut priùsquam mortem oppeteret, inducere permitterent sua sibi indumenta, & fides capere, & canere carmen casus illius sui consolabile. Feros & immanes nauitas prolubium tamen audiendi subit. Quod orauerat impetrat. Atque ibi mox de more cinctus, amictus, ornatus, stansq́; in summæ puppis foro, carmen, quod Orthium dicitur, uoce sublatißima cantauit. Ad postrema cantus, cum fidibus ornatuq́; omni, sicut stabat, canebatq́;, eiecit sese procul in profundum. Nautæ haudquaquam dubitãtes quin perisset, cursum, quem facere cœperant, tenuerũt. Sed nouum & mirũ, & pium facinus contigit. Delphinũ repentè inter undas adnauisse, & dorso super fluctus edito uectauisse, incolumiq́; eum corpore, & ornatu, Tænarũ in

terram Laconicam deuexisse. Tum Arionem prorsus ex eo loco Corinthum petiuiße, talem'que Periandro regi, qualis Delphino uectus fuerat, sese obtulisse, ei'que rem, sicut acciderat, narrauisse. Regem isthæc parum credidisse, Arionem quasi falleret, custodiri iußisse. Nauitas requisitos ablegato Arione dißimulanter interrogasse, ecquid audissent in ijs locis unde uenissent super Arionem. eos dixisse, hominem cum inde irent, in terra Italia fuisse, eum'que illic bene agitare, & studijs delectationibusq; urbium florere, atque in gratia pecunia'que magna fortunatum esse. Tum inter hæc eorum uerba, Arionem cum fidibus & indumentis, cum quibus se in salum eiaculauerat extitisse. Nautas stupefactos, conuictos'que ire inficias non quisse.

Morale.

Documento est hec fabula, plus aliquando inueniri in brutis animalibus clementiæ, quàm in his hominibus, qui præter opes nihil habent pensi, præter figuram nihil humanitatis.

NICOLAI GERBELII Phorcensis Apologus lepidißimus.

DE ARANEA ET PODAGRA.

ARanea paululum à texendo opere quietior, animi relaxandi gratia commodùm deambulabat. Huic se obuiam præbuit Podagra, tametsi paßibus ambiguis admodum ægre illam assequeretur. Eius diei itinere utcunque emenso, non longe aberãt ab oppidulo, cui regionis eius incolæ Tyche nomen indiderãt. Vtrique consilium

fuit,

fuit, conditionis suæ hospitem præuestigare. Aranea non maximopere data opera, in opulenti cuiusdã ciuis ædes diuertit, inibi quaqua uersum telas suas præpandebat, prætendebatq; retia, aderãt ilico nescio qui trygodæmones qui textrinam illius demoliebantur. Momentaneum itaq; erat ipsius quo etiamnumcunque se uerteret ædificium. Nusquã etenim scopariorũ oculatas scopas poterat effugere. Misera planè quæ in tanta rerum omniũ affluentia, sola egebat, proturbabaturq;. Podagra uerò mẽdicabuli instar uix tandem egestosi cuiuspiã tuguriolum impetrarat. In id loci cũ decubuisset, nihil non experiebatur miseriarum. Apponebatur cœnaturienti panis cibarius, aridis uix faucibus hianti hydropoterium. Iamq; diurno itinere lassescenti, torus ligneus, nullis frondibus nullo gramine, sed prætenuibus paleis insternebatur. Atqui dicere non est huius instituti, quàm conuenerint male membris mollibus, cuticulæ (ut ita dixerim) holosericæ, stragula tã dura, tam barbari uilli. Oriente igitur uix tandem illo augusto sydere, quod exaudit, quod intuetur omnia, conuenere rursum aranea simul & podagra. Prior aranea præteritæ noctis molestias, tot locorum commutationes denarrat, nunc hero exprobrans mundiciem, nunc nimiam scopariorum obseruantiam. Podagra contrà de hospitis sui egestate compluria comminiscitur. Nec ocium habet administrare Araneæ liuidas uibices, quas adamãtina fulcra tenellæ cuticulæ impresserant. Consilium ineunt, Araneam deinceps pauperum tuguria, Podagram uerò diuitum aulas debere subingredi: in hanc Aranea pedibus, Podagra animis uadit sententiam. Veruntamẽ tenebris iam-

iam increſcẽtibus, urbi cuipiã ſeſe approximãt. Podagra inſtituti nõ immemor, pedetẽtim ſe in numoſi cuiuſdã domũ illatebrauit. Qua cõmodùm ab hero cõſpecta, Dij boni, qua beneuolentia, qua humanitate, quibus nominibus excipitur? Supponũtur, ſubſtruunturq́; olorinæ culcitræ, toralia perdicũ ſubalaribus plumis referta. Taceo uinum dulce, uinũ nigrum, Lesbiũ, Surrentinũ. Taceo ficedulas, phaſianos, atq́; eas auiculas quæ binis ſuperbiunt cordibus. In ſumma nihil delitiarũ, nihil uoluptatũ nõ exhauriebat. Aranea pauperis casã ingreſſa, telas orditur quaqua uorſum parietes interpatent, retia ſuſpendit. Orbiculari operi manibus, pedibusq́; incumbit. Reficit abrupta, perficit intercepta: Et, ut dicam breuiter, uacua dominatur in aula. Nullas inſidias, nullius formidat inſultus. Imo uerò etiam iam ſcopis ſuperior omnibus. Non multo pòſt podagra araneam cõuenit, delitias ſuas, felicitatem, fortunas ampliter exornat. Aranea miris laudibus extollit imperium ſuum, ædificandi texendiq́; libertatem. Placuit tandem hæc utriusq́; ſententia, quorſuncunque profiſcerentur, Podagram in diuitũ domos, Araneam in pauperum tuguria debere diuertere.

Morale.

Apologus hic tametſi ad uſus uarios accommodari queat, id tamen in primis declarat, alium alio loco fortunatiorem eſſe. Præterea morborum domicilium eſſe diuitum aulas, ad ultimum, nuſquã libertatẽ maiorem, quàm ubi diuitiarum minus.

FABVLARVM AESOPI

eisq́; adiunctarum

FINIS.

Laurentij

LAVR. ABSTEMII VIRI ELEGANTISSIMI, & amoeni ingenij Fabulæ elegantiss. nuper per clarissimum poëtam & philosophũ Gargetiũ emaculatæ.

DOMITIVS PALLADIVS Souranus Pollioni Vadio Sacerdoti uenerando S. P. D.

IAM pridem tuo sermoni de Abstemio frequẽti literatorum cõcessu Pollio uenerande, nõ inuitus interfui, cũ minime prætextatis (ut ita dicã) laudibus hominem celebrares, adeoq́; in arcẽ euasisti, ut nemo sanè (mea sentẽtia) eũ cumulatius laudare potuerit. Mox inde secedẽs diu hæc oĩa mecũ animo uolutabã, unde tãta cõflueret laudationis abũdantia, unde tanta nõ uulgaris obseruatio emanaret, unde deniq; amicitia adeò perfecta exoriretur, proculdubio nõ aliunde mecũ tandẽ collegi, quàm ex præclaræ eius uirtutis nomĩe proficisci, cuius quidẽ uis magna & præpotẽs est. Quamobrem nõ possum profecto non suspicere ingenium tuum amabile, tuũq́; animũ uirtutibus fultũ diligẽtius nõ admirari, qui neq; ambitione, neq; inuidia, neq; aliquo alio liuore deuincitur. Siquidẽ omnes, quas meretur Abstemius noster laudes nõ transis silẽtio, imò ad eas ipsas cumulandas ob eius incredibilem eloquentiam, singularemq́; doctrinam ultro accedis, idq́; haud ab re, cũ pater omnium elegantiarum,

tiarum atque idem lepôrum omnium merito sit, & habeatur. Et ut hæc clariora luce non officij gratia, aut temere dicantur quotidie, quēadmodum aliqua eius laborum monimenta existere uidemus, quæ undique perfecta uerborum concinnitate, perspicacißimisq; sententijs scatent, nam modo dicam de hoc apologorum libello nuper impresso, in quo perspicua, ac insignis eius ingenij amœnitas, non absq; laude maxima redundare uidetur. Quare non uereor, ut is remißo cuiuscunque animo pessum eat, Abstemioq́; (absit inuidia uerbo) omnium quàm iucundißimo detrahatur. Cui & te, & me ob tanti nominis celebritatem, nulla unquam in re defuturos esse liquidò constabit. Vale.

LAVR. ABSTEMIVS OCTAuiano Vbaldino Comiti Mercatelli. S. P. D.

EDITVRVS hunc apologorum libellum, quem de numero fabularū Hecatomythium nūcupaui, multum diuq; dubitaui Octauiane princeps inclyte, tuó ne eum nomini potißimū dedicarē. Nam cum tuam in me non sine plurimis beneficijs perspicerem beneuolentiā, non aliquid mearū uigiliarū tibi deuouere, ingratißimi hominis esse uidebatur. Rursus cū tuorum in me officiorū numerum, diuinasq; uirtutes tuas mecum ipse reuoluerem, indignū tantis meritis, tantaq; sapientia munusculum hoc esse cernebam. Hanc tandem dubitationem meā amouit humanitas & prudentia tua, qua non tam

non tam res tibi dono datas, quàm offerentium uoluntatē soles inspicere. Addidit quoq; mihi animū Guidus Vbaldus clarissimus dux, & prīceps meus omni laude maior, qui opusculum meū de nonnullis locis obscuris superiori anno ei dedicatū uultu ita placido, & serena frōte suscepit, ut sperare merito possem hoc tibi qualecūq; fore nō ingratum. Nō mediocriter etiam me incitarūt Georgius Emus pro Venetis hic agēs legatus, nō solū patricia nobilitate, uerūetiā bonarū artiū studijs clarus, & Carolus Verardus Cæsenas Archidiaconus Cæsenæ & Alexādri Pōtificis Maximi cubicularius, uir omni literarū genere præstans, necnon Renatus Melioratus, & Robertus Vrsus Ariminēses iurisconsulti clarissimi, nec minus, qui humanitatis uacāt studijs, eruditi. Hi enim alijq; complures optimi harū rerū censores, cū hunc libellū legissent, multis me uerbis sunt ad editionē cohortati. Non putaui igitur tam humano principi hoc munus ingratū futurū, qđ tot eruditis antè uiris placuisse cognouerā. Accipe igitur hoc quicquid est libelli, ab Abstemio tuo, cuius mentē animūq;, si penitus posses inspicere, in hac tenui re, magnū munus tibi iudicares oblatū. Ne quis autem inutilem, & inanem hunc meū scribendi laborē existimaret, præfatiūculam quandā præponendā censui, qua intelligeretur, doctos etiam & claros uiros in magnis rebus huiusmodi fabellis, non uoluptatis tantum, uerumetiam utilitatis gratia delectatos. Sedulò dedimus operam, ut seria potius quàm iocos saperent, unde ridiculas multas, quæ inter cōponendum sese mihi offerebant, cōsulto præterij, quia nimis lasciuæ, & tanti principis grauamine mihi uidebantur indignæ

tur indignæ. Non tamen ita agrestis esse uolui, quin eas aliqua urbanitate aspergerem, maxime ad principem scribens, cum principes curarum mole preßi, soleãt interdũ recreandi animi gratia, iocos appetere. Vale.

EIVSDEM ABSTEMII Procœmium.

COgitanti mihi uaria scriptorum genera, qui ut humanæ uitæ prodessent, cogitationes suas literarum mandauere memoriæ, qui Apologos scripsere, nõ postremo loco digni esse uidentur. Non enim modo mortalium animos incredibili quadam afficiunt uoluptate, uerumetiam ad res honestas, utilesq́; peragendas suis fabellis, magis quàm philosophi suis præceptis, alliciunt. Nam ita in legentium animos quadam iucunditate penetrant, & quibusdam similitudinibus, quæ maxime ad cõmouendos animos ualent, quid uitandum, faciendumq́; sit ostẽdunt, ut omnes etiã inuiti, illis assentire cogantur. Sensus enim audiẽdi fastidiosißimus, res etiam utiles honestasq́; haud facile admittit, ni fuerint aliqua urbanitate condîtæ. Testis quidam orator Atheniensis, qui ad Atheniẽses uerba faciens, cum eos minus attentos uideret, rogauit ut saltẽ fabulam audire dignarentur. Quo impetrato, Ceres, inquit, & Hirũdo, et Anguilla simul iter faciẽtes, ad quendam fluuium peruenerũt. Hirundo quidem superuolauit: anguilla autẽ amnem tranauit. Quod quum dixisset, obticuit. Interrogantibus autem illis quid Ceres egisset: Vobis, inquit, dea uestra succensuit, qui eos qui uobis utilia suadent, audire nolentes, tam attentis auribus cõfabulantes

tes auditis. Quantam uim Apologi habeāt ad animos cō monendos, quum multis possem, tribus ero contentus exemplis ostēdere. Samijs rectorē populi morti addicere uolentibus, Aesopus hac fabella dissuasit, dicens, Vulpem quandam fluuium transeuntem, in lacunam fuisse propulsam. Vnde quum exire non posset, tenaci limo retenta, muscarum affligebatur aculeis. Quod Herinaceus cōspicatus, misericordia motus est, interrogauit'que an uellet ut ab ea muscas abigeret. At illa abnuit, dicens, Hæ meo sanguine iam plenæ, paruam mihi poßunt inferre molestiam: si autem has abegeris, aliæ famelicæ superuenient, quæ quicquid mihi superest sanguinis exhaurient. Ita ò uiri Samij uobis eueniet. Si enim hunc rectorem uestrum iam locupletem occideritis, alios eligatis necesse est: qui dum se opibus uolent implere, quicquid hic uobis reliquit, eripient. His uerbis moti Samij, ab incœpto destitere. Hac ratione adductus Tiberius Cæsar, diuturnos magistratus dabat. Vnde, ut refert Iosephus, sub eo, per uiginti annorū spatia, per duos tantum præsides, Gratū scilicet & Pilatum, est gubernata Iudæa. Non parcit populis regnum breue, ut inquit Statius. Himerenses Phalaridem Agrigentinorū tyrannum ducem exercitus sui eligere uolentes, Stesichorus poëta hoc apologo deterruit: Equus, dicens, solus pascebat in prato. Adueniēte aūt ceruo & pascua corrumpente, consuluit hominem qua posset illum arte punire. Cui homo, Si frenum inquit acceperis, & me armatum dorsum tuum ascendere permiseris. Quum huic consilio esset obsequutus, ceruum quidē hominis auxilio uictor abegit, sed nō amplius hominem dor

ſo, non frenum depulit ore. Ita, inquit Steſichorus, uiri Himerenſes uobis eueniet, ſi Phalaridem ducē efficietis. Hoſtes quidem ueſtros punietis, ſed huic tyranno perpetuò ſeruietis. Quibus uerbis territi Himerēſes, huiuſmodi ducis eligendi conſilium depoſuere. Quum populus Romanus ab ſenatu ſeceßiſſet, quòd tributum & militiam toleraret, nec ullo pacto reduci poſſet, non'ne Agrippa Menenius eum hoc apologo reuocauit? Olim, inquiens, Quirites, humani artus uentrem ocioſum & deſidem intuentes, ab eo diſcordarunt, nec amplius illi cibum miniſtrare decreuerūt. Sed quum ipſi quoq; alimenta illi denegando, quæ per omnia membra deferuntur, deficerent, cū eo in gratiam redierūt. Eodem, inquit, modo, Senatus & populus, quaſi uenter & membra alterum alterius auxilio indigent: & ut diſcordia intereunt, ita concordia ualēt. Qua fabula populus reuocatus, cum ſenatu in gratiā rediijt. Non immerito igitur non ſolum Græci & Latini poëtæ, ut Heſiodus & Horatius, huiuſmodi fabulas ſuis operibus inſeruerunt, uerum etiā maximi & celeberrimi philoſophi, ut Plato, Ariſtoteles, Plutarchus, & multi alij eas plurimū cōmēdauerunt, & ad inſtitutionem moralis & ciuilis uitæ, non minimum facere arbitrati ſunt. Quocirca Omnibonus Leonicenus, & Laurētius Valla, uiri ætatis noſtræ doctißimi, paucos Aeſopi apologos è Græco in Latinū uertere, ſibi laudi, cæteris uero uoluptati & utilitati fore non dubitarunt. Et iure quidē. Leguntur enim, & in doctißimorum uirorum manibus quotidie uerſantur. Non uideo igitur, quur has componendo fabulas laude fraudari debeam, quam cæteri Latini ex trans-

latione

latione consequuti sunt:nisi adeò inuidi sumus,ut Latinis licere non putemus, quod Græcis est cum summa omnium laude concessum.

DE MVRE IN CISTA NATO.

Fabula prima.

MVs in cista natus,omnē ferè ibi duxerat ætatem, nucibus pastus,quæ in ea seruari solebant.Dum autem circa oras cistæ ludens decidisset,quæreretq́; ascēsum,reperit epulas lautißimè paratas:quas quum gustare cœpisset,Quàm stultus,inquit,hactenus fui,qui toto in terrarum orbe nihil melius cistula mea esse credebam. Ecce quàm suauioribus uescor hîc cibis.

Hæc fabula indicat,non patriam diligendam,si ignobilis sit,ut alia non adeamus loca: quum alibi beatiores esse poßimus.

DE RVSTICO IMPETRANTE ut triticum absq; aristis nasceretur.

Fabula secunda.

IMpetrauerat à Cerere rusticus quidam, ut triticum absq; aristis nasceretur,ne metentium triturantiumq́; manus læderet:quod ubi inaruit,à minutis auibus depastum est.Tum rusticus,Quàm digna, inquit patior,qui paruæ commoditatis causa emolumenta quàm maxima perdidi. Fabula indicat,parua incommoda maiori utilitate pensanda.

DE ACCIPITRE COLVMbam insequente 3

QVum accipiter columbam præcipiti insequeretur uolatu,uillam quādam ingressus,à rustico captus

 est:quem

est: quem blande ut se dimitteret obsecrabat, Nō enim te læsi, dicens. Cui rusticus, Nec hæc, respondit, te læserat.

Fabula indicat merito puniri, qui innocentes lædere conantur.

DE ARANEA ET HIRVNDINE. 4

ARanea in hirundinem excandescens, quæ muscas, qui suus est cibus, capiebat, retia in foribus, per quas uolitare solebat, ut eam caperet, suspenderat. Hirundo uerò aduolans, retia cum textrice per aëra portabat. Tunc aranea in aëre pendens, & sese iamiam perituram intelligens, Quàm iuste hæc patior, dicebat, quæ minima uolatilia magno labore uix capiens, credidi tam magnas aues posse comprehendere.

Hac admonemur fabula, ne uiribus maiora aggrediamur.

DE RVSTICO AMNEM *transituro.* 5

RVsticus torrentem transiturus, qui forte imbribus excreuerat, quærebat uadū. Et quum primum eam fluminis partem tentaßet, quæ quietior placidiorq; uidebatur, reperit eam altiorem quàm animo erat opinatus. Rursus ibi breuiorem tutioremq; adinuenit, ubi maiori aquarum strepitu fluuius decurrebat. Tūc secum, Quàm tutius, inquit, clamosis aquis, quàm quietis & silentibus uitam nostram credere poßumus.

Hac admonemur fabula, ut minus uerbosos & minaces, quàm quietos extimescamus.

DE COLVMBA ET PICA. 6

Columba

Columba interrogata à pica, quid eam induceret, ut in eodem semper loco nidificaret, quum eius pulli inde sibi semper surriperentur: Simplicitas, respondit.

Hæc ĩdicat fabula, facile esse uiros probos sæpe decipi.

DE CVCVLO ET ACCIPITRE. 7

IRrisus ab accipitre cuculus, quòd quum sibi & corpore par, & colore non absimilis esset, præ angustia animi potius uermibus terrenis, quàm suauibus aliarum auium carnibus uesceretur: uidit paucis pòst diebus accipitrem à rustico, cuius columbas insectabatur, captum ad metum cæterorum ex alta turre pendêre. Cui cuculus, Quàm melius tibi, inquit, amice fuisset uermes uenari, quàm alienas aues impetere.

Hæc fabula indicat, eorum uitam tutiorem esse & magis probandam, qui suis rebus sine periculo cõtenti sunt, quàm illorum, qui aliena appetentes, adeunt magna uitæ discrimina.

DE ASINO ET VITVLO. 8

ASinus & uitulus in eodem pascentes prato, sonitu campanæ hostilem exercitum aduentare præsenserant. Tum uitulus, fugiamus hinc ò sodalis, inquit, ne hostes nos captiuos abducãt. Cui asinus, fuge tu, inquit, quem hostes occidere & esse consueuerunt. Asini nihil interest, cui ubique eadem ferendi oneris est proposita conditio.

Hæc fabula seruos admonet, ne dominos magnopere mutare formident, modo prioribus deteriores futuri nõ sint.

DE VVLPE ET MVLIERIBVS gallinam edentibus. 9

VVlpes iuxta uillam quandam transiens, conspexit cateruam mulierum, plurimas gallinas opipare assatas alto silentio comedentem: ad quas conuersa, Qui clamores, inquit, & canum latratus contra me essent, si ego facerem, quod uos facitis? Cui respondens quædam anus, Peßima animalium, inquit, nos quæ nostra sunt comedimus, tu uero aliena furaris.

Hæc fabula nos admonet, ne putemus nobis in aliena licere, quod proprijs dominis licet.

DE CAPONIBVS PINGVIBVS, & macro. 10

VIr quidam complureis capones in eodem ornithobosco inclusos, largo nutricauerat cibo: qui pingues effecti sunt omnes, præter unum, quem ut macilentum irridebant fratres. Dominus nobiles hospites lauto & sumptuoso accepturus conuiuio, imperat coco, ut ex his interimat coquatq́; quos pinguiores inuenerit. Hoc audientes corpulenti, sese afflictabant, dicentes, Quanto præstitisset nos macilentos esse.

Hæc fabula in pauperum solamen cōficta est, quorum uita tutior, quàm diuitum.

DE TRABE ET BOBVS EAM trahentibus. 11

TRabs ulmea de bobus cōquerebatur, dicens, Ingrati, ego multo tempore meis uos frondibus alui, uos uerò me nutricem uestram per saxa & luta trahitis. Cui boues, Gemitus suspiriaq́; nostra, & stimulus quo pungimur, te docere possunt, quòd te trahamus inuiti. Ignouit trabs. Hæc nos docet fabula, ne in eos excandescamus, qui non

qui non sua sponte nos lædunt.

DE ARBORIBVS PVLCHRIS ET deformibus. 12

ARbores complures in eodem creuerant loco proceræ, rectæ, enodes'que, preter unam humilem, paruam, nodosam'que, quam, ut deformem, pusillam'que, cæteræ ludibrio habere solitæ erant. Aedificaturus domum loci dominus, iubet omnes excidi, præter eam, quæ breuitate & deformitate sua ædificium indecorum redditura uidebatur. Cæteris excisis, deformis hæc secum dicebat, De te non amplius querar natura, quòd me turpē genueris, quum formosis tam magna uideam imminere discrimina.

Hæc fabula nos admonet, ne doleamus nos natos esse deformes, quum multis formositas sæpe nocuerit.

DE CYGNO IN MORTE CANENTE comprehenso à ciconia. 13

CYgnus moriens, interrogabatur à ciconia, quur in morte, quam cætera animalia adeò exhorrēt, multò suauiores, quàm in omni uita emitteret sonos, quum potius mœstus esse deberet. Cui cygnus, Quia inquit, neque cibi quærendi cura amplius cruciabor, neque aucupum laqueos extimescam.

Hæc fabula nos admonet, ne mortem formidemus, qua omnes uitæ præsentis miseriæ præciduntur.

DE MVLIERE VIRVM MORIENTEM flente, & patre eam consolante. 14

MVlierem adhuc iuuenem, cuius uir animam agebat, parens consolabatur, dicens, Ne te afflictes,

ne tantopere filia. Alium enim uirum tibi inueni isto longe formosiorem, qui prioris desiderium facile mitigabit. At mulier doloris impatiens, ut quæ maritum ardenti amore prosequebatur, non modo uerba parentis non admittebat, sed intempestiuam alterius mariti mentionem accusabat. At ubi maritum defunctum uidet, inter lachrymas & luctus parentem interrogat, an adsit iuuenis ille, quem sibi in uirum dare uelle se dixerat.

Fabula indicat, quàm cito defunctorum maritorum amor ex uxorum animo excidere soleat.

DE MVLIERE AMATORIS DISCESSUM FLENTE. 15

MVlier impudica amatorem suum abeuntem, quem omnibus ferè rebus spoliauerat, multis lachrymis prosequabatur. Interrogante autem eam uicina, cur ita inconsolabiliter fleret, Non discessum eius, sed pallium quod ei reliqui, fleo. Hæc fabula indicat, non amatores, sed eorum bona à meretricibus amari.

DE MVSCA QVAE QVADRIGIS INSIDENS, PULUEREM SE EXCITASSE DICEBAT. 16

QVadrigæ in stadio currebant, quibus musca insidebat. Maximo autem puluere tum equorum pedum pulsu, tum rotarum uolutatione exorto, dicebat musca, Quàm magnam uim pulueris excitaui.

Hæc fabella ad eos spectat, qui cum ignaui sint, alienam tamen gloriam, suis magnificis uerbis in se transferre conantur.

DE ANGVILLA CONQVERENTE QUÒD MAGIS QUÀM SERPENS INFESTARETUR. 17

Anguilla interrogabat serpētem, quare cum similes essent atq; cognati, homines tamen se potius, quàm illum insequerentur. Cui serpens, Quia rarus, inquit, me lædit impune.

Fabula indicat, minus lædi solere, qui sese ulciscuntur.

DE ASINO, SIMIA, ET TALPA. 18

Conquerenti asino, quòd cornibus careret, Simiæ uerò quòd cauda deesset, Tacete, inquit talpa, cum me oculis captam esse uideatis.

Hæc fabula ad eos pertinet, qui non sunt sua sorte cō-tenti, qui si aliorum infortunia considerarent, æquiori animo tolerarent sua.

DE NAVTIS SANCTORVM AVxilium implorantibus. 19

Nauta quidam in mari subita & atra tempestate deprehensus, cæteris eius socijs diuersorum auxilium implorantibus, Nescitis, inquit, quid petatis. Antè enim quàm sancti isti ad deum, pro nostra liberatione se cōferant, hac imminente procella obruemur. Ad deum igitur confugiendum censeo, qui absque alterius adminiculo, à tantis malis nos poterit liberare. Inuocato igitur dei omnipotentis auxilio ilico procella cessauit.

Fabula indicat, ubi potentioris auxilium haberi potest, ad imbecilliores non fugiendum.

DE PISCIBVS È SARTAGINE in prunas desilientibus. 20

Pisces adhuc uiui in sartagine feruenti oleo coquebantur: quorū unus, Fugiamus hinc fratres, inquit,

ne pereamus. Tũc omnes pariter è ſartagine exilientes, in ardenteis prunas deciderunt. Maiori igitur dolore affecti, damnabant conſilium, quod ceperãt, dicẽtes Quanto atrociori nunc morte perimus?

Hæc nos admonet fabula, ut ita præſentia uitemus pericula, ne incidamus in grauiora.

DE QVADRVPEDIBVS SOCIETATEM aduerſus aues cum piſcibus ineuntibus. 21

QVadrupedes cum bellum ſibi ab auibus eſſet indictum, cum piſcibus fœdus inierunt, ut eorum auxilio, ſe ab auium furore tuerentur. Cum autem optata expectarent auxilia, piſces negant per terram ad eos accedere poſſe.

Hæc nos admonet fabula, ne eos nobis ſocios faciamus, qui cum opus ſit, nobis adeſſe non poßint.

DE LEGATO AVARO TVbicines decipiente. 22

QVidam auarus pro patria legatus, in aliam urbem profectus erat, cui tubicines præſto affuerunt, ut illius aures tubarum clangore, loculos autẽ ſuos pecunia implerent. Quibus ille renunciari iubet, non eſſe nunc locum cantibus, ſe in ſummo luctu & mœrore cõſtitutum, matrem enim ſuam obijſſe. Tubicines autẽ ſpe fruſtrati, & mœſti abeũt. Amicus quidã legati audiens luctum, ad eum uiſendũ, conſolãdumq́; accedit, interrogatq́;, quandudũ mater eius obijſſet. Quadraginta iã anni ſunt, inqt. Tũc amicus intellecta legati ſtropha, in riſum effuſus eſt.

Hæc fabula ad auaros facit, qui omni arte ſtudent cõſeruare pecuniam.

De uiro

DE VIRO, QVI AD CARDINAlem nuper creatum gratulandi gratia accessit. 23

VIr quidam facetus admodum & urbanus, audiens amicum suum ad Cardinalium, quos uocãt, dignitatem assumptum, ad eum gratulandi gratia accessit, qui honore tumidus, amicum ueterem, agnoscere dissimulans, quisnam esset interrõgabat. Cui ille, ut erat ad iocos promptus, Miseresco, inquit, tibi, cæterisq; qui ad huiusmodi honores perueniunt. Quamprimum enim dignitates eiusmodi estis assecuti, uisum auditum'que, & cæteros sensus ita amittitis, ut pristinos amicos, amplius non cognoscatis.

Hæc fabula eos notat, qui in altum sublati, ueteres despiciunt amicitias.

DE IVVENE SENIS CVRuitatem ridente. 24

IVuenis quidam conspicatus senem in arcus tensi similitudinem curuum, interrogauit an sibi arcum uellet uendere. Cui ille, Et quid, inquit, est tibi opus pecuniam amittere? Si enim ad meam perueneris ætatem, absq; pecunia arcum tibi natura concedet.

Hæc fabula indicat minime irridenda uitia senilis ætatis, quam nemo uiuendo effugere potest.

DE SENE PVELLAM IN uxorem accipiente. 25

VIr quidam imprudẽs exacto septuagesimo uitæ anno puellam duxerat in uxorem, qui ad id tempus in cœlibatu permansisset. Cui cum debitum soluere nõ pos-

ſet, dicere ſolebat, Quàm male uitam meam diſpoſui. Iuuẽni enim mihi uxor deerat, nunc autẽ ſenex deſum uxori.

Hæc fabula innuit, omnia ſuo tempore peragenda.

DE AQVILA ET PICA. 26

PIca aquilam rogabat, ut ſe inter ſuos familiares & domeſticos acciperet, quando id mereretur cum corporis pulchritudine, tum ad mandata peragenda linguæ uolubilitate. Cui aquila, Hoc facerem, reſpondit, ni uererer, ne quæ intra tegulam fiunt, tua loquacitate cuncta efferres. Hæc fabula monet, linguaces & garrulos domi non habendos.

DE TVRDO AMICITIAM *cum hirundine ineunte.* 27

GLoriabatur turdus ſe amicitiam contraxiſſe cum hirundine. Cui mater, Stultus es fili, inquit, ſi credis cum ea poſſe conuiuere, cum uterq; ueſtrum diuerſa ſoleat appetere loca. Tu enim frigidis, illa tepidis delectatur locis. Hac monemur fabula, ne eos nobis faciamus amicos, quorum uita à noſtra diſſentit.

DE RVSTICO ET MVRE. 28

RVſticus quidam erat admodum pauper, ſed adeò facetus, ut ne calamitatis quidem tẽpore, natiui lepôris obliuiſceretur. Is cũ uillam ſuam, caſu igne iniecto, ita ardẽtem uideret, ut aliquo modo ignem extinguere poſſe diffideret, mœſtus ſpectabat incendium. Interim cernit murem quendam, qui uilla egreſſus, periculum quàm ocyſſime fugiebat. Oblitus damnorum ruſticus cucurrit, & murem corripiens, illum in medium iecit incendium, dicens, Ingratum animal tempore felicitatis mecũ habitaſti, nunc

sti, nunc quia fortuna mutata est, uillam meam deseruisti.

Fabula indicat, eos non esse ueros amicos, qui arridente fortuna à latere tuo non discedunt; turbata autem, præcipiti abeunt cursu.

DE DIVITE QVODAM ET SERVO. 30

VIr erat diues, seruum habens tardi ingenij, quem regem stultorum solebat nũcupare. Ille his uerbis sæpius irritatus, statuit hero par referre. Semel enim in herum conuersus, utinam, inquit rex stultorum essem, in toto enim terrarum orbe, nullum meo latius esset imperium & tu quoque meo subesses imperio.

Fabula indicat, omnia plena esse stultorum.

DE CANIBVS VRBANIS VILLA= *ticum insequentibus.* 32

CAnes complures urbani, quendam uillaticum præcipiti insequebantur cursu, quandiu ille fugit, nec repugnare ausus est. At ubi in sequentes cõuersus subsistit, & dentes ipse quoque ostẽdere cœpit, omnes pariter substiterunt, nec aliquis urbanorum illi propinquare audebat. Tunc imperator exercitus, qui ibi aderat, ad suos cõuersus milites, Cõmilitones, inquit, hoc spectaculum nos admonet, ne fugiamus, cũ præsentiora fugientibus, quàm repugnantibus uideamus imminere pericula.

DE ANV DAEMONEM ACCVSANTE. 33

VOlunt homines ut plurimum, quando sua culpa aliquid sibi acciderit aduersi, in fortunam uel in dæmonem culpam conferre, ut se crimine exuant, adeò omnes sibi indulgent. Hoc dæmon ægre ferens, cum uideret

anum

anum quandam, arborem aſcendentem, ex qua illam rui turam, & in ſe culpam collaturam præuiderat, accitis teſtibus dixit, Videte anum illam abſque meo conſilio arborem aſcendentem, unde eam caſuram eſſe proſpicio. Eſtote mihi teſtes, me ei non ſuaſiſſe, ut ſoleata illuc aſcenderet. Mox anus cecidit & cum interrogaretur cur ſoleata arborem aſcendiſſet, Dæmõ, inquit, me impulit. Tũc dæmon adductis teſtibus, probauit id ab anu abſque ſuo factum eſſe conſilio.

Fabula indicat, homines minime uenia dignos, qui cũ libere peccent, fortunam uel dæmonem accuſant.

DE TESTVDINE ET RANIS. 34

TEſtudo conſpicata ranas, quæ eodem ſtagno paſcebantur, adeo leues, agilesq;, ut facile quolibet proſilirent, & longiſſime ſaltarent, naturã accuſabat, quòd ſe tardum animal, & maximo impeditũ onere, procreaſſet, ut neq; facile ſe mouere poſſet, & magna aſſiduè mole premeretur. At ubi uidit ranas anguillarum eſcã fieri, & cuiuſcunq; uel leuiſſimo ictui obnoxias, aliquantulũ recreata dicebat: Quanto melius eſt onus, quo ad omnes ictus munita ſum, ferre, quàm tot mortis ſubire diſcrimina.

Hæc fabula indicat, ne ægre feramus dona naturæ, quæ maiori nobis commodo ſæpe ſunt, quàm nos intelligere ualeamus.

DE GLIRIBVS QVERCVM ERVERE uolentibus. 35

GLires quercum arborem glandiferam dentibus eruere deſtinauerant, quò paratiorem haberẽt cibum, ne uictus gratia toties aſcendere & deſcendere cogerentur.

tur. Sed quidam ex eis, qui ætate & usu rerum ac prudentia cæteros longe anteibat, eos absterruit, dicēs, Si nutricem nostram nunc interficiemus, quis futuris annis nobis, ac posteris nostris alimenta præbebit?

Fabula hæc monet, uirum prudentem debere nō modò præsentia intueri, uerumetiam futura longe prospicere.

DE CANE ET HERO. 36

CAnem quidam habens, quo magis ab illo diligeretur, semper eum suis pascebat manibus, ligatumq́; soluebat. Ligari autem & uerberari iubebat à seruo, ut beneficia à se, maleficia autem à seruo in illum uiderētur esse collata. Aegre autē ferens canis se aßidue ligari uerberariq́;, aufugit. Et cum increparetur à domino ut ingratus, & tantorum beneficiorum immemor, qui se fugisset, à quo semper dilectus, pastusq́; fuisset, ligatus autem, uerberatusq́; nunquam, respōdit, Quod seruus tuo iußu facit, à te factum puto.

Hæc fabula indicat, eos malefactores habēdos, qui maleficiorum causa fuere.

DE AVIBVS SCARABEOS timentibus. 37

MAgnus timor aues incesserat, ne Scarabei arcu pilari eas occiderēt, à quibus magnam pilarum uim in sterquilinio summo labore fabricatam audierūt. Tunc passer, Nolite, inquit, pauescere. Quomodo enim pilas in nos per aëra uolantes iacere poterūt, cum eas per terram magno molimine uix trahant?

Hæc fabula admonet, ne hostium opes extimescamus, quibus deesse uidemus ingenium.

De urso

DE VRSO ET APIBVS. 38

VRsus ictus ab ape, tanta ira percitus est, ut aluearia in quibus apes mellificauerant, tota unguibus discerperet. Tūc apes uniuersæ, cum domos suas dirui, cibaria auferri, filios necari uiderent, facto impetu aculeis ursum inuadentes, penè necauere. Qui ex earum manibus uix elapsus, secum dicebat, Quanto melius erat, apis unius aculeum tolerare, quàm tot in me hostes mea iracundia concitare.

Hæc fabula innuit lōge melius interdum esse iniuriā unius sustinere, quàm dum unum punire uolumus, multos nobis inimicos comparare.

DE AVCVPE ET FRINGILLA. 39

AVceps tetenderat uolucribus retia, largamq́; illis in area effuderat escam, pascentes tamen aues non capiebat, quia sibi uidebantur paucæ. Quibus pastis ac auolantibus, aliæ pastum adueniunt, quas quoq; propter paucitatem capere neglexit, hoc per totum diem ordine seruato, ac alijs aduenientibus, alijs abeuntibus, illo semper maiorem prædam expectante, tandem aduesperascere cœpit. Tunc auceps amissa spe multas capiendi, cum iam tempus esset quiescendi, attrahēs retia, unam tantum fringillam, quæ infelix in area remanserat, cœpit.

Hæc fabula indicat, qui omnia comprehendere uolūt, sæpe pauca uix capere posse.

DE DVOBVS EQVIS. 40

MIles equum habens optimum, emit alium nequaquam illi bonitate parem, quem multo diligētius, quàm priorem nutricabat: tunc priori sic ait, cur me dominus

minus quàm te impensius curat, cum tibi neque pulchritudine, neque robore, neq; uelocitate comparandus sim? Cui ille, Est hæc, inquit, hominum natura, ut semper in nouos hospites benigniores sint.

Hæc *fabula indicat, hominum amentiam, qui noua etiamsi deteriora sint, solent ueteribus anteponere.*

DE SVE ET CANE. 41

S*Vs irridebat canem odorisequum, qui domino murmure, & cauda adularetur, à quo ad artem aucupatoriam multis uerberibus, auriumq; uellicationibus fuerat instructus. Cui canis, Nescis, inquit, insane, nescis quæ ex uerberibus illis sim cõsecutus. Per ea enim suauißimis perdicum, coturnicumq; carnibus uescor.*

Hæc *fabula nos monet, ne iniquo feramus animo præceptorum uerbera, quæ multorum bonorum causa esse consueuere.*

DE TRABE BOVM PIGRI- *tiam increpante.* 42

T*Rabs, quæ curru uehebatur, boues ut lẽtulos increpabat, dicens, Currite pigri, onus enim leue portatis. Cui boues, Irrides nos, responderunt, ignoras quæ te pœna maneat. Onus hoc nos cito deponemus: tuum autẽ tu quoad rumparis, sustinere cogeris. Indoluit trabs, nec amplius boues conuitijs lacessere ausa est.*

Hæc *fabula quemlibet monet, ne aliorũ insultet calamitatibus, quum ipse poßit maioribus subiacere.*

DE CARDVELE ET PVERO 43

C*Arduelis auis interrogata à puero, à quo in delitijs habita, & suauibus et largis cibis nutrita fuerat, cur*

cauea

cauea egressa regredi nollet, Vt meo, inquit, me arbitratu, non tuo, pascere poßim.

Hæc fabula indicat, uitæ libertatem, cunctis delitijs anteponendam.

DE SCVRRA ET EPISCOPO 44

SCurra quidam Calẽdis Ianuarij ad Episcopum quẽdam diuitem quidem, sed auarum accedens, numisma aureum strenæ nomine petijt. Antistes insanire hominem dicit, qui crederet tantam pecuniam sibi in strenam dari. Tunc scurra numum argenteum efflagitare cœpit. Sed quum ille hoc quoque nimium sibi uideri diceret, æreum quadrantem ut saltem sibi traderet, orabat. Sed quum ne hunc quoque poßet ab episcopo extorquere, Reuerẽde, inquit, pater, saltem benedictione tua me pro strena impertí. Tunc episcopus, Flecte, inquit, genua fili, ut te benedicam. At ego, inquit scurra, benedictionẽ istam tuam tam uilem nolo. Si enim numum æreum ualeret, eam mihi nunquam profecto concederes.

Hæc fabula contra eos episcopos & sacerdotes conficta est, qui diuitias & opes pluris faciunt, quàm cuncta ecclesiæ sacra atque mysteria.

DE VPVPA INDIGNE HONORATA. 45

INuitatæ ferè omnes aues ad aquilæ nuptias, indignè ferebant upupam cæteris præferri, quia corona insignis esset, & uersicoloribus pennis ornata, quum semper inter stercora & sordes solita esset uolutari.

Hæc fabula stultitiam eorum arguit, qui in hominibus honorandis potius uestitum, nitorem, præstantiamq; formæ, quàm uirtutes moresq; soleant attendere.

De sacer-

DE SACERDOTE ET PYRIS. 46

SAcerdos quidam gulosus extra patriam ad nuptias proficiscens, ad quas fuerat inuitatus, reperit in itinere pyrorum aceruum, quorum ne unum quidem attigit, quamuis magna affectus fame: quin potius ea ludibrio habens, lotio conspersit. Indignabatur animi huiusmodi cibos sibi in itinere offerri, qui ad lautas accedebat epulas. Sed quum in itinere torrētem quendā ita imbribus auctū offendisset, ut sine uitæ periculo eum transire nō posset, domum redire constituit. Reuertens autem ieiunus, tanta est oppreßus fame, ut nisi pyra illa, quæ urina consperserat comesset, quum aliud non inueniret, extingueretur.

Hæc fabulat monet, nihil esse contemnendum, quum nihil sit tam uile & abiectum, quod aliquando usui esse non poßit.

DE MVLO ET EQVO. 47

MVlus conspiciens equum, aureo freno ephippioq; insignem, & purpureis opertum phaleris, rumpebatur inuidia, illum beatum reputans, qui continue optimis uesceretur cibis, & decoro amiciretur ornatu: se autē præ illo infelicē, qui clitellis male dolatis oppreßus, quotidie maxima onera ferre cogeretur. At ubi uidit equum pugna redeuntem, multis affectum uulneribus, præ illius calamitate se felicem appellabat, longe melius eße dicens, quotidiano labore durum uictum quæritare & turpiter uestiri, quàm post optimos & delicatos cibos, & tantos ornatus, mortis adire discrimina.

Hæc fabula monet, regibus & principibus minime inuidendum, quia diuitijs & opibus abundent, ut quum ui

tam eorum longe pluribus periculis, quàm pauperum, uideamus esse subiectam.

DE PORCO ET EQVO. 48

Porcus conspiciens equum bellatorem, qui cataphractus ad pugnam prodibat, Stulte, inquit, quò properas? In pugna enim fortasse morieris. Cui equus, At tibi inter lutum sordesq́; impinguato, quamuis nihil dignum laude gesseris, cultellus adimet uitam, mortem uerò meam comitabitur gloria.

Hæc fabula innuit, honestius esse rebus præclare gestis occumbere, quàm uitam turpiter actam protrahere.

DE CORIARIO EMENTE PELLEM ursi à uenatore nondum capti. 49

Coriarius ad uenatorem accedens, emit ab eo pellem ursi, pecuniamq́; pro ea protulit. Ille sibi in præsentia pellem ursi non esse, cæterum postridie uenatum profecturum, ursoq́; interfecto, pellem illius ei se daturũ pollicetur. Coriarius animi gratia cũ uenatore in syluam profectus, altißimam arborem ascẽdit, ut inde ursi uenatorisq́; certamen prospiceret. Venator intrepidus ad antrum, ubi ursus latebat, profectus, immißis canibus illum exire compulit: qui euitato uenatoris ictu, eum prostrauit humi. Tunc uenator sciens hanc ferã in cadauera nõ sæuire, anhelitu retento, se mortuum simulabat. Vrsus naribus admotis olfaciens, quum illum nec naso nec corde spirantẽ deprehenderet, abscesßit. Coriarius quum feram abesse prospiceret, ac nihil amplius adeße periculi, ex arbore se deducens, & ad uenatorem qui nondum surgere audebat accedens, illum ut surgeret monebat. Interrogauit

uit deinde, quid ad aurem ei ursus locutus esset. Cui uenator, Monuit me, inquit, ne deinceps ursi pellem uendere uelim, nisi eum prius ceperim.

Hæc fabula indicat, incerta pro certis non habenda.

DE HEREMITA ET MILITE. 50

HEremita quidam uir sanctißimæ uitæ militem hortabatur, ut relicta seculi militia, quam absq; dei offensa, & animæ discrimine pauci exercent, tandem se corporis traderet quieti, & animæ consuleret saluti. Cui miles, Faciã, inquit, quod mones pater. Verũ enim est, quòd hoc tempore milites, neque stipendia exigere ualeant, licet exigua sint, neque prædari poßint.

Fabula significat, multos uitijs renunciare, quia illa amplius exercere non poßunt.

DE VIRO ET VXORE *bigamis.* 51

VIr quidam defuncta uxore, quam ualde dilexerat, duxit alteram, & ipsam uiduam, quæ aßidue ei prioris mariti uirtutes, fortiaq́; facinora obijciebat. Cui ut par referret, ipse quoque defunctæ uxoris mores probatißimos pudicitiamq́; insignem referebat. Quadam autem die uiro irata, pauperi eleemosynam petenti, partem caponis, quem in cœnam utrisque coxerat, dedit, dicens, Do tibi hoc pro anima prioris uiri. Quod audiens maritus, accersito paupere reliquum caponis dedit dicens, Et ego quoque tibi hoc pro anima uxoris meæ defunctæ. Sic illi dum alter alteri nocere cupiunt, quid cœnarẽt tandem non habuerunt.

Hæc fabula monet, non esse contra eos pugnandum qui se poßint optime uindicare.

DE LEONE ET MVRE. 52

L*Eo laqueo captus in sylua, cum se ita irretitum uideret, ut nullis uiribus se inde posse explicare confideret, murē rogauit, ut abroso laqueo eum liberaret, promittens tanti beneficij se nō immemorem futurum. Quod cum mus prompte fecisset, leonem rogauit, ut filiam eius sibi traderet in uxorem. Nec abnuit leo, ut benefactori suo rem gratam faceret. Noua autem nupta ad uirum ueniens, cum eum non uideret, casu illum pede preßit, atque contriuit.*

Hæc indicat fabula, matrimonalia, & cætera consortia improbanda, quæ ab imparibus contrahuntur.

DE VLMO ET SILERE. 53

V*Lmus in ripa fluminis nata, siler sibi proximum irridebat, ut debile & inualidum, quòd ad omnē uel leuißimum undarum impetum flecteretur, suā autem firmitatem & robur, magnificis extollebat uerbis, quòd multos annos aßiduos amnis impetus, inconcussa pertulerat. Semel autem maxima undarum uiolentia, ulmus perfracta trahebatur ab aquis. Cui siler ridens, inquit, Cur me deseris uicina, ubi est nunc fortitudo tua?*

Fabula significat, sapentiores esse, qui potentioribus se cedunt, quàm qui resistere uolentes, turpiter superantur.

DE CERA DVRICIEM APPETENTE. 54

C*Era ingemiscebat se mollem, & cuicūque leuißimo ictui penetrabilem procreatam. Videns autē lateres*

ex luto

ex luto multo se molliori factos, in tantam duritiem ignis calore peruenisse, ut multa pedurarent secula, se iecit in ignem, ut eandem duriciem cõsequeretur. Sed statim igne liquefacta, consumpta est.

Hac admonemur fabula, ne appetamus, quod est nobis natura denegatum.

DE AGRICOLA MILITIAM ET mercaturam affectante. 55

AGricola quidam ægre ferebat se aßidue terram uoluere, nec perpetuis laboribus ad magnas diuitias peruenire, cum nõnullos uideret milites, qui actis prælijs ita rem auxerant, ut bene induti incederent, & lautis epulis nutriti, beatam agerent uitam. Venditis igitur ouibus, capris, ac bobus, equos emit & arma, & in militiam profectus est: ubi cum ab imperatore suo male pugnatũ esset, nõ solum quæ habebat perdidit, sed etiam pluribus uulneribus affectus est. Quare damnata militia, mercaturam exercere statuit, ut ubi maius lucrum, & minorem laborẽ existimabat. Prædijs igitur uẽditis, cum nauem mercibus impleuisset, nauigare cœperat, sed cum in alto esset, tempestate subitò coorta, nauis submersa est, & ipse cum cæteris, qui in ea erant, ad unum omnes periere.

Hæc fabula monet, quemlibet, debere sua arte esse contentum, cum ubique sit parata miseria.

DE ASINO ET SCVRRA 56

ASinus indigne ferens scurram quẽdam honorari & pulchris uestibus amiciri, quia magnos uentris edebat sonos, ad magistratus acceßit, petens ne se minus quàm scurram honorari uellent: & cum magistratus ad-

mirantes eum interrogarent, cur se ita honore dignum duceret, inquit, Quia maiores, quàm scurra, crepitus uentris emitto, eosq́; absque fœtore.

Hæc fabula eos arguit, qui in rebus leuißimis, suas pecunias profundunt.

DE AMNE SVVM FONTEM CONuitijs lacessente. 57

AMnis quidam suum conuitijs fontem lacessebat ut inertem, quòd immobilis staret, nec ullos haberet pisces, se autem plurimum commēdabat, quòd optimos crearet pisces, & per ualles blando murmure serperet. Indignatus fons in amnem, uelut ingratum, undas repreßit. Tūc amnis & piscibus & dulci sono priuatus, euanuit.

Hæc fabula eos notat, qui bona, quæ agunt, sibi arrogant, non deo attribuunt, à quo largo fonte nostra bona procedunt.

DE VIRO MALIGNO & dæmone. 58

VIr malignus quum plurima perpetrasset scelera, et sæpius captus, & carcere conclusus, arctißima & peruigili custodia teneretur, dæmonis auxilium implorabat, qui sæpenumero illi affuit, & è multis eum periculis liberauit. Tandem iterum deprehenso & solitum auxilium implorāti, dæmon magnum calceorum pertusorū fascem super humeros habēs apparuit, dicens, Amice amplius tibi auxilio esse non poßum, tot enim loca pro te liberando hactenus peragraui, ut hos omnes calceos contriuerim. Nulla mihi superest pecunia, qua alios ualeam comparare. Quare pereundum est tibi.

Hæc admonet fabula, ne existimemus nostra semper impunita fore peccata.

DE AVIBVS PLVRES REGES eligere uolentibus. 59

AVes consultabant de pluribus regibus eligendis, cũ aquila tantos uolucrum greges sola regere nõ posset, fecissentq; uoto satis, nisi cornicis monitu, à tali consilio destitissent: quæ cum causam rogaretur, cur non plures reges duceret eligendos, Quia difficilius, inquit, plures, quàm unus saccus, implentur.

Hæc fabula docet, longe melius ab uno, quàm à multis principibus gubernari.

DE MVLIERE QVAE PRO VIRO se mori uelle dicebat. 60

MAtrona quædam admodum pudica, & uiri amantißima, ægreferebat maritum aduersa ualetudine detineri. Lamentabatur, ingemiscebat, & ut suum in uirũ amorem testaretur, rogabat mortem, ut si maritum sibi esset ereptura, se potius quàm illũ uellet occidere. Inter hæc uerba mortẽ cernit horribili aspectu uenientẽ, cuius timore perterrita, & iam sui uoti pœnitẽs, Nõ sum ego, inquit, quem petis, iacet ibi in lecto, quẽ occisura uenisti.

Hæc fabula indicat, neminem esse adeò amantem amici, qui non malit sibi bene esse, quàm alteri.

DE ADOLESCENTE IN FVNEre matris canente. 61

VIr quidam defunctã uxorẽ, quæ ad sepulchrũ efferebatur, lachrymis et fletibus prosequebatur. Filius uerò eius canebat: qui cũ à patre increparetur, ut amens

& insanus, qui in matris funere cantaret, cum unà secum mœstus esse, & flere deberet, inquit, Pater mi, si sacerdotes ut canerent conduxisti, cur mihi irasceris gratis concinenti? Cui pater, Non tuum, inquit, & sacerdotum est idem officium.

Fabula indicat, non omnia omnibus esse decora.

DE VIRO ZELOTYPO QVI uxorem dederat custodiendam. 62

VIr zelotypus, uxorem, quam parum pudicè uiuere compererat, cuidam amico, cui plurimum fidebat, dederat custodiendam, ingentem pollicitus pecuniam, si eam ita diligenter obseruaret, ut nullo modo coniugalem uiolaret copulam. At ille ubi aliquot dies expertus custodiam hanc nimis difficilem, & ingenium suum uersutia mulieris uinci comperisset, ad maritum accedens dixit, se amplius nolle hāc tam duram gerere prouinciam, quandoquidem ne Argus quidem, qui totus oculeus fuit, mulierem inuitam posset custodire. Addidit præterea, si necesse sit, malle se anno integro saccum plenum pulicibus quotidie in pratum deferre, solutoq; sacco eos inter herbas pascere, uespereq; facto, omnes domū reducere, quàm una die impudicam mulierem seruare.

Hæc fabula indicat, nullos custodes esse ita diligētes, qui impudicas mulieres ualeant custodire.

DE VIRO CLYSTERIA recusante. 63

VIr quidam natione Germanus, diues admodū, ægrotabat, ad quem curandum plures accesserant medici (ad mel enim cateruatim cōuolant muscæ) quorum unus

inter

inter cætera dicebat opus esse clysteribus, si uellet conualescere. Quòd cum uir huiusmodi insuetus medicinæ audiret, furore percitus, medicos domo eijci iubet, dicēs, eos esse insanos, qui cum caput sibi doleret, podici uellēt mederi. Hæc fabula innuit etiam salutaria insuetis & inexpertis, aspera & obfutura uideri.

DE ASINO AEGROTANTE, & lupis uisitantibus. 64

ASinus ægrotabat, famáq; exierat, eum cito moriturum, ad eum igitur uisendum cum lupi canesq́; uenissent, peterentq́; à filio, quomodo pater eius haberet, ille per ostij rimulam respondit, Melius quàm uelletis.

Hæc indicat fabula, quòd multi fingunt molestē ferre mortem aliorum, quos tamen cupiunt celeriter interire.

QVOD NVCI, ASINO, ET MVlieri prosunt uerbera. 65

MVlier quædā interrogabat nucē secus uiam natā, quæ à prætereūte populo saxis impetebatur, quare eßet ita amēs, ut quo pluribus maioribusq; uerberibus cæderetur, eo plures, præstātioresq́; fructus procrearet. Cui iuglans, Es'ne inquit, prouerbij immemor ita dicētis,

Nux, asinus, mulier simili sunt lege ligati,
Hæc tria nil recte faciunt, si uerbera ceßent.

Hæc fabula innuit, sæpe homines proprijs iaculis se solere confodere.

DE ASINO LABORVM FInem non inueniente. 66

ASinus hyberno tempore plurimum angebatur, quòd nimio afficeretur frigore, & durum palearum ha-

beret uictum. Quare uernam temperiem, & teneras herbas optabat. Sed cũ uer aduenisset, cogereturq; à domino, qui figulus erat, argillam in aream & in fornacẽ: indeq; lateres, imbrices, tegulas, ad diuersa loca deferre: pertæsus ueris, in quo tot labores tolerabat, æstatẽ omnibus uotis expetebat, ut dominus messe impeditus, eũ quiescere pateretur. Sed tũc quoque cum messis in aream, & inde domum triticum ferre cõpelleretur, nec quieti locus sibi esset, autumnum saltem laborum finem fore sperabat. Sed ubi ne tunc quoque malorum terminum adesse cernebat. cum quotidie uinum, poma, ligna portanda essent, rursus hyemis niues & glaciem efflagitabat, ut tunc saltem aliqua sibi requies à tantis laboribus concederetur.

Hoc fabula indicat, nulla esse præsentis uitæ tempora, quæ non perpetuis sint subiecta laboribus.

DE MVRE QVAE CVM FELE AMIcitiam contrahere uolebat. 67

MVres cõplures in cauo parietis commorantes cõtemplabãtur felem, quæ in tabulato capite demisso, & tristi uultu recumbebat. Tunc unus ex eis, Hoc animal, inquit, benignum admodũ, & mite uide. Vultu enim ipso sanctimoniã quandam præfert. Volo ipsum alloqui, & cum eo indissolubilẽ nectere amicitiam. Quæ cum dixisset & propius accessisset, à fele captus, & dilaceratus est. Tunc cæteri hæc uidentes, secum dicebant, Non est profecto, non est uultui temere credendum.

Hæc fabula innuit, non ex uultu, sed ex operibus homines iudicandos, cum sub ouilli pelle, sæpe atroces lupi delitescant.

DE ASINO QVI HERO INGRATO seruierat. 68

Asinus, qui uiro cuidam ingrato multos annos inoffenso pede seruierat, semel, ut fit, dum sarcina pressus, graui & salebrosa incedit uia, sub onere ceciderat. Tūc dominus implacabilis multis uerberibus surgere cōpellebat, pigrum animal & ignauum nuncupans. At ille miser inter uerbera hæc secum dicebat, Infelix ego quàm ingratum sortitus sum herum. Nam quamuis ei multo tempore sine offensa seruierim, tamen non hoc unum delictum tot meis pristinis beneficijs compensat.

Hæc fabula in eos conficta est, qui beneficiorū sibi collatorum immemores, etiam minimam benefactoris sui in se offensam, atroci pœna prosequuntur.

DE LVPO SVADENTE HISTRICI ut tela deponeret. 69

Lupus esuriens in histricem intēderat animum, quē tamen, quia sagittis undique munitus erat, inuadere non audebat. Excogitata autem eum perdendi astutia, illi suadere cœpit, ne pauco tempore tantum telorum onus tergore portaret, quandoquidem ne alij quidem sagittarij, nisi cum prælij tempus instaret, portarēt. Cui histrix: Aduersus lupum, inquit, semper præliandi tēpus esse credendum est.

Hæc fabula innuit, uirum sapientē oportere, aduersus inimicorum & hostium fraudes semper esse munitum.

DE MVRE LIBERANTE MILVVM. 70

Mus conspicatus miluum, laqueo aucupis implicitum, misertus est. Aui quāuis sibi inimicæ, abrosis

dente

dente uinculis, euolādi uiam fecit. Miluus tanti immemor beneficij, ubi se solutum uidit, murem nil tale suspicantem corripiens, unguibus & rostro lacerauit.

Fabula indicat, malignos uiros huiusmodi gratias suis benefactoribis solere rependere.

DE COCHLEA PETENTE AB IOVE, VT suam domum secum ferre poßit. 71

CVm Iupiter ab exordio mundi singulis animalibus munera, quæ petißēt, elargiretur. Cochlea ab eo petijt, ut domum suam posset circunferre. Interrogata à Ioue, quare tale ab eo munus exposceret, quòd illi graue & molestum futurū erat: Malo, inquit, tam graue onus perpetuo ferre, quàm cum mihi libuerit, malum uicinum non posse uitare. Fabula indicat, malorum uicinitatem omni incommodo fugiendam.

DE ERINATIO VIPERAM HOSPItem eijciente. 72

ERinatius hyemen aduentare præsentiens, blande uiperam rogauit, ut in propria illus cauerna, aduersus uim frigoris, locum sibi concederet. Quod cum illa fecisset, Erinacius huc illuc se prouoluēs spinarum acumine uiperam pungebat, & uehementi dolore torquebat. Illa male secum actum uidens, quādo Erinatium suscepit hospitio, blandis eum uerbis, ut exiret orabat, quandoquidem locus ambobus esset angustus. Cui Erinatius, Exeat, inquit, qui hic manere non potest. Quare uipera sentiēs sibi locum ibi non esse, illinc ceßit hospitio.

Fabula indicat, eos in consortio non admittendos, qui nos possunt eijcere.

De lepore

DE LEPORE SESE VVLPI PRAEFE= rente ob pedum uelocitatem. 73

LEpus ſeſe dignum reputabat, qui uulpi præferretur, quoniam longe illam pedum pernicitate ſuperabat. Tunc uulpes, At ego, inquit, ingenium ſum ſortita præ= ſtantius, quo ſæpius, quàm tu pernicitate tua, canes eludo.

Hæc indicat fabula, corporis uelocitatem & uires, ab ingenio longe ſuperari.

DE AGRICOLA ET POETA. 75

AGricola quidam ab poëtam accedēs, cuius agros co lebat, cum eum inter libros ſolum offendiſſet, inter rogauit eum, quo pacto ita ſolus uiuere poſſet. Cui ille, Solus, inquit, tantū eſſe cœpi, poſtquam te huc contuliſti.

Hæc indicat fabula, eruditos uiros, qui doctiſsimorum uirorum turba continue ſtipantur, tunc ſolos eſſe, cū in= ter illiteratos homines fuerint.

DE LVPO OVIS PELLE INDVTO, qui gregem deuorabat. 76

LVpus ouis pelle indutus, ouium ſe immiſcuit gregi, quotidieq; aliquam ex eis occidebat. Quod cum pa ſtor animaduertiſſet, illum in altiſsima arbore ſuſpendit. Interrogantibus autem cæteris paſtoribus, cur ouem ſu= ſpendiſſet, aiebat, Pellis quidem ut uidetis, eſt ouis, opera autem erant lupi.

Hæc indicat fabula, homines nō ex habitu, ſed ex ope ribus iudicandos, quoniam multi ſub ueſtimentis ouium, lupina faciunt opera.

DE PATRE FILIVM AD VIRTVTES fruſtra hortante. 77

PAter quidam filium uitijs deditum, multis hortabatur uerbis, ut derelicta uitiorum uia, uirtutibus inuigilaret, quæ ei laudem & decus erãt pariturae. Cui filius, Frustra, inquit, pater ad hæc facienda hortaris. Multos enim prædicatores (ut aiunt) audiui, qui longe te melius ad uirtutum hortabantur uiam, nunquam tamen eorum admonitionibus obsecutus sum.

Fabula indicat, uiros malignæ naturæ, nullius hortatu à uitijs uelle desistere.

DE CANE OVES DOMINI SVI OCCIDENTE, à quo suspensus est. 78

PAstor quidam cani oues suas dederat custodiendas optimis illum pascens cibis. At ille sæpe aliquã ouẽ occidebat. Quod cum pastor animaduertisset, canem capiens, eũ uolebat occidere. Cui canis, Quid me, inquit, perdere cupis, sum unus ex domesticis tuis, interfice potius lupum, qui continue tuo insidiatur ouili. Imò, inquit pastor, te, quàm lupum morte dignũ magis puto. Ille enim palàm se meum hostem profitetur: Tu uerò amicitiæ specie, quotidie meum imminuis gregem.

Hæc innuit fabula, longe magis puniẽdos, qui sub amicitiæ specie nos lædunt, quàm qui aperte se nostros inimicos profitentur.

DE ARIETE CVM TAVRO pugnante. 79

ARies quidam inter lanigeros greges, erat tanta cornuum & capitis firmitate, ut cæteros arietes statim facileq; superaret. Quare cum nullum amplius arietem inueniret, qui occursanti sibi auderet obsistere, crebris

elatus uictorijs, taurum ausus est ad certamen prouocare. Sed primo congressu, cum in taurinam frõtem arietasset, tam atroci ictu repercussus est, ut ferè moriens hæc diceret, Stultus ego, quid egi, cur tam potentem aduersarium ausus sum laceßere, cui me imparem creauit natura?

Fabula indicat, cum potentioribus non esse decertandum.

DE VIDVA ET ASINO VIRIDI. 80

Vidua quædam cœlibatum exosa, nubere cupiebat, sed non audebat, uerita uulgi irrisiões, qui maledictis eas solet incessere, quæ ad secũdas transeunt nuptias. Sed commater eius, quàm cõtemnendæ essent populi uoces, hac arte monstrauit: iußit enim asinum album, quem uidua habebat, uiridi colore depingi, & per omneis urbis uicos circunduci. Quod dũ fieret, tanta admiratio ab initio omnes inuaserat, ut non solum pueri, uerumetiam senes hac re insolita moti, asinum animi gratia comitarentur. Deinde cum huiusmodi animal quotidie per urbẽ duceretur, desierũt admirari. Itidem, inquit ad uiduam cõmater, eueniet tibi. Si enim uirum acceperis, per aliquot dies eris fabula uulgi. Deinde hic sermo conticescet.

Hæc fabula indicat, nullam rem esse tanta dignam admiratione, quæ diuturnitate temporis non desinat esse miraculum.

DE AQVILA FILIOS CVNICULI RAPIENTE. 81

Aquila in altißima arbore nidulata, catulos cuniculi qui longe inde pascebãtur, in escam pullorũ suorum rapuerat. Quam cuniculus blandis orabat uerbis, ut suos

ſibi filios reſtituere dignaretur. At illa eum ut puſillum & terreſtre animal,& ad ſibi nocendum impotens arbitrata,eos in conſpectu matris unguibus dilacerare,& pullis ſuis epulandos apponere non dubitauit. Tunc cuniculus filiorum morte commotus,hanc iniuriam minime impunitam abire permiſit:arborem enim,quæ nidum ſuſtinebat,radicitus effodit. Quæ leui impulſu uentorum procidẽs,pullos aquilæ adhuc implumes,& inuolucres, in humum deiecit,qui à feris depaſti,magnum doloris ſolatium cuniculo præbuerunt.

Hæc indicat fabula,neminem potentia ſua fretum imbecilliores deſpicere,cum aliquando infirmiores potentiorum iniurias ulciſcantur.

DE LVPO PISCE FLVVII, maris regnum affectante. 82

LVpus piſcis erat in amne quodam,qui pulchritudine,magnitudine,ac robore,cæteros eiuſdem fluminis piſces excedebat. Vnde cuncti eum admirabantur,& tanquam regẽ præcipuo proſequebantur honore. Quare in ſuperbiam elatus,maiorem principatum cœpit appetere. Relicto igitur amne,in quo multos annos regnauerat,ingreſſus eſt mare,ut eius regnum ſibi uendicaret:ſed offendens delphinũ miræ magnitudinis,qui in illo regnabat,ita ab illo inſectatus eſt,ut aufugiens uix amnis oſtiũ ingrederetur:unde amplius non eſt auſus exire.

Hæc fabula nos admonet,ut rebus noſtris contenti,ea non appetamus,quæ noſtris uiribus ſunt longe maiora.

DE OVE PASTORI conuiciante. 83

Ouis

OVis cõuiciabatur pastori, quòd nõ contentus lacte, quod in usum suum, filiorumq; ab ea mulgebat, insuper illã uellere denudaret. Tunc pastor iratus, filiũ eius trahebat ad mortẽ. Ecquit, inquit ouis, peius mihi facere potes? Vt te, inquit pastor, occidam, & lupis canibusq; proijciam deuorandam. Siluit ouis, maiora adhuc mala formidans. Hæc fabula indicat, nõ debere homines in Deum excandescere, si diuitias, si filios ipsis permittat au ferri, cum etiam maiora, & uiuentibus, & mortuis poßit inferre supplicia.

DE AVRIGA ET ROTA currus stridente. 84

AVriga interrogabat currũ, quare rota, quæ erat deterior, strideret, cum cæteræ idem non facerent. Cui currus, Aegroti, inquit, semper morosi, & queruli esse cõsueuerunt. Hæc indicat fabula, mala solere homines ad querimoniam semper impellere.

DE VIRO AMICOS EXPERIRI uolente. 85

VIr quidam diues admodum & liberalis, magnã habebat amicorum copiam, quos ad cœnam sæpißime inuitabat, ad quam libentißime accedebant. Volens autẽ experiri, an in laboribus, & periculis sibi fideles essent, omnes pariter conuocauit, dicens obortos sibi inimicos, ad quos perdendos ire statuerat. Quare correptis armis secum irent, ut illatas sibi ulciscerentur iniurias. Tunc omnes, præter duos, sese excusare cœperũt. Cæteris igitur repudiatis, illos tantum duos in amicorũ numero habuit, quos deinde singulari amore prosecutus est.

Hæc indicat fabula, aduersam fortunam, amicitiæ experimentum esse quàm optimum.

DE VVLPE CARNEM LEPORIS CANI LAUDANTE. 86

VVlpes cum fugaretur à cane, & iamiam esset capienda, nec ullam aliam euadẽdi uiam inuenire posse se cognosceret, Quid me, inquit, ò canis perdere cupis, cuius caro tibi usui esse non potest? Cape potius leporem illum (nõ procul enim lepus aberat) cuius carnẽ suauissimam mortales esse cõmemorant. Canis igitur motus consilio uulpis, omissa uulpe leporem insecutus est, quem tamen ob incredibilem eius uelocitatem capere non potuit. Paucis pòst diebus, lepus conueniens uulpem, uehemẽter eã accusabat (uerba enim eius audierat) quòd se cani demonstrasset. Cui uulpes, Quid me accusas lepus, quæ te tantopere laudaui? Quid diceres, si te uituperassem?

Hæc indicat fabula, multos mortales sub laudationis specie alijs perniciem machinari.

DE LEPORE CALLIDITATEM & UULPE CELERITATEM À IOUE PETENTIBUS. 87

LEpus & uulpes à Ioue petebant: Hæc, ut calliditati suæ, pedũ celeritatem: ille, ut uelocitati suæ, calliditatem adiungeret. Quibus Iupiter ita respondit, Ab origine mundi, è sinu liberalissimo singulis animantibus sua munera sumus elargiti. Vni autem omnia dedisse, aliorũ fuisset iniuria. Hæc innuit fabula, deum singulis sua munera ita esse æquali lance largitum, ut quisq; esse debeat sua sorte contentus.

DE EQVO INCVLTO SED VELOCI, *& cæteris eum irridentibus.* 88

EQui complures ad Circenses ludos fuerant adducti, pulcherrimis phaleris ornati, præter unum quem cæteri, ut incultũ, & ad huiusmodi certamen ineptum, irridebant, nec unquam uictorem futurum opinabantur. Sed ubi currendi tempus aduenit, & dato tuba signo cũcti è carceribus exiliere, tum demum innotuit, quãto hic paulò antè irrisus, cæteros uelocitate superaret. Omnibus enim alijs post se longo interuallo relictis, palmã assecutus est.

Fabula indicat, non ex habitu, sed ex uirtute homines iudicandos.

DE RVSTICO PER VOCEM HOEDI *ad iurisconsultum admisso.* 89

RVsticus quidam graui lite implicitus ad quendam iurisconsultum accesserat, ut eo patrono sese explicaret. At ille alijs negotijs impeditus, renuntiari iubet se non posse nunc illi uacare: quare abiret, aliàs rediturus. Rusticus qui huic, ut ueteri fidoq; amico, plurimum fidebat, sæpius rediẽs nunquam admißus est. Tandem hœdum adhuc lactentem & pinguem secum deferens, ante ædes iurisperiti stabat, & hœdum uellicans illum balare cogebat. Ianitor, qui ex præcepto heri dona portantes statim admittere solebat: audita hœdi uoce ianuam ilico aperiens, hominem introire iubet. Tunc rusticus ad hœdum conuersus, Gratias, inquit, ago hœdule mi, qui tam faciles mihi has effecisti fores.

Fabula indicat, nullas res tam duras difficilesq; esse, quas munera non aperiant.

DE ADOLESCENTE EX COITV infirmo, & lupo. 90

ADolescēs quidam uxorem duxerat, & ipsam quoque adolescentulam, formosam admodum, & libidinosam, cuius effrenæ libidini dū satis facere cupit, ita lumbos exhausit, ut paucis diebus macilentus fieret, & mortuo magis, quàm uiuo similis uideretur: non ingredi, non stare, non aliquod opus facere poterat: ut senex quidam apricatione gaudebat. Dum ergo in aprico stans loco, calore solis sese calefaceret, accidit ut uenatores, qui lupum fuerant insectati, illac iter haberent. Quos cum adolescēs interrogaret, cur lupum non ceperant, Ob incredibilem, inquiunt, illius uelocitatem illum assequi non potuimus. Tunc ait adolescens, Vxorem profecto hic lupus habere non debet, si enim uxori iunctus esset, nunquam tanta pedum pernicitate polleret.

Hæc indicat fabula, neminem esse adeo robustum & fortem, quem nimius Veneris usus, non infirmum & debilem reddat.

DE SENE IVVENEM POMA SIBI SVRripientem saxis deijciente. 91

SEnex quidam iuuenem sibi poma surripientem blandis orabat uerbis, ut ex arbore descenderet, nec res suas uellet auferre. Sed cum incassum uerba funderet, iuuene eius ætatem ac uerba cōtemnēte, Non in uerbis tantum, inquit, uerumetiam in herbis audio esse uirtutē. Herbas igitur uellere, & in illum iacere cœpit. Quod iuuenis conspicatus, in uehementem risum effusus est, & senem delirare arbitrabatur, qui crederet eum ex arbore herbis

posse

posse depellere. Tūc senex omnia experiri cupiens, Quã
lo, inquit, uerborū & herbarum uires aduersus rapto-
em mearum rerum nullæ sunt, lapidibus agã, in quibus
quoque dicunt esse uirtutem, lapidesq́; quibus gremium
npleuerat, in iuuenem iaciēs, illum descendere & abire
coëgit.

Hæc fabula indicat, omnia prius sapienti tentanda,
quàm ad armorum confugiatur auxilium.

DE LVSCINIA CANTVM ACCIPITRI pro uita pollicente. 92

LVscinia ab accipitre famelico comprehensa, quum se
ab eo deuorandã intelligeret, blande eū rogabat, ut
e dimitteret, pollicita pro tanto beneficio ingentē merce
lem sese relaturam. Cum autem accipiter eam interroga
et quid gratiæ sibi referre posset: Aures, inquit, tuas mel
ifluis cantibus demulcebo. At ego, inquit accipiter, malo
nihi uentrem demulceas: sine tuis enim cantibus uiuere,
ine cibo uerò non possum.

Hæc fabula innuit, utilia iucundis anteponenda.

DE LEONE PORCVM SIBI socium eligente. 93

LEo cum socios asciscere sibi uellet, multaq́; animalia
sese illi adiungere optarent, idq́; precibus, & uotis
exposcerent, cæteris spretis, cum porco solum societatem
uoluit inire: rogatus autem causam, respondit, Quia hoc
animal adeò fidum est, ut amicos & socios suos in nullo
quantumuis magno discrimine, unquam relinquat.

Hæc fabula docet eorum amicitiã appetendam, qui ad
uersitatis tēpore à præstando auxilio nō referunt pedem.

DE CVLICE CIBVM ET HOSPITIUM AB APE PETENTE. 94

Culex hyberno tempore, cum & fame & frigore se periturum cōijceret, ad apium accesʃit aluearia, ab eis cibū & hoſpitiū petens. Quæ ſi ab eis fuiſſet cōſecutus, promittebat filios earum artē muſicā edocturū. Tūc quædā apis, At ego, inquit, artem meā malo liberi mei diſcāt, quæ res à famis et frigoris periculo eximere poterit.

Fabula nos admonet, ut liberos noſtros his artibus erudiamus, quæ eos ab inopia ualeant uendicare.

DE ASINO TVBICINE ET lepore tabellario. 95

Leo rex quadrupedum aduerſus uolucres pugnaturus, ſuorum acies inſtruebat. Interrogatus autem ab urſo quid ei aſini inertia, aut leporis timiditas, ad uictoriā cōferre poſſent, quos ibi inter cæteros milites adeſſe cernebat, reſpondit: Aſinus tubæ ſuæ clangore milites ad pugnam concitabit: Lepus uerò ob pedum celeritatem, tabellarij fungetur officio.

Fabula ſignificat, neminem adeò contemptibilem, qui aliqua re nobis prodeſſe non poſʃit.

DE ACCIPITRIBVS INTER SE INIMICIS, quos columbæ pacauerant. 96

Accipitres inuicem inimici quotidie decertabant, ſuisq; odijs occupati, alias aues minime infeſtabant. Columbæ eorum uicem dolentes, eos miſʃis legatis compoſuere. Sed illi ubi inter ſe amici effecti ſunt, cæteras aues imbecilliores, & maxime columbas uexare, & occidere nō deſinebant. Tunc ſecum columbæ. Quàm utilior

accipitrum

accipitrum discordia, quàm concordia nobis erat.

Hæc monet fabula, malorum inter se ciuium odia alenda potius, quàm extinguenda, ut dum inter se digladiantur, uiros bonos quiete uiuere permittant.

DE MVLIERE IGNEM IN MARITI DOMUM FERENTE. 97

VIr quidam prudens uxorem ducebat. Interrogatus autem ab amicis, quid sibi uellet facula illa, quam noua nupta accensam à paterna domo efferret, rursusq; mariti domum ingressura accendit, & introfert. Significat, inquit, me hodie ignem, è soceri mei ædibus ablatum, in domum meam inferre.

Fabula significat, sæpenumero mulieres ignem quendam esse, qui mariti bona comburit.

DE PRAETORE REPETVNDARUM DAMNATO. 98

PRætor qui prouinciam, cui præfuerat, expilauerat, repetundarum accusatus fuerat. Cumq; ægrè ablata restitueret, dicebat quidam è prouincialibus, Hic noster prætor mulieres imitatur, quæ fœtus concipientes mira uoluptate afficiuntur, cùm autem eos emittunt, incredibili dolore torquentur.

Fabula significat, aliena non esse surripiendà: ne illa deponere coacti, mœrore conficiamur.

DE SENE MORTEM DIFFERRE UOLENTE. 99

SEnex quidam mortem, quæ eum è uita raptura aduenerat, rogabat, ut paululũ differret dum testamẽtum conderet, & cætera ad tantũ iter necessaria præpararet.

Cui mors, Quur non, inquit, hactenus præparasti, toties à me admonitus? Et quum ille eam nunquam à se uisam amplius diceret: Quum, inquit, non æquales tuos modo, quorũ nulli ferè iam restant, uerũ etiam iuuenes, pueros, infantes, quotidie rapiebam, nõ te admonebam mortalitatis tuæ? Quum oculos hebescere, auditũ minui, cæterosq; sensus indies deficere, corpus ingrauescere sentiebas, non'ne tibi me propinquam esse dicebam? Et te admonitum negas? Quare ulterius differendum non est.

Hæc fabula indicat, ita uiuendum, quasi mortem semper adesse cernamus.

DE VIRO AVARO SACCVLVM *numorum alloquente.* 100

VIr quidam auarus, qui ingentem aureorum aceruũ male partum relicturus, moriebatur, interrogabat sacculum numorum, quem morienti sibi iusserat efferri, quibus uoluptatem esset allaturus. Cui sacculus: Hæredibus, inquit, tuis, qui numos à te tanto sudore quæsitos, in scortis & conuiuijs profundent: & dæmonibus, qui animam tuam æternis supplicijs mancipabunt.

Hæc indicat fabula, stultißimum esse in his laborare, quæ alijs gaudium, nobis autem sint allatura tormẽtum.

FINIS HECATOMY-THII PRIMI.

HECATOMYTHIVM SECVNDVM EIVSDEM ABSTEMII.

LAVRENTIVS ABSTEMIVS MAGNIFICO *ac strenuo uiro* D. *Angelo* G*ryphoni equiti aurato* S*al*. P. D.

COGITANTI *mihi, uir magnifice, cui potißimum dono darem hunc apologorum libellum: quem ut alium à me superioribus annis editũ, & illustri principi* O*ctauiano dedicatum,*H*ecatomythium, de numero fabularum nuncupaui: tu non hoc modo, uerum etiam maiori dignus munere occurristi.* N*on quia utroq; parente clarißimo ortus sis: multi enim generosis orti parentibus, & à maiorum uirtutibus degenerantes, dedecori suis fuere.* N*ec quia amplas diuitias & opes poßides: multi enim locupletißimi indocti, incultiq́; sunt: quos* D*iogenes ille* S*inopæus oues aureo indutas uellere nũcupabat.* S*ed quia, ut multorũ, &* B*enentis nostri præcipuè sermone accepi, ita omni uirtutũ genere fulges, ita literas & literatos amas, ut maiorum tuorũ gloriam nõ modo æques, uerum etiam superes.* D*iuitijs uero non incũbis, ut draco ille peruigil, qui aurea mala seruabat, sed eas ad liberalitatem confers: & hoc famis tẽpore, ne homines inedia pereant, multorum succurris inopiæ.* C*æteras uirtutes tuas laudo & admiror: hoc autẽ pietatis opus quibus laudibus efferre debeam, nõ inuenio.* S*ed tu non hoc facis, ut humanam gloriam consequaris.* N*on*

enim hic mercedem recepturus es. Non in eorum numero reponendus es, de quibus Vergilius:

Aut qui diuitijs soli incubere repertis:
Nec partem posuere suis, quæ maxima turba est.

Merito igitur te potißimum elegi, cui hanc meam inscriberem lucrabratiunculam, mei in te amoris & obseruãtiæ testem. Tu uerò pro tua humanitate hoc exiguum Abstemij tui munus læto animo & serena fronte suscipe: non rem, sed dantis animum, uoluntatemq́; considerans. Vale ex urbe Fanestri pridie Kalendas Maij, M. D. V.

DE DIVITE PETENTE À FORTVNA ne plures sibi daret diuitias. 1

VIr quidam admodum diuitiarum & opum suarum pertæsus, mendico homini centum aureos obtulerat, si ad Fortunam suam accedens, quæ in remotis orbis partibus morabatur, eam nomine suo rogaret, ne plures diuitias sibi concederet. Pauper longi itineris labore deterritus, primo abnuit: sed quum deinde consilij pœnitens se iterum polliceretur, diues non plusquam nonaginta dare uelle se dixit. Pauper hanc paruã tanti laboris mercedẽ ratus, renuit primo, sed quũ paulò pòst nonagĩta peteret, diues uix ut octaginta daret, poterat adduci. Sed quũ mẽdicus hunc quoq; numerũ recusaret, postea uellet, semper diues ex numero oblato decẽ detrahebat, donec ad denariũ numerũ peruenisset. Mẽdicus tandẽ qui centũ recusarat aureos, inopia urgente aureis decẽ acceptis ad Fortunã se cõtulit, multis eã rogãs precibus, ne in diuitẽ plures uellet conferre diuitias, quæ illi molestæ et graues admodũ erãt. Sed in se potius uellet esse benigna, qui à te

neris annis in ꝑpetua uixerat inopia. Tūc fortuna, Cōsti tui, inquit, diuiti illi, q̄ te misit, etiā nolēti duplicare, imò triplicare diuitias. Te aūt in summa mēdicitate perpetuo uiuere faciam. Decem aūt quos accepisti aureos, nūquam habuisses, nisi tunc arctißimus me oppreßisset somnus.

Fabula indicat, Fortunam infelici homini semper aduersam, fortunato autē etiā nolenti semper esse propitiā.

DE VIDVA QVAE OPERARIVM SVVM sibi coniugio copulauit. 2

VIdua quædam cōquerebatur cū operario, quē ad fodiendum agrū cōduxerat, quod omni auxilio destituta nō posset & uiri & mulieris pariter officiū sustinere. Tunc operarius eam exhortari cœpit, ut uirū acciperet, qui bonam magnamq́; partē oneris ei demeret, pollicitusq́; est se eam sibi matrimonio copulaturū, si eum tali officio idoneum iudicaret. Tunc mulier non ulterius cunctandum rata, quum hunc ad opus maritale admodū aptū arbitraretur, Fac, inquit, quicquid uis, deinde (erat enim hora prandij) comedemus. Operarius & huiusmodi confabulatione, & uiduæ forma ad Venerem incitatus, Syluano auspice matrimonium cōsummauit, proq́; agro uiduam fodere cœpit. Fabula indicat, quàm facile humanæ mentes uenerea uoluptate capiantur.

DE VIRO DEFLENTE VXOREM QVI tamen ostendit statim aliam superducere uelle. 3

VIr quidam pauper defunctæ uxoris mortē multis lachrymis, & querelis, ꝓsequebatur, se miserū & infelicē uocitans, qui tā probæ mulieris eßet cōsortio destitutus: utq́; suū in uxorē testaretur amorē, dicebat in morē

turturis

[illegible] Nam in eorum numero [illegible] quibus Vergilius:

[illegible]

[illegible], quae maxime turba est.

[illegible] cui hanc meam inscri[illegible] amoris & obseruātiae [illegible] hec exiguum Abste[illegible] animo & serena fronte suscipe:non [illegible] considerans. Vale [illegible] Kalendas Maij, M. D. V.

DE DIVITE PETENTE A FORTVNA ne plures sibi daret diuitias. 1

VIr quidam admodum diuitiarum & opum suarum pertaesus, mendico homini centum aureos obtulerat, si ad Fortunam suam accedens, quae in remotis orbis partibus morabatur, pro nomine suo rogaret, ne plures diuitias sibi concederet. Pauper longi itineris labore deterritus, primo abnuit, sed quam deinde consilij poenitere se incipit polliceretur, diues non plusquam nonaginta daturum se dixit. Pauper hanc paruā tanti laboris mercedem ratus, renuit primo, sed quū paulò pòst nonaginta peteret, diues uix et octoginta daret, poterat adduci. Sed quia mendicus hunc quoque numerū recusaret, postea uellet, semper diues ex numero oblato decē detrahebat, donec ad minimū numerū peruenisset. Mēdicus tandē qui centū noluisset aureos, inopia urgente [illegible]

Fortunā [illegible] multis [illegible]

p[illegible]

neris annis in ꝑpetua uixerat inopia. Tūc fortuna, Cōsti tui, inquit, diuiti illi, q te misit, etiā nolēti duplicare, imò triplicare diuitias. Te aūt in summa mēdicitate perpetuo uiuere faciam. Decem aūt quos accepisti aureos, nūquam habuisses, nisi tunc arctißimus me oppreßisset somnus.

Fabula indicat, Fortunam infelici homini semper aduersam, fortunato autē etiā nolenti semper esse propitiā.

DE VIDVA QVAE OPERARIVM SVVM sibi coniugio copulauit. 2

VIdua quædam cōquerebatur cū operario, quē ad fodiendum agrū cōduxerat, quod omni auxilio destituta nō posset & uiri & mulieris pariter officiū sustinere. Tunc operarius eam exhortari cœpit, ut uirū acciperet, qui bonam magnamq; partē oneris ei demeret, pollicitusq; est se eam sibi matrimonio copulaturū, si eum tali officio idoneum iudicaret. Tunc mulier non ulterius cunctandum rata, quum hunc ad opus maritale admodū aptū arbitraretur, Fac, inquit, quicquid uis, deinde (erat enim hora prandij) comedemus. Operarius & huiusmodi confabulatione, & uiduæ forma ad Venerem incitatus, Syluano auspice matrimonium cōsummauit, proq; agro uiduam fodere cœpit. Fabula indicat, quàm facile humanæ mentes uenerea uolupt[illegible]iantur.

DE VIRO DEF[illegible] VXOREM QVI [illegible]endit s[illegible] perducere uelle. 3

V[illegible] pau[illegible]xoris mortē multis la[illegible] & q[illegible]atur, se miserū & infe[illegible]ui [illegible]ris eßet cōsortio desti[illegible] u[illegible]bat in morē

turturis

turturis cõpare priuati, in perpetuo cœlibatu uelle permanere. Inter lametandũ autem cernẽs quòd mulieres, quæ ad curandũ funus cõuenerant, ueste nimiũ sumptuosa defunctã induere uolebãt, Quid facitis, inquit, stultæ? Cur tam pretiosam uestem perdere uultis? quid alia uxor, quã ducturus sum, feret? Tunc omnes, qui aderant, inter luctus & lachrymas uix risum poterant continere. Qui enim paulò antè cœlibem uitã agere uelle se dixerat, nũc de alia uxore cœperat cogitare. Fabula indicat, difficile esse animi ægritudinem uerborum simulatione celare.

DE SACERDOTE QVI QVINQVE uestales prægnantes fecerat. 4

SAcerdos quidam, spectatæ admodum uitæ, ab episcopo uenerabili uiro, monasterium custodiendum curãdumq; acceperat, in quo quinque mulieres deo dicatæ, iuuenes, sed non multum pudicæ, erant inclusæ. Sed quoniam mentes quoque ferreæ libidine superantur: infelix uir non cogitans cui faceret iniuriam, illarum forma ac illecebris delinitus, intra anni circulum quinque ex illis filios procreauit. Quod quum Antistes audisset, ira & furore succensus, accersitum ad se sacerdotem uehementer increpuit, perfidum, & sacrilegum hominem nũcupans, qui templum spiritus sancti esset ausus uiolare. At ille rubore suffusus, quum se aliter defendere nesciret: Domine, inquit, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum. Quo dicto tam faceto permotus episcopus, homini ueniam dedit.

Fabula indicat, peccata quum ratione nequeant, urbanitate diluenda.

De Epi-

DE EPISCOPO QVI SACERDOTI IGNO uerat, numos armatos afferenti. 5

EPiscopus quidã pecuniæ, quàm salutis animæ cupidior, sacerdotem quendã, qui grauißimũ quoddã scelus perpetrarat, cõdemnare decreuerat. At ille, cui præsulis sui erat auaricia nota, lancem aureis plenam, quibus imago regis armati erat impressa, episcopo dono dedit. Tũc Antistes, Constituerã, inquit, te omnino perdere: sed quis posset tot armatis obsistere? inuitus te cogor absoluere. Fabula indicat, nullum scelus esse tam deforme, quod uir auarus pecuniæ magnitudine non condonet.

DE PSITTACO ADMIRANTE CVR maior honor alibi, quàm in patria sibi exhiberetur. 6

PSittacus ex oriente in occidentem delatus, ubi huiusmodi aues nasci nõ consueuerunt, admirabatur sese in maiori pretio, & honore haberi, quàm in natali consueuisset solo. Nam caueam eburneam, argenteis contextam uirgis incolebat, suauißimisq; alebatur cibis, quod cæteris auibus occidentalibus, quæ neq; in forma, neque exprimendis humanis uocibus erant inferiores, non contingebat. Tunc turtur in eadem cauea conclusus, Hoc, inquit, nulla est admiratione dignum. Nulli enim in patria meritus honor exhiberi solet.

DE AQVILA IN PVLCHRITVDINE se cæteris auibus præferente. 7

AQuila se in pulchritudine cæteris auibus præferebat, cunctis hoc uerum esse affirmãtibus. Pauo autẽ secum dicebat: Non pennæ te formosam, sed rostrum & ungues

ungues efficiunt, quorum timore nulla ex nobis audet tecum de formositate certare. Fabula indicat, à multis res potentiorum non tam ueritate, quàm timore laudari.

DE TESTVDINE AB AQVILA IN altum sublata. 8

TEstudo ægreferens se in locis humidis, & conuallibus aßidue commorari, Aquilam rogauit, quam audierat ita alte uolare, ut maximos terrarum tractus posset longe & late despicere, ut se in altum tolleret, unde ipsa quoq; mõtes & ualles, campos, & æquor, eodem temporis momento, posset intueri. Quod quum Aquila prompte fecisset, eam ex alto demisit, unde cadens humi illisa & confracta est. Fabula monet, ne quis se altius extollere uelit, quàm eius conditio aut natura patiatur.

DE CANE ADVERSVS LVPVM ASINO non opitulante, quia sibi panem non dederat. 9

CAnis Molossus non modo ad lupos, sed etiam ad ursos expugnandos ualidus, cum asino, qui saccum panibus plenum ferebat, longum iter fuerat ingressus. Inter eundum autem oborta fame, asinus pratum offendẽs, large uentrem uirentibus herbis impleuit. Canis autem asinum rogabat, ut aliquantulum panis sibi daret, ne periret inedia. At ille non solum panem non dabat, sed canem irridens, illi ut secum herbas pasceret consulebat. Interim lupum aduenientem asinus conspicatus, canem rogabat, ut sibi esset auxilio. Cui canis, Tu mihi, inquit, cõsuluisti ut aduersus famem herbas pascerem, Ego quoque tibi consulo, ut aduersus lupum te ferratis calcibus tuearis.

tuedris. Hæc quum dixiſſet, abiens ingratum comitem, et raptoris ſui mox cibum futurum in pugna deſeruit.

Fabula indicat, qui indigentibus expetita non præſtat auxilia, ab alijs quoq; neceßitatis tempore ſolere deſtitui.

DE PAVPERE FLENTE RVINAM domus, ubi theſaurum inuenit. 10

VIr quidam pauper nihil habebat, præter domum ruinam minantem, tibicinibusq́; ſuffultam, quam ab agro rediens quum ruẽtem offendiſſet, nec haberet unde eam reficeret, uehementer angebatur, magnoq́; eiulatu & clamore cuncta complebat. Inter lamẽtandum autem cernit urnulam æneam, quæ multos iam annos in pariete obſtruſa latuerat, inter rudeta & ſaxa iacentem, quam quum ſuſtuliſſet, apertamq́; aureis plenam inueniſſet, eiu latu & clamore compreßis, uehemẽti gaudio affectus eſt.

Fabula indicat, ſæpenumero id nobis utile eſſe, quod damnoſum putabamus.

DE VVLPE ORANTE FORAMEN DOMVS modo dilatari, modo contrahi. 11

VVlpes ingreßura domũ ruſtici, ubi gallinas audierat, foramen, per quod tranſeundũ erat, dilatari cupiebat. Sed rurſus quum raptam gallinam ferẽs inde fugeret, & latratum canis audiret, deos precabatur, ut cani foramen eſſet anguſtum, ne inde poſſet exire.

Fabula indicat, mortales pro cõmodis ſuis uota mutare.

DE OLEA TARDE, ET CVCVRBITA citò creſcentibus. 12

OLea admirabatur Cucurbitam iuxta ſe natam breui tantum creuiſſe, ut ſe eſſet longe altior, quæ annos quamplu

quamplurimos in eodem fuerat loco. Sed quũ aduentante hyeme Cucurbita exaruisset, Minime, inquit Olea, cito crescentibus est inuidendum, quibus tam citus est paratus interitus.

Fabula indicat nimium festinata non esse diuturna.

DE PECVNIA POTIVS AD MALOS, quàm ad bonos accedente. 13

PEcunia interrogata à Virtute, cur potius ad malos, quàm ad bonos accederet. Quia boni, inq̃t, mẽtiri, peierare, usuram facere, & alios spoliare te magistra nõ didicerunt. Hæ enim res ad sese me trahere solent. Tunc Virtus, Malo, inquit, discipuli mei in paupertate degãt, quàm sese his uitijs contaminent. Vtrisq; enim cito moriendum est: Boni in terrarum orbe gloriam relinquentes sempiternam, ad cœlestia regna subuolabũt: Mali autem merita notati infamia relictis opibus suis, ad tartara ima descendent. Fabula monet diuitias turpiter non congregandas, quæ amatoribus suis hic infamiam, post mortem autem sint daturæ tormentum.

DE BVBONE DICENTE AQVILæ filios suos cæterarum auium filijs esse formosiores. 14

AQuila in cõcilio auium duxerat, cæterarum auium filios, qui magis formosi essent, in aulicos eligere. Et quũ certatim quæq; suos offerret, Bubo, Regina, inquit, nostra, meos accipe, qui cæteros pulchritudine superant. Qua forma, inq̃t Aquila, sunt filij tui? Qua ego sum, Bubo respõdit. Tunc cunctæ aues sunt uehementi cachinno cõmotæ. Fabula indicat, neminem natum adeo deformem,

mem, qui parentibus suis non uideatur esse formosus.

DE VVLPE IN PVTEVM DElapsa, *quæ lupum rogabat ut inde eam subduceret.* 15

VVlpes in puteum delapsa, & iamiam submergēda, rogabat lupum in putei margine existētem, ut demisso fune illinc eā educeret. Cui lupus, Quomodo, inqt, istuc decidisti? Nō est nūc, ait uulpes, istud narrandi tempus: quum me hinc subduxeris, tibi ordine cūcta narrabo. Fabula indicat, quomodo periclitantibus celeri auxilio opus est, superuacuis uerbis tempus non esse terendum.

DE FELE QVAE MVREM ET *caseum comedit.* 16

VIr quidam magnum ac pulcherrimum in capsa caseum habebat, quem musculus edebat. Ex consilio ergo amici felem illuc clausit, quæ occiso mure totum caseum comedit. Fabula indicat, eos non adhibendos custodes, qui nō minus, quàm hostes nobis nocere possunt.

DE LAVTO LEONIS CONVIVIO, *non omnibus animalibus grato.* 17

LEo epulum opiparè apparateq; cæteris brutis animalibus exhibebat, in quo gallinæ, turdi, & huiusmodi auium carnes, partim assæ, partim elixæ erant. Hoc cani, feli, & cæteris animalibus carniuoris gratū admodū erat. Cætera autem, quæcunq; herbis ordeoq; uescuntur, huiusmodi cōuiuiū ut insipidū damnabant. Fabula indicat, quàm difficile sit uariæ uulgi uoluntati satisfacere.

DE VIRO DE MORTE PATRIS *pisciculos sciscitante.* 18

VIr quidam doctus ad conuiuium cuiusdã principis accitus, & in ultimo loco discumbere iussus: quum cæteris conuiuis magni pisces, sibi autem minutuli apponerentur, nullum edebat. Sed singulos ori prius, deinde auribus admouens, tanquam aliquid ab eis scitaturus, in patinis integros & illæsos reponebat: interrogatus à magistro conuiuij, cur hoc faceret: Meus, inquit, pater ante hoc biẽnium his in regionibus naufragio perijt, nec quid de eius cadauere factum sit, postea scire potui. Sciscitabar ergo ab his pisciculis, an aliquid de eo scirent. Verum hi eo tempore nondũ se natos fuisse respondent. Quare maiores interrogandi essent. Princeps audito tam lepido dicto, ipsi quoq; maiores iussit exhiberi, semperq́; eum postea inter præcipuos conuiuas habuit.

Fabula indicat, apud literarum inopes doctis uiris nõ tam doctrinam, quàm facetias & urbana dicta prodesse.

DE CANE PLVVIAM TIMENTE, QVIA feruenti aqua fuerat excoctus. 19

CAnis qdã quoties pluebat domo egredi nõ audebat. Interrogatus ab alio cane, cur hoc faceret: Quia, inquit, quondam feruenti aqua excoctus sum. Fabula indicat, grauia mala expertis, leuissima quæq; timori esse.

DE VIRO QVI VICINO CONVICITANTE uesicam concutiebat. 20

VIr quidam prudens mitis ac trãquilli ingenij habebat uicinum maledicum, iurgiorũ amantem, qui eũ cotidie conuicijs & maledictis ad iram prouocabat. Vt igitur illius petulantiam & procacitatẽ retunderet, quoties eum conuiciantem audiebat, nil respondebat, sed ue-

ſicam uento plenam, in qua fabas concluſerat, concutie=bat, cuius ſonitu illum erubeſcere, & à conuicijs deſiſte=re compellebat.

Fabula indicat, maledictis & ſtultis uiris minime re=ſpondendum, ne eis ſimiles iudicemur.

DE ASINO, QVI PORCO inuidebat. 21

ASinus porco, qui ſub eodem erat domino plurimum inuidebat, quòd omnis laboris expers, uarijs nutri=retur cibis, indiesq; pinguior fieret: ipſe autem plurimum laboris ſuſtinens duris paleis aleretur: unde macilentus effectus uix ingredi poſſet. Sed ubi uidit contubernalem ſuũ ad lanienã trahi, ut occiſus hominum eſſet cibus, ali=quantulũ recreatus, Atat, inquit, hinc illa in nutriendo porco hominũ diligentia. O quàm melius eſt aſinum eſſe quàm porcũ. Fabula indicat, ijs quos felices putamus, minime inuidendum, quum illa adumbrata felicitas ſæpe multæ ſit cauſa miſeriæ.

DE MVLIERE OB TVRDOS VERBERATA. 22

VIr quidam iracundus emens merulas, dederat uxori coquendas, dicẽs, Coque hos turdos. Cui uxor, Me rulæ ſunt, non turdi. Quum autem maritus contenderet eſſe turdos, nec uxorem poſſet inducere, ut turdos eſſe aſ ſentiretur, plurimis eam uerberibus affecit. Exacto au=tem anno, quum dies certaminis illuxiſſet, mulier uerbe=rũ memor, Hæc eſt, inquit, illa dies, qua me ſuperiori an=no ob illas maledictas merulas tam male tractaſti. Adhuc, inquit uir, negare audes illos fuiſſe turdos? & quũ rurſus mulier uiro non cederet, iterum uapulauit, ſicq; quotan=

nis eadem die redeunte uapulabat. Fabula indicat, stultum esse aduersus potentiores se, ob minimam rem uelle contendere.

DE VIRO QVI EXPERIRI VOLVIT mentem uxoris. 23

VIr quidam callidus experiri cupiens animũ uxoris, quæ sæpenumero dicere solebat, adeo uiri amorem sibi infixũ, quòd si optio daretur, mariti uitam sua morte redimeret, super nudos utriusq; pedes stuppã igne succẽsam decidere permisit. Tunc mulier dolore affecta, amorisq́; oblita mariti, à suis tantum pedibus ardentẽ stuppã excußit. Fabula uiros admonet, ne mulieribus fidẽ adhibeant, quũ maritos magis quàm se ipsas amare testantur.

DE OPILIONE QVI INTER canes lupum aluerat. 24

OPilio reperiens catulum lupi domum tulit, eumq́; inter canes ouium custodes, aluit: qui ubi adoleuit, oues occidere, canesq́; ut unà secum comederẽt, edocere. Quod Opilio animaduertens lupũ quidem occidit, canes tamen ut ab ouiũ cæde tẽperarent, nõ poterat prohibere. Tũc pastor secum, Merito plector, ut qui lupum canibus immiscui, qui eos oues occidere docuit. Fabula indicat bonorum mores malorum consuetudine corrumpi.

DE FILIO HORTVLANI PVNcto ab Vrtica. 25

FIlius olitoris pũctus ab Vrtica, quæ paternis in hortis creuerat, conquestus est patri, quòd herba domestica ne heri quidẽ sui filio pepercisset. Cui pater, Fili, inquit, huic innatũ est omnibus eandem esse. Fabula indi

cat,

cat uirum natura malignum, ne à domesticorum quidem iniurijs abstinere.

DE GALLO VVLPINAM PELlem fugiente. 26

GAllus à uulpe captus, magna difficultate illius manus euaserat. Hic paulopost uisa uulpis pelle, uehemẽter territus fugiebat: qui cum à cæteris irrideretur auibus, quòd inani timore concuteretur, Si inter uulpis ungues ut ego, inquit, fuissetis, pedũ uestigia, nedum pellem illius timeretis. Fabula indicat, è magnis periculis elapsos, quæq; minima formidare solere.

DE PASTORE GREGEM SVVM ADuersus lupum hortante. 27

PAstor, qui magnum caprarum ouiumq́; gregem habebat, uidens gregem suum quotidie lupi escam fieri, ac minui, oues & capras congregans, longa eas oratione hortatus est, ne uellent lupum formidare, quum essent numero plures, & cornibus, quibus lupus careret, insuper armatæ: sed uellent unanimiter, & auxilio mutuo sese ab illius impetu & furore defendere, promittens se quoque eis non defuturum. Illæ hac oratione animatæ promittunt, iurantq́; se nequaquam lupo cessuras. Quũ autem paulopost lupus aduentare nunciaretur, tanto timore affectæ sunt, ut nullis pastoris uerbis possent à fuga cohiberi. Tunc pastor secum, Impoßibile est, inquit, mutari posse naturam.

Fabula indicat, homines natura ignauos ac meticulosos, nõ solum conspectu, sed etiam hostium fama terreri, nullaq́; ducis oratione ad uirtutem accendi.

DE APRO ASINVM AD CERTAmen prouocante. 28

APer asinum ad certamen prouocans, sperabat se uictorem fore, quòd longiores acutioresq; sibi, quàm aduersario dẽtes essent. Sed quum asino propinquasset, ferratis pedibus percußus, cecidit semimortuus. Paulopòst ad se reuersus: Non istinc me lædi, inquit, credebam.

Fabula indicat, uirum prudentem omnia explorare debere, unde ab aduersario poßit offendi.

DE VIRO QVI VXORI SE OVVM peperisse dixerat. 29

VIr quidam experiri uolens, an uxor commissa tegeret, Vxor, inquit, magnum portentum, & silentio dignum, mihi hac nocte contigit (cum illa enim cubans hoc dicebat) quod enarrarem, si à te non efferri arbitrarer. Verum non audeo, quia mulieres rimarum plenas, & hac illac perfluentes audio. Cui uxor, Nõdum me per nosti mi uir, qui ex aliarum ingenijs me iudicas. Potius mortẽ mihi paterer inferri, quàm aliquid contra tuã uoluntatem efferrẽ, idq; iureiurando cœpit affirmare. Tũc maritus, quasi uerbis illius fidem haberet, Peperi, inquit, hoc ouum (dormitum enim proficiscens ouum secum attulerat) Sed caue, si me ames, ne cui hoc dicas. Tute enim nosti quanto dedecori mihi esset, si ex uiro gallina factus dicerer. Mulieri tarde admodũ nox discedere uisa est. Vix ergo aurora rutilante, commatrem cõueniens narrat maritum duo oua peperisse: Illa uero alteri mulieri cõpatrẽ suum tria oua enixũ esse. Quid multis moror? Antequam sol occideret, per totam urbem uulgatum est hunc hominem

nem ad x L. oua peperisse. Fabula indicat, quae taceri uolumus, nulli mulieri esse dicenda.

DE SACERDOTE, QVI TVR=dos puero suo assandos dederat. 30

SAcerdos gulae deditus decem turdos pingues, ueru infixos, puero suo assandos dederat, dicens, oporte=re ab illo omnes ad unum edi, si in cinerem deijceret. Quum paulopost redijsset (fuerat enim ad quaedam ne=gocia expedienda profectus) reperit puerum eiulantem. Qui interrogatus, cur fleret, respondit, quia nõ potuißet nisi nouem comesse, quum in cinerẽ decidissent, rogaréq; ne alium tunc esse cogeretur, quoniam satis superq; satis uenter sibi turgidus esset. Sacerdos irritatus cum pueri amentia, tum quia se coena priuatum cõspiciebat, educto extra limen domus puero, ostendit ei tres uias, dicens: eli ge quam uis, hic pernoctaturus non es.

Fabula indicat, amentes seruos domi non habendos.

DE FICEDVLA TVRDVM IN fertiliorem locum ducente. 31

FIcedula per locum quendam desertũ iter faciens, re=perit turdum labruscae uuis, & syluestrium arbo=rum baccis uictitantem: apud quem hospitata, hortata est eum, ut relicto tam sterili & deserto loco, secum perge=ret: se enim ducturam eum in regionem, suauißimis uuis, ficis, & omni pomorum amoenitate refertam. Quum autẽ turdus illius consilijs obsecutus, in locum à ficedula prae=dictũ peruenißet, reperit cibos adhuc suauiores, quàm illa ꝓmiserat. Sed quũ uideret nõnullas aues uisco implicitas, alias laqueis captas, complures retibus irretitas, & mille

insidias ac dolos auibus tensos, uale ficedula dicens, antiquam in patriam rediijt, ubi usq; ad decrepitam ætatem, absq; ullo insidiantium metu, uitam tranquillè protraxit.

Fabula indicat, longe melius esse tenui, & agresti uictu quietè uiuere, quàm lautis & opiparis epulis, inter uitæ discrimina.

DE VIRO AVARO MORIENTE. 32

VIr auarus moriens, quum tunc demum intelligeret, nihil secum laturum, uertit se ad amicos & propinquos, quos præsentes cernebat, dicens: Discite à me, qui omne uitæ tempus struendis opibus incubui, ne nimium studeatis congregare diuitias. Ex tot enim terræ iugeribus, & tam pretiosis uestibus, quas tanto sudore paraui, quinq; pedum fossam, & linteamen unum, quo mortuus tegar, poßidebo. Fabula indicat, stultum & miserum esse, tantam coaceruandis opibus operam impēdere, quæ uelimus nolimus breui sunt relinquendæ.

DE GRAMMATICO DOCENTE asinum. 33

GRammaticus quidam gloriabatur adeo in arte sua se excellentem esse, ut si digna daretur merces, non modo pueros, uerum etiam asinos docere profiteretur. Princeps audiens hominis temeritatem, interrogat eum, an si quinquaginta ei daret aureos, intra decenniū docere asinum confideret. Respondit uir impudens, nō recusare se ab eo interimi, si hoc spatio temporis Asinus ille legere & scribere nesciret. Amici hoc audientes admirabantur, increpabantq; hominem, qui non modo rem arduam, atque difficilem, uerum etiam impoßibilem facere

promi

promisißet, timebātq; ne exacto hoc tempore à principe occideretur. Quibus ille respōdebat: Antè quàm hoc tempus elabatur, aut Asinus morietur, aut princeps, aut ego.

Fabula indicat, in periculo constitutis moram sæpe auxilio esse solere.

DE LVPO QVI SE RELIGIONI addixerat. 34

LVpus in senium deductus, cum non amplius uenari posset, sese religioni addixit, sumptoq; monachi habitu, cibum hostiatim mendicabat. Reprehensus ab alio lupo, Quid uis, inquit, faciam, dentes deciderunt, currere non ualeo: quare aliter uiuere posse diffido.

Fabula declarat, multos homines religioni sese addicere, quia aliter uitam degere nequeunt.

DE MORIONE CRVCIFIXVM pro turibulo afferente, 35

SAcerdotes complures in quoddam templum ad solennia celebranda conuenerant, ubi turibulum non erat. Miserunt ergo morionem quendam ad aliud templum propinquum, ut inde turibulum afferret: qui profectus, quum quid esset turibulum nesciret, crucifixum ligneum, quem ibi forte offendit, humeris tollens attulit sacerdotibus: qui ridentes, quum non crucifixum, sed turibulum uelle dicerent, At ego, inquit fatuus, nihil ibi hoc magis tribulatum inueni. Fabula indicat, res peragendas fatuis non committendas.

DE SERPENTE SAXO OPPRESSO. 36

SErpens ingenti oppressus saxo, rogauit uirum illac iter habentem, ut à se onus amoliretur, pollicitus in-

gentem ſe illi theſaurum, ſi hoc faceret, daturum. Quod quum uir mitis feciſſet, non modo promiſſa nõ ſoluebat, ſed hominem morte dignum eſſe dicebat. Dum ita contenderent, accidit, ut ſimius illac tranſiret, qui iudex & arbiter electus, non poßum, inquit, inter uos tantas componere lites, niſi uidero prius quo pacto ſerpens ſub ſaxo ſtabat. Quum ergo uir ſerpenti ſaxum impoſuiſſet, inquit ſimius, ingratum animal ſub ſaxo relinquendum cenſco. Fabula indicat, ingratos homines nullo dignos eſſe beneficio.

DE VIRO LAPIDATO QVI reſurrexit. 37

VIr quidam lapidibus occiſus à populo, reſurrexit: qui interrogatus à quodam, quid ſibi in ea lapidatione moleſtius fuiſſet: Nihil, inquit, lapide, quem quidam iecit, quem mihi amicum eſſe credebam, quamuis non fuerim illo percußus.

Fabula indicat, mala quæ ab amicis inferuntur, grauiora uideri, quàm quæ nobis inferunt inimici.

DE VVLPE CAPTA ET À GALLO prodita. 38

VVlpes ruſtici laqueis, cuius plurimas gallinas occiderat, capta rogauit gallum, à quo ſolo uiſa fuerat, ut aut cultellum, quo laqueum ſcinderet, ſibi afferret, aut hero nihil diceret, quoad dentibus laqueum abrupiſſet. Gallus utrunque pollicitus, dominum propere adiens, narrat uulpem caſſe detineri: quem claua armatum ad ſe perdendam uenientem uulpes conſpicata: Infelix, inquit, & ſtulta ego, quæ credidi gallum mihi fidum

dum fore, cuius tot uxores occideram.

Fabula indicat, ijs, quos insigniter læsimus, nunquam fidendum.

DE VVLPE GALLINAS METV CANIS *inuadere non audente.* 39

VVlpes cohortem Gallinarum nocte inuadere non audebat, metu canis, quem apud eas pernoctare cognouerat. Sed quum eas alio migrasse, ut cum nonnullis alijs gallinis degerent, intellexisset, ubi canis non erat, uoti compotem se fore rata, illuc se conferens, ad unam omnes occidit.

Fabula indicat, melius esse bonum & strenuum uicinum, quàm ignauos consanguineos habere propinquos.

DE GALLINAE PVLLO MATRI NON *obsequente, unde à miluo raptus est.* 40

GAllina pullos complures habens, uehementer extimescebat, ne sibi à miluo surriperentur. Vnde sæpe eos sub ala uiso miluo congregans, ab inimica alite tutabatur. Sed quadam die miluum ad se accedentem conspicata, filios conuocauit, qui omnes propere ad uocem matris currentes, salui facti sunt, uno duntaxat excepto, qui matris uoce contempta, dum granum tritici esse cupit, per aëra curuis unguibus à sæua aue raptus est.

Fabula indicat, qui parentum imperio non obsequuntur, in maximas calamitates incidere.

DE LVPO IN FOSSAM LAPSO, ET *uulpe irridente.* 41

LVpum in fossam lupariam delapsum uulpes conspicata irridebat, & circum oras & fossæ marginem

lætabunda saltitabat, stolidum animal illum appellãs, qui hominum fraudes non animaduertisset. Dum sic ergo lasciua gestiret, subsidens terra eam traxit in præceps: quã delabentem lupus conspicatus, Maximum, inquit, nunc mortis meæ solatium ad manes feram, uidẽs uulpem quæ me irridebat, mecum pereuntem. Fabula indicat, ullorum calamitatibus nũquam insultandum, quum in easdem nos quoque incidere poßimus.

DE LVPO OVES INVADERE VOlente, sed impedito. 42

LVpus & leo contracta inter se amicitia uictum quæritabant: quum lupus audito ouium balatu, Cõfide, inquit, amice, cibus iam aderit. Secutus ergo ouium uocem, quum ad ouile peruenisset, reperit illud optime munitum, & canes propè dormientes. Reuersus igitur ad leonem, Non placet, inquit, mihi, quòd in præsentia edamus oues, macilentæ admodum enim sunt, sinamus eas pinguescere, redituri, quum fuerint pingues effectæ.

Fabula eos arguit, qui impediti nequid faciant, se noluisse argumentantur.

DE VVLTVRE À CANIBVS CAPTO ob prædam non dimissam. 43

VVltures duo cadauer depascentes, duo ingentia carnis frusta absciderant, quæ unguibus per aëra ferre decreuerant, quum subitò canibus aduentantibus, alter eorum dimissa sua parte cadaueris, eiulans statim à canum conspectu procul abijt: Alter prædæ intentus, dum partem suam dimittere cunctatur, à canibus captus est: qui dum se iamiam moriturum uideret: Heu, inquit, me

miſerum & infœlicē, qui paruæ uoluptatis cauſa tot uitæ uoluptates amittam. Fabula indicat, nimiam acquirēdi cupiditatem ſæpenumero auaris attuliſſe perniciem.

DE OLITORE QVI TALPAM occidere uolebat. 44

OLitor talpam capiens, eam interimere uolebat. Cui illa: Ne occidas, inquit, mi here me famulam tuam, tam pulchra pelle contectam, & hortulos tuos gratis fodientem. Non me, reſpondit olitor, his blandulis delinies uerbis, quum me inuito hortulos meos, ut dicis, fodiens, herbas omnes, ut te ipſam paſcaris, radicitus eruas, & me ad inopiam redigas. Fabula indicat, in cunctis rebus uoluntatem hominum eſſe ſpectandam.

DE VIRO DIVITE ILLITERATO, & inope docto. 45

VIr quidam diues, ſed illiteratus, uirum doctum, ſed inopem deridebat, quòd ipſe ſua induſtria multas diuitias congregaſſet, quum ille qui tanta doctrina pollebat, maxima inopia permeretur. Cui ille: Nil mirū, quum tu opibus coaceruandis, ego uero doctrinæ comparandæ, quæ lōge diuitijs præſtat, incubuerim. Hinc inter diuitem & literatum orta contentio, utrum doctrina, an gaza præſtantior eſſet: componi non poterat, quum uterque multos fautores haberet, ſed plures diues. Tandem hoc pacto compertum eſt, doctrinam gaza præſtantiorem eſſe: Diſcordijs ciuilibus ambo ſolum mutare compulſi, quum nihil ſecum è ſuis fortunæ bonis ferre potuiſſent, in aliam urbem ſe contulerunt: ubi uir literatus magna ad docendū mercede conductus, in magno pretio & honore

& honore habebatur. Qui uero diues fuerat, panem hostiatim petere coactus inopia, confessus est, se sua opinione deceptum. Fabula indicat, fortunæ bona, quoniã huc & illuc transeunt, ab animi bonis, quæ propria & perpetua sunt, longe superari.

DE VVLPE CAPTA À CANE DVM se mortuam simulat. 46

VVlpes simulans se defunctã, ut aues ad se, tanquam ad cadauer accedentes, interciperet, luto oblita in quodam agro resupina iacebat expectans cornices, coruos, & huiusmodi rapaces uolucres, quas deuoraret, quum superueniens canis, eam mordicus captam cœpit dentibus lacerare. Quod illa animaduertens, Digna, inquit, patior: nam dum fraudibus aues capere studeo, ab alio ipsa capta sum.

Fabula indicat, qui alijs insidias moliuntur, moleste ferre non debere, quòd ipsi quoque ab alijs capiuntur.

DE VRSO QVI VXORI OCVLUM eruit. 47

VRsus dum forte cum uxore rixaretur, oculum illi eruit. Sed postea pœnitẽs, tanto dolore affectus est, ut ungues sibi mordicus præcideret. Deinde quũ inter loquendum diceret, præ suo in ursam amore, se proprijs armis exuisse: Quid, inquit uxor, istud luscæ mihi nũc prodest? Antequam oculum mihi erueres, istud faciendũ fuit.

Fabula indicat, post illatas iniurias seram esse pœnitentiam, quum facta infecta fieri non poßint.

DE LEONE IRATO CONTRA ceruum lætum morte leænæ. 48

Leo

LEo omnes quadrupedes ad defunctæ uxoris exequias honestandas inuitarat. Cũctis igitur alijs mortem reginæ ineffabili dolore prosequentibus, solus ceruus, cui illa filios eripuerat, expers doloris, nullas lachrymas emittebat. Quod leo percipiens, accersitum ad se ceruum, ut illum perimeret, interrogat, cur non cum alijs reginæ mortem fleat. Cui ille: Fecissem, inquit, nisi me hoc facere prohibuisset. Aduenienti enim mihi, felix eius anima ad elysias sedes proficiscens apparuit, dicens, eius discessum non lugendum, quum ad amœna uireta fortunatorum nemorum, sedesq́; beatas proficisceretur. Hæc leo audiens lætatus est, ceruoq́; ueniam dedit. Fabula indicat, uiri prudentis officium esse, interdum fingere, & sese à potentium furore honesta excusatione tutari.

DE PATREFAMILIAS SVCCENsente cani ob gallinas raptas. 49

PAterfamilias oblitus harã, in qua gallinæ pernoctabant, claudere: quũ mane surrexisset, reperit omnes à uulpe occisas, et ablatas esse. Indignatus igitur in canẽ, tanquàm malum rerum suarum custodem, multis illũ afficiebat plagis. Cui ille: Si tu, inquit, cui gallinæ oua et pullos pariebant, in occludendo ostio negligens fuisti: quid mirum, si ego alto sopore oppressus, uulpem uenientem non sensi? qui nulla ex illis emolumenta percipiebam.

Fabula indicat, haud unquam sperandum diligentem fore familiam, cuius paterfamilias negligens fuerit.

DE DELECTORE MILITVM. 50

DElector quidã missus à duce suo ad milites deligendos, qui rebus bellicis magis idonei uiderẽtur: inter

cæteros

cæteros quendam eligere uolebat procera ſtatura & qui aſpectu ipſo præ ſe ferebat ſtrenuũ bellatorem. Tum *ille, Falleris, inquit, ò delector: non ſum enim is qui uideor.*

Fabula indicat, ex ipſo corporis habitu homines non eſſe iudicandos.

DE VVLPE GALLINAM IN- *cubantem occidere uolente.* 51

V*Vlpes ruſtici cuiuſdam domum ingreſſa, reperit in nido gallinam ouis incubantem: quæ eam rogabat dicens:* Ne *me, obſecro, in præſentia occidas macilentam.* Ex*pecta paululum, dum pulli mihi naſcãtur, quos ut tenellos abſq; dentium dolore eſſe poteris.* Tunc *uulpes:* Nõ *eſſem, inquit, inter uulpes numerãda, ſi nũc eſuriẽs, ſpe pullorum, qui nondum nati ſunt, paratum omitterem cibum.* De*ntes ualidos gero, qui quãlibet duriſsimã carnem molere cõſueuerunt.* H*æc diceñs, gallinã deuorauit.*

Fabula indicat, eum amentem eſſe, qui incerta ſpe maiorum rerum, præſentes omittit.

DE CANE QVI SOCIETATEM *cum aſino aduerſus lupum iniuit.* 52

C*Anis* M*oloſsus cognoſcens ſe lupo, cum quo magnas exercebat inimicitias, imparem, ſtatuit aliquem ſibi ſocium aſciſcere, ut mutuo auxilio lupum ſuperaret.* V*idens autem aſinum lupo uocaliorem, maiorem, clitelliſq́; uelut thorace armatum, magnaſq́; pilas podice cum magno tonitru emittentem, ratus eſt eum ſtrenuum eſſe bellatorem.* Q*uare contracta ſocietate, lupum ad pugnã prouocauit.* S*ed ubi ad primum lupi conſpectum aſinum fugientem uidit, nilq́; aliud, quàm inconditos clamores,*

& magnos

& magnos uentris crepitus edētem, ipse quoq; fugiens, socium in ipsa pugna deseruit pabulum lupo, ulturibusq; futurum. Fabula indicat, stultos esse, qui hominum uirtutem ex uerborum ampullositate, & corporis proceritate dijudicant.

DE LVPO GREGEM AGGRESSO, QVVM IBI DUO CANES ESSENT INTER SE PUGNANTES. 53

LVpus ex alta specula contemplatus canes geminos gregis ouium custodes inter se pugnantes, & sese mutuis morsibus dilacerantes, spem concepit posse tutò oues inuadere. Magno igitur impetu in oues delatus, quum unam oppidò pinguem rapuisset, cōcitè fugiebat. Canes id conspicati, omissa domestica pugna, lupum fugientem assecuti, tantis illum affecere uulneribus, ut uix posset euadere. Cum autem mox ab alio lupo interrogaretur, cur solus gregem esset adortus, ubi tam ualidi erāt propugnatores: Domestica, inquit, pugna deceptus sum. Fabula indicat, quòd inimicitiæ externorum, discordes propinquorum animos reconciliare solent.

DE ASINO QVI OBIENS UINUM EFFUDIT. 54

VIr quidam pauper, cui præter uini dolium, & asinum nihil erat, filiam unicam cuidam spopōderat adolescenti, paulum nescio quid pollicitus dotis, quam ex uini & asini pretio (constituerat enim hæc uenundare) contrahere posse arbitrabatur. Sed sequenti, qua sponsalia facta sunt, nocte asinus obijt, & inter moriendum, fracto calcibus dolio, uinum effudit.

Fabula indicat, nullam in rebus caducis ſpem habendam.

DE ARVNDINE NIDVLVM AB auicula petente. 55

ARundo ægre ferebat, quum cæteræ non ſolum arbores, uerum etiam herbæ interdum nidos auium ſuſtinerent, ſe eo honore priuari. Rogauit ergo auiculam quandã, ut ipſa nidificaret. Cui illa: Facerem, inquit, niſi inſtabilitati tuæ diffiderem. Nolo enim filiorum meorum domum in fundamento tam inſtabili collocare.

Fabula indicat, res noſtras uiris inſtabilibus minime committendas.

DE PICA CVCVLVM PRO ACciptre fugiente. 56

PIca inter arborum frondes diliteſcentẽ cuculum cõſpicata, Accipitrem eſſe ſuſpicata eſt. Quare concita fugiebat. Quod nonnullæ aliæ aues, quæ propè aderant, intuitæ, picam irridebant, quod pro accipitre Cuculum fugeret: qbus illa: Malo, inquit, à uobis irrideri, quàm ab amicis fleri. Fabula indicat, melius eſſe, inimicis ridendi, quàm amicis flendi præbere materiam.

DE SERVO QVI ASINAM heri è rupe deiecit. 57

SEruus cuiuſdam agricolæ aſinum domini ſui ex alta rupe præcipitem dedit, ne cotidie huc & illuc illum agere cogeretur, mentituſq; eſt domino, illum ſponte ſua ſe deieciſſe. Ob hoc dominus ſeruum compellebat omnia humeris ſuis ferre, quæ antè aſinus portabat. Quod ſeruus nequam animaduertẽs: Male, inquit, mihi conſului,

quum

quum innocentem conſeruum meum peremi, quì me tan to labore leuabat: iuſte nunc plector.

Fabula indicat, inſipientes dum mala à ſe amoliri uolunt, ſæpe incidere in grauiora.

DE PORCO POST MORTEM GRAtiam domino referente. 58

PORcus criminatus ab ouibus, quòd domino, à quo tanta paſcebatur diligẽtia, nullam referret gratiam, quum ipſæ lac, lanam, agnosq́; illi præberent: Mortuus, inquit, referam: non ab re me nutrit. Fabula indicat, quòd nemo absq; ſpe præmij laborem ſubit.

DE MERVLA MILVVM extimeſcente. 60

MErula ſuſpiciens miluum magno ambitu aëra circinantem, ingentesq́; eiulatus edentem, uehementer exterrita eſt. Cui turdus: Ne trepida ſoror, inquit, tantos pugnæ apparatus, totq́; minas in exiguum murẽ, aut in pullum gallinacium tandem effundet. Cauendum nobis eſt ab accipitre, cuius prius ungues, quàm uocem ſentire ſolemus.

Fabula indicat, magis quietos & tacitos homines, quàm minaces & uerboſos extimeſcendos.

DE GALLIS INTER SE PVgnantibus. 61

GAlli duo, ut eorum mos eſt, inter ſe de ducatu gallinarum acerrime certabant. Qui ſuperior in pugna fuerat, alarum plauſu, uocis'que cantu ſe uictorem fuiſſe ſignificans, uenere & ocio emarcuit. Victus autem à conſpectu gallinarum profugiens,

cũ cornicibus, & pauonibus sese cotidie pugnando exercebat: inferendi, uitandiq; ictus artem ediscebat: qui ubi se satis instructum uidit, rediens, aduersarium ad pugnam prouocatum, nullo negocio superauit.

Fabula indicat, nihil æquè milites eneruare, quàm nimium ueneris usum, desuetudinemq; pugnandi.

DE VIRO BENEFICO, QVI IN LAtrones inciderat. 61

VIr beneficus, & in cunctos liberalis, peregre profectus incidit in latrones: qui circumstantes quum eũ interimere uellent, exclamauit unus ex eis: Ne interficiatis hunc uirum bonum, & de me benemeritum. Quippe qui me non solam olim benigne suscepit hospitio, uerum etiam ægrotum fouit, medicoq; curandum tradidit. Quibus uerbis moti socij, illum illæsum abire permiserunt.

Fabula indicat, quoad poßumus, beneficia in cunctos conferenda.

DE CANE QVI OCCIDIT filium domini. 62

VIr quidam diues uenandi studio mirifice deditus, complures canes alebat, quorum unus filium domini morsu interfecit. Dominus ira percitus, non solum homicidam, uerumetiam omnes alios iußit occidi. Tunc ait unus ex eis: Vnus peccauit, & cuncti plectimur.

Fabula indicat, unius malignitatẽ sæpe multis obesse.

DE AGRICOLA ICTO AB APE. 63

AGricola ictus ab ape, admirabatur, ut ex eodem ore succus tam suauis, & stimulus tanti doloris exiret. Respondit apes: Quò beneficentior sum, eò maiori odio

prōsequor mihi inferentes iniuriā. Fabula indicat, quò magis homines benefici sunt, eò minus iniurias tolerare.

DE CAPRA PROHIBITA À CAne hortum intrare. 64

CApra esuriens hortum quendam, ubi uirentia uiderat olera, intrare cupiebat: Sed canis moloßus, quē olitor custodem apposuerat, nō permittebat, minitans ei mortē, si pedem introferre tentaret. Cui capra: Quid, inquit, me esse prohibes, quæ tibi nulli sunt usui? Nulla, respondit canis, ratione hoc facio: sed quia ita mihi insitum est à natura. Fabula exprimit naturam auarorum: qui multis rebus abundant, quibus neque ipsi fruuntur, neq; alios frui patiuntur.

DE HYDRO RANAM DEVORARE uolente. 66

HYdrus in quadam palude ranam persequebatur, quem quum illa euadere non posset, conuersa dicebat: Ne me deuora hydre, quæ nulli unquam nocui. Cui hydrus: Clamor tuus, inquit, minæq;, quibus die noctuq; obstrepis, te maleficum animal esse testantur. Quòd autē non noceas, impotentia causa est, dentes enim nō habes. Fabula indicat, multis non animum nocendi, sed uires deesse.

DE IVVENE DVCTVRO VXOrem rogante amicos ut pro se orarent. 67

IVuenis quidam desponsurus uxorem, quum interrogaretur, an eam uellet: conuertit se ad amicos & propinquos, qui ibi aderāt, dicens: Quid ut muti siletis? Cur

non deum,ut me hodie adiuuet,oratis? Si enim ſternutantibus deum adeſſe precamur, ubi nullum eſt periculum, quanto nunc magis pro me orare debetis,cui tantum uidetis imminere diſcrimen?

Fabula indicat, ducentes uxorem maxima adire pericula.

DE VIRO DECREPITO ARBORES inſerente. 68

VIr decrepitæ ſenectutis irridebatur à iuuene quodam, ut delyrus, quòd arbores inſereret,quarum non eſſet poma uiſurus. Cui ſenex: Nec tu, inquit,ex ijs, quas nunc inſerere paras, fructus fortaſſe decerpes. Nec mora: Iuuenis ex arbore,quam ſurculos decerpturus aſcẽderat,ruens collum fregit.

Fabula indicat,mortem omni ætati eſſe communem.

DE CLAVDO PRIMVM ACCVbitum occupante. 69

CLaudus quidam ad nuptias inuitatus,in primo diſcubuit loco. Sed magiſter conuiuij eũ inde detrahẽs,in ultimo collocauit,dicens: Sedes nulla datur præter quàm ſexta trochæo: alludens ad hunc pedem,cui duæ ſyllabæ diſpares ſunt,ut illi pedes erant: & qui in ultima metri heroici locatur ſede,ut ille ima cõuiuij parte dignus erat.

Fabula indicat,primos accubitus non occupandos,ne irrideamur inde detracti.

DE VIRO QVI THESAVRVM COMpatre conſcio abdiderat. 70

VIr quidam admodum diues,theſaurum in ſylua infoderat,nemine præter compatrem, cui plurimum fidebat

ſidebat, cõſcio. Sed quũ paucis pòſt diebus ad eũ uiſendũ acceßiſſet, reperit effoſſum, atq; ablatũ. Suſpicatus igitur id, quod erat, à compatre ſublatũ, eum conueniens: Volo, inquit, cõpater mi mille aureos, ubi theſaurũ abdidi, adhuc infodere. Cõpater cupiens plura lucrari, retulit, repoſuitq; theſaurum: quẽ quũ uerus dominus paulopoſt accedens reperiſſet, ſecum domũ tulit, cõueniensq; cõpatrem, inquit: Fidifrage ne ſumas inanẽ laborem, ut ad theſaurũ accedas: amplius enim non inuenies. Fabula indicat, quàm facile ſit uirum auarum ſpe pecuniæ decipere.

DE LEONE, À VVLPE EDOCTO ut poßet è uinculis exire. 71

LEo comprehẽſus laqueo, totis uiribus uincula dirũpere conabatur, quò autem maiori conatu laqueum trahebat, eò arctius detinebatur. Vulpes illac iter habẽs, cũ hoc eſſet intuita: Nõ uiribus, inquit, mi rex iſtinc euades, ſed ingenio: Relaxandus enim laqueus, & diſſoluendus, nõ trahẽdus eſt. Quod quũ leo feciſſet, ſtatim ſoluto laqueo, quo erat aſtrictus, liber euaſit. Fabula indicat, ingenium uiribus longe eſſe præſtantius.

DE PSITTACO OB ARTEM EXPRImendi uerba humana honorato. 72

PSittacus in aula regis degẽs interrogabatur à cæteris auibus, qđ ita in magno haberetur honore. Quibus ille: qa. inqt exprimendi humanas uoces artẽ edoctus ſum. Fabula nos admonet, ut bonas & liberales ediſcamus artes, ſi uolumus ubiq; clari honorabilesq; haberi.

DE PHILOSOPHO CYNICO QVI PERcuſſori ſuo argenteum dedit numum. 73

Philosophus Cynicæ sectæ in iurgio colapho percussus, non solum commotus non est, uerum etiam percussorem argenteo numo donauit. Quod quum omnes qui aderant, admirarentur, dicerentq́; eum dignũ iterum cædi: Nescitis nunc, inquit, quid egerim: Scietis autem postea. Haud longo pòst tẽpore percussor ille uolens quendam alium cædere (sperabat enim aliquid fortasse lucrari) letale uulnus accepit. Mortẽ igitur sibi imminere sentiens: Quanto melius, inquit, mihi fuisset colapho à Cynico repercuti, quàm numo etiam aureo donari.

Fabula indicat, delinquentibus impunitatem peccandi potius, quàm pœnam interdum nocuisse.

DE BOVE CORNVA À DEO petente. 74

Bos ægre ferebat uires inermes sibi à natura datas, quoniam armis carebat, quæ uiribus potiora putabat. Rogauit ergo Iouẽ, ut sibi cornua concedere dignaretur. Quod quum impetrasset, statim uoti sui eum cœpit pœnitere. Nam quum inermis liber esset, à nemineq́; capi posset, natis cornibus laqueo comprehẽsus ad arandũ ducebatur, & immensos labores subire cogebatur.

Fabula indicat, nihil à deo petendum, nisi quod ille nobis profuturum intelligit.

DE SENE À FILIO EIECTVS à domo, qui duo lintea petiuit. 75

Vir quidam decrepitæ senectutis, domo eiectus à filio, in xenodochio degebat. Conspicatus autem filium illac iter habentem, eum rogauit, ut saltem duo lintea ex rebus suis, quas tanto sudore parauerat, sibi mitteret

teret, qui tādē paternis precibus motus imperat filio ſuo puerulo, ut expetita ad auū lintea ferret. Puer ſagax, & tali dignus patre, unum tantum tulit. Increpitus autem à parente, quòd nō duo, ut iuſſus erat, attuliſſet: Seruo, inquit, alterum tibi, ut quum decrepitus in xenodochio deges, illud tibi mittam. Fabula indicat, qua mente in parentes ſumus, eadem liberos noſtros in nos futuros.

DE PVERO DISCERE NOLENTE. 76

PVer oſor literarum in ludum literarium à patre deductus, nullis magiſtri blanditijs induci poterat, ut primam Alphabeti proferret literam. Tum præceptor: Aperi os, inquit, quod huius literæ exigit enuntiatio. Ille uero hiabat, ſed abſque uoce. Præceptor uidens laborem ſuum irritum (neque enim puerulum ac nouicium uerberandum cenſebat) iubet eum inter condiſcipulos ſedere, eos monens, ut illi perſuadeant hanc uel ſaltem literam efferre. Tum condiſcipuli pro uirili quiſque eum hortari, dicentes, Eſt'ne tantus labor a dicere? At puer uerſutus: Nō eſt, inquit, arduum dicere a: ſed ſi a dicerē, uellet ut b diſcerem & cætera. Non erit ea uis præceptori patriq; ut diſcam. Fabula indicat, nolentes diſcere à nemine poſſe compelli.

DE OVE CAPTA À CANE VOCIFERANTE, QVÒD À LVPO CAPTA NON FACIEBAT. 77

OVis comprehenſa à cane gregis cuſtode, maximos edebat eiulatus, capta autem à lupo, nullam emittebat uocem. Interrogata à paſtore, cur ita faceret: Moleſtius, inquit, mihi eſt à cane, qui mihi cuſtos et amicus eße

esse debet, lædi, quàm à lupo, quem natura perpetuũ mihi genuit inimicum. Fabula indicat, grauiores nobis domesticorum, quàm externorum esse iniurias.

DE PAVONE À MILITE PENnis spoliato. 78

PAuo apud militem, qui galeam multis Struthionis pennis ornauerat, gloriabatur se multo pulchriores pennas habere, utq; id uerum esse approbaret, caudam in gyrum explicuit: Miles illarum pulchritudine illectus auem capiẽs, eam tanto priuauit ornatu, conumq; galeæ insigniuit. Tunc secum Pauo: Me miserũ & stultum, inquit, qui tam pretiosas res raptori ostendi, quas occultare debebam. Fabula indicat, pretiosarum rerũ ostentatione multos ad rapinas concitari.

DE TVRDO PER VISCVM capto. 79

TVrdus uisco captus ab aucupe, se ipsum afflictabat dicens. Non tantum mortis dolore excrucior, quantum quod meæ res me perimunt. Aiunt enim uiscum ex turdorum stercore procreari. Fabula indicat, homines tunc uehementer commoueri, quum rebus suis intereunt.

DE AVARO POMA MARCESCENtia comedente. 80

VIr auarus plurima pulcherrimaq; poma collegerat, qualia in hortis Alcinoi, & Hesperidũ fuisse poëtæ fabulantur, quibus ita parcebat, ut nisi corrũpi inciperent, esse non auderet. Huius filius oppidò liberalis, sodales suos ad pomaria sæpe ducebat, dicens: Accipite ex his quæ uultis omnia, præter marcescentia: illa enim pater meus

ter meus in secunda mensa semper sibi iubet afferri. Huic præcepto illi lubenter obtemperabãt. Fabula indicat, homine auaro nihil esse miserius, qui alijs custodit, quæ ei deus fruenda concessit.

DE AVARO NIMIS AGROS custodiente. 81

VIr quidam extremæ auaritiæ emit prædia admodũ feracia, & omni fructiferarum arborum genere referta, quæ priori domino amplissimos fructus reddebant, quamuis immunita essent, & cunctis uiatoribus peruia. Ratus igitur nouus dominus, si melius coleret, & diligentius custodiret, uberiores fructus se inde capturum: optime colere cœpit, & densis uepribus ac parietibus clausit, custodesq; diligentes apposuit: uerũ post hãc tam diligentem custodiam agri parum fructus illi reddebant. Consultus autem deus unde hoc accidisset, ita respondit:

Ipse mali tanti causa es, qui sepibus agros,
Parietibusq; arctis obstructos undiq; seruas.
Multa dedi quondam, quia multi multa petebant.
Vni seruit ager tibi nunc, cur tanta requiris?

Fabula indicat, liberali uiro deum multa largiri, quo multorum indigentiæ ualeat subuenire.

DE MALO ARBORE INGENTIA poma procreante. 82

MAlus arbor oleam irridebat, quòd exiguas procreasset baccas, quum ipsa ingentia, & quæ uix sui rami ferrent, mala produxisset. Sed uehementi exorto uento quum pomorum onere, tum ui turbinis, & poma fere cuncta ceciderũt, & rami confracti sunt: Olea autem

illæsa

illæſa permanſit. Tunc ſecum malus: Quãto, inquit, melius mihi fuiſſet minores fœtus edidiſſe? Fabula indicat, nos debere modicis rebus eſſe cõtentos, quũ amplæ opes, & nimiæ diuitiæ ſine ingẽti periculo nequeãt poßideri.

DE MVLIERE À VIRO VERBERATA, quæ ſe mortuam ſimulabat. 83

MVlier quædam à uiro multis uerberibus affecta, ſe mortuam ſimulabat, quò marito timorem incuteret: retento enim anhelitu, immobilis reſupina iacebat. Vir ſagax, & mulieris fraudum non ignarus: Beſtia, inquit, mortua pelle nudanda eſt: arreptoq́; cultro, à pedibus pellem diripere cœpit. Vxor ſentiens quorſum ſua tẽderet ſimulatio, pedem retrahens, illico reſurrexit.

Fabula indicat, quòd uiro prudenti fruſtra muliebres tenduntur inſidiæ.

DE MILVO ET ACCIPITRE APVD aquilam de præſtantia contendentibus. 84

MIluus cum accipitre apud aquilam de præſtantia certabat, dicens, ob corporis magnitudinem ſeſe illi præferendum. Contrà accipiter, non ſtaturam, ſed uires ſpectari oportere, dicebat. Tunc aquila: Ite, ait, uenatum, & uter ueſtrum digniorem mihi attulerit prædam, eum præſtantiorem iudicabo. Quum autem miluus exiguum murẽ, accipiter uero columbam apportaſſet, inquit aquila, Quanto colũba maior eſt mure, tanto accipitrem miluo præſtantiorẽ eſſe pronuncio. Fabula indicat, ex operum, non corporum magnitudine homines metiẽdos.

DE INSANO SAPIENTIAM VENDENTE. 85

Inſanus

INſanus quidam urbes peragrãs, alta uoce clamabat, ſapientiam ſe habere uenalem. Cuidam autem oblato argento eam petenti colaphum incuſsit, longumq́; filum dedit, dicens, eris ſapiens, ſi quouſq; hoc filum protenditur, ab inſanis & furioſis abfueris. Fabula indicat, nullum cum inſanis habendum eſſe commercium.

DE PORCELLO ET TESTAMENTO patris. 86

POrcellus mortem parentum ingenti clamore deflebat: ſed quum lectis teſtamenti tabulis, magnum glandis aceruũ, multosq́; farinæ modios ſibi relictos cognouiſſet, obticuit. Rogatus cur non amplius fleret: Farina, inquit, & glandes os mihi occluſerunt.

Fabula indicat, amplas hæreditates hæredum dolori facile finem imponere.

DE OVIBVS IMMODERATE SEGETEM depaſcentibus. 87

AGricola conquerente, quòd oues uniuerſam ſegetem depopularẽtur: Iupiter eis præcepit, ut modeſte depaſcerent. Quæ quum præceptis non obtemperarent, lupo iniunctum eſt, ut oues moderate puniret. Sed paſtore conquerẽte, totum ouium gregem à lupo occiſum, Iupiter iratus uenatori imperauit, ut lupũ perimeret. Quod ille impigrè eſt executus.

Fabula indicat nullum immoderatum eſſe diuturnũ.

DE LEONE PARTEM PRAEDAE A lupo petente. 88

LVpus & uulpes inita inter ſe ſocietate uenatum profecti ſunt: qui quum ceruum, quem ceperant, diuidere

uidere uellent, superueniens leo tertiam prædæ partem sibi, ut quadrupedum regi deberi dicebat. Lupus uero negabat. Tunc excandescens leo, iniectis in lupum unguibus, totum eius caput pelle nudatum rubicundum reddidit. Vnde lupus uix uiuus euasit. Conuersus hinc in uulpem leo, tu uero quid dicis? Ego, inquit, mi domine rex non tertiam modo partem, sed totum ceruum tuum esse non inficior. Ecquis, inquit leo, te ita sapiēter docuit respondere? Galerus, ait uulpes, ille ruber, quem socio meo lupo imposuisti. Fabula indicat, melius esse partem interdum concedere, quàm totum amittere.

DE VIRO VXOREM NON COGNOSCENTE UT FELIX EUADERET. 89

VIr fatuus uxorem ducturus, audiuit à uicino suo, illum futurum in pecoribus fortunatum, qui uxorem post nuptias primis tribus diebus non tangeret. Vt igitur hanc felicitatem consequeretur (erat enim pastor ouium) nocte prima uxorem non attigit, nihiloq́; magis, quæ eā consecuta est. Virgo libidine incēsa, quum se huc & illuc in lecto uolutaret, neq́; ullis blanditijs uirum ad opus maritale posset impellere, tertia nocte maritum nil tale suspicantem, & propterea alto oppreßum somno, securi ingressa, duobus ictibus percußit. Quum autem interrogaretur, quid eam ad tantum facinus impulißet: Infelicitas mea, inquit: existimans magnam mulierum esse infelicitatem uiros stertere, quum fodere debeant. Fabula indicat, uxores non sinendas uirgines permanere.

DE VIRO SEPEM DESTRVENTE UT INUTILEM. 90

Vir

VIr quidam sepi, qua eius uinea conclusa erat, ut sterili conuiciabatur, eamq; ut nullius emolumẽti excisam exusserat. Tũc uinea aperta, & pecoribus & hominibus facta peruia, à cunctis depopulata est. Dominus uineæ hoc conspicatus se ipsum stultitiæ accusabat, q, sepẽ uuæ suæ custodem tam imprudenter amouisset. Fabula indicat, qui res seruant, non minus facere, quamuis ociosi uideantur, quàm qui eas suo labore congregarunt.

DE DAEMONE, MORTE DIVITVM lætante, pauperum uero mœsto. 91

DAemon terrarũ orbem peragrans (ut eius est mos) animaduertit iuuenem quendam parentum morte lætantem: Vnde totus exhilaratus est. Sed ulterius progressus fleuit, quum alium filiũ in funere patris mœstum intueretur. Interrogatus tam diuersorum affectuum causas. Risus, inquit, filij ex obitu parentum, significat illos diuites esse defunctos, quorum admodum rari nostras effugiunt manus. Fletus uero, paternæ est signum inopiæ. Pauperum autem regnum cœlorum ut plurimum esse cõsueuit. Fabula indicat, nimias diuitias homines ad inferna deducere.

DE LVPO ESVRIENTE QVI in cadauer bouis inciderat. 92

LVpus senio confectus, quum amplius uenari nõ posset, magna cruciabatur fame, nec aliquem cognatum aut amicũ, qui eum cibo iuuaret, poterat inuenire. Dum ergo mœstus ingentẽ peragraret syluam, in bouis cadauer incidit, quod uix cœperat laniare, quum non solum cæteri lupi, uerum etiam uultures, corui, & cornices illuc

ſe contulerant,lupum orantes , ut ſe in amicitiam,& in partem prædæ admitteret. Tunc ſecum lupus: Quẽ pauloante fratres & fili negligebant,ecce alienigenæ animantes nunc honore proſequuntur,& amicũ expetunt. Non mihi,ſed boui hunc exhibent honorem.

Fabula indicat,pauperem cunctis odioſum eſſe,diuitibus uero ab omnibus honorem exhiberi.

DE VVLPE CAPTA ET RVSTICVM, ut ſe dimitteret,orante. 93

VVlpes capta à ruſtico,cuius quamplurimas gallinas occiderat,blandis eum uerbis orabat,ut ſe dimitteret,perſancte iurans nullum ulterius damnum ſe illi illaturam. Cui ruſticus: Ignoſcerem,inquit,tibi perlibenter, & te incolumẽ dimitterem,niſi te ſubdolum & fœdifragum animal eſſe cognoſcerẽ. À mortua nullum mihi detrimẽtum inferri poſſe certò ſcio, à uiua uero ſubdubito.

Fabula indicat,perfidis & fallacibus uiris nullam adhibendam fidem.

DE PORCO LAETO MORTE inimici. 94

POrci duo erãt cuidam ſubulco,tam immortale inter ſe odium, & perpetuas inimicitias habentes,ut cotidie ſeſe dentibus lacerarẽt. Quum autem dominus unũ ex eis occideret,alter incredibili afficiebatur lætitia,uidens inimico ſuo iamiam eſſe moriendum. Paucis autem pòſt diebus , quum ipſe quoq; ad necem traheretur,ſeſe afflictabat,dicẽs, Heu me infelicem,cur inimici mei cæde lætatus ſum,quem tam cito eram eodem exitu ſecuturus?

Fabula indicat,neminẽ debere ne inimici quidẽ morte læ

te lætari, quum exploratum sit cunctis esse moriendum.

DE DAEMONE VXOREM *recusante.* 95

D*Aemon defuncta uxore, quam admodum morosam & difficilē habuerat, in perpetuo cœlibatu permanere decreuerat. Ingreßus autem quendam hominem, ut inde exiret, nullis adiurationibus ac minis poterat adduci. Tandem exorcista quum omnia prius frustra tētasset, sciens nullum uxore maius esse tormentum, minatus est, nisi egrederetur, se uxorem illi daturum. Tum Dæmō alta uoce clamauit, Egredior, egredior: noli me iugalibus uinculis irretire: statimq́; exiuit.* Fabula indicat, *difficili & morosa uxore nihil esse miserius.*

DE MVRIBVS TINTINABVLVM FELI *suspendere uolentibus.* 96

M*Vres in unum conueniētes, consultabant, quo ingenio, qua'ue arte felis insidias possent euitare. Tunc qui cæteros & ætate, & rerum usu anteibat, Reperi, inquit, uiam, quæ nos à tantis periculis incolumes conseruabit, si mihi parêre uolueritis. Suspendamus collo eius tintinabulum, cuius sonitu uenïētem aduersus nos felem sentire poßimus. Tunc omnes uoce consona sentētiā illius ut saluberrimam laudauerunt, itaq́; faciendum esse dixerunt. Surgens autem quidam senior, imperato silentio: Ego quoq;, inquit, istam sententiā approbo. Sed quis erit, qui collo felis tintinabulū suspendere audeat? Quum autem omnes hanc prouinciam subterfugerent, irrita sententia fuit.* Fabula indicat, *multos quæ facienda sunt, laudare: sed qui ea facere uelint, paucos reperiri.*

DE MILITE TIMENTE INCLVDI in oppido obsidendo ob auxilia álonge uentura. 97

Miles quidam prudens inuitatus à commilitonibus suis, ut cuidam Italiæ oppido, quod ad regem Gallorum defecerat, unà cum eis uellet esse præsidio: Si proprius, inquit loci dominus, oppidum obsidebit, quis nobis suppeditabit auxilium? Tunc illi, Rex, inquiunt, Gallorum. Miles tumulum quendam conscendens, Ò rex Gallorum, ter alta uoce clamauit. Quum autem nullum sibi redderetur responsum, cõuersus ad inuitantes: Nolo, inquit, illuc accedere, ubi qui mihi suppetias daturus est, auxilium implorantem non audiat. Cæteri, qui illuc accesserunt à proprio oppidi domino obsessi, expugnato oppido, capti & iugulati sunt.

Fabula indicat, stultos & amẽtes esse, qui sese periculis imprudenter obijciunt.

DE BOBVS SPERANTIBVS PASCERE qui ad arandum ducti sunt. 98

Bvbulcus stabulum ingressus, boues lætitia exultantes aspexit: interrogauit igitur eos, quænam esset causa letitiæ. Cui illi, Speramus, inquiunt, hũc diem absq; labore in lætissimis pascuis nos esse ducturos. Quid uos, inquit Bubulcus, ut ita credatis, induxit? Ita, inquiunt, fore somniauimus. Nolite, ait Bubulcus, huiusmodi somnio fidem adhibere, quod falsum esse deprehendetis: Ego enim somniaui uos hodie araturos: hominũ enim somnia quàm brutorum ueriora esse consueuerunt.

Fabula indicat, nihil mortalium spe esse fallacius

DE VIRO QVI SE FELICITA=
tis suæ causam, infelicitatis uero for=
tunam esse dicebat. 99

VIr quidam auariciæ deditus, quũ audiret, nihil mercatura esse lucrosius, diuenditis paternis bonis, nauigare cœpit, prosperáq; usus fortuna, breui maximas diuitias cõgregauit: interrogatus autẽ ab amico, quomodo tam paruo tẽporis curriculo tot opes coaceruasset: mea, inquit, industria. Sed quum non contentus tot ac tantis, quas parauerat, diuitijs ditior nauigatiõe fieri uellet, bis, terq; naufragio facto, amißis opibus, ad summã inopiam redactus est. Qui deinde interrogatus quid eũ paulò antè tantis rerum omniũ copijs affluentem ad tantam paupertatẽ redegisset: fortuna, respondit. Quod fortuna audiens uehemẽter indoluit, ĩngratum eum appellans, qui bonorum se causam, malorum uero uolebat esse fortunam.

Fabula indicat, improbe eos facere, qui felicitatis causam suæ industriæ, aduersitatis autem fortunæ adscribũt.

DE FOEMINA MARITVM OB PVL=
los male seruatos uerberante. 100

FOemina quædã uirilis animi, maritum meticulosum & insulsum multis affecerat plagis, quia unum ex pullis gallinaceis, quos abiens ei seruãdos reliquerat, miluus abstulerat. Quare uxore iterũ absente ne quẽ pullorum, quibus datus hærebat custos, auis inimica poßet eripere uniuersos eodem filo ligatos diligẽtius custodiebat. Sed quum ex improuiso miluus adueniens unum unguibus rapiens uellet auferre, omnes pariter per inane portauit. Infelix maritus memor ob unum pullum amißum se

ab uxore male mulctatum multo grauiora cœpit formidare. Satius ergo mori esse duxit, quàm iterum uxoris iram experiri. Ficus quasdam melle & aromatibus optime conditas uasculo fictili mulier prudēs condiderat, marito insulso, cuius gulam timebat, monito, ne quid inde esset, quum præsentaneum uenenum lateret in uasculo. Maritus mori cupiens ficus comedit uniuersas, ratus eā optimam moriendi, & uxoris iram euadēdi uiā esse. Rediens mulier, quū pullos omnes à miluo ereptos esse cognosceret, sumpto ingenti baculo, maritum malum pullorum custodem uerbare decreuerat. Cui insipiens maritus, Noli, inquit, uxor, mē iamiam moriturum uerberare. Omne enim uasculi uenenum comedi, ut errati pœnas luā. Tūc mulier ira in risum uersa marito ignouit, qui pro pullis male seruatis alio pacto ei satisfecit.

Fabula indicat, aduersus insipientes nullum idoneum esse remedium.

FINIS.

INDEX FABVLARVM AESOPI, ET ABSTEMII, IVXTA FOLIORVM NVMERVM.

B

C

Canis

Duo galli

Gallus

Legatus

L

Lignator

SEB. GRYP. GERMANVS
EXCVD. LVGDVNI
M. D. XXXVI.

Laurent Bevilacqua, en latin Laurentius
Abstemius nous donna sur la fin du quinzième
siecle un recueil de cent fables qu'il intitula
Hecatomythium e un second en 1505.

